

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทย และ
ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน
(Future labor skill need for producing Thai traditional fabric and Thai
traditional fabric related products : a case study of Nan province)

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุวณี สุรเสียงสังข์ และคณะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตุลาคม พ.ศ.2545

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทย และ ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน

(Future labor skill need for producing Thai traditional fabric and Thai
traditional fabric related products : a case study of Nan province)

คณะผู้วิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวณี สุธะเสียงสังข์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ์ เอี่ยมกาญจนาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แกมทอง อินทร์ตัน
4. อาจารย์นวลนัย ศรีโชติ

สังกัด

ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดโครงการทักษะแรงงาน

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

คำนำ

งานวิจัยนี้ ไม่สามารถสำเร็จลงได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือและความกรุณาจากหน่วยงานหลายฝ่าย และผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับมาโดยตลอดตั้งแต่การเริ่มงานวิจัยจนกระทั่งงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณหัวหน้ากลุ่มทอผ้าทุกกลุ่มในจังหวัดน่าน ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายผ้า น่าน ผู้บริหารที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ และขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และแนวคิดในการทำงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ขอขอบคุณ

คุณบุญธรรมรัตน์ นฤบาล

ผู้อำนวยการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

จังหวัดน่าน

คุณวุฒิชัย วงษ์นาคเพชร

พาณิชย์จังหวัดน่าน

คุณศิริกุล พึ่งสม

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน

จังหวัดน่าน

คุณพัชรีย์ ไชยา

จากสภาอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน

คุณสมปรารถนา ไชยวุฒิ และคุณสมเกียรติ ส่วนบุญ

จากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์

จังหวัดน่าน

คุณเจริญ ตระกูลแก้ว และคุณเจตนา ชาญวินิจ

จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน

คุณกนกภรณ์ เจริญภักดี และคุณเนรมิต เหมืองทองคำ

จากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดน่าน

คุณร่ำแพน จอมเมือง

ที่ปรึกษางานวิจัยท้องถิ่น จังหวัดน่าน

(กลุ่มฮักเมืองน่าน)

คุณภัทราวุฒิ ธนะวงศ์

ผู้ผลิตผ้า น่านโบราณ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.เกื้อ วงศ์บุญสิน คุณมยุรี นกยูงทอง และฝ่ายประสานงานของโครงการ รวมทั้งบุคคลที่ไม่อาจกล่าวนามในที่นี้ ที่คอยให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้งานวิจัยนี้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และสำเร็จลงได้ด้วยดี นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นอย่างสูง ที่เล็งเห็นถึงประโยชน์ของงานวิจัย และให้การสนับสนุนเงินทุนการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ คณะผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้รากฐาน องค์ความรู้ และแนวคิดอันเอื้อประโยชน์ต่องานวิจัยนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวณิ สุรเสียงสังข์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาสัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แกมทอง อินทร์นั

อาจารย์นวลหทัย ศรีโชติ

ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย:

กรณีศึกษาจังหวัดน่าน

บทคัดย่อ

ผ้าไทยจัดว่าเป็นสินค้าประเภทหนึ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ไทย หากต้องการพัฒนาคุณภาพของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยให้สามารถแข่งขันได้จำเป็นต้องพัฒนาแรงงานและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาด การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะผ้าไทยที่มีที่ผลิตในจังหวัดน่านเป็นกรณีตัวอย่าง เพื่อให้เห็นถึงลักษณะของการผลิต การกระจาย การเปลี่ยนแปลงของตลาดผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย รวมทั้ง ลักษณะของทักษะแรงงานที่ต้องการในอนาคต

ตลาดของผ้าฝ้ายน่านมีขนาดใหญ่พอควรประมาณ 60 ล้านบาทต่อปี การรวมตัวของกลุ่มทอผ้ามีลักษณะรวมตัวกันเป็นกลุ่มๆ ตามแบบดั้งเดิมที่พบได้ในจังหวัดต่างๆ ซึ่งขาดการส่งเสริมและขาดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การถ่ายทอดทักษะมีลักษณะแบบประเพณีหรือเพียงภายในกลุ่มทอผ้า การตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้อยู่ในเพียงระยะเริ่มต้น กลุ่มทอผ้าขาดทักษะทางด้านนี้เป็นอย่างมาก ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เกิดจากการลอกเลียนแบบ การเจาะตลาดไม่เป็นระบบ การกระจายสินค้าเป็นแบบเก่าซึ่งผ่านพ่อค้าคนกลางหรือนายหน้า ราคาถูกกำหนดตามตลาดแทนที่จะกำหนดตามคุณภาพประโยชน์หรือการใช้งานของผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดมีน้อยส่วนมากเป็นการจัดนิทรรศการซึ่งได้รับความสนใจน้อยลงในปัจจุบัน

จากการใช้ เทคนิค Delphi ในการพยากรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญผ้าไทยในแต่ละสาขาจำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน สามารถสรุปได้ดังนี้คือ ตลาดของผ้าฝ้ายน่านในอนาคตยังสดใสและสามารถขยายตัวได้ แต่ธุรกิจจำเป็นต้องปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ปรับปรุงกระบวนการผลิตโดยจำเป็นต้องมีนักออกแบบแนะนำ มีการพัฒนากระบวนการผลิตทุกขั้นอย่างจริงจัง และมีการทำการตลาดโดยเน้นที่แผนการตลาด (การทำการตลาดอย่างมีระบบ) จุดเด่นของผ้าฝ้ายน่านอยู่ที่ลวดลายสวยงาม แต่จุดด้อยไม่สามารถป้องกันได้ ลวดลายและสีสรรของผ้าฝ้ายน่านยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาด สำหรับทิศทางการพัฒนาผ้าฝ้ายน่านเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันควรให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นมาตรฐานมากขึ้นและความเป็นเอกลักษณ์ ให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตโดยเน้นการแนะนำจากนักออกแบบและให้ความสำคัญกับการตลาดโดยเน้นการจัดร้านโชว์ แฟชั่นโชว์ ลงนิตยสาร

รูปแบบในการทำการตลาดของผ้าฝ้ายน่านในอนาคตควรมีการเปลี่ยนแปลงในด้านผลิตภัณฑ์โดยให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน มีการกระจายสินค้าโดยการจัดตั้งศูนย์การกระจายและจำหน่ายสินค้า รวมทั้งมีการทำการตลาดโดยมีการวางแผน สำหรับกลุ่มลูกค้าในอนาคตไม่แตกต่างจากเดิมคือเป็นคนในวัยทำงานและนักท่องเที่ยว

ลักษณะการแข่งขันในอนาคตต้องมีการแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มตลาดเป้าหมายโดยเน้นที่การทำการตลาดและการส่งเสริมการตลาด การผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์ รวมทั้งต้องมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์โดยอาศัยคำแนะนำจากนักออกแบบ

ระดับฝีมือแรงงานในปัจจุบันสามารถรองรับการผลิตในอนาคตได้แต่ต้องมีการพัฒนา โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญแนะนำและการสร้างแรงจูงใจ ต้องมีการสืบทอดแรงงาน มีการสร้างมาตรฐานฝีมือ รวมทั้งต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ นอกจากนี้องค์กรของรัฐและเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาทักษะแรงงาน สำหรับคู่แข่งในอนาคตนั้นไม่ต่างจากคู่แข่งในปัจจุบันคือเป็นคู่แข่งภายในประเทศ

งานวิจัยนี้ได้สะท้อนและยืนยันแนวทางต่างๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายน่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าฝ้ายน่าน ซึ่งมั่นใจได้ว่าสามารถนำไปประยุกต์กับผ้าไทยในภูมิภาคอื่นได้ถ้าสิ่งแวดล้อมของธุรกิจนี้ในอนาคตยังคงคล้ายคลึงกับปัจจุบัน ส่วนทักษะแรงงานที่สำคัญที่ต้องพัฒนาคือทักษะในการผลิตสินค้าและทักษะในการทำการตลาดอย่างมีระบบ ซึ่งควรได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาทักษะดังกล่าว

Future labor skill need for producing Thai traditional fabric and Thai traditional fabric
related products : a case study of Nan province.

Abstract:

Thailand is well-known for its traditional and unique textile products. However, with the changing consumer preferences, varieties of product quality and competitiveness, Thai traditional textile products will have to improve to maintain its markets both domestically and internationally. Hence, labor skills in this industry will be challenged. Nan traditional textile industry was selected to illustrate the characteristics of the production, distribution, changing market trends and the labor skill needs in the future.

The study showed that the traditional textile market in Nan was relatively large with an estimate of about 60 million baht per year. The production was based on weaving groups in a community with traditional production methods and designs being transferred from generation to generation. There was little formal and systematic training assistance outside the group. Most weaving groups lack marketing skills. They mainly relied on the distributors for product marketing as well as for some factors of production. Due to a lack of creativity and skills in product design, they usually rely on product imitation and on distributor's initiatives. Most of the traditional textile producers competed on price basis. The price was determined by the market rather than by applications benefits of the products.

The forecast of the future situation of traditional textile industry based on a Delphi technique revealed that the market was still favourable and expanding provided that the products were improved and the marketing was more aggressive and systematically planned. Improved products would require better design and hence designers' advice in all stages of production. In general, the patterns of Nan traditional textile products were distinctive but the designs and colour were not usually responsive to the market's demand. The study indicated that Nan textile products could improve its competitiveness with those from other provinces and neighbouring countries if their product standard and uniqueness were improved. More emphasis should also be placed on product quality, consumer-based designs and marketing to be able to compete in the future. At the same time, a central unit responsible for product distribution and sales would be necessary. Marketing Plan especially market segmentation, target market selection, unique product development and promotion would be particularly important for the future even if the consumers might not be much different from the current groups.

In general, the current labor skill, if improved, particularly in production and systematic marketing, could serve the future market of the traditional textile industry. Such higher skill development would require experts' and designers' advice and collaboration so as to set skill standard, to improve products, and to develop creativity. Once skills were developed, they should be transferred. The effort to improve skills would require assistance and support from both the public and private organizations. The research findings of this project are likely to be applicable to other provinces producing traditional textile products under the similar future business environments.

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สาระสำคัญสำหรับผู้บริหาร	ญ
Executive Summary.....	ค
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
บทที่ 2 ความเป็นมาของงานวิจัย.....	3
2.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
2.2 มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในพระบรมราชินูปถัมภ์	4
บทที่ 3 ข้อมูลสรุปและสารสนเทศพื้นฐานของจังหวัดน่าน	8
บทที่ 4 ประวัติความเป็นมาของผ้าไทย	13
4.1 ผ้าทอเอกลักษณ์วัฒนธรรมประจำถิ่น	13
4.2 ผ้าทอพื้นเมืองของชุมชนน่าน	13
4.3 ขั้นตอนการทอผ้าพื้นเมืองของชาวเมืองน่าน	17
4.4 ขั้นตอนการย้อมผ้าสีธรรมชาติ.....	18
4.5 ผ้าไทยในโลกปัจจุบัน.....	19
บทที่ 5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	35
5.1 ระเบียบวิธีวิจัย	35
5.2 ปัญหาและข้อจำกัด.....	40
บทที่ 6 ผลการวิจัยระยะที่ 1	44
6.1 ผลการสำรวจกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย ในจังหวัดน่าน (FORM A).....	44
6.2 ผลการสำรวจผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน (FORM B)	72

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

6.3	ผลการสำรวจผู้บริหารระดับกลางหรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิต ผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน (FORM C)	97
6.4	ผลการสำรวจผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน (FORM D)	108
บทที่ 7	ผลการวิจัยระยะที่ 2 ความต้องการในอนาคตของผ้าไทย และทักษะแรงงานในอนาคต ที่ใช้ในการผลิต	119
7.1	ความสามารถขยายตัวของตลาดผ้าน่าน	119
7.2	จุดเด่นและจุดด้อยของผ้าน่าน	119
7.3	ตลาดของผ้าน่านในปัจจุบันกับความต้องการของตลาด	120
7.4	ทิศทางในการพัฒนาผ้าน่านเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน.....	120
7.5	ลักษณะขนาด และประเภทแรงงานของการผลิตผ้าน่านในอนาคต.....	121
7.6	รูปแบบในการทำการตลาดของผ้าน่านในอนาคต.....	121
7.7	ลักษณะของกลุ่มลูกค้าในอนาคต และการเข้าไปแข่งขันในตลาด.....	122
7.8	ศักยภาพในการรองรับการพัฒนาและการผลิตในอนาคตของระดับ ฝีมือแรงงาน	122
7.9	องค์กร/หน่วยงาน ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มี ศักยภาพ	123
7.10	คู่แข่งในในอนาคต และลักษณะการแข่งขันในอนาคต.....	123
บทที่ 8	ข้อสรุป ข้อวิจารณ์ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	116
8.1	ข้อสรุป.....	124
8.2	ข้อวิจารณ์	125
8.3	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	128
	รายการอ้างอิง.....	129

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	130
ภาคผนวก ก.....	131
ภาคผนวก ข.....	143
ภาคผนวก ค.....	168
ภาคผนวก ง.....	170
ภาคผนวก จ.....	173
ภาคผนวก ฉ.....	180
ภาคผนวก ช.....	204
ภาคผนวก ซ.....	227

	หน้า
ตารางที่ 5.1	จำนวนสมาชิกและจำนวนตัวอย่างที่สุ่มจำแนกตามกลุ่มทอผ้า..... 42
ตารางที่ 5.2	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน..... 43
ตารางที่ 6.1	การกระจายของกลุ่มทอผ้าในจังหวัดน่าน..... 44
ตารางที่ 6.2	ผลผลิตของกลุ่มทอผ้าตามประเภทของผ้าขึ้นและสัดส่วน ผลผลิตผ้าขึ้น..... 51
ตารางที่ 6.3	ผลผลิตรวมประเภทผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า..... 54
ตารางที่ 6.4	สัดส่วนผลผลิตผ้าขึ้นและสัดส่วนของผลผลิตต่อผลผลิตรวม..... 57
ตารางที่ 6.5	ผลผลิตของกลุ่มทอผ้าประเภทผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย..... 58
ตารางที่ 6.6	สัดส่วนของผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยต่อ ประชากรหญิง 1,000 คน 60
ตารางที่ 6.7	คุณลักษณะต่างๆ ของกลุ่มทอผ้า..... 61
ตารางที่ 6.8	ร้อยละของผู้ผลิตจำแนกตามลักษณะทั่วไปของผลผลิตส่วนใหญ่ที่ผลิต และไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น 80
ตารางที่ 6.9	ร้อยละของจำนวนผู้ผลิตที่ผลิตผ้าไทยจำแนกตามประเภทของผ้าไทย ที่ผลิตเป็นส่วนใหญ่..... 81
ตารางที่ 6.10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายได้ต่อปีของผู้ผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย..... 82
ตารางที่ 6.11	รายได้รวมต่อปีของแต่ละกลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย..... 83
ตารางที่ 6.12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ปัจจัยของผู้ผลิตผ้าไทย..... 83
ตารางที่ 6.13	ร้อยละของผู้ผลิตที่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกในด้านต่างๆ..... 84
ตารางที่ 6.14	ร้อยละของผู้ผลิตที่ได้รับความรู้และทักษะการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ ประกอบผ้าไทยครั้งแรกจำแนกตามแหล่งความรู้..... 86
ตารางที่ 6.15	ร้อยละของผู้ผลิตจำแนกตามหน้าที่ที่ทำในกลุ่ม..... 87
ตารางที่ 6.16	ประมาณการจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไทยหลังจากเข้าร่วมกลุ่ม..... 89

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.17	ประมาณการจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่ <u>ไม่ประสบปัญหา</u> ในการเข้าร่วมกลุ่มจำแนกตามกลุ่ม 90
ตารางที่ 6.18	ร้อยละของผู้ที่ผลิตจำแนกตามทักษะที่เห็นว่าควรได้รับการพัฒนา มากขึ้น 91
ตารางที่ 6.19	ประมาณการจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่เห็นว่าภาระดำเนินงาน ของกลุ่มจะดีขึ้นในอนาคต 5 ปี 92
ตารางที่ 6.20	ประมาณจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่มีบทบาทในการถ่ายทอด ทักษะการทอผ้าให้กับบุคคลอื่น 93
ตารางที่ 6.21	ประมาณจำนวนผู้ผลิตที่มีบทบาทในการถ่ายทอดทักษะการทอผ้า จำแนกตามผู้ที่ได้รับ 94
ตารางที่ 6.22	ร้อยละของผู้ผลิตที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทักษะด้านการทอผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจำแนกตามขนาดของอายุกลุ่มทอผ้า 95
ตารางที่ 6.23	จำนวนหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านจำแนกตามแหล่งที่สังกัด 101
ตารางที่ 6.24	จำนวนหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิต ผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านจำแนกตาม อายุของหน่วยงาน 101
ตารางที่ 6.25	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่จำแนกตามความรับผิดชอบที่ เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและ ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านจำแนกตามอายุของหน่วย 102

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 3.1	แผนที่แสดงที่ตั้งจังหวัดน่าน 12
แผนภาพที่ 4.1	ตัวอย่างแสดงลวดลายผ้า 20
แผนภาพที่ 6.1	อายุของกลุ่มทอผ้า..... 65
แผนภาพที่ 6.2	จำนวนสมาชิกของกลุ่มทอผ้า..... 65
แผนภาพที่ 6.3	ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้าจำแนกตามกิจกรรมภายในกลุ่ม 66
แผนภาพที่ 6.4	ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้าจำแนกตามประเภทของการ สนับสนุนที่ได้รับ..... 66
แผนภาพที่ 6.5	ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้าจำแนกตามระดับความพอใจใน ราคาขายได้..... 67
แผนภาพที่ 6.6	ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้าจำแนกตามความคิดเห็นถึงผลการ ดำเนินงานในปัจจุบัน..... 67
แผนภาพที่ 6.7	ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้าจำแนกตามความคิดเห็นต่อความ สำเร็จของกลุ่มในอนาคต 68
แผนภาพที่ 6.8	แผนที่แสดงที่ตั้งของกลุ่มทอผ้าของ 3 อำเภอ (อำเภอเวียงสา อำเภอทุ่งช้าง และอำเภอปัว)..... 69
แผนภาพที่ 6.9	ร้อยละของผู้ผลิตที่แสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะการทอผ้า จำแนกตามการได้รับความรู้การทอผ้าไทยเป็นครั้งแรก..... 96
แผนภาพที่ 6.10	ร้อยละของผู้บริหารที่ให้ความคิดเห็นจำแนกตามกลุ่มอายุ 103
แผนภาพที่ 6.11	ร้อยละของหน่วยงานจำแนกตามรูปแบบการส่งเสริมการตลาดที่ หน่วยงานให้ความช่วยเหลือ 103
แผนภาพที่ 6.12	ร้อยละของหน่วยงานจำแนกตามรูปแบบการผลิตที่หน่วยงานให้ การส่งเสริม 104
แผนภาพที่ 6.13	ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นต่อการพัฒนาด้าน การผลิตที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต..... 104
แผนภาพที่ 6.14	ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นต่อการพัฒนาผ้าที่ ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต..... 105
แผนภาพที่ 6.15	ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นต่อการพัฒนาลายผ้า ที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต 105

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพที่ 6.16	ร้อยละของผู้บริการจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการ จัดหาทุนที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต..... 106
แผนภาพที่ 6.17	ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านตลาด ที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต 106
แผนภาพที่ 6.18	ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบริหาร การจัดการที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต 107

สาระสำคัญสำหรับผู้บริหาร

1. ความนำ

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญในกระบวนการผลิต ปัญหาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งประเทศกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ สืบเนื่องจากคุณภาพของแรงงานที่ต่ำ การพัฒนาและเพิ่มทักษะในการทำงานโดยไร้ทิศทางหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เป็นที่ทราบโดยทั่วไปแล้วว่าในการผลิตสินค้าหรือบริการใด ๆ นั้นต้องตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค (McKitterick., 1957) ดังนั้นหากเราสามารถหาลักษณะของทักษะแรงงานที่ต้องการในอนาคตได้ ย่อมทำให้เราสามารถวางแผนในการพัฒนาแรงงานที่สนองตอบต่อความต้องการนั้นๆ ได้ การที่จะค้นหาลักษณะของทักษะแรงงานในอนาคตได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจในกระบวนการผลิต ตลาด และกลุ่มผู้บริโภคของสินค้าที่ต้องการในอนาคต (Koselka, 1992; Strom, 1993) รวมทั้งต้องทราบสภาพลักษณะ ปริมาณและคุณภาพของทักษะแรงงานที่มีอยู่ในปัจจุบันในการผลิตสินค้านั้น หรือสินค้าที่ใกล้เคียงกัน

สินค้าใดก็ตามที่มีความแตกต่าง และมีความเป็นเอกลักษณ์ในตัวเองย่อมสามารถแข่งขันในตลาดที่มีความพิเศษ (Niche market) ได้ง่าย (Gardner and Levy; 1955; Linneman and Staton, 1991) ผ้าไทยจัดได้ว่าเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างและมีความเป็นเอกลักษณ์ไทยประเภทหนึ่ง การพัฒนาคุณภาพของผ้าไทยให้มีคุณภาพสูงขึ้น และการพัฒนาฝีมือแรงงานในการผลิตผ้าไทยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดและการสร้างไว้ซึ่งศิลปอันมีค่าของไทย ย่อมเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจ การพัฒนาคุณภาพของผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยให้เทียบเคียงคู่แข่ง จำต้องมีแรงงานที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับกระบวนการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีและวัตถุดิบที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ในการแข่งขันทางการตลาดจำเป็นต้องทราบถึงลักษณะความต้องการของผู้บริโภคต่อผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยว่ามีแนวโน้มเป็นเช่นไร ตลาดใดที่ควรเข้าไปแข่งขัน เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของทักษะแรงงาน และเทคโนโลยีในการผลิตให้เหมาะสม และสอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนของประเทศต่อไป จากการที่ผ้าไทยทอมีนั้นก็มีเทคนิคการผลิตหลากหลายวิธี และแต่ละท้องถิ่นมีผ้าทอที่มีคุณลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนแตกต่างกันไป (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาครั้งนี้จึงได้เลือกศึกษาเฉพาะผ้าไทยทอที่ผลิตขึ้นในจังหวัดน่านเพียงจังหวัดเดียวเป็นกรณีตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการในการค้นหาลักษณะของตลาดของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในอนาคต และการนำผลการศึกษามาใช้ในการหาลักษณะทักษะของแรงงานสำหรับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในอนาคต

ผ้าทอพื้นเมือง นับเป็นศิลปหัตถกรรมที่สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นหัตถกรรมพื้นเมืองที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองที่ชาวเมืองน่านมีความภูมิใจ

เป็นอย่างมาก และยังเป็นที่ยินยของคนที่ทั่วไปอย่างกว้างขวาง สามารถทำรายได้ให้แก่ประชาชน ส่งผลให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น จังหวัดน่าน มีผ้าทอพื้นเมืองที่ออกแบบลวดลายเป็นของเมืองน่าน โดยเฉพาะ มีทั้งผ้าทอพื้นเมืองลวดลายแบบเก่า ที่เรียกกันว่า ชิ่นน่าน และลวดลายเดิม คิดสร้างแบบขึ้น เพื่อใช้เป็นสินค้าพื้นเมืองที่เรียกกันว่า ผ้าลายน้ำไหล หรือเรียกสั้นๆ ว่า ผ้าทอน้ำไหล ซึ่งเป็นลายทอใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้ใช้ นำไปดัดแปลงตัดเสื้อผ้าทั้งหญิงและชาย และผ้าลายมุก ซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ชาวบ้านทอใช้กันมานานแล้ว ก่อนที่จะมีการออกแบบลายน้ำไหล

เทคโนโลยีการผลิตเครื่องนุ่งห่มของคนเมืองน่านมีการผสมผสานและเลือกสรรงานเป็นภูมิปัญญาชั้นสูง ที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ทั้งการทอ การย้อม และการประดิษฐ์ลวดลายจนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำเมืองน่านที่ควรอนุรักษ์และพัฒนาสืบไป ผ้าชิ้นพื้นเมืองน่านนั้นมีลวดลายต่าง ๆ ที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด 7 ชนิด อันได้แก่ ผ้าชิ้นคำเคิบ ผ้าชิ้นป้อง ผ้าชิ้นม่าน ผ้าชิ้นคาดก่าน (มัดก่าน) ผ้าชิ้นยกดอก ผ้าลายน้ำไหล และผ้าลายไหลลือ

2. การดำเนินงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แบ่งการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ระยะ

การดำเนินงานวิจัยระยะที่ 1

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งทุติยภูมิและใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งผู้เกี่ยวข้องออกเป็น 4 กลุ่มคือ หัวหน้ากลุ่มทอผ้า ผู้ผลิตผ้า ผู้บริหารในองค์กรที่ให้การสนับสนุนการผลิตผ้า และผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้า สำหรับกลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยนั้นได้ใช้วิธีการสำรวจตัวอย่างโดยใช้แผนการสุ่มอย่างง่าย โดยทำการสำรวจเฉพาะกลุ่มทอผ้าที่อยู่ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอปัว และอำเภอเวียงสา ส่วนผู้เกี่ยวข้องอีก 3 กลุ่มใช้การสัมภาษณ์ทุกหน่วยตัวอย่าง การเก็บรวบรวมในภาคสนามทำในช่วง 12 พฤษภาคม – 16 มิถุนายน 2544 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้สถิติพรรณนา

การดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2

การดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2 นี้ ใช้วิธีวิจัยแบบ Delphi Techniques ซึ่งเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคต โดยใช้หลักการระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญหลายท่านที่มีความรู้ ความสามารถ และยินดีที่จะให้ความร่วมมืออย่างแท้จริง แต่การระดมความคิดนี้จะไม่มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระ โดยไม่มีอิทธิพลจากกลุ่มมาเกี่ยวข้อง และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่อย่างไรก็ตาม การตอบแบบสอบถามนี้ต้องมีการตอบหลายรอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ถ่วงถ่วงความคิดอย่างรอบคอบมากที่สุด โดยการวิจัยครั้งนี้ได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจนได้ข้อมูลที่เป็นฉันทามติ เป็นจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งครั้งแรก เป็นคำ

ถามปลายเปิด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และอย่างอิสระ ส่วนการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 คำถามจะพัฒนามาจากคำถามในรอบแรก โดยนำความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ และสรุปเป็นคำถามปลายปิด หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ในการประเมินความเป็นฉันทามติ ในงานวิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ระดับมากกว่า หรือเท่ากับร้อยละ 60 ตามเทคนิค และวิธีของ Flanders (Flanders, 1989)

การทำ Delphi Techniques รอบที่ 1 ได้ดำเนินการระหว่าง วันที่ 28 พฤศจิกายน 2545 และถึงวันที่ 2 เมษายน 2545 ส่วนการทำ Delphi Techniques รอบที่ 2 ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 13 มิถุนายน 2545 และถึงวันที่ 16 สิงหาคม 2545 โดยได้รับอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทยในแต่ละสาขา จำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน อันประกอบด้วย เจ้าของธุรกิจ 13 ท่าน นักวิชาการ 4 ท่าน และนักออกแบบ 4 ท่าน

3. ผลการศึกษา

3.1 ผลการศึกษาระยะที่ 1

โครงการวิจัยนี้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้ว่าตลาดของผ้าไทยมีขนาดใหญ่พอควรประมาณ 60 ล้านบาทต่อปี ผลิตภัณฑ์ที่ทำรายได้มากที่สุดคือ ผ้าลายน้ำไหล (ร้อยละ 34.99) รองลงมาคือ ผ้าลายทูลี (ร้อยละ 33.03) และผ้าลายชั้นป้อง (ร้อยละ 22.83) ของรายได้จากการผลิตผ้าชิ้นทั้งหมด การรวมตัวของกลุ่มทอผ้ามีลักษณะรวมตัวกันเป็นกลุ่มๆ (64กลุ่ม)ตามแบบดั้งเดิมที่พบได้ในจังหวัดต่างๆซึ่งขาดการส่งเสริมและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การถ่ายทอดทักษะมีลักษณะแบบประเพณีหรือเพียงภายในกลุ่มทอผ้า (ร้อยละ 50.57) ผู้ผลิตส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษา โดยมีอายุเฉลี่ย 35-45 ปี และทำงานทอผ้ามาแล้วเฉลี่ย 6.16 ปี การตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้อยู่ในเพียงระยะเริ่มต้น กลุ่มทอผ้าขาดทักษะทางด้านนี้เป็นอย่างมาก ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เกิดจากการลอกเลียนแบบ การเจาะตลาดไม่เป็นระบบ การกระจายสินค้าเป็นแบบเก่าซึ่งผ่านพ่อค้าคนกลางหรือนายหน้า ราคาถูกกำหนดตามตลาดแทนที่จะกำหนดตามคุณประโยชน์หรือการใช้งานของผลิตภัณฑ์การส่งเสริมการตลาดมีน้อยส่วนมากเป็นการจัดนิทรรศการซึ่งได้รับความสนใจน้อยลงในปัจจุบัน

3.2 ผลการศึกษาระยะที่ 2

ในช่วงที่สองโครงการวิจัยนี้มุ่งศึกษาหาความต้องการในอนาคตของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย และทักษะแรงงานในอนาคตที่ใช้ในการผลิตโดยใช้กรณีศึกษาจังหวัดน่านโดยใช้เทคนิค Delphi ในการพยากรณ์และวิเคราะห์ ซึ่งโครงการวิจัยในช่วงที่สองนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทยในแต่ละสาขาจำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน ข้อมูลที่ได้รวบรวมมานั้น พบว่า

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผ้าไทย ดังนั้นจึงมิได้ดำเนินการทำเคลฟาย รอบที่ 2 ต่อไป ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

- ตลาดของผ้าน่านในอนาคตยังสดใสและสามารถขยายตัวได้ แต่ธุรกิจจำเป็นต้องปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ปรับปรุงกระบวนการผลิตโดยจำเป็นต้องมีนักออกแบบแนะนำ มีการพัฒนากระบวนการผลิตทุกขั้นอย่างจริงจัง และมีการทำการตลาดโดยเน้นที่แผนการตลาด (การทำการตลาดอย่างมีระบบ)
 - จุดเด่นของผ้าน่านอยู่ที่ลวดลายสวยงาม แต่จุดด้อยไม่สามารถบ่งชี้ชัดเจนได้ นอกจากนี้ลวดลายและสีสรรของผ้าน่านยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาด
 - ทิศทางในการพัฒนาผ้าน่านเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันควรให้ความสำคัญกับ
 - ผลิตภัณฑ์โดยเน้นมาตรฐานมากขึ้นและความเป็นเอกลักษณ์
 - กระบวนการผลิตโดยเน้นการแนะนำจากนักออกแบบ
 - การตลาดโดยเน้นการจัดร้านโชว์ แฟชั่นโชว์ ลงนิตยสาร
 - รูปแบบในการทำการตลาดของผ้าน่านในอนาคตควรมีการเปลี่ยนแปลง
 - ด้านผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน
 - การกระจายสินค้าโดยการจัดตั้งศูนย์การกระจายและจำหน่ายสินค้า
 - การทำการตลาดโดยมีการวางแผน
 - กลุ่มลูกค้าในอนาคตไม่แตกต่างจากเดิม
 - ลักษณะการแข่งขันในอนาคตต้องมี
 - การแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มตลาดเป้าหมายโดยเน้นที่ทำการตลาดและการส่งเสริมการตลาด การผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์
 - การปรับปรุงผลิตภัณฑ์โดยอาศัยคำแนะนำจากนักออกแบบ
 - ระดับฝีมือแรงงานในปัจจุบันสามารถรองรับการผลิตในอนาคตได้แต่ต้องมีการพัฒนา
 - โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญแนะนำและการสร้างแรงจูงใจ
 - การสืบทอดแรงงาน
 - การสร้างมาตรฐานฝีมือ
 - ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ
 - องค์กรของรัฐและเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาทักษะแรงงาน
 - คู่แข่งขันในอนาคตไม่ต่างจากคู่แข่งขันในปัจจุบันซึ่งคือคู่แข่งขันภายในประเทศ
- การวิจัยในช่วงที่สองนี้ได้สะท้อนและยืนยันแนวทางต่างๆในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าน่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าน่าน ซึ่งเราอาจมั่นใจได้ว่าสามารถนำไปประยุกต์กับผ้าไทยในภูมิภาคอื่นได้

ถ้าสิ่งแวดล้อมของธุรกิจนี้ในอนาคตยังคงคล้ายคลึงกับปัจจุบัน ดังนั้นทักษะแรงงานที่สำคัญคือ ทักษะในการผลิตสินค้าและทักษะในการทำการตลาดอย่างมีระบบ

4. มุมมองในอนาคตด้านการตลาดของผ้าไทยและทักษะแรงงานในการผลิตผ้าไทย

การแบ่งส่วนตลาด (Segmentation)

ธุรกิจผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านดำเนินการตลาดโดยมีการแบ่งส่วนตลาดน้อยมาก ส่วนมากเป็นการทำการตลาดมวลชน (Mass Marketing) โดยที่ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตไม่ได้นำหลักทฤษฎีเข้ามาประยุกต์ ทำให้มีการดำเนินการตลาดแบบซ้ำซ้อนและขาดจุดขาย กล่าวคือผลิตภัณฑ์ต่างๆจะถูกผลิตตามความถนัดหรือประเพณีที่สืบทอดกันมา เมื่อมีกลไกทางการตลาดเข้ามาบีบคั้นทำให้ผู้ผลิตหันมาเน้นการผลิตปริมาณมากๆ มากกว่าการผลิตที่เน้นคุณภาพ และส่งผลให้ผู้ผลิตที่มีความละเอียดและต้องใช้เวลามากในการผลิตไม่ได้รับการส่งเสริม นายหน้า ผู้ส่งออกหรือผู้จัดซื้อจากต่างประเทศได้เริ่มเข้ามาบีบคั้นในการทำการตลาดโดยได้เริ่มคัดแปลงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยและมีการผสมผสานลายจากหลายแหล่ง ทำให้ลายดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ถูกทอดทิ้งและเริ่มสูญหายไป

ลักษณะการตลาดที่เน้นการใช้งาน (Application) หรือคุณประโยชน์ (Benefits) และการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) เริ่มเกิดเป็นส่วนแบ่งตลาดที่ชัดเจน เช่นการผลิตผ้าเป็นชิ้น/ชุดเพื่อใช้ในการตัดเสื้อผ้าซึ่งเป็นส่วนแบ่งตลาดที่ใหญ่ที่สุดประมาณร้อยละ 79.22 และการผลิตผ้าพื้นเพื่อใช้ในการตกแต่งบ้าน เช่นผลิตผ้าปูโต๊ะ ปลูกหมอน ผ้าปูโต๊ะ ฯลฯ ซึ่งมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า นอกจากนี้ยังมีการแบ่งส่วนตลาดที่มุ่งเน้นผู้ใช้ (User) เป็นหลัก เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่การแบ่งในลักษณะที่สองนี้มีการพัฒนาน้อยมาก

การเจาะตลาด (Targeting)

การเจาะตลาดของผู้ผลิตและผู้ขายในจังหวัดน่านดำเนินการตลาดที่มุ่งเน้นส่วนตลาดเดียวกันหรือใกล้เคียงกันคือตลาดคนไทยที่ใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า ส่วนตลาดอื่นๆเป็นตลาดเล็กแต่มีศักยภาพสูงเช่นตลาดการตกแต่งบ้าน และผลิตภัณฑ์ตกแต่งต่างๆ

การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Positioning)

ผู้นำและผลิตภัณฑ์ประกอบผู้นำไม่มีการกำหนดตำแหน่งอย่างชัดเจนสืบเนื่องมาจากการทำการตลาดแบบมวลชนและการผลิตตามประเพณีหรือวิถีชีวิต ตำแหน่งที่พอจะมีอยู่ในปัจจุบันคือผ้าโบราณ และผ้าชนวนการประกวดรางวัล ก็เป็นส่วนที่เล็กน้อย การทำตราผลิตภัณฑ์ การเสริมสร้างคุณประโยชน์ และการปรับมาตรฐานและคุณภาพจะเป็นหัวใจในการทำการตลาดต่อไป

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix)

ผลิตภัณฑ์ (Product)

ผลิตภัณฑ์ผ่านานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านาน ส่วนมากจะผลิตตามประเพณีหรือตามความต้องการของตลาดซึ่งมักจะไม่ได้เสริมสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้ซื้อไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายที่มาจากหลายแหล่งผลิตได้ ทำให้ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์อยู่เพียงที่ราคาของสินค้า ประจวบกับการทำการตลาดแบบลอกเลียนแบบทำให้ผู้คิดค้นลายใหม่หรือผลิตภัณฑ์ใหม่มีความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะสั้นเท่านั้น การสร้างตราสินค้าเริ่มมีการพัฒนามากขึ้นและมีการริเริ่มจากร้านค้าปลีก หรือร้านค้าจากต่างประเทศ

ดังนั้นการที่จะขยายขนาดตลาดของผ่านานนั้น ควรมีการปรับผลิตภัณฑ์ให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ทำผลิตภัณฑ์อื่นได้ เพื่อสร้างความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกและมีความต้องการในตัวผลิตภัณฑ์มากขึ้น ตลอดจนลดตายและสีสรรของผ่านานก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคด้วยเช่นกัน ในขณะเดียวกัน ทิศทางในการพัฒนาผ่านานเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันกับคู่แข่งนั้น ควรจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น และควรคงความเป็นเอกลักษณ์ให้คงเดิม ทั้งนี้การเข้าไปแข่งขันในตลาดนั้น ควรจะมีผู้เชี่ยวชาญ หรือนักออกแบบ เข้ามาช่วยแนะนำและให้คำปรึกษาในด้านการออกแบบ และการเลือกใช้วัสดุดิบให้แก่แรงงาน นอกจากนี้ควรให้ความรู้เกี่ยวกับผ้าไทยที่มีความเป็นมาของประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันแก่นักออกแบบ เพื่อสร้างความเข้าใจ และสามารถให้คำแนะนำแก่แรงงานได้อย่างถูกต้องทิศทาง ทำให้แรงงานสามารถปรับผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดได้ โดยแบ่งเกรดของผลิตภัณฑ์ และวัตถุประสงค์การนำไปใช้ของผู้บริโภค ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับคุณภาพของวัตถุดิบราคา และต้นทุนการผลิต รวมถึงส่งผลให้แรงงานมีงานทำอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาทักษะแรงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ราคา (Price)

การกำหนดราคามักจะถูกกำหนดโดยผู้ผลิตและผู้ค้าคนกลาง โดยที่ผู้ผลิตมีความเข้าใจในโครงสร้างของต้นทุนน้อยมาก กำไรและรายได้ส่วนมากตกกับผู้ค้าคนกลาง ราคาที่จำหน่ายในท้องตลาดค่อนข้างคงที่เนื่องจากผลิตภัณฑ์ขาดจุดขายที่เด่นชัด และมีความคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์ที่มาจากสาธารณรัฐประชาชนลาว คุณภาพที่แตกต่างกันประเมินได้ยากด้วยสายตา ราคาของผลิตภัณฑ์ที่มาจากสาธารณรัฐประชาชนลาวจึงเป็นตัวกำหนดราคาพื้นฐาน เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของประเทศลาวมีคุณภาพต่ำกว่าผลิตภัณฑ์จากประเทศไทย ตลอดจนการตั้งราคาผลิตภัณฑ์ ควรตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้นด้วย

ช่องทางการจำหน่ายและการกระจายสินค้า (Distribution)

ผ่านานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานมีการขายปลีกผ่านทางร้านค้าต่างๆ ในปริมาณหนึ่งในสามของผลผลิตทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นการรับจ้างผลิตเพื่อทำการส่งออกหรือมีการนำไป

ประกอบกับผลิตภัณฑ์อื่นๆเช่นटकแต่งบ้าน ฯลฯ ลักษณะการค้าขายโดยทั่วไปยังคงใช้ลักษณะการ
ขายผ่านช่องทางแบบเดิมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการขยายตัวตามแนวดิ่ง (Vertical integration) โดยการ
ขยายตัวไปข้างหน้า (Forward Integration) เริ่มมีมากขึ้นเช่นการดำเนินกิจกรรมการขายเองโดยการ
เปิดเป็นร้านค้าปลีก หรือมีการส่งตรงถึงผู้ค้าปลีกเองเพื่อเป็นการเพิ่มกำไรที่เดิมต้องจ่ายให้กับนาย
หน้า นอกจากนี้ทางร้านค้าปลีกรายใหญ่ๆก็เริ่มมีการขยายตัวแบบถอยหลัง (Backward Integration)
ไปก่อตั้งกลุ่มทอผ้าเพื่อเป็นการลดต้นทุน และเป็นแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์
ถึงกระนั้นก็ดี เจ้าของธุรกิจผ้าไทย นักออกแบบ และนักวิชาการ ส่วนใหญ่ต้องการให้มีศูนย์การ
กระจายและการจำหน่ายสินค้า ทั้งนี้สามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดจำหน่ายและการ
กระจายสินค้า เพื่อให้ถึงผู้บริโภคได้รวดเร็ว สะดวก และประหยัด

การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ผ่านานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานมีการส่งเสริมด้วยตนเองน้อยมากส่วนใหญ่ได้รับ
การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาลในการจัดนิทรรศการต่างๆ และการออกร้านทั่วไป การส่งเสริม
ทางด้านอื่นๆมีน้อยมาก อาทิเช่นการลดราคาที่ร้านค้าปลีก การฝากขายตามแหล่งท่องเที่ยว
ทั่วไป การส่งเสริมการตลาดคงต้องมีการพัฒนาไปอีกมากเพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจของผู้
ซื้อ ประกอบกับเป็นการให้ความรู้แก่สาธารณชนเพื่อที่จะสร้างความเข้าใจและเป็นการเพิ่มคุณค่า
ให้กับผลิตภัณฑ์ในสายตาของผู้บริโภคมากขึ้น และควรนำสื่อเข้ามาช่วยในด้านการส่งเสริมการ
ตลาด เพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ โดยเน้นการลงนิตยสาร จัดร้านโชว์ แฟชั่นโชว์

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับทักษะแรงงานในการผลิตผ้าไทยในอนาคต

ทักษะแรงงานในการผลิตผ้าไทยในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของผ้าไทยในปัจจุบัน
และความต้องการในอนาคต รวมทั้งศักยภาพของแรงงานปัจจุบัน กล่าวโดยสรุปแล้วทักษะแรง
งานที่ควรพัฒนาให้มีศักยภาพมีดังนี้

1. ทักษะแรงงานพื้นฐาน เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ เพื่อ
พร้อมที่จะรองรับการเพิ่มศักยภาพ
2. ทักษะด้านการผลิตสินค้า เพื่อสร้างมาตรฐานและคุณภาพ
3. ทักษะด้านการสร้างความแตกต่าง เช่น การออกแบบ สี ลวดลาย บรรจุภัณฑ์ เพื่อให้
ให้เป็นที่ต้องการของตลาด โดยอาศัยความร่วมมือจากนักออกแบบหรือนักวิชาการ
4. ทักษะในการวางแผนการตลาดอย่างมีระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ธุรกิจการผลิตผ้า
ไทยในอนาคตมีความยั่งยืน เช่น การแบ่งกลุ่มตลาด และการเลือกกลุ่มตลาดเป้าหมาย การเจาะ
ตลาด และการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ รวมทั้งต้องสามารถวางแผนการตลาดได้
5. ทักษะในการถ่ายทอดทักษะการผลิต เพื่อให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่าง
ต่อเนื่อง

ศักยภาพและการอยู่รอดของผ้าไทยในอนาคตนั้น นอกเหนือจากจะขึ้นอยู่กับทักษะแรงงานดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ยังขึ้นอยู่กับทักษะแรงงานอื่น ๆ เช่น การพัฒนาทัศนคติของผู้ผลิตที่มีต่อธุรกิจการผลิตผ้าไทย ทักษะในการคำนวณและการบริหารต้นทุน รวมถึงทักษะในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำมาซึ่งความร่วมมือและความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทยให้ยังคงดำรงความเป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนให้มีศักยภาพในการแข่งขันทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศต่อไป

Executive summary

I. Introduction

Human resource is a crucial factor in a production process. However, most developing countries have common human resource problems: low skill, inappropriate policy and plan in relation to the market demand for human resources. Generally, production of any product must be based on consumer's demand. (McKitterick., 1957). This is common to the production of human resources. If the future demand for human resources can be identified, a plan for their production is possible. In order to seek the future human resource demand, it is necessary to assess the current labor skills in the production of products or their similarities, to understand the production process, the market and the future consumer demand for associated goods and services (Koselka, 1992; Strom, 1993).

In general, unique products are usually highly competitive in a niche market (Gardner and Levy: 1955; Linneman and Staton, 1991). Thai textile products are characterized for their uniqueness and their cultural values. Improved quality will enable the products to become more desirable. This will require higher labor skills, appropriate quality of raw materials and technology according to the production process. The knowledge of consumer demand and trends is necessary to determine target markets. The information is important for human resource and production technology development planning according to the national objectives of social and economic development plan. Due to the fact that there are varieties of Thai traditional textile products in different localities, the study selected the hand-woven textile products of Nan Province to demonstrate how future labor skills can be identified for a potentially niche product.

Traditional Thai textile product is a handicraft of which the skills and product patterns have been passed on from generation to generation. In Nan, the traditional product patterns, particularly, Nam Lai (Water Pattern) and other older ones are prides of the province. All patterns are unique and specialized of Nan. Seven major traditional patterns are Sin Kum Kerb, Sin Pong, Sin Man, Sin Kad Gan (Mat Gan), Sin Yok Dok, Sin Nam Lai, and Thai Lue. These patterns were developed from the ancient time using local technology. Overtime they have been modified to modern styles, weaving technology, dying but yet remain the unique and fine characteristics which should be conserved and passed on to the future generation. Nan traditional textile products are symbols of the overall Thai heritage. They are well known and widely used. The products appear in the market as cloth and modified textile goods. They are relatively important source of income secondary to income from agricultural work.

2. Research methodology

The study planned for 2 phases:

2.1 Phase I: Review the traditional textile industry in Nan from secondary sources. Structured questionnaires were employed to collect information from 4 groups: leaders of textile products/weaving groups, textile product producers, supporting agencies, and distributors. The samples were randomly selected. There were 64 weaving groups in Nan. Three districts were selected for the study: Tung Chang, Pua, and Viang Sa. Weaving Group Leaders of selected groups were interviewed. Other groups were interviewed in the fieldwork during 12 May to 16 June 2000. Descriptive statistics were used to analyze the results.

2.2 Phase II: Future perspectives of Thai textile industry. Delphi method was applied in 2 rounds to collect the future perspectives from various experts and stakeholders of traditional Thai textile products. The objective is to collect information on the market trend, competitiveness and required skill needs for the future. The method aimed to seek consensus result of research based on freedom and uninfluenced responses in the first round. Then the results were synthesized and analyzed to set close-ended questions in the second round to establish consensus. In this study 60% majority was used for consensus based on Flanders's technique (Flanders, 1989).

The first round took place from 28 November 2001 to 2 April 2002. The second round was conducted from 13 June to 16 August 2002. Twenty one experts were used in the Delphi sessions. Out of all experts, thirteen are owners of the business, four were academics and the remaining four were designers.

3. Findings of the research

3.1 Phase I

In this phase, basic information was collected to describe the labor skill, market and the production of the traditional textile industry in seeking to identify the future labor skill needs. The market size was about 60 million baht per year. Three most commercialized patterns in terms of income from cloth products were Nam Lai, accounted for about 35%, Thai Luc about 33%, and Sin Pong, about 23%. There were 64 traditional weaving groups in Nan. All were developed primarily by their own initiatives with little support, unsystematic training. The knowledge and skills were transferred by mainly traditional means, from relatives in the families and peers in the weaving groups. The majority of the weavers have primary education and are in average age of 35-45 years with average work of 6.16 years. Most weaving groups lack marketing skills and mainly rely on the distributors and middleman. Marketing activities are only in the basic stage and unsystematic. There is little attempt in product promotion. Besides, products are imitated, thus competing with each other. As a result, traditional textile producers tend to be price takers rather price setters. The price depends on the market rather than on its use and craftsmanship value.

3.2 Phase II

This phase explored the future demand for traditional textile products and skill needs based on Delphi method.

The findings are summarized as follows:

- Nan traditional textile market can be expanded providing that there is product improvement and upgraded production techniques in all stages. Designing and designers are important additional inputs for product improvement, but presently are negligible.
- There is a strong need for more systematic marketing.
- Nan traditional textile is unique with fine and beautiful pattern, which is the strength. Although there is no apparent weakness, there is a need to assess the color and styles of pattern that may not be attractive to consumers.
 - Direction for improvement to increase the competitiveness of the industry in the future is to improve standard and identity of the products.
 - The role of designers should be more appreciated and become key inputs in the production.
 - More systematic, well-planned and active marketing strategies particularly in fashion business such as exhibition in showroom, fashion shows and magazines are important.
 - Products should be distributed and sold through distribution centers.
- Consumer groups may not be different from the existing groups.
- In future competition, business must segment the market and select appropriate target market by emphasizing marketing practices, promotions and offering unique merchandize.
- Existing labor skill can be upgraded by following expert's advice and incentive development, labour skill transfer, standard setting and creative design ideas.
- Government and private agencies should have more role in skill development.
- Competitors in the future will remain within the country.

4. Future perspectives of the market and labor skills

4.1 Market segmentation

Market of traditional textile product in Nan is relatively small in comparison with the total textile market. The product is sold through mass marketing. There are multiple market outlets and target market is absent. The products are repetitive and produced by traditional skills that have been transferred from forefathers rather than by responding to market demand. The production aims at volume and mass production rather than at quality, designs, and styles. But because the products require a long production time and fine skills, hence, little support has been provided to promote the activities. However, exporters and foreign distributors started to enter the industry by using their marketing skills,

production designs to modernize and diversified products with mixed skills of various local specializations. Therefore some of the traditional patterns have been lost and neglected.

The characteristics of marketable products are based on their application and use benefits. Higher value added products are mainly in garments, accounted for 79.22%, and the rest are decorative textile-related products. The latter emphasizes the use value by consumers, primarily local and foreign tourists. But the market for textile-related products are not well developed.

4.2 Targeting

Distributors and middlemen mainly decide the markets for producers. So far, they concentrate largely on the local market and Thai consumers only. Markets other than the traditional cloth and textile-related products, such as furniture and decorations have high potentials but have been untapped.

4.3 Positioning

There is no clear positioning of Nan textile products as a result of mass production and the complacency of inherited technology. Little effort has been devoted to the research and development of brand and quality, essential for marketing. Specific market targets and clear positioning will be useful to promote the traditional textile products.

4.4 Market Mix

There could be at least two markets: markets for traditional/cultural products which aim to conserve and promote traditional patterns, unique products, and market for modified traditional textile products which should emphasize on marketing both inside and outside Thailand.

4.5 Product

Products are produced as a part of the old tradition to weave for personal or family uses, or in response to market demand. Little attention is paid on the product quality. Purchasers cannot identify significant differences of traditional textile products from various sources, partly as a result of extensive imitations and their similarities. New products are highly subject to imitations which may be one of the factors that discourage new innovations. The only difference mattered seems to be product prices. Some new designs and brand name development have just recently begun, particularly among retailed and foreign owned stores.

An expansion of Nan traditional textile market will require more extensive applications. Nan traditional cloth is transformed into related-textile products to provide larger consumer choices. Nan textile already has the advantages in the unique designs and colors which will be attractive for textile-related products. Focus should be placed on product quality and standards. Effort to maintain the uniqueness and identity of Nan textile should be encouraged. At the same time, textile experts and designer should work closely to advise producers in the production process from the stage of raw material to product designs and marketing. Experts and designers should have better comprehension of the traditional and cultural evolution for Thai textile industry to provide appropriate advice and direction to producers according to the market demand and trends. Producers should be aware of the necessity of product grading and consumer's tastes and

values to determine their production process, to select raw materials and related prices, as well as cost accordingly. Advice from experts can also help in creating continuity of work and of skill development.

4.6 Price

Product prices are usually determined by producers and distributors or the middleman. Producers have little understanding of the cost structure. A larger part of profit and income benefit the middle persons. Since products are not distinctively different, the price received by producers are relatively uniformed, and hence the price of products. Apart from the similar local products, there are even cheaper competing substitutes from Laos. Basically, the middleman and distributors set their purchase price on Lao products. This practice puts Thai producers and products at disadvantage even if the quality of Thai products is generally higher. For the middleman, quality is not a basis of their purchase price. In fact, to be fair, the price should be based on the quality. Since, Thai producers have little market skills and experience and may be unwilling to devote time for marketing, they have low bargaining power. Additionally, weaving is an off-farm income-generating activities supplementing income from agricultural work, the producers do not feel serious about it. Their main concern is with their agricultural products.

4.7 Distribution

A large proportion of traditional textile products is mass production for contracted business destined for exports. Only one-thirds is for retail distribution. It is possible to observe vertical integration with forward linkage as well as backward links created by the distributors. In some areas, distributors have rather close links with the contracted producers in securing the markets as well as providing necessary production inputs. Therefore, the formerly free weavers become hired weavers. However, recently, with networks of friends and relatives in other provinces, producers are beginning to expand forwardly to do their own distribution to capture higher profits formerly gained by the middleman. Some of the large retail stores expand their business toward backward integration by forming owned textile producer groups to reduce the cost, to have some control of the production and to increase value added of products. Most of the producers and distributors expressed a desire to have a center for product distribution and sales with application of new technology to speed up the distribution and flows of business between the producers and consumers.

4.8 Promotion

Nan textile producers have not actively taken many initiatives to do own sale promotion. They mainly depend on the official departments to organize exhibition and trade fair. There are more rooms to promote markets such as product sales and displayed at larger tourist attraction sites. Product promotion should be more active to expand markets and attract consumers by educating and introducing Nan products in the market. There must be more creativity to increase the value added of the conventional textile products. Modern technology should be applied to increase promotion and to target specific markets, particularly higher end markets. More extensive use of different means and media as product displayed and advertisement in fashion shops and magazines is advantageous for sale promotion and marketing.

5. Policy recommendation

The future labor skills and their demand depend on the characteristics of the current traditional Thai products.

In summary the labor skills in this industry should be developed in the following ways:

1. Development of basic skills: speaking, listening, reading and writing Thai, English and computer languages, must be prepared to build higher skills.
2. Higher skills to upgrade quality and product standards.
3. Promotion of creativity and skills to develop new product development, new styles, new designs and styles, and improved quality based on markets and consumer's preferences. Such skill development will require collaboration and close links between producers, business, researchers/academics, and designers.
4. Skills in systematic, well-designed and strategic marketing with continuity over different period times.
5. Skill in technology and knowledge transfer of the traditional textile production should be developed and promoted for appropriate and continuous skill transfer.

The survival and sustainability of the traditional Thai textile industry depend not only the labor skills related to production and marketing, but also the labor's business attitude, technical skills in mathematics and sciences, management skill in cost/resource administer, and public relation skills to promote cooperation and collaboration with various stakeholders. All these skills are essential for the competitiveness capacity of Thai textile products to fully exploit their product identity and uniqueness in the local and international markets.

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญในกระบวนการผลิต ปัญหาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งประเทศกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ สืบเนื่องจากคุณภาพของแรงงานที่ต่ำ การพัฒนาและเพิ่มทักษะในการทำงานโดยไร้ทิศทางหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เป็นที่ทราบโดยทั่วไปแล้วว่าในการผลิตสินค้าหรือบริการใด ๆ นั้นต้องตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค (McKitterick., 1957) ดังนั้นหากเราสามารถหาลักษณะของทักษะแรงงานที่ต้องการในอนาคตได้ ย่อมทำให้เราสามารถวางแผนในการพัฒนาแรงงานที่สนองตอบต่อความต้องการนั้นๆ ได้ การที่จะค้นหาลักษณะของทักษะแรงงานในอนาคตได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจในกระบวนการผลิต ตลาด และกลุ่มผู้บริโภคของสินค้าที่ต้องการในอนาคต (Koselka, 1992; Strom, 1993) รวมทั้งต้องทราบสภาพลักษณะ ปริมาณและคุณภาพของทักษะแรงงานที่มีอยู่ในปัจจุบันในการผลิตสินค้านั้น หรือสินค้าที่ใกล้เคียงกัน

สินค้าใดก็ตามที่มีความแตกต่าง และมีความเป็นเอกลักษณ์ในตัวเองย่อมสามารถแข่งขันในตลาดที่มีความพิเศษ (Niche market) ได้ง่าย (Gardner and Levy; 1955; Linneman and Staton, 1991) ผ้าไทยจัดได้ว่าเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างและมีความเป็นเอกลักษณ์ไทยประการหนึ่ง การพัฒนาคุณภาพของผ้าไทยให้มีคุณภาพสูงขึ้น และการพัฒนาฝีมือแรงงานในการผลิตผ้าไทยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่มของไทย ย่อมเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจ ปัจจุบันนี้ยังไม่มีรายงานการศึกษาใดที่ระบุถึงสภาพตลาดของผ้าไทยที่มีลักษณะความต้องการของผู้บริโภคต่อผ้าไทยที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน ที่พบเห็นโดยทั่วไปคือ การรณรงค์ให้ประชาชนหันกลับมาใช้ผ้าไทยมากขึ้น เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ไทย หากผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยต้องพัฒนาคุณภาพให้เทียบเคียงคู่แข่ง จำต้องมีแรงงานที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับกระบวนการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีและวัตถุดิบที่มีคุณภาพ นอกจากคุณภาพของผ้าไทยที่ต้องได้รับการพัฒนาแล้ว ในการแข่งขันทางการตลาดจำเป็นต้องทราบถึงลักษณะความต้องการของผู้บริโภคต่อผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยว่ามีแนวโน้มเป็นเช่นไร ตลาดใดที่ควรเข้าไปแข่งขัน เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของทักษะแรงงาน และเทคโนโลยีในการผลิตให้เหมาะสม และสอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนของประเทศต่อไป

เนื่องด้วยผ้าไทยทอมีอนันต์มีเทคนิคการผลิตหลากหลายวิธี และแต่ละท้องถิ่นมีผ้าทอที่มีคุณลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนแตกต่างกันไป (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541) การหาทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทยทอมีทั้งหมดที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยนั้นย่อมเสียเวลา

และค่าใช้จ่ายจำนวนมาก การศึกษานี้จึงเลือกศึกษาเฉพาะผ้าไทยทอมือที่ผลิตขึ้นในจังหวัดน่าน เพียงจังหวัดเดียวเป็นกรณีตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการในการค้นหาลักษณะของตลาดของผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในอนาคต และการนำผลการศึกษามาใช้ในการหา ลักษณะทักษะของแรงงานสำหรับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

ระยะที่ 1

1. เพื่อวิเคราะห์ตลาดของผ้าไทย และ ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย ที่ผลิตในจังหวัดน่านในปัจจุบัน
2. เพื่อหา ลักษณะและทักษะของแรงงานที่ผลิตผ้าไทย และ ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย รวมทั้งกระบวนการในการผลิตแรงงานที่ใช้ในการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย ในจังหวัดน่านในปัจจุบัน

ระยะที่ 2

3. เพื่อวิเคราะห์หาลักษณะและการเปลี่ยนแปลงของตลาดผ้าไทยที่ต้องการผลิตในอนาคต รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตลาดดังกล่าว
4. เพื่อหา ลักษณะทักษะของแรงงานที่ต้องการในอนาคตในการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ผ้าไทย หมายถึงผ้าที่ทอด้วยมือไม่ว่าจะทำด้วยวัสดุใดก็ตาม และต้องผลิตขึ้นภายในชุมชนนั้นๆ

ระยะเวลาที่คาดการณ์ตลาดผ้าไทยในอนาคตเป็นเวลาเพียง 5 ปี

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ลักษณะของตลาดผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย รวมทั้ง เทคโนโลยีที่ต้องใช้ในการผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในอนาคต
2. ลักษณะและทักษะของแรงงานที่ต้องการในอนาคตในการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยของจังหวัดน่าน
3. รูปแบบและกระบวนการในการค้นหาลักษณะ และทักษะของแรงงานที่ต้องการในอนาคตที่ตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนและสินค้าอื่นได้ อันจะทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นไปอย่างเหมาะสม

บทที่ 2

ความเป็นมาของงานวิจัย

2.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาตลาดของผ้าไทยในปัจจุบันยังไม่ได้รับการสนใจจากหน่วยงานใด ทั้งในภาครัฐหรือภาคเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะตลาดที่เป็นตลาดเล็กและกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ (fragmented) ผ้าไทยมีคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น กลุ่มชนที่มีเชื้อสายลาว กลุ่มชนเชื้อสายผู้ไท จะนิยมทอผ้าจิด กลุ่มชนเชื้อสายโยนกซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศจะนิยมการทอจก และการยก กลุ่มชนเชื้อสายเขมรบริเวณอีสานตอนใต้ ในจังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์ นิยมการทอผ้ามัดหมี่ เป็นต้น การทอผ้าและการคิดประดิษฐ์ลวดลายลงบนผืนผ้านั้นมีหลายรูปแบบ มีรายละเอียดแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความนิยม ความเชื่อ วัตถุดิบที่หาได้ และประเพณีของกลุ่มชนนั้นๆ ผ้าไทยทอมีมากมายหลายชนิด มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น ผ้ามัดหมี่ ที่ขอนแก่น ผ้าซิ่น ที่หาดเสี้ยว ผ้าตีนจก ที่ลพบุรี ที่หาดเสี้ยว หรือที่ราชบุรี ผ้ายกที่ลพบุรี โดยผ้าที่ผลิตในแต่ละท้องถิ่นจะมีลวดลายและวิธีการในการทอแตกต่างกัน (ทววงมหาวิทยาลัย, 2541)

การถ่ายทอดแบบลวดลายและวิธีการทอผ้านั้นไม่มีหลักการที่แน่นอน มักจะเป็นการถ่ายทอดจากช่วงอายุหนึ่งไปยังอีกช่วงอายุหนึ่งเท่านั้น การดำเนินงานผลิตมีลักษณะเป็นแบบธุรกิจครอบครัวเรือน (cottage business) (Cohen, 2000) คล้ายกับธุรกิจการทำอาหาร การทำขนมไทย หรือการทำด้วยขามเบญจรงค์ ซึ่งธุรกิจเหล่านี้มีการส่งเสริมน้อยมาก นอกจากการส่งเสริมของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์ที่ได้ดำเนินการเป็นรูปธรรมมานานแล้ว กลุ่มสตรีบางหมู่บ้าน อาทิ กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านทุ่งจั่ว หมู่ 2 ตำบลสถาน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายได้รวมตัวกันถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าให้แก่สตรีในหมู่บ้านนั้นๆ และร่วมกันผลิตผ้าออกจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานของจังหวัดนั้นในด้านเทคนิคการทอ การให้สีสันทนและลวดลายต่างๆรวมทั้งการบริหารจัดการกลุ่มด้วย (อาภากร ว่องเขตกร, 2543)

ขนาดและศักยภาพของตลาดมีการศึกษาน้อยมาก มีแต่เป็นเพียงส่วนย่อยๆของการศึกษาธุรกิจสิ่งทอในประเทศไทย (นิพนธ์ พัวพงศกร, 2539) ซึ่งการศึกษาของธุรกิจสิ่งทอไม่ได้เน้นธุรกิจแบบครัวเรือนแต่เป็นการศึกษาธุรกิจขนาดใหญ่ เน้นการผลิตโดยอาศัยเครื่องจักรเป็นหลัก โดยมุ่งหวังในการส่งออกและการตลาดแบบการตลาดมวลชน (Mass Marketing) การที่ผ้าไทยทอมีได้รับการส่งเสริมน้อยนอกจากจะทำให้ศิลปวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นหายสาบสูญไปแล้ว ยังเป็นการเสียโอกาสของเศรษฐกิจท้องถิ่นอีกด้วย เศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้นสามารถเลี้ยงตนเองได้หากมีการศึกษาศักยภาพของผ้าไทยหรือหัตถกรรมของท้องถิ่นนั้นๆ ทางคณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาลักษณะของตลาดผ้าไทยทอด้วยมือและสินค้าหัตถกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำรง

ความเป็นเอกลักษณ์ (uniqueness) ของสินค้านั้นไว้ หากไม่ได้รับการสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ของคนและแรงงานฝีมือของคนในท้องถิ่นนั้นก็พลหายไป หากคนในท้องถิ่นหรือภาครัฐไม่ตระหนักถึงความสำคัญนี้ ธุรกิจในครัวเรือนก็จะเหือดหายไปและแรงงานต่างๆ ก็จะถูกพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่การผลิตแบบมวลชน (Mass production) ซึ่งเป็นการผลิตสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกันและผลิตเป็นจำนวนมากๆ การตลาดและการผลิตในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการทำลายคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าในสายตาของผู้บริโภค

คำถามที่พบคือจะทำอย่างไรที่จะรักษาลักษณะตลาดที่เป็น fragment และความเป็นเอกลักษณ์นี้ไว้ได้ ตลาดประเภทนี้มีศักยภาพมากน้อยเพียงใด แรงงานฝีมือสำหรับธุรกิจนี้มีความยั่งยืนเพียงใด ซึ่งการพัฒนาทักษะแรงงานโดยไม่คำนึงถึงศักยภาพของสินค้าย่อมเป็นการลงทุนที่เปล่าประโยชน์ ดังนั้นเราจำเป็นต้องหาคำตอบสำหรับคำถามนี้เพื่อใช้ในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ต่อไป

มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์นับได้ว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญ ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตผ้าไทยทอมือและผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่างๆ ในที่นี้จะกล่าวถึงประวัติของมูลนิธิพอสังเขป ลักษณะของชุมชนในภาคเหนือ การสืบทอดวัฒนธรรมการทอผ้าและตัวอย่างของผ้าทอมือที่มีการผลิตขึ้นในภูมิภาคนั้น

2.2 มูลนิธิส่งเสริม ศิลปาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์ (ทบวงมหาวิทยาลัย , 2541)

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมประชาชนในต่างจังหวัดในแถบอีสาน ราษฎรจะแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองที่ทอขึ้นเองมารับเสด็จ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเห็นชาวอีสานนุ่งผ้าไหมมัดหมี่ ทรงซาบซึ้งในความงดงามของผ้าไหมมัดหมี่เป็นอย่างมาก ทั้งยังทรงเห็นว่างานศิลปะที่ชาวบ้านรู้จักและสืบทอดกันมาแต่รุ่นบรรพบุรุษ และยังใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าได้รับการส่งเสริมเป็นอาชีพ จะเหมาะสมที่สุด จึงทรงสนับสนุนให้ชาวบ้านทอผ้ามัดหมี่เพื่อการจำหน่าย โดยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จะทรงรับซื้อไว้เพื่อนำไปเผยแพร่และหาตลาดให้ชาวบ้านด้วย การทอผ้ามัดหมี่ในอีสานได้ขยายไปยังงานศิลปหัตถกรรมฝีมือคนไทยทุกภาค มีทั้งงานที่ง่ายและยาก ที่ต้องใช้ฝีมือ เวลา และความอดทน เช่น เครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องถม เครื่องจักรสานและเครื่องแกะสลักที่ประณีต การพัฒนาอาชีพด้านหัตถกรรมนี้เป็นพระปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ที่ทรงมุ่งหวังจะช่วยเหลือคนไทยที่ยากจนในท้องถิ่นให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อชีวิตที่ดีขึ้น

นอกจากนี้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และคุณหญิงจรูญจิตต์ ทิขะระ นางสนองพระโอษฐ์ ออกไปรับซื้อผ้าไหมมัดหมี่จากชาวบ้าน ในจังหวัดนครพนม ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ฯลฯ และยังทรงตรวจคุณภาพผ้าไหมที่ออกไปรับซื้อ และพระราชทานคำแนะนำ

นำให้ชาวบ้านขายพืชมทอผ้า เพื่อจะได้มีหน้ากว้างตามมาตรฐาน และให้ทอดติดต่อกันยาวขึ้น แทนที่จะทอเป็นตุ่งๆ ส่วนด้านคุณภาพนั้นได้ทรงพระราชทานคำแนะนำให้ทอให้แน่นและ รมักระวังเรื่องการย้อมเพื่อให้สีเสมอกันและมีคุณภาพดี

สำหรับในด้านการเผยแพร่ผ้าไหมมัดหมี่ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวาง สมเด็จพระกรุณา ให้จัดจำหน่ายผ้าไหมมัดหมี่ในเขตพระราชฐานเนื่องในโอกาสต่างๆ ที่มีผู้มาเฝ้าฯ จำนวนมาก และโปรดให้มีการแสดงแบบเสื้อ โดยเชิญทั้งแขกชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อให้คนมีความคิดว่า ผ้าไหมมัดหมี่นี้ ไม่ใช่ผ้าไทยจะใช้เป็นผ้านุ่งเพื่อไปวัดเท่านั้น

นอกจากความพยายามในการเผยแพร่ผ้าไหมมัดหมี่ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางในประเทศแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังมีพระวิริยะอุตสาหะเสด็จฯ ไปทรงเผยแพร่ด้วยพระองค์เองในต่างประเทศ อาทิ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนิน ไปยังหลายรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้จัดให้มีการแสดง แบบเสื้อที่เมืองดัลลัส ซึ่งทำให้ชาวอเมริกันสนใจและชื่นชมในความงดงามของผ้าไหมมัดหมี่เป็นอย่างมาก หรือการเสด็จพระราชดำเนินไปฝรั่งเศส ที่ทำให้คนยุโรปได้มีโอกาสชื่นชมกับผ้าไทยและ หัตถกรรมของไทย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นผู้นำที่ สำคัญในการพัฒนาและอนุรักษ์ผ้าไทยให้กลับมามีบทบาทและรับใช้ชีวิตของคนไทยอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อทรงช่วยเหลือราษฎรมาเป็นเวลานานพอสมควร มีงานที่ขยายกว้างขวางขึ้น จึงมีผู้กราบ บังคมทูล ขอให้ทรงจัดตั้งเป็นมูลนิธิ จึงเป็นที่มาของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ใน สมเด็จพระนาง เจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยวัตถุประสงค์หลักของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ คือส่งเสริมให้ ชาวบ้านหารายได้พิเศษ โดยเฉพาะชาวนา ชาวไร่ และราษฎรผู้มีรายได้น้อย ให้มีความรู้เกี่ยวกับการ ทำงานจักสาน การทอผ้า การเลี้ยงปลา และการเกษตรต่างๆ

ผู้ที่ทราบว่ามีมูลนิธิฯ ทำงานด้านนี้จึงมาขอความร่วมมือให้มูลนิธิฯ ช่วยอนุรักษ์งานศิลป หัตถกรรมที่หายากเพิ่มขึ้น ครูและผู้มีฝีมือได้เข้าร่วมส่งเสริมศิลปะโดยการถ่ายทอดความรู้แก่ สมาชิก ดังนั้นมูลนิธิศิลปาชีพฯ จึงเป็นศูนย์กลางของผู้มีฝีมือทางหัตถกรรมไทยจำนวนมาก

ปัจจุบันมูลนิธิฯ มีโครงการส่งเสริมศิลปาชีพในภาคต่างๆ มากมาย ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะ โครงการในภาคเหนือที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าเท่านั้น

ลักษณะของชุมชนและโครงการศิลปาชีพในภาคเหนือ

ภาคเหนือของประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมต่างจากภาคอื่นๆ ของประเทศ กลุ่มคนหลายเชื้อชาติที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วยชาวพื้นราบและ กลุ่มชาวเขา แบ่งเป็น กลุ่มไทวน กลุ่มไทลื้อ กลุ่มไทใหญ่ และชาวเอเชีย เช่น ชาวจีน มุสลิม และอินเดีย ส่วนชาวเขาแบ่งเป็น ม้ง เย้า มูซอ ลีวอ กะเหรี่ยง ลัวะ ถิ่น และขมุ

การสืบทอดทางวัฒนธรรม

ภาคเหนือของประเทศไทยเรา ในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีชื่อว่า “ล้านนา” และปกครองกันแบบวัฒนธรรมเจ้า และได้รับภูมิปัญญาทางด้านศิลปหัตถกรรมแบบ “ วัฒนธรรม

เจ้า” โดยเฉพาะด้านการทอผ้า ผ้าทอที่ใช้เป็นหลัก คือ ผ้าฝ้ายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนผ้าทอที่ผู้ทอต้องมีฝีมือเป็นพิเศษ คือ การทอตีนจก

ศิลปหัตถกรรมของการทอผ้าชาวเหนือสืบทอดมาตั้งแต่ ในสมัยพระราชยา เจ้าดารารัศมี (พ.ศ. 2417-2476) ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยได้มีการตั้งโรงทอสำหรับทอผ้าที่นครเชียงใหม่จำนวน 20 หลัง และทรงรวบรวมผู้ชำนาญในการทอผ้ายกดอก และขึ้นตีนจกมาทอที่โรงทอที่ทรงตั้งขึ้น และในสมัยของ เจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน ได้ถ่ายทอดความรู้วิชาทอผ้าด้วยกี่พื้นบ้านไว้จนถึงปัจจุบัน

นอกจากที่กล่าวแล้วยังมีการถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้าที่ชาวบ้านคิดค้นได้เอง และได้รับการสืบทอดต่อมาตามประเพณีของชุมชน ซึ่งเป็นการสืบทอดประสบการณ์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มชนที่อาศัยในภาคเหนือตอนบน คือ ชาวไทยวน จะมีการทอผ้าใช้ในครัวเรือน เช่น ผ้าซิ่น ผ้าเช็ด ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน หมอน มุ้ง เป็นต้น ผ้าทอที่มีชื่อเสียงของกลุ่มไทยวน คือ ผ้าซิ่นตีนจก ที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ อำเภอตรอน และ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีชาวไทลื้อ ที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากดินแดนสิบสองปันนา (มณฑลยูนนาน ประเทศจีน) มาตั้งถิ่นฐานในเชียงใหม่และลำพูน ได้ตั้งชื่อชุมชนตามชื่อในภูมิถิ่นเดิม ชนกลุ่มนี้นิยมทอผ้าลายซิดและลายน้ำไหล สำหรับชาวเขาจะอยู่ในที่สูง นิยมทอผืนลายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และสามารถแยกได้ว่าเป็นผ้ามาจากเผ่าใด คือ ผ้าทอของชาวม้ง จะแตกต่างจากผ้าของชาวเย้า หรือผ้าของชาวเขาเผ่าอื่น ซึ่งแสดงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

โครงการศิลปาชีพในภาคเหนือ เริ่มขึ้นที่ตำบลบ้านภาค กิ่งอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 20 กรกฎาคม 2519 โดยให้ราษฎรฝึกทอผ้า โดยเริ่มจากการทอผ้าฝ้ายให้ชำนาญก่อนจึงเริ่มทอผ้าไหม และมีการเย็บปักถักร้อยด้วย ปัจจุบันโครงการศิลปาชีพในภาคเหนือมีถึง 28 แห่ง ในพื้นที่ 8 จังหวัด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน 11 แห่ง เชียงใหม่ 9 แห่ง กำแพงเพชร 3 แห่ง และในจังหวัดต่อไปนี้อีกจังหวัดละแห่ง คือ พะเยา ลำปาง แพร่ น่าน และที่อุตรดิตถ์ นอกจากนี้เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรจะทรงคัดเลือกราษฎรมารับการฝึกศิลปาชีพ ในโรงฝึกศิลปาชีพ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ หรือที่สวนจิตรลดา

ตัวอย่างผ้าทอมือที่มีชื่อเสียงของภาคเหนือ

ผ้าจก

ผู้หญิงภาคเหนือจะใส่ผ้าซิ่น และผ้าซิ่นนี้จะบอกถึงสถานภาพของผู้ใส่ ผ้าซิ่นของผู้หญิงชาวไท โดยผ้าซิ่นมี 3 ส่วนที่สำคัญ คือ หัวซิ่น ตัวซิ่น และตีนซิ่น ส่วนที่บอกความแตกต่างของผ้า คือ ตีนซิ่น ซึ่งใช้นุ่งในโอกาสพิเศษ เช่น งานพิธี เวลาไปทำบุญที่วัด ตีนซิ่นจะมีลายงดงามแต่งตามเอกลักษณ์และด้วยเทคนิคการทอกลดลาย สีที่งดงามและเรียกว่า ผ้าตีนจก การทอมีโครงสร้างที่แน่นแน่นอน ลาย

แกนอยู่ตรงกลาง ลายประกอบอยู่บนลายแกน ผ้าลายจกที่มีชื่อเสียง อยู่ที่อำเภอ
แม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอทอง จังหวัดแพร่

ผ้าพื้นเมือง

ราษฎรมักจะมีความรู้พื้นฐานการทอผ้า ศูนย์ศิลปาชีพจะสนับสนุนให้อนุรักษ์
การทอผ้าแบบดั้งเดิม คือ ลายเกล็ดเต่า ลายขมุก เป็นต้น

ผ้าไทลื้อ

ชาวไทลื้อ อพยพมาจากแถบประเทศจีนในมณฑลยูนนาน อาศัยในเขต จังหวัด
พะเยา จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ มีผ้าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ผ้า
มัดก่าน ลวดลายจิด และการทอด้วยวิธีการเกาะหรือส้าง (ผ้าลายน้ำไหล) ที่มีวิธี
การทอที่เด่นและงดงาม

ผ้ามัดหมี่

การทอผ้ามัดหมี่ในภาคเหนือมักปรากฏในจังหวัดกำแพงเพชร เพราะชาวอีสาน
อพยพมาอยู่กันมากมีการทำเป็นอาชีพเสริม คือ การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอ
ผ้าไหม

บทที่ 3

ข้อมูลสรุปและสารสนเทศพื้นฐานของจังหวัดน่าน

จังหวัดน่านตั้งอยู่บนพื้นที่ราบหุบเขา เป็นจังหวัดชายแดนในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ประมาณ 668 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 11,472.07 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 7,170,045 ไร่ และทิศเหนือและทิศตะวันออกติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันตกติดจังหวัดพะเยา ทิศใต้ติดกับจังหวัดแพร่และจังหวัดอุตรดิตถ์

ปัจจุบันจังหวัดน่านแบ่งเขตการปกครองเป็น 14 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 99 ตำบล 837 หมู่บ้าน 8 เทศบาล 92 อบต. ในปี พ.ศ. 2543 จังหวัดน่านมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 486,093 คน เป็นชาย 240,499 เป็นหญิง 245,594 คนจำนวนผู้ชายคิดเป็นร้อยละ 50.52 และจำนวนผู้หญิงคิดเป็นร้อยละ 49.17 อำเภอเวียงสา มีจำนวนประชากรสูงสุดคือ 71,432 คน (ร้อยละ 14.70) ส่วนอำเภอที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดได้แก่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติมีจำนวนประชากร 8,785 คน (คิดเป็นร้อยละ 1.81 ของประชากรจังหวัดน่าน)

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดน่านประกอบด้วยภูเขาสูงชันและเทือกเขา (เป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ 85 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด) ทำให้มีที่ดินที่เหมาะสมต่อการกสิกรรมจำนวนจำกัด เนื่องจากมีที่ราบอยู่เป็นส่วนน้อย โดยจะอยู่ในบริเวณที่ราบริมลำน้ำน่านประมาณร้อยละ 9.19 ของเนื้อที่จังหวัดเท่านั้น จังหวัดน่านมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 42.56 คนต่อตารางกิโลเมตร

ภูมิอากาศของจังหวัดน่านมีลักษณะเป็นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู มี 3 ฤดู คือ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงราวปลายเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ส่วนฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนเมษายน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยเดือนมกราคม จังหวัดน่านมีฝนตกอยู่ในเกณฑ์ปานกลางฝนตกมากที่สุดเดือนสิงหาคม

จังหวัดน่านมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 7,170,045 ไร่ หรือ 11,427.07 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันและเทือกเขา ในปี พ.ศ. 2539 จังหวัดน่านที่ได้ประกาศพื้นที่ป่าไม้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ มีเนื้อที่รวมกันทั้งสิ้นประมาณ 6,497,231.6 ไร่ จังหวัดน่านจึงมีสภาพเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญของประเทศและตามสภาพที่เป็นจริงนั้น พื้นที่จังหวัดน่านทั้งจังหวัด คือ แหล่งกำเนิดของแม่น้ำน่านซึ่งหล่อเลี้ยงประชากรที่อาศัยอยู่สองฝั่งแม่น้ำนี้ ตลอดไปจนถึงสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสาย นอกจากนั้นแม่น้ำน่านยังเป็นแหล่งน้ำหลักของอ่างเก็บน้ำ เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า ณ เขื่อนสิริกิติ์อีกด้วย

ทางการคมนาคมขนส่ง ปรากฏว่าจังหวัดน่านสามารถเข้าถึงด้วยระบบการคมนาคมขนส่งถึง 3 รูปแบบคือ ทางถนน ทางรถไฟ และทางอากาศ การเดินทางจากกรุงเทพมหานครมายังจังหวัดน่าน สามารถเดินทางได้โดยใช้ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 32 มาจนถึงจังหวัดนครสวรรค์ จากนั้นใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 117 มาจนถึงจังหวัดพิษณุโลก และจากจังหวัดพิษณุโลกให้ใช้เส้นทางหมายเลข 11 โดยจะผ่านจังหวัดอุตรดิตถ์และอำเภอเด่นชัยในจังหวัดแพร่ จากนั้นใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ผ่านจังหวัดแพร่ไปจนถึงตัวจังหวัดน่าน รวมระยะทางประมาณ 668 กิโลเมตร นอกจากการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคลแล้ว การเดินทางไปยังจังหวัดน่านยังสามารถเดินทางโดยสารประจำทางโดยขึ้นรถที่สถานีขนส่งสายเหนือ

การคมนาคมทางบกในจังหวัดน่านค่อนข้างสะดวก สามารถเดินทางติดต่อกับอำเภอต่างๆ ภายในจังหวัด และกับจังหวัดใกล้เคียงโดยรถยนต์ส่วนบุคคลและรถประจำทางได้ค่อนข้างสะดวก จังหวัดน่านไม่มีเส้นทางรถไฟตัดผ่านโดยตรง แต่สามารถเดินทางโดยขบวนรถไฟสายเหนือลงที่สถานีเด่นชัยจังหวัดแพร่แล้วเดินทางต่อโดยทางถนนเข้าจังหวัดน่านได้โดยสะดวก จังหวัดน่านมีสนามบินตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองซึ่งสามารถเดินทางจากกรุงเทพโดยตรง และยังมีเที่ยวบินมาจากจังหวัดแพร่และจังหวัดพิษณุโลกอีกด้วย มีเที่ยวบินไปประเทศลาว หลวงพระบาง เวียงจันทน์ และเที่ยวบินไป-กลับกรุงเทพฯ น่านสะดวกทุกวัน

ด้านการสื่อสารและการโทรคมนาคมนั้น จังหวัดน่านมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอ 12 แห่งนอกจากที่ทำการไปรษณีย์ประจำอำเภอแล้วยังมีที่ทำการไปรษณีย์เอกชน (ปณ.อ.) ให้บริการด้านสื่อสารโทรคมนาคมอีกด้วย ในปี พ.ศ. 2542 มีโทรศัพท์ทั้งสิ้น 11,547 เลขหมาย (ที่มา: กองสถิติและรายงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย)

ในด้านไฟฟ้า จังหวัดน่านมีหน่วยบริการไฟฟ้าทั้งหมด 13 แห่ง ในปี พ.ศ. 2542 กระแสไฟฟ้าที่ใช้ทั้งสิ้น 118,617,155 หน่วย และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 104,857 ราย ปัจจุบันจังหวัดได้รับพลังงานไฟฟ้าจากสถานีจ่ายไฟฟ้าของอีเกด (EGAT) บริการ 36 เมกะวัตต์ มีหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้แล้ว 814 หมู่บ้าน คิดเป็น 97.3% ของหมู่บ้านทั้งหมด

จังหวัดน่านมีหน่วยบริการประปา 3 แห่ง ในปี พ.ศ. 2542 มีกำลังผลิตรวมถึง 3,318,550 ลูกบาศก์เมตร โดยได้รับแหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำน่าน นอกจากประปาส่วนภูมิภาคแล้ว ชุมชนในหมู่บ้านต่างๆ ยังได้รับน้ำที่เรียกว่าประปาหมู่บ้าน โดยมี 4 หน่วยงานรับผิดชอบ คือ กรมทรัพยากรธรณี กรมโยธาธิการ การมอนามัย และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท โดยมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ เฉพาะแหล่งน้ำขนาดเล็ก ขนาดกลาง และระบบประปาชนบท

การเกษตรเป็นรายได้หลักของจังหวัดน่าน และมีประชากรประมาณร้อยละ 85.3 ของประชากรที่มีงานทำมีอาชีพทางการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม้ยาสูบ ถั่วลิสง ถั่วพืชมันธรรมชาติ ฝ้าย เป็นต้น จังหวัดน่านมีที่ราบเพียง 1 ใน 4

ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นภูเขาสูงและป่าไม้ จึงทำให้เกิดปัญหาด้านที่ดินทำมาหากิน มีการบุกรุกทำลายป่าไม้เพื่อทำไร่เลื่อนลอย เพื่อแสวงหาซึ่งผลผลิตและรายได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเสียหายต่างๆ เช่น ป่าไม้ซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารถูกทำลายก่อให้เกิดการขาดแคลนแหล่งน้ำ เป็นต้น

กิจการอุตสาหกรรมของจังหวัดน่าน ยังอยู่ในระดับต่ำมาก เนื่องจากน่าน มีภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นป่าและเทือกเขาสลับซับซ้อน สภาพดินเป็นลูกรังไม่เหมาะต่อการเพาะปลูกผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นวัตถุดิบทางอุตสาหกรรม จึงทำให้การลงทุนอุตสาหกรรมมีไม่มากนัก ประกอบกับการคมนาคมขนส่งเชิงอุตสาหกรรมไม่สะดวกเท่าที่ควร เพราะถนนคดเคี้ยวตามไหล่เขา

ลักษณะการประกอบการของโรงงานของจังหวัดน่าน โดยทั่วไปแล้วมักทำการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อสนองความต้องการบริโภคภายในจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ โรงงานที่ทำการผลิตเพื่อการส่งออกหรือเพื่อส่งไปจำหน่ายยังตลาดในจังหวัดอื่นๆ มีไม่มากนัก โรงงานที่สำคัญดังกล่าว ได้แก่ โรงบ่มใบยาสูบ และโรงงานผลิตภัณฑ์ถั่วลิสง มีสัดส่วนของอุตสาหกรรมการเกษตรมากที่สุดเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผักและผลไม้ จังหวัดน่านเป็นจังหวัดหนึ่งที่ส่งผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าวโพด ส้มเขียวหวาน ถั่วเขียว ถั่วเหลือง และผักกาดเขียวปลี ซึ่งถ้าส่งในรูปของสินค้าปฐมภูมิจะขายได้ในราคาต่ำ ค่าขนส่งสูง จึงมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปผักและผลไม้เป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าให้มากขึ้น

ส้มเขียวหวานของจังหวัดน่านมีชื่อเสียงมาก และเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “ส้มสีทอง” มีส่วนของส้มที่นำเข้าไปแปรรูปในโรงงานด้วยคือ ส้มที่เหลือจากการคัดเกรดแล้ว คือทำเป็นน้ำส้มเข้มข้นเพื่อส่งโรงงานทำไอศกรีม เป็นต้น นอกจากนั้นมีโรงงานขนาดเล็กผลิตวุ้นเส้น ซิอิ้ว เต้าเจี้ยว จากถั่วเหลืองและผักกาดคองจากผักกาดเขียวปลี

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากกระดาศา ก็เป็นอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดน่าน เนื่องจากจังหวัดน่านมีปอสาจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งที่ขึ้นเองตามธรรมชาติและที่เกษตรกรทำการเพาะปลูก

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดน่านในภาพรวมแล้ว อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในประเทศ รายได้ของจังหวัดส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรม การเกษตรเป็นรายได้หลักของจังหวัดน่าน พืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดน่านมีอยู่ไม่กี่ชนิด เช่น ส้ม ข้าวโพด ยาสูบ และป่าไม้ ทำให้การกระจายโครงสร้างของภาคอุตสาหกรรมไม่เติบโตเท่าที่ควร

ในด้านการพาณิชย์นั้น เนื่องจากจังหวัดน่านเป็นจังหวัดชายแดน และทางทิศเหนือและทิศตะวันออกติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นระยะทางยาวถึง 227 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนไทย-ลาว เพื่อติดต่อกับการค้ากับสปป.ลาว อยู่ 3 จุด คือ ที่บ้านห้วยโก๋น บ้านใหม่ชายแดน และบ้านห้วยสะแดง การค้าชายแดนไทย-ลาว ในปี 2539 มีมูลค่า

ค่าที่ปรากฏประมาณ 49,910,180 บาท โดยมีมูลค่าการส่งออก 39,470,299 บาท ด้านการนำเข้า เป็นการนำเข้าทางด่านถาวรห้วยโก๋น ร้อยละ 90 ส่วนอีกร้อยละ 10 เป็นการนำเข้าผ่านจุดผ่อนปรนทางด่านบ้านใหม่ชายแดนและด่านบ้านห้วยสะเตง

สินค้าส่งออก 5 อันดับแรก ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง (ร้อยละ 32.91) เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (ร้อยละ 25.31) เครื่องจักรและอุปกรณ์ (ร้อยละ 15.78) สินค้าอุตสาหกรรมจากโรงงาน (ร้อยละ 12.20) สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร (ร้อยละ 9.51) สินค้านำเข้า 5 อันดับแรก ได้แก่ ของป่าและผลิตภัณฑ์จากป่า สินค้าเกษตร (ปศุสัตว์) สินค้าอุตสาหกรรม (หัตถกรรม) สินค้าอุตสาหกรรมวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป และวัสดุก่อสร้างและอุปกรณ์

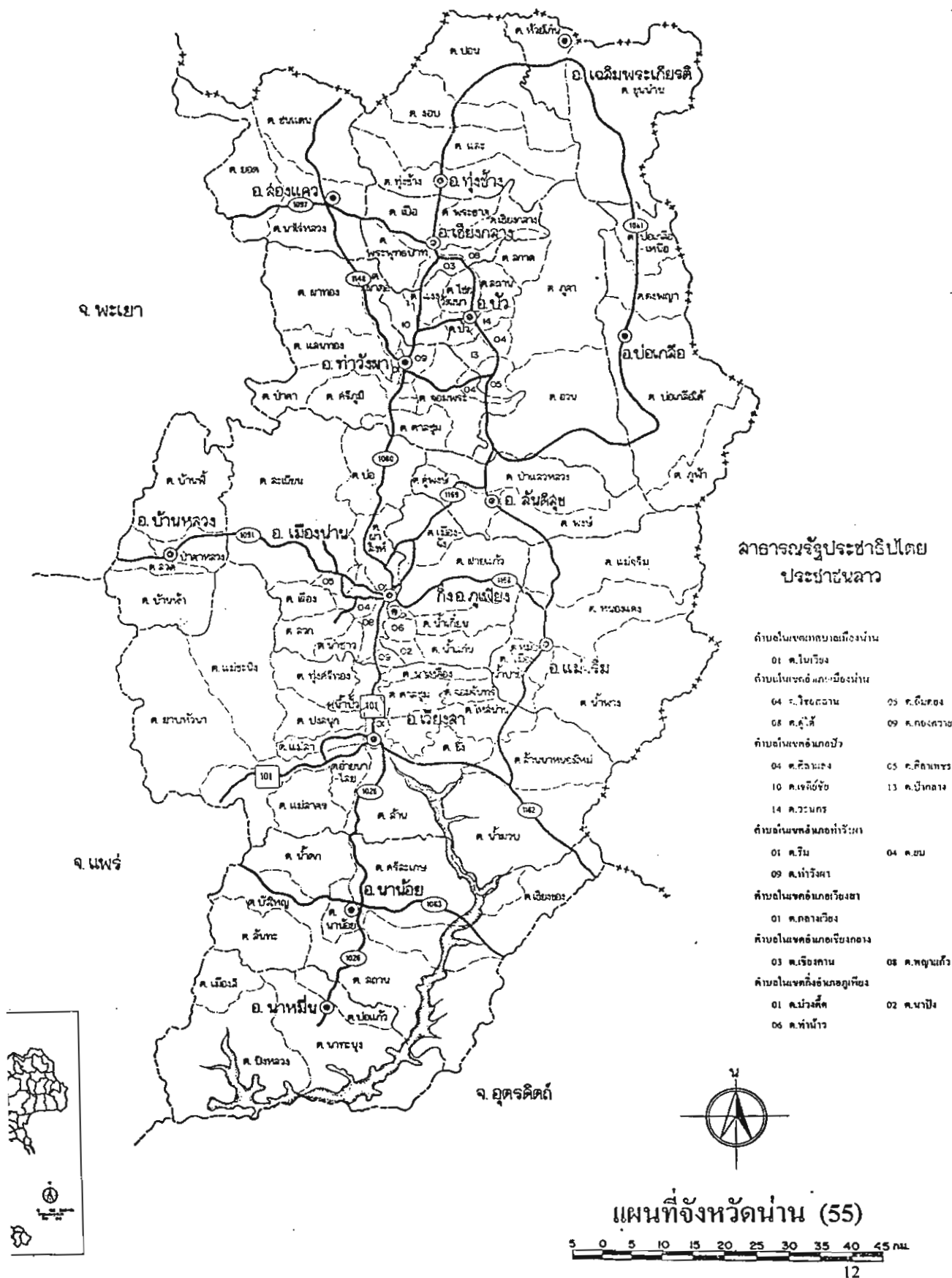
ทรัพยากรที่มีศักยภาพสูงของจังหวัดน่านที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง คือ ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว จังหวัดน่านมีโบราณคดี มิ่งานเทศกาลและงานประเพณีเฉพาะ มีสถาปัตยกรรมทางศาสนา และศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจ มีแหล่งที่น่าท่องเที่ยวที่น่าสนใจกระจายอยู่ทั่วไป และมีสินค้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงอยู่หลายอย่าง เช่น ผ้า (ผ้าย) ลายน้ำไหล ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม เครื่องเงิน งานหัตถกรรมของชาวเขา ส้มสีทอง มะไฟจีน หมากคำว เป็นต้น

ในด้านสภาพและความสัมพันธ์กับจังหวัดใกล้เคียงนั้น ปรากฏว่าทางทิศตะวันออกและทิศเหนือที่ติดกับจังหวัดน่านเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเป็นลาวก่อนมาทางส่วนเหนือ ปัจจุบันมีการค้าขายติดต่อกันได้ทางจุดผ่านหลัก 3 จุด ในอนาคตกำลังจะมีการพัฒนาเป็นอันมากตามแผนสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจไทย-พม่า-ลาว-จีน และอาณาบริเวณอินโดจีนกับจีนตอนใต้ ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัดน่านติดต่อกับจังหวัดพะเยาและจังหวัดแพร่ ส่วนทางด้านทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดอุตรดิตถ์ มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อก่อนข้างสะดวก นอกจากทางเชื่อมระหว่างอำเภอต่างๆในจังหวัด และเป็นเส้นทางติดต่อระหว่างชายแดนไทย-ลาว ซึ่งจะต่อเชื่อมเส้นทางสู่จีนและอาณาบริเวณอินโดจีนในอนาคตอีกด้วย

ด้านโครงสร้างอายุจังหวัดน่านจะพบว่า ประชากร ส่วนใหญ่ในแต่ละจังหวัดอยู่ในวัยทำงาน หรือวัยเจริญพันธุ์ คือ อยู่ช่วงอายุตั้งแต่ 15-60 ปี เป็นส่วนใหญ่รองลงมา ได้แก่ วัยเด็ก คือ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 14 ปี ส่วนวัยที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ วัยชรา คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนในจังหวัดน่าน ปรากฏว่า ในปีการศึกษา 2540 จังหวัดน่านมีจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด 2,660 คน มีนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด 2,424 คน (เรียนจบคิดเป็นร้อยละ 91.13) ในจำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาดังกล่าว มีนักเรียนศึกษาต่อสูงถึงร้อยละ 76.60 ของผู้ที่เรียนจบทั้งหมด และที่ประกอบอาชีพอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งจำแนกเป็นศึกษาต่อ 1,857 คน (ร้อยละ 76.60) ประกอบอาชีพ 424 คน (ร้อยละ 17.49) อื่นๆ (ไม่เรียนต่อ ไม่ประกอบอาชีพ คิดตามไม่ได้) 143 คน (ร้อยละ 5.90)

แผนภาพที่ 3.1 แผนที่แสดงที่ตั้งของจังหวัดน่าน

บทที่ 4

ประวัติความเป็นมาของผ้าไทย

4.1 ผ้าทอเอกลักษณ์วัฒนธรรมประจำถิ่น

งานทอเป็นงานเรียนรู้ถ่ายทอดกันในครอบครัว ลูกชายจะได้ฝึกฝนการทำเครื่องมือทอผ้าต่างๆ ตามพ่อ ส่วนลูกสาวต้องเรียนรู้ขั้นตอนการผลิตเส้นใยผ้าไปจนถึงงานทอผ้าจากแม่ โดยจะเริ่มเรียนรู้จากขั้นตอนผลิตเส้นด้ายก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การทอผ้าซึ่งจะเริ่มจากขั้นตอนง่ายๆ ไปสู่ลวดลายที่สลับซับซ้อนขึ้นตามวัยและวุฒิภาวะ

ผ้าทอพื้นบ้านเป็นงานหัตถกรรมที่มีความสลับซับซ้อนและต้องใช้ความพยายามสูงในการสร้างเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนในการแปรแถว เส้นด้ายที่ทำจากฝ้าย หรือไหมจำนวนมาก โดยการคลี่ขยายและจัดระเบียบเส้นด้ายไม่ให้พันกัน ในขณะเดียวกันก็เป็นศิลปะของการสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จากลวดลายบนผืนผ้าที่เกิดจากการมัดย้อมลวดลายก่อนนำไปทอ หรือการสอดเสริมด้ายพิเศษเข้าไปในขณะทอเพื่อให้เกิดลวดลาย ซึ่งมีแรงบันดาลใจมาจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ วัตถุหรือรูปสัญลักษณ์ทางความเชื่อของท้องถิ่นและจากจินตนาการของผู้ทอ อาจเปรียบได้กับผีแปร่งที่จิตกรบรรจงแต่งแต้มลงบนผืนผ้าใบเพื่อสร้างงานจิตรกรรมชั้นเยี่ยม

ผ้าที่มีความงามเป็นที่พอใจของกลุ่มจะถูกนำไปเป็นต้นแบบและเป็นที่นิยมทำให้กลายเป็นรูปแบบเฉพาะ หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ และได้ตกทอดเป็นมรดกทางภูมิปัญญาแก่คนในปัจจุบัน

4.2 ผ้าทอพื้นเมืองของชุมชนน่าน

ผ้าทอพื้นเมือง นับเป็นศิลปหัตถกรรมที่สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นหัตถกรรมพื้นเมืองที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองที่ชาวเมืองน่านมีความภูมิใจเป็นอย่างมาก และยังเป็นที่ยินยอมของคนทั่วไปอย่างกว้างขวาง สามารถทำรายได้ให้แก่ประชาชน ส่งผลให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

ลายผ้าทอพื้นบ้านนั้น เป็นศิลปะการออกแบบอย่างหนึ่งที่ชาวบ้านแต่ละท้องถิ่นคิดทอใช้กันเอง นับได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของผ้าทอประจำถิ่น ซึ่งเมื่อได้เห็นแล้วจะบอกได้ทันทีว่า ผ้าทอชิ้นนี้เป็นผ้าทอของถิ่นไหน เช่น ผ้าหาดเสี้ยวจังหวัดสุโขทัย ผ้าเกาะยอ จังหวัดสงขลา ผ้าไหมบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผ้าทอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ผ้าป่าเต๊ะ จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

ในแถบลานนาตะวันออกนี้จังหวัดน่าน ก็มีผ้าทอพื้นเมืองที่ออกแบบลวดลายเป็นของเมืองน่าน โดยเฉพาะ มีทั้งผ้าทอพื้นเมืองลวดลายแบบเก่า ที่เรียกกันว่า ชิ่นน่าน และลวดลายเดิม กิดสร้างแบบขึ้น เพื่อใช้เป็นสินค้าพื้นเมืองที่เรียกกันว่า ผ้าลายน้ำไหล หรือเรียกสั้นๆ ว่า ผ้าทอน้ำ

ไหล ซึ่งเป็นลายทอใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้ใช้ นำไปดัดแปลงดัดเสื่อผ้าทั้งหญิงและชาย และ ผ้าลายมุก ซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ชาวบ้านทอใช้กันมานานแล้ว ก่อนที่จะมีการออกแบบลายน้ำไหล

เทคโนโลยีการผลิตเครื่องนุ่งห่มของคนเมื่อนานมีการผสมผสานและเลือกสรรจนเป็นภูมิปัญญาชั้นสูง ที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ทั้งการทอการย้อม และการประดิษฐ์ลวดลายจนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำเมืองน่านที่ควรอนุรักษ์และพัฒนาสืบไป

ผ้าชิ้นพื้นเมืองน่าน

ชิ้นน่าน และผ้าทอพื้นเมืองน่านนั้น ชาวเมืองน่านได้ทอออกมาใช้ด้วยกันอยู่ 7 แบบคือ ชิ้นน่าน ชิ้นป่อง ชิ้นตาเหลี่ยม และชิ้นลัวง ลายผ้าชิ้นทั้ง 4 แบบ ผู้หญิงชาวเมืองน่านจะใช้ผ้าทอผ้าไหมเพื่อใส่ออกงานสังคม ทั้งงานปอย งานรับแขกเมือง อาทิ งานขันโตก นอกจากนั้นใส่ไปทำบุญในงานเทศกาลอื่นๆ ในผ้าไหมลวดลายต่างๆ นั้น จะทอพิเศษออกไปอีกคือ ใช้ด้ายเงิน ที่เรียกว่า ไหมเงิน และด้ายทอง ที่เรียกว่า ไหมคำ ทอสลับลายในลายนั้นๆ ให้มีสีสันแวววาวระยับ เพิ่มจากความมันวาวของเส้นไหม คล้ายผ้าทอเงินยกทองของเมืองนคร

ลวดลายทอของชิ้นน่าน ลักษณะที่เด่นคือมีป้าน การทอริ้วใหญ่ สลับสีไม่เกิน 3 สี อาทิ คำ แดง ชมพู ม่วง จะได้ด้ายสีเข้ม หรือสีอ่อนตามรสนิยมของผู้ใช้ แต่ปลายชิ้นที่เรียกกันว่า ดิ้น ชิ้น จะต้องมียี่ด้าย และป้านใหญ่ที่ต่อจากดิ้นชิ้นขึ้นไปจะใช้สีน้ำเงินเข้มหรือสีม่วง เพียงสีเดียว และคันริ้วไหมเงินทอสลับทั้งผืน ถ้าชอบสีทองก็จะทอคันด้วยไหมทองหรือไหมคำ ดูงามวาวระยับทั้งผืน

ผ้าชิ้นพื้นเมืองน่าน มีทั้งหมด 7 ชนิด ดังนี้

1. ผ้าชิ้นคำเคิบ เป็นผ้าชิ้นที่ใช้กันมากในคุ้มเจ้าเมืองน่านเป็นลายที่วิจิตรพิสดารกว่าลายอื่นๆ ใช้ดิ้นทองหรือด้ายเงินทอสลับกันทั้งผืน หรือต่อดิ้นจก บางผืนจะใช้ลายดอกพิกุลเล็กยกดอกสลับกันไปทั้งผืน
2. ผ้าชิ้นป่อง เป็นชิ้นพื้นบ้านที่ใช้กันอยู่ทั่วไป จะเป็นผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมก็ได้ และใช้ฝ้ายสองสี ปั่นเข้าด้วยกัน ทอเป็นเส้นพุ่งหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ไก ในแต่ละหมู่สายจะเป็นริ้ววางเท่ากันโดยตลอดชิ้นแต่ละหมู่ลายไว้ ลักษณะนี้เรียกว่า ป่อง

ผ้าทอที่เรียกว่า ชิ้นป่อง ลักษณะเด่นนั้น ทอเป็นริ้วเล็กๆ ริ้วเล็กที่ทอสลับนั้นมีลายมุกแล้วคันด้วยริ้วไหมเงิน หรือไหมทอง ต่อริ้ว ด้วยคันเส้นด้ายสีพื้นชนิดเส้นเดียว จากนั้นก็ใช้ด้ายทอสลับสี เป็นริ้วเล็กๆ เสมือนกับแยกกลุ่มเส้นไหมออกเป็น 2 ตอน การทอสลับกันเป็นคันๆ หรือ ป่อง จึงเรียกว่า ชิ้นป่อง และชิ้นป่องนี้มีลายละม้ายคล้าย ชิ้นตาเหลี่ยม เพียงแต่ใช้ไหมเงินหรือไหมคำทอสลับริ้วเล็กริ้วใหญ่ สีสลับนั้นเป็นสีเดียวกันทั้งผืน เล่น พื้นแดง พื้นเขียว พื้นน้ำตาล สลับลายมุก เป็นต้น

3. ผ้าชิ้นม่าน เป็นชิ้นพื้นบ้านที่ใช้กันอยู่ทั่วไป บังคับสีอยู่ 4 สีเป็นชิ้นที่มีช่วงขนาดของลายไม่เท่ากัน แต่ละช่วงจะมีชื่อเรียกและขนาดของช่วงที่แน่นอน

4. ผ้าชิ้นลาดก่าน (มัดก่าน) เป็นชิ้นของชาวไทลื้อที่อพยพมาอยู่อำเภอปัว ลายผ้าทอด้วยเทคนิค มัดหมี่หรือลาดก่าน (มัดก่าน)
5. ผ้าชิ้นยกดอก ถิ่นผ้าชิ้นที่ใช้ในกลุ่มของคนชั้นสูงในเมืองน่านลักษณะของลายชิ้นจะใช้ไหมคำ หรือไหมเงินยกดอกเป็นดอกพิศุลใหญ่ สลับกันลายริ้วขวางเท่ากันโดยตลอดทั้งผืน
6. ผ้าลายน้ำไหล เป็นลายที่คนรู้จักกันโดยทั่วไป ลายน้ำไหลจะมีลักษณะคล้ายกระแสน้ำที่ไหล โดยใช้สีฝ้ายลายสีสอคพุง สลับกันไป เรียกว่า การทอว่า จกหรือล้วงลายน้ำไหลจะมีลายน้ำไหลจรวน้ำไหลกลับ เป็นน้ำไหลขนาดเล็ก ความกว้างของลาย ประมาณ 1 นิ้วครึ่ง ต่อจากนั้น ได้วิวัฒนาการเป็นน้ำไหลใหญ่ โดยสอคไหมเงิน และไหมคำสลับลายน้ำไหลตลอดทั้งผืน ผ้าทอลายน้ำไหลที่นิยมใช้ตัดเสื้อกระโปรงใน ปัจจุบัน ถิ่นลายที่ทอกันในยุคหลังมีผู้ค้นคว้าหาหลักฐานว่า ประมาณ 80-100 ปี และสันนิษฐานว่าการออกแบบลายนั้น พัฒนาจากลายผ้าชาวลื้อ

ลายทอผ้า น้ำไหลที่คิดแปลงจากลายผ้าชาวลื้อนั้น สมัยแรกๆ ที่นิยมใช้ไหมเงิน และไหมคำทอกันลายนั้น ตรงส่วนที่เป็นรอยหยักของกระแสน้ำ จากนั้นก็ใส่ลายมุกรูปสัตว์แทรกไว้อีก เพื่อที่จะแสดงว่า คนแรกที่คิดลายผ้าทอน้ำไหลนั้น ได้หยิบแบบของชาวลื้อมาทั้งคั้น ผ้าทอน้ำไหลบางผืนจะคั่นด้วยลายชิ้นป่องก็มี การทอผ้าลายน้ำไหลนั้น ได้พัฒนาลายออกไปเรื่อยๆ จากเอกสารของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดน่านบันทึกไว้ว่า ผ้าลายน้ำไหลที่พัฒนาใหม่นี้ นางจันแก้ว สมาชิกกลุ่มแม่บ้านทำลื้อ ตำบลฝายแก้ว กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน เป็นผู้คิดตั้งชื่อ ลายน้ำไหลสายรุ้ง ขึ้น โดยนำลายน้ำไหลแบบดั้งเดิม มาสอคสีใส่ปลาหลายๆ สีเป็นสีรุ้ง และคั่นด้วยการเก็บมุกชนิดต่างๆ เช่น มุกลายดอกหมาก มุกลายข้าวเล็บ เป็นต้น

ปัจจุบันผ้าทอลายน้ำไหล ได้ออกแบบเพิ่มไปจาก ลายทางยาว และเป็นคลื่นเหมือนกัน บันไดมองดูเหมือนสายน้ำกำลังไหล เรียกขานว่า ลายน้ำไหลนับเป็นลายต้นแบบดั้งเดิม ต่อมาหยักลายน้ำไหลเป็นลายคล้ายจรวดกำลังพุงเรียกว่า ลายจรวด เมื่อลายน้ำไหลมาต่อกันมีจุดช่องว่างตรงกลางเดิมเส้นลายขาเล็กๆ แยกออกรอบตัว มองดูคล้ายดอกไม้ หรือแมงมุม เรียกว่า ลายดอกไม้มหรือลายแมงมุม ลายอีกแบบหนึ่งที่นำเอาลายน้ำไหลมาหักมุมให้ทู่ แล้วทอสอคสีด้วยเหลี่ยมกันเป็นชั้นๆ เรียก ลายเล็บมือ อีกแบบหนึ่ง ได้นำลายน้ำไหลมาประยุกต์เป็นลักษณะคล้ายเจดีย์เป็นชั้นๆ มียอดแหลมเรียกว่า ลายธาตุ ส่วนลายกาบนั้น เป็นลายที่ใช้เส้นด้ายหลายๆ สี ทอซ้อนกันเป็นชั้นๆ และลายใบมีดหรือลายมีดโกน เป็นต้น ลายน้ำไหลในผ้าทอที่กล่าวมานี้ ปัจจุบันเป็นลายในกลุ่มสตรีทอผ้าจังหวัดน่านทอออกจำหน่ายเป็นผ้าทอน้ำไหลเมืองน่าน

กรรมวิธีสอคสีเส้นด้ายให้มีลายน้ำไหลในเนื้อผ้านั้น ผู้ทอจะต้องมีความชำนาญในการสร้างแบบในขณะที่กำลังทอ เมื่อถึงขั้นที่จะต้องใส่ลายนั้น เขาจะหยิบด้ายสีต่างๆ ที่ใช้เป็นลายซึ่งวัดขนาดความยาวไว้เรียบร้อยแล้ว นำด้ายสีนั้นสอคลงไปในด้ายเส้นยืนความสั้นยาวตามแต่ที่จะกำหนดลาย จากนั้นจะให้ฟืมกระแทกเส้นด้ายที่สอคสีมีความสั้นยาวต่างกันในแถวที่ 2-3-4-5-6-

7....และต่อไป ตามความกว้างของลายผ้า การสอคล้ายน้ำไหล ในความกว้างของผืนผ้าที่ทอ ขึ้นหนึ่งๆ จะมีลวดลายหักมากน้อย ก็ต้องดูให้มีช่องว่างเท่าๆ กัน และจะต้องจำลายได้ว่า ใน ป้องหนึ่งๆ นั้นสอคล้ายสีต่างกันตรงช่วงไหน หากผู้ทอไม่ชำนาญหรือลืมลายแล้ว สายน้ำที่ไหล ในลายผ้าอาจไม่ตรงลายกันได้

ผ้าทอลายน้ำไหลในปัจจุบันมีทอด้วย ผ้าฝ้ายและผ้าใยสังเคราะห์ หรือผ้าโพร การทอผ้าลาย น้ำไหลนั้น มีทั้งทอสอคล้ายเฉพาะตรงปลาย แล้วทอเนื้อผ้าสีสันต่างๆ ที่เป็นผ้าพื้นทั้งผืน ค่ะเน ความยาวใช้ตัดเสื้อหรือกระโปรงได้จากนั้นจะตัดขายเป็นชิ้นๆ ความยาวตั้งแต่ 2 หลาครึ่ง ถึง 5-6 หลา ผ้าทอบางชิ้น ก็สอคล้ายน้ำไหลเต็มทั้งผืนซึ่งผ้าทอแบบนี้ หากผู้ซื้อจะนำมาดัดแปลงเป็นของ ใช้อีกอย่างอื่น เช่น ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้รับแขก ผ้าคลุมเตียง เป็นต้น

ปัจจุบันนี้ ผ้าทอลายน้ำไหล ซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดน่านได้มีเอกชนในภูมิภาค ต่างๆ ลอกเลียนแบบไปทอ จนกระทั่งสร้างปัญหาเรื่องการจดจำหน่าย และการตลาดให้แก่ผ้าทอ พื้นเมืองน่าน และในที่สุดคณะกรรมการพัฒนากลุ่มทอผ้าไทย ได้ร่วมมือผืนกกำลังควบคุม คุณ ภาพการทอและควบคุมระบบการย้อมสี นอกจากนั้น ผ้าลายน้ำไหลที่ทอผ้าฝ้ายนั้น เหมาะ สำหรับใช้ในฤดูร้อน เนื้อผ้าจะดูดซับเหงื่อได้ดีกว่า ส่วนผ้าโพรนั้นเนื้อผ้าเป็นใยสังเคราะห์ อาภาสลอดผ่านเข้าไปไม่ใคร่ได้ จึงเหมาะที่จะนำไปตัดเสื้อไว้ในช่วงฤดูหนาว อีกประการหนึ่ง การเลือกซื้อผ้าที่มีคุณภาพดีนั้น เนื้อผ้าฝ้ายจะใช้ด้ายฝ้ายทั้งเส้นดั่งและเส้นนอนทอเป็นเนื้อเดียวกัน เหมือนๆ กับด้ายใยสังเคราะห์ ก็จะใช้เหมือนกับขนาดของเส้นใย ทั้งแนวตั้งและแนวนอนต้อง เป็นชนิดเดียวกันขนาดเท่ากัน เนื้อผ้าจึงเรียบแน่นสีสวยงาม

7. ผ้าไหมไทยลื้อ เป็นลายผ้าที่เกิดในสมัยประมาณ พ.ศ 2533 โดยอาจารย์สิวพร วิชารักษ์ ได้ นำลายน้ำไหลที่ได้วิวัฒนาการเป็นลายน้ำไหลใหม่ สอดด้วยไหมคำและไหมเงิน ผสานกับลาย ไทลื้อที่มีอยู่ดั้งเดิมเป็นลายกาบ ลายหับ ลายขีด ผสมกับลายใหม่ขึ้นมา วิธีการทอจะเป็นการ ล้าง จก (เขาย้ง) สลับกันไปทั้งผืน

ลวดลายผ้าเมืองน่าน

ลายผ้าเมืองน่านส่วนใหญ่จะเลียนแบบจากลายธรรมชาติ และลายรูปเรขาคณิต ซึ่งแบ่งได้เป็น

3 ประเภทดังนี้คือ

1. ลายล้าง หมายถึง ลายผ้าในเนื้อ เกิดจากการใช้มือจับเส้นด้ายหรือไหมต่างสีสอ (ล้าง) ให้ เกิดลายที่ต้องการขณะทอ มีชื่อลายที่เรียกต่างกันออกไป เช่น ลายใบมีด ลายน้ำไหล ลาย ดอกไม้ สายธาตุ ลายปู และลายจรวดที่พัฒนาขึ้น ในระยะหลังเป็นต้น การออกแบบทอผ้า อีกลายหนึ่งที่เรียกว่า ชิ้นล้างนั้น โดยการทำลวดลายล้างด้วยมือ (ไม่ใช่ลายมัดหมี่) เป็นลาย คล้ายน้ำไหล บางครั้งล้างเป็นรูปสัตว์ เช่น กระต่าย คันลายล้างเป็นลายเก็บมุกลายใหญ่
2. ลายเก็บมุก มีวิธีทอซับซ้อนกว่าลายธรรมดา มีลักษณะการทอคล้ายลายขีดของภาคอีสาน เพียงแต่เรียกชื่อต่างกัน ในภาคอีสาน จะเรียกว่าลายขีดแต่ชาวน่านเรียกลายมุก ช่างทอจะเก็บ

ลวดลายที่ต้องการเก็บไว้ก่อนด้วยไม้ต่างขนาดคล้ายกับการสานเสื่อ เมื่อถึงเวลาทอ จึงใช้เส้นด้ายพุ่งไปแทนที่ไม้เก็บมุกที่เก็บลายไว้ลวดลายมีหลายชนิดด้วยกัน คือ ลายดอกไม้ อาทิ เช่น ลายดอกจันทร์แปดกลีบ ดอกแก้ว ดอกมะเฟือง ดอกกุหลาบ ดอกหมาก ดอกเปา (เต็งรัง) ผักกูด และขาวลิบ ฯลฯ ลายของใช้เช่น ลายโคม ผาสาท (ปราสาท) ลายสัตว์ เช่น ลายนก นกกินน้ำ ตัน (คนโท) พญานาค นาคจัน (ชน) นาคหวน (นาคพระหวด) ช้าง ช้างต่าง ม้า ม้าต่าง ผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นลายมุกทั้งผืนก็มีทอแบบเดียวกับทางภาคอีสาน นิยมใช้เป็นผ้าห่ม ปัจจุบันดัดแปลงทำเป็นผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมเตียง เป็นต้น

3. ลายคาดก่าน วิธีทำคล้ายกับ “มัดหมี่อีสาน” คือ มัดข้อมลายที่ต้องการอย่างง่าย ๆ ด้วยเชือกกล้วย ลวดลายที่สำคัญ ได้แก่ ลายกอนแบบดั้งเดิมคาดก่าน น้ำไหล และคาดก่านชนิดลายประดิษฐ์ ฯลฯ

4.3 ขั้นตอนการทอผ้าพื้นเมืองของชาวเมืองน่าน ที่นิยมสืบมามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เก็บดอกฝ้ายมาตากแดดและคัดเลือก สิ่งสกปรกที่ติดฝ้ายออก
- การอัดฝ้าย 2. นำดอกฝ้ายที่ตากแดดให้แห้งมาอัด (รีด) เอาเมล็ดออก
- การยั้งฝ้าย 3. เอาฝ้ายที่อัดเมล็ดออกมายั้ง โดยการเอาฝ้ายใส่โซ่ (ลักษณะคล้ายกระบุง ปากจะกว้าง ก้นเล็ก) เอาทัง (คล้ายธนู) ยั้งฝ้ายให้แตก
- การล้อฝ้าย 4. นำฝ้ายที่แตกเป็นฟองมาล้อให้เป็นหาง โดยใช้ไม้ขนาดเท่าดินสอ ม้วนฝ้ายลูกกับขาให้เป็นหาง
- การปั่นฝ้าย 5. นำฝ้ายปั่นฝ้ายให้เต็มใน นำฝ้ายออกจากเฟือน
- การเปียฝ้าย 6. เอาเปียมาเปียฝ้ายออกจากใน เมื่อได้ขนาดพอดีก็จะหลุดออกจากเปีย เรียกว่า กั้นหรือใจฝ้ายแล้วนำเส้นฝ้ายไปเตรียมเพื่อทอเป็นผืนผ้า
7. เอาฝ้ายที่เป็นกั้นไปแช่น้ำแล้วทุบให้เปียก (กินน้ำ) แช่ไว้ประมาณ 2-3 วัน แล้วนำออกมาผึ่งแดดให้หมาด
8. นำข้าวสารจ้าวมาต้มให้เหลว แล้วนำฝ้ายมาขยำกับน้ำข้าวสารจากนั้นนำฝ้ายไปตากแดดให้แห้ง เส้นฝ้ายจะแข็งเพื่อให้เส้นฝ้ายเหนียว เวลาทอจะได้ไม่ขาด
9. จะแบ่งเส้นฝ้ายออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งจะนำฝ้ายมาทอโดยใช้ก้งกว้างและหมวกวก 4 ลูกขนาดเท่าๆ กันมาไว้บนทูกกับเปียขอโดยจะใช้ฟืมสับๆ หลบ ฟืมสามๆ หลบ แล้วแต่ขนาดที่เราจะต้องการ
10. นำฝ้ายมาทอที่ทอ (ทอทูก) และนำฟืมที่ทำไว้ไปสับ (ต่อ) กับด้ายที่ทอ
11. นำฝ้ายส่วนที่สองมาผัดหลอด (ไม้เขี่ยตัดเป็นท่อนๆ ยาวประมาณ 3 นิ้ว)
12. นำหลอดฝ้ายที่ผัดหลอดหรือกรอไว้ใส่ในกระสวยไปทอเป็นผืนผ้าต่อไป

4.4 ขั้นตอนการย้อมผ้าสีธรรมชาติ

แต่เดิมมาชาวบ้านรู้จักใช้พืชที่มีอยู่ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาใช้เป็นสีธรรมชาติย้อมเส้นฝ้ายเพื่อถักทอเป็นผืนผ้าต่อไป การย้อมฝ้ายด้วยสีธรรมชาติมีดังนี้

1. นำใบพืชหรือเปลือกที่ได้จากธรรมชาติ มาทุบหรือตำแช่น้ำไว้ประมาณ 3-5 คืน
2. นำเอาใบพืชหรือเปลือกที่ได้จากธรรมชาติที่แช่ไว้มาห่อผ้า และนำไปต้มกับน้ำที่แช่ไว้ แล้วกรองเอาแต่น้ำสี
3. นำเส้นฝ้ายที่จะใช้ย้อมมาแช่น้ำเย็น 1 คืน ต้มเพื่อไล่ไขมันออกจากเส้นฝ้าย นำไปผึ่งลมให้เย็นและนำไปล้างน้ำอีกครั้ง นำไปผึ่งลมให้หมาด
4. นำไปต้มกับน้ำสีที่กรองไว้ และนำมาผึ่งแดดให้แห้ง แล้วนำไปแช่น้ำค้าง (น้ำขี้เถ้า สารส้ม, น้ำสนิม, น้ำปูน) ประมาณ 20 นาที เพื่อให้สีคงทนและไปผึ่งแดดให้แห้งจากนั้นนำไปทอเป็นผืนผ้าต่อไป

วัสดุที่ใช้ย้อมสีธรรมชาติ

แกนฝาง	ให้สี	ชมพูแดง	ต้นค้ำ	ให้สี	ม่วงอ่อน
ลูกมะเกลือ		คำ,เทา	ต้นช้อ		อมแสด
เปลือกสุม		น้ำตาล	มะค่าแดง		น้ำตาล
เปลือกคู้		น้ำตาลเข้ม	ต้นแค		ม่วงอ่อน
เปลือกเพกา		อมเขียว,เหลือง	ต้นมะม่วง		อมเหลือง
แกนขนุน		เหลืองกระด้าง	ใบมะม่วง		สีน้ำตาล
โคนมะพร้าว		น้ำตาลอ่อน	ใบฮ้อม		สีคราม
กุ่มมะพร้าว		สีน้ำตาล	ใบแฮ้ว		เขียวอ่อน
ต้นมะขามป้อม		เทาอ่อน	ใบสัก		แดงชมพูสีเขียว
ต้นคิ้ว		แดงอ่อน	ใบสาบเสือ		เขียว
ครั่ง		แดง	ดอกดาวเรือง		เหลือง
เปลือกค้ำ		น้ำตาล	ดอกคำแสด (คำเงาะ)		ส้มอมชมพู
เปลือกขนุน		เหลือง	สีเสียด		แดงเข้ม
ใบทุกวาง		น้ำตาลอ่อน	เปลือกสมอ		เหลือง
จีโคลน		สีชา			

กากกล้วย น้ำขี้เถ้า ใบเมียด ใบส้มเสี้ยว มะนาว จีโคลน ขี้สนิม เป็นสีรองพื้นก่อนย้อมสี

4.5 ผ้าไทยในโลกปัจจุบัน

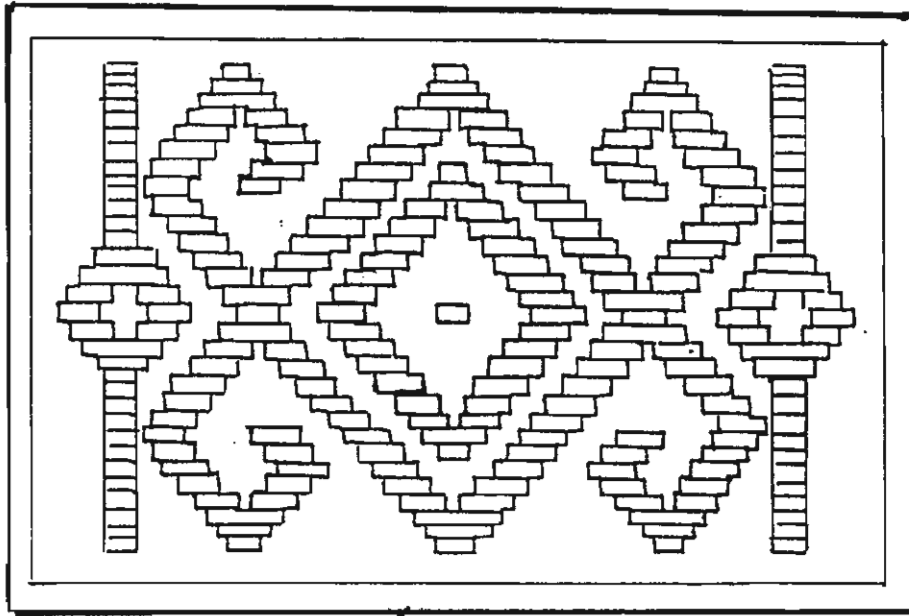
การพัฒนาการด้านสังคมและเศรษฐกิจ ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลายประการในการผลิตผ้าทอพื้นบ้านของไทย ก็เช่นเดียวกันกับผ้าไทย

การขยายตัวของเมื่อนำมาซึ่งระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้การผลิตผ้าซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงหัตถกรรมเพื่อใช้สอยในครัวเรือนกลายมาเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย โดยมีองค์กรของรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มพ่อค้าคนกลางเข้ามาช่วยจัดการด้านการลงทุน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน

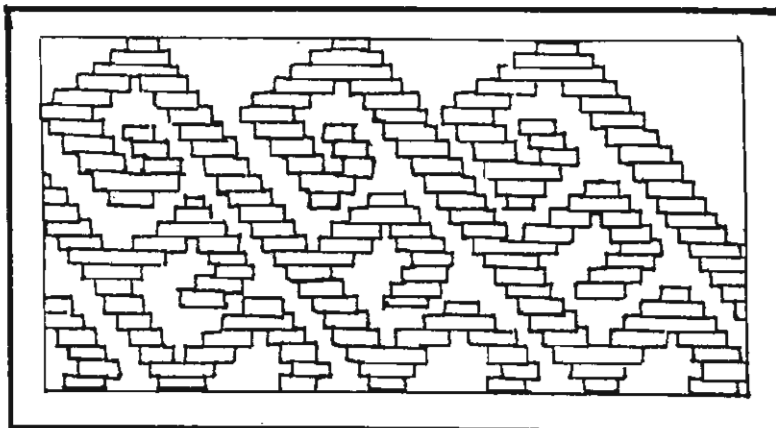
ในกระบวนการผลิตได้มีการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์การทอผ้าแบบใหม่ขึ้นเพื่อช่วยลดแรงงาน และระยะเวลาการทอและพัฒนาคุณภาพของผ้าทอ เช่น เส้นด้ายสำเร็จรูป สีเคมี พิมพ์เหล็ก เป็นต้น

ปัจจุบันการผลิตผ้าไทยได้ใช้วัตถุดิบและพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ให้ทันสมัยและสะดวกขึ้นเช่นกัน จากที่พื้นเมืองที่มีความเร็วต่ำและได้ผ้าที่มีคุณภาพไม่ดีมาก เป็นที่กระตุกที่ทำให้การผลิตเร็วขึ้น จากฝ้ายที่ปลูก เก็บเกี่ยว และย้อมเองมาเป็นไหมประดิษฐ์ หรือฝ้ายที่ซื้อมาพร้อมใช้ได้เลย อาจย้อมสีมาเรียบร้อยแล้วหรือต้องนำมาย้อมสีเอง มีผู้ผลิตส่วนน้อยมากที่สามารถทำการผลิตได้ตั้งแต่ต้นกระบวนการจนถึงขั้นสุดท้ายที่ได้ผืนผ้า

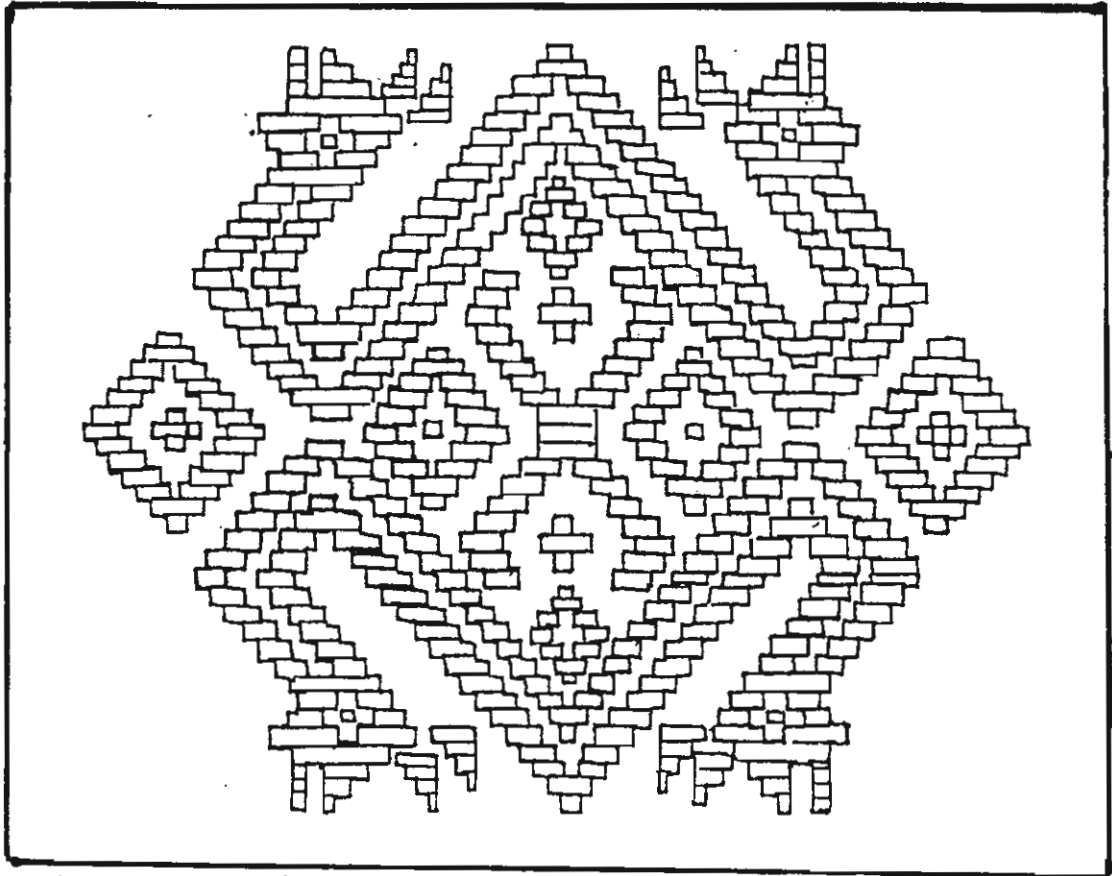
แผนภาพที่ 4.1 ตัวอย่างแสดงลายพื้น

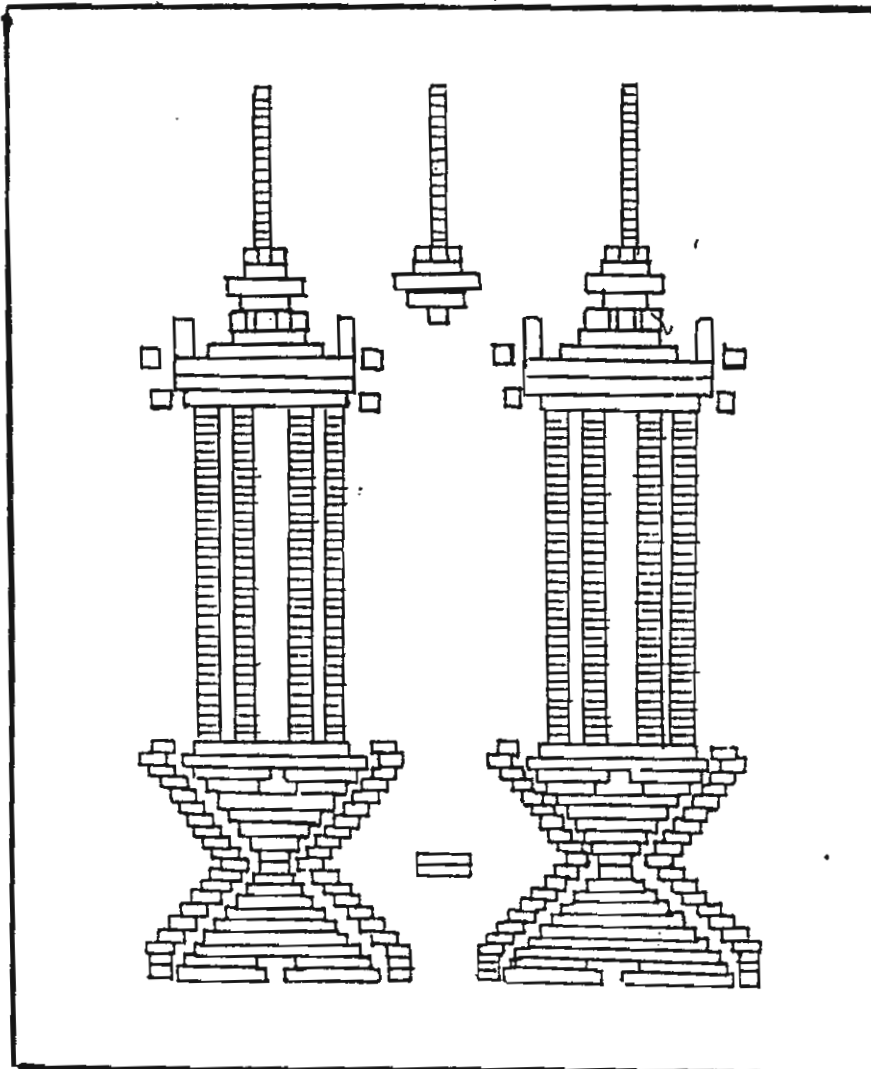
ลายขอเหลียวล้อมดอกแก้ว

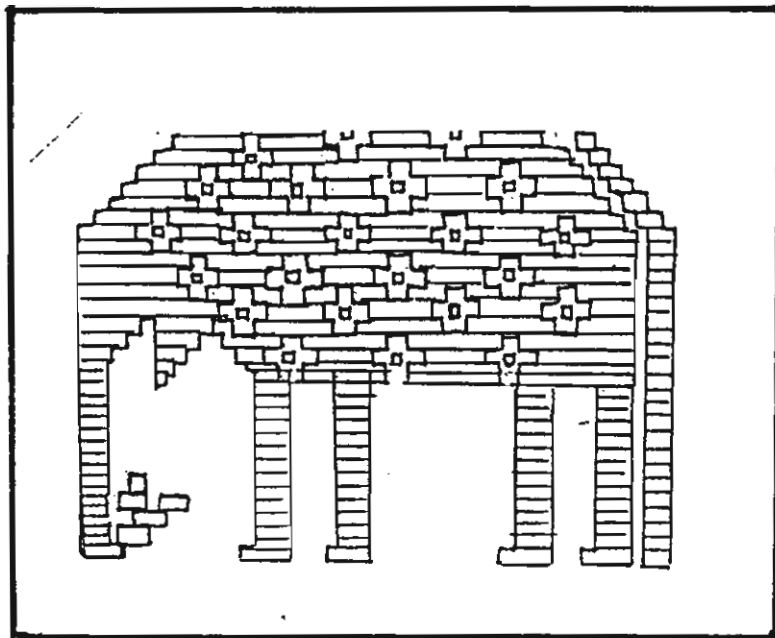
ลายขอตาม

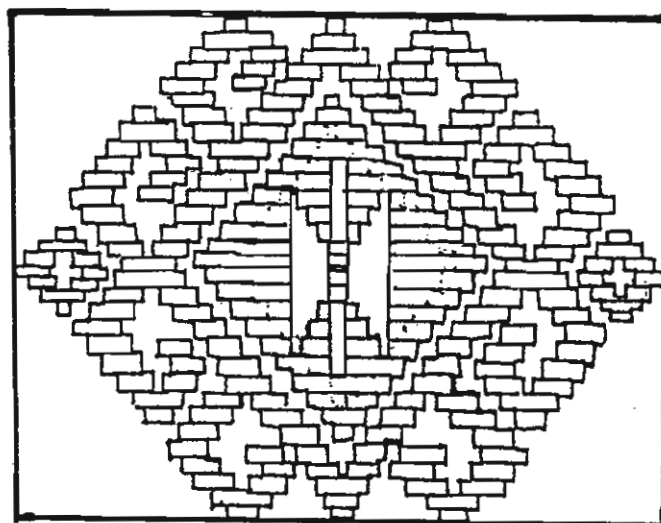
ลายพญานาค

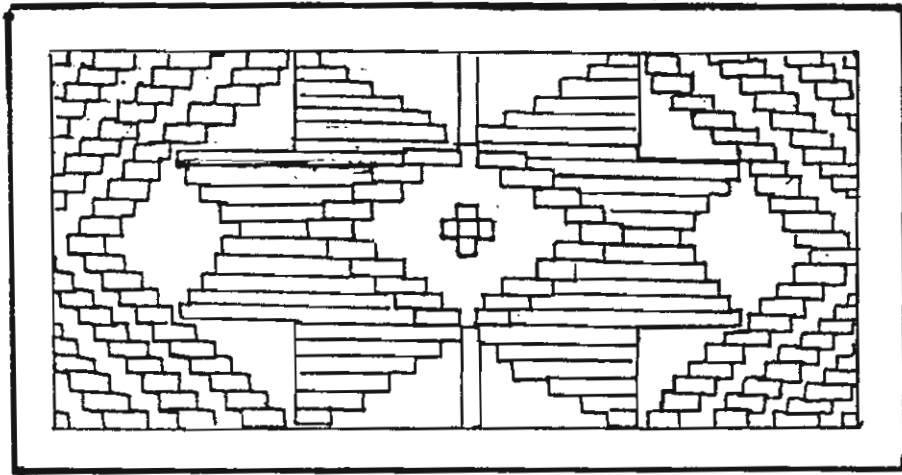
ลายฉาสาท (ปราสาท)

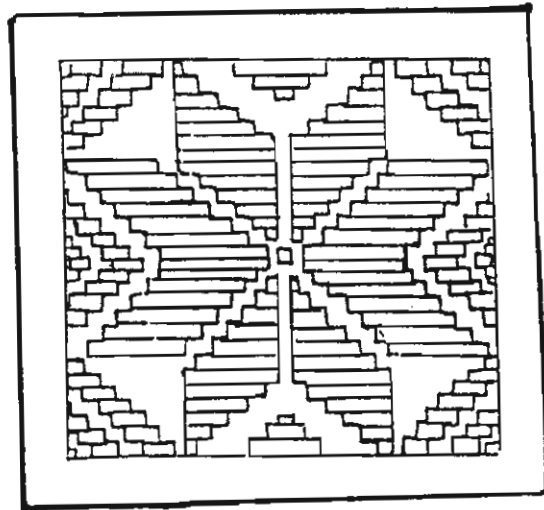
ลายช้าง

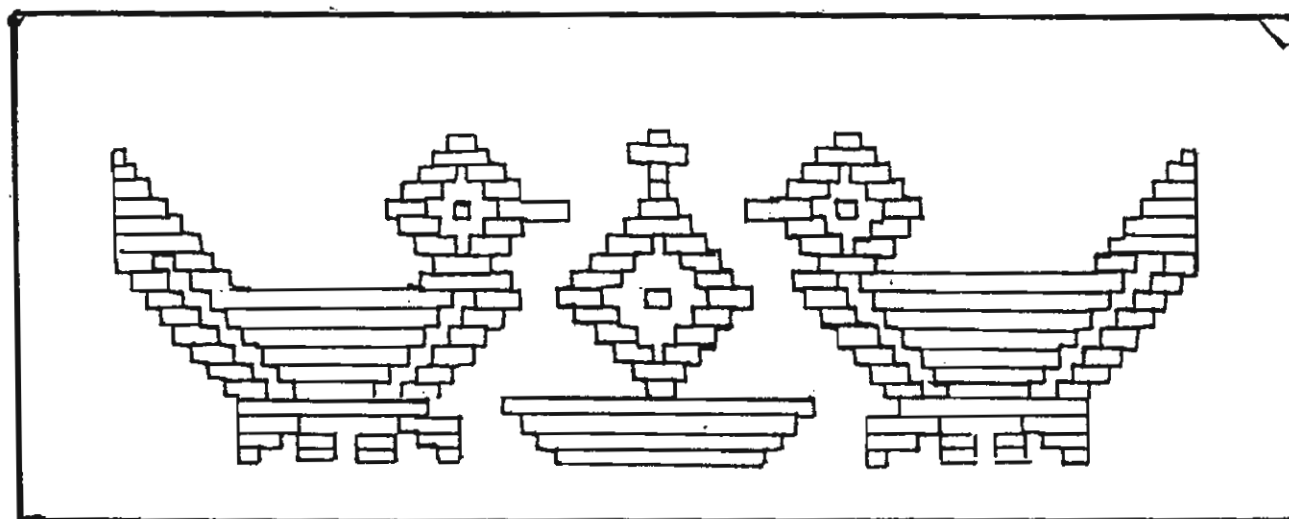
ลายขอล้อม

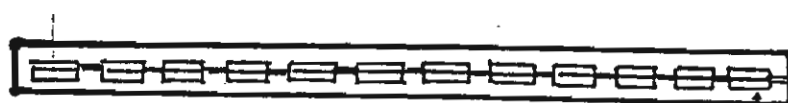
ลายดอกจันทร์แปดกลีบ

ลายดอกเปา (เตี๊ยะรัง)

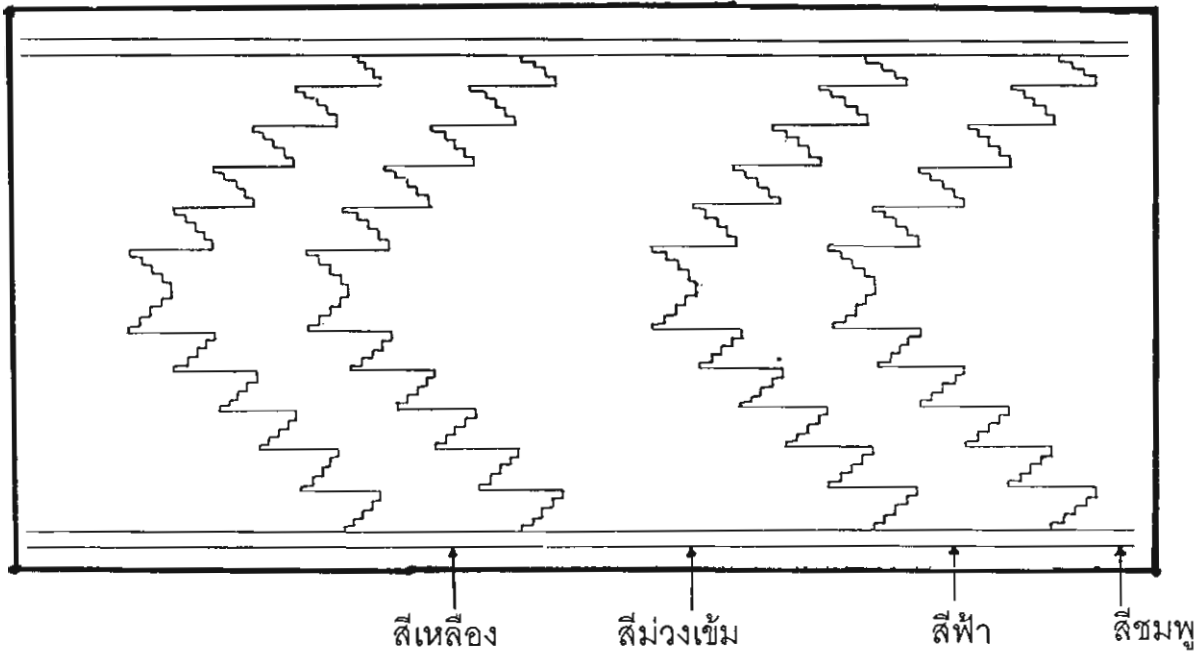

ลายนกกินน้ำต้น (คนโท)

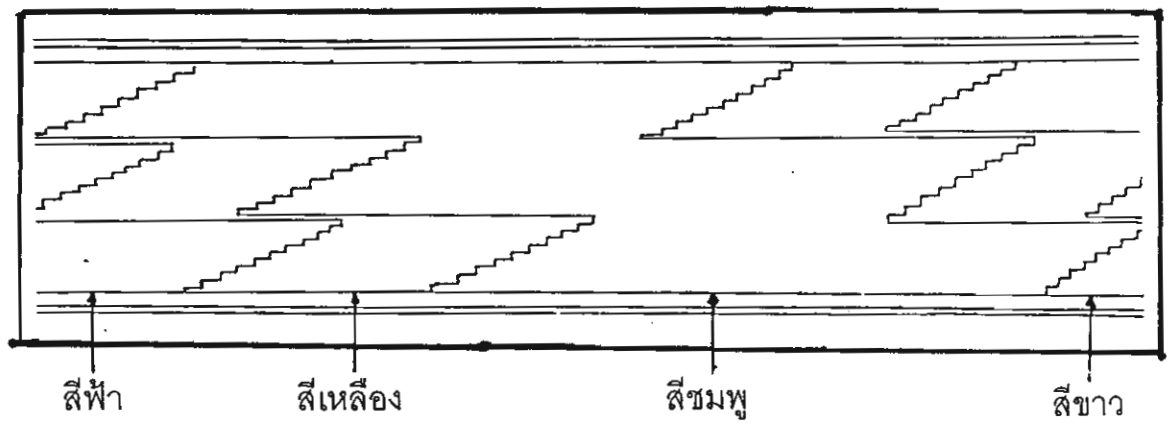

สีขาวหรือสีเหลือง

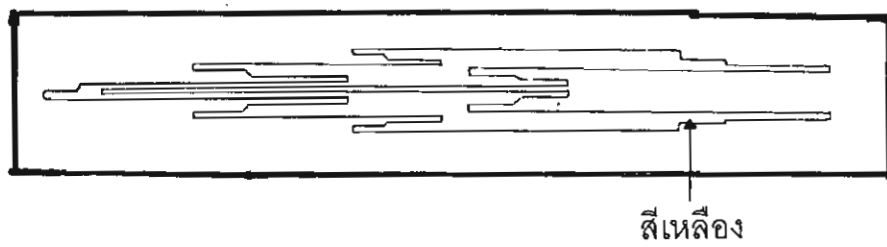
ลายข้าวลิบ

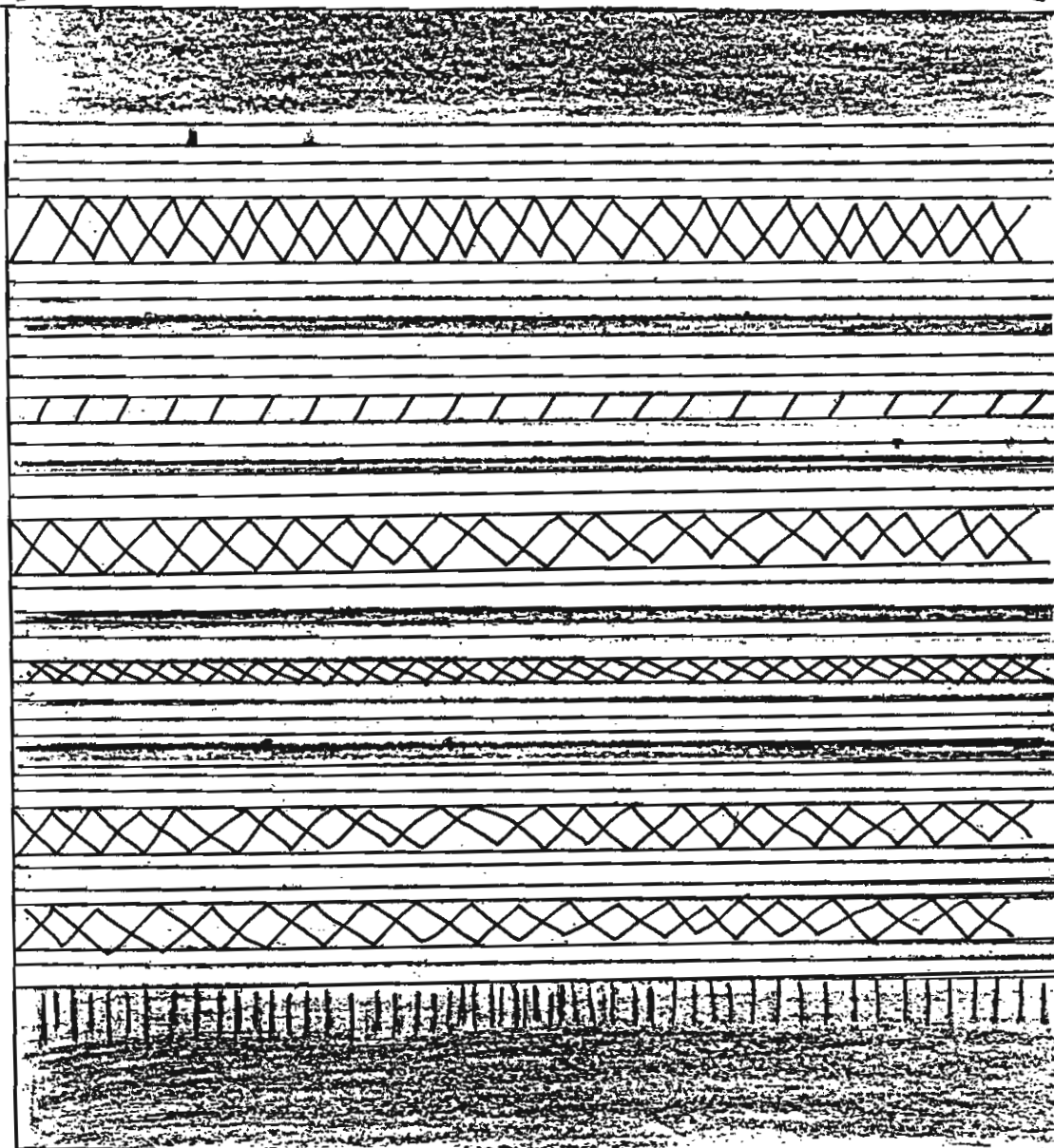
ลายน้ำไหล

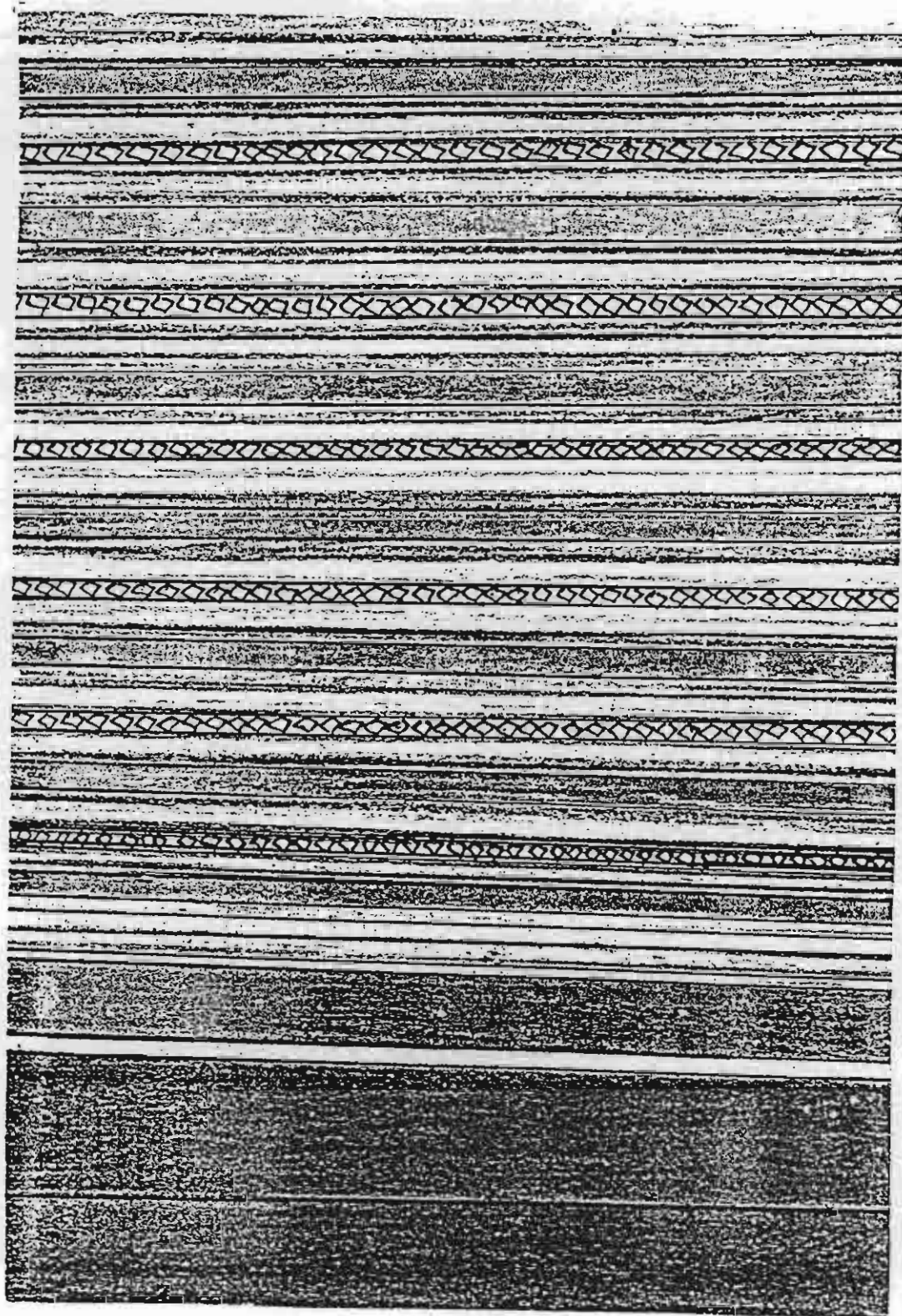
ลายใบมีด

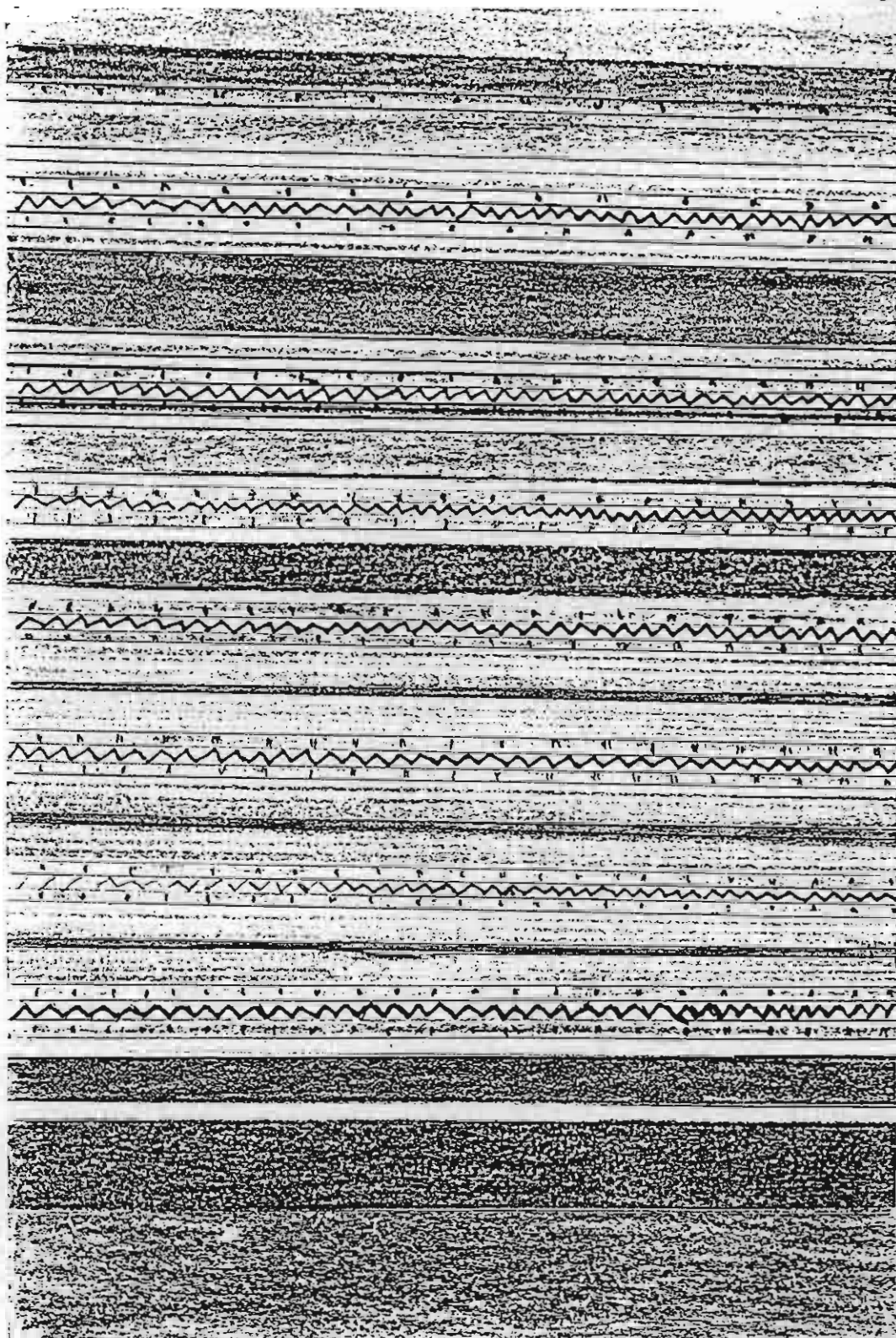

ลายจรวด

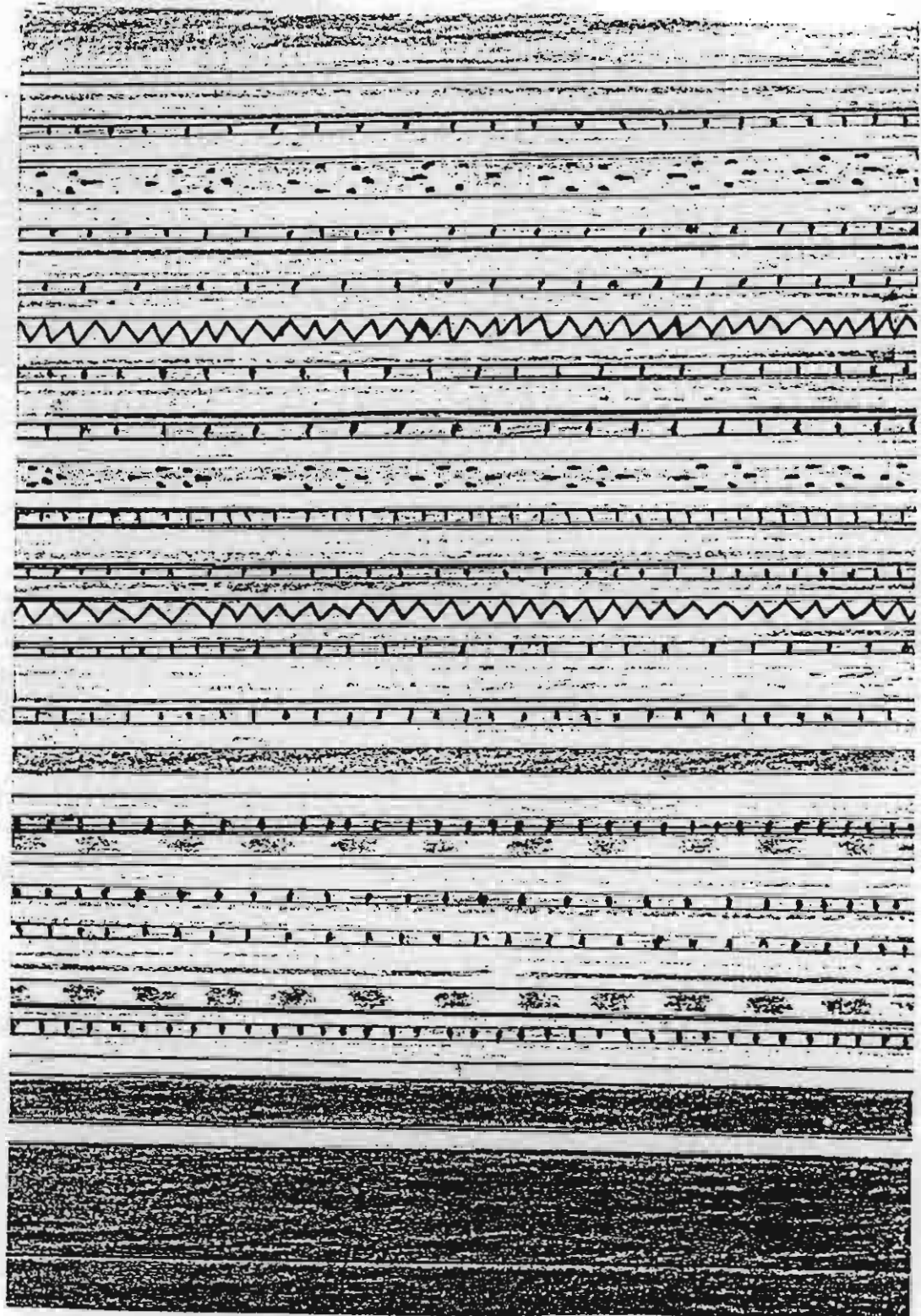

คำเคิบ

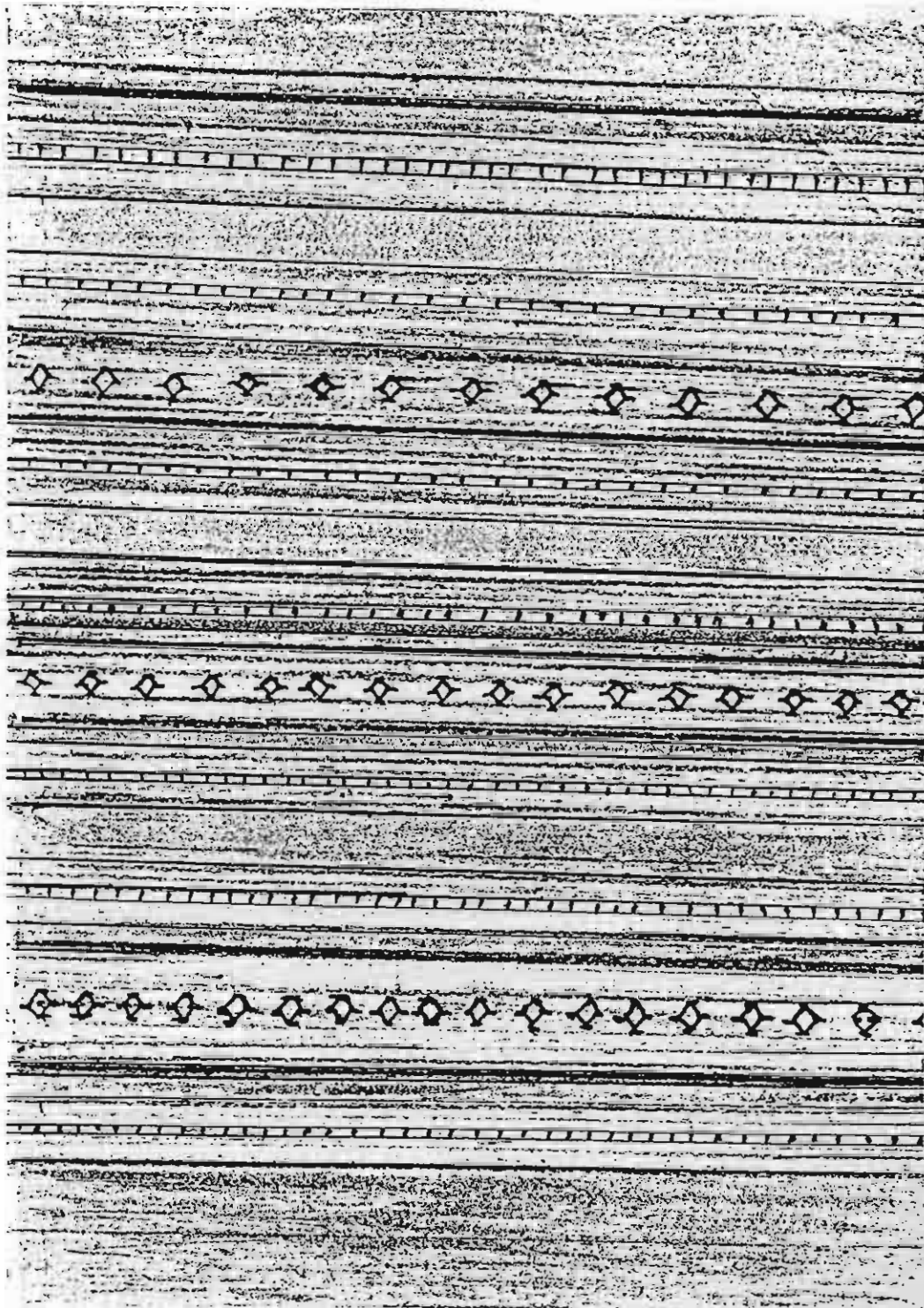

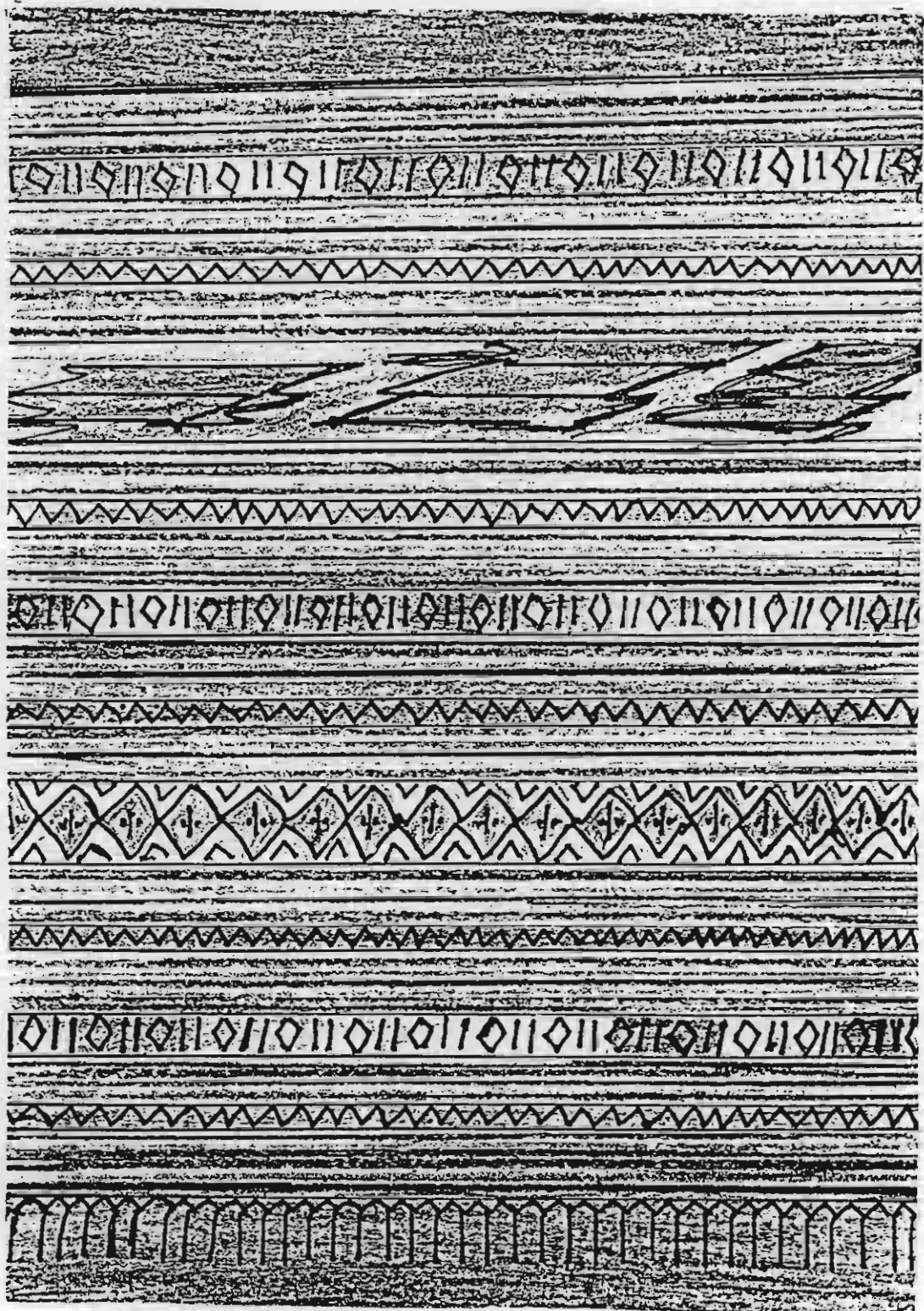
ชีนมาน

คาดก้าน

ยกดอก

น้ำไหล-ไหล

บทที่ 5

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้ได้แบ่งการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

5.1 ระยะเตรียมวิธีวิจัย

5.1.1 การดำเนินงานวิจัยระยะที่ 1

1. เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ

- รายชื่อกลุ่มทอผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- รายชื่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการทอผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- รายชื่อร้านค้าที่จำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- ปริมาณการผลิตและการจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- จำนวนประชากรแยกเพศ ในแต่ละตำบลในจังหวัดน่าน
- แผนที่จังหวัดที่มีรายละเอียดในระดับหมู่บ้าน
- ลวดลายผ้าไทย

2. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสถิติที่เก็บได้ในข้อ ก. จากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง

3. จัดทำกรอบตัวอย่างของ

- กลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

เนื่องจากสถิติจำนวนกลุ่มทอผ้าที่ได้รวบรวมจากอุตสาหกรรมจังหวัดสหกรณ์จังหวัดพัฒนาชุมชนจังหวัด พานิชย์จังหวัดและสำนักงานเร่งรัดพัฒนาจังหวัด ตามตารางในภาคผนวก ก. จากข้อมูลที่มีอยู่นั้นไม่มีรายละเอียดของจำนวนสมาชิกและรายชื่อสมาชิกในแต่ละกลุ่ม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างกรอบตัวอย่างผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านขึ้นเอง โดยทำการสอบถามหัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตทอผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

4. ออกแบบสอบถามเพื่อใช้สัมภาษณ์ โดยเรียกแบบสอบถามนั้นๆ ว่า

- Form A ใช้สำหรับสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- Form B ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- Form C ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลาง หรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
- Form D ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

แบบสอบถามข้างต้นแสดงอยู่ในภาคผนวก ข

5. กำหนดแผนการสุ่มตัวอย่าง

ก. กลุ่มผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ตามที่ได้วางแผนแต่เดิมนั้นได้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยทุกกลุ่มในจังหวัดน่าน แต่เนื่องจากปัญหาการเดินทางจากตัวจังหวัดไปยังกลุ่มผู้ผลิตบางกลุ่มใช้เวลานานเพราะเป็นพื้นที่เขาสูงชัน เส้นทางไม่ปลอดภัย รวมทั้งงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้จากทุกหน่วยตัวอย่างตามที่วางแผนแต่ต้นได้ ในที่นี้จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ผลิตที่สามารถเข้าถึงได้และปลอดภัย โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในอำเภอทุ่งช้าง ปัว เชียงกลาง ท่าวังผา สองแคว เมือง เวียงสา (ยกเว้นกลุ่มที่อยู่ในตำบลน้ำมวบ) กิ่งอำเภอภูเพียง นาน้อย เฉลิมพระเกียรติ รวม 58 กลุ่ม จาก 64 กลุ่ม (ที่มีอยู่ในรายชื่อตามตารางในภาคผนวก ก) จากข้อมูลที่ได้ปรากฏว่ามี 7 กลุ่มที่ไม่มีสภาพของกลุ่มเหลืออยู่ คือเหลือแต่ชื่อ หรือมีผู้ผลิตอยู่เพียง 1-2 คนและผลิตผ้าตามแต่เวลาสะดวก จึงต้องตัดข้อมูลนั้นทิ้ง

ข. ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

เนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่จำกัดจึงจำเป็นต้องทำให้กระบวนการสุ่มตัวอย่างในการเลือกผู้ผลิตที่จะถูกสัมภาษณ์ ในที่นี้ไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้ผลิตได้จากทุกกลุ่มทอผ้า จึงต้องทำการคัดเลือกอำเภอที่จะตกเป็นตัวอย่างก่อน เนื่องจากประชากรในแต่ละอำเภอของจังหวัดน่านนั้นมีพื้นที่แตกต่างกันคือ กลุ่มไทลื้อซึ่งอยู่แถบอำเภอปัว ทุ่งช้าง ท่าวังผา ชนเผ่าไทยลื้อนี้ในแต่ละอำเภอก็อพยพมาจากที่ต่างกัน ส่วนหนึ่งมาจากสิบสองปันนา ประเทศจีน อีกส่วนมาจากเมืองเงิน ประเทศลาว ส่วนประชากรในแถบเวียงสา นาน้อย เมือง ภูเพียง นั้นถือว่าเป็นคนเมืองน่านโดยตรง (จากการสัมภาษณ์ คุณลำแพน ซึ่งเป็นคนไทลื้อในอำเภอปัว) นอกจากนั้นกลุ่มชนจะเป็นพวกชาวเขาเผ่าต่างๆ ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ กลุ่มชนแต่ละเผ่าก็นั้นผลิตผ้าทอในรูปแบบที่แตกต่างกัน และจากข้อมูลที่สรุปได้จาก Form A ปรากฏว่า อำเภอปัว มีจำนวนผู้ผลิตมากถึง 556 คน

รองลงมาคือ อำเภอ เวียงสา (446 คน) อำเภอนาน้อย (196 คน) อำเภอทุ่งช้าง (197 คน) อำเภอท่า
วังผา (123 คน) อำเภอเขียงกลาง (116 คน) อำเภอเมือง (71 คน) กิ่งอำเภอภูเพียง (19 คน) และ
อำเภอสองแคว (18 คน) ตามลำดับ อายุของกลุ่มทอผ้าในอำเภอนาน้อยนั้นค่อนข้างน้อย คือ 1
เดือน ถึง 2 ปี กำลังในการผลิตค่อนข้างต่ำ เนื่องจากผู้ผลิตยังไม่มีความชำนาญ ดังนั้นในที่นี้จึง
เลือกกลุ่มผู้ผลิตทุกกลุ่มที่อยู่ในอำเภอปัว อำเภอเวียงสา (ยกเว้นกลุ่มในตำบลบ้านน้ำมวบ เพราะ
ปัญหาการเดินทาง และอำเภอทุ่งช้าง (ยกเว้นกลุ่มผู้ผลิต 2 กลุ่มที่ไปจ้างคนลาวผลิต) เป็นตัว
อย่าง

เมื่อได้อำเภอที่ต้องการแล้วก็ถึงขั้นตอนของการเลือกหน่วยตัวอย่าง เพื่อให้ได้ผลสรุปใน
ระดับกลุ่ม จึงจำเป็นต้องพิจารณาแผนการสุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ผลสรุปในระดับกลุ่มได้ ในที่
นี้ถือว่ามีความแตกต่างกันในประเด็นที่พิจารณาระหว่างกลุ่ม และหน่วยตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่มเดียว
กันมีความคล้ายคลึงกัน ประเด็นที่ถือเป็นหลักในการศึกษาครั้งนี้คือการถ่ายทอดความรู้ในการทอ
ผ้า เมื่อเราต้องการจะประมาณค่าสัดส่วนของการถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้าให้กับบุคคลอื่น (P)
และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เราสามารถคำนวณหาค่าขนาดของ
ตัวอย่างได้ตามตารางที่ 5.1 เมื่อกำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.2 ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ
0.05

ตามแผนการสุ่มตัวอย่างข้างต้น เราสามารถได้ผลสรุปเป็นรายกลุ่ม รายอำเภอ และรวม
3 อำเภอ นอกจากนี้ยังพอจะให้ภาพรวมในรายจังหวัดได้เนื่องจากอำเภอที่ถูกเลือกมานั้นมีจำนวนผู้
ผลิตรวม 314 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03 ของจำนวนผู้ผลิตรวมทั้งหมดใน 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ
จากทั้งหมด 14 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ

ค. ผู้บริหารระดับกลางหรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุน
และส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ในที่นี้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เข้าข่าย รายชื่อหน่วยงานแสดงใน

ภาคผนวก ค

ง. ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ในที่นี้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากทุกหน่วยที่ถือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและ
ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยซึ่งมีสถานที่ตั้งชัดเจนแน่นอน ในจังหวัดน่าน รายชื่อร้านค้าแสดงใน

ภาคผนวก ง

6. ทำ pretest แบบสอบถามทั้ง 4 ชุด ในระหว่างวันที่ 22-25 เมษายน 2544 และทำการปรับ
แก้

7. เก็บข้อมูลในภาคสนาม

ได้ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์หน่วยตัวอย่างโดยพนักงานสัมภาษณ์ที่สามารถพูด
ภาษาเมืองได้เป็นอย่างดี ในช่วงเวลาดังต่อไปนี้

Form A	ระหว่างวันที่ 12-26 พฤษภาคม 2544
Form B	ระหว่างวันที่ 9-16 มิถุนายน 2544
Form C	ระหว่างวันที่ 12-31 พฤษภาคม 2544
Form D	ระหว่างวันที่ 12-31 พฤษภาคม 2544

เหตุผลที่ต้องลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลใน Form A และ Form B เป็นคนละช่วงเวลา เพราะไม่สามารถหากรอบตัวอย่างของผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยได้ ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูลจึงค่อนข้างสูงเนื่องจากค่าเดินทาง

8. ทำบรรณาธิกรณ (Editing) แบบสอบถามที่เก็บได้

9. ลงรหัส ตรวจสอบความถูกต้อง และประมวลผล

10. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากแหล่งทุติยภูมิ โดยใช้สถิติ

พรรณนา สำหรับข้อมูลที่ได้จาก Form A Form C และ Form D ส่วนข้อมูลที่ได้จาก Form B นั้นทำการประมาณค่าตามต้องการเพื่อสรุปผลเป็นรายกลุ่ม รายอำเภอ และรวบรวม 3 อำเภอ แล้วแสดงผลในรูปแบบตาราง ตารางไขว้ และแผนภูมิต่างๆ

5.1.2 การดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2

การดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2 นี้ ใช้วิธีวิจัยแบบ Delphi Techniques ซึ่งเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคต โดยใช้หลักการระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญหลายท่านที่มีความรู้ ความสามารถ และยินดีที่จะให้ความร่วมมืออย่างแท้จริง แต่การระดมความคิดนี้จะไม่มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระ โดยไม่มีอิทธิพลจากกลุ่มมาเกี่ยวข้อง และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่อย่างไรก็ตาม การตอบแบบสอบถามนี้ต้องมีการตอบหลายรอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กลั่นกรองความคิดอย่างรอบคอบมากที่สุด โดยการวิจัยครั้งนี้ได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจนได้ข้อมูลที่เป็นฉันทามติ เป็นจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งครั้งแรก เป็นคำถามปลายเปิด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และอย่างอิสระ ส่วนการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 คำถามจะพัฒนามาจากคำถามในรอบแรก โดยนำความคิดจากผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ และสรุปเป็นคำถามปลายปิด ดังนั้นกระบวนการทำ Delphi Techniques รอบแรก จึงมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสร้างและตรวจสอบแบบสอบถาม

Delphi Techniques รอบที่ 1

การสร้างและตรวจสอบแบบสอบถามของการวิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน

ดังนี้

1. สร้างแบบสอบถามปลายเปิด (ภาคผนวก ง) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับผ้าน่าน และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าน่านได้อย่างอิสระ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

- ก. แบบสอบถามชุดที่ 1 ผ้าน่าน
 - ข. แบบสอบถามชุดที่ 2 ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าน่าน
2. ทำ pretest แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด จำนวนทั้งสิ้น 2 ครั้ง และทำการปรับแก้
3. จัดประชุมคณะผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งสิ้น 2 ครั้ง

Delphi Techniques รอบที่ 2

การสร้างและตรวจสอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 นี้ ได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำผลสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบแรก มาสร้างแบบสอบถามปลายเปิด (ภาคผนวก จ) เพื่อเป็นการย้ำให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือ และถูกต้องมากที่สุด โดยมีข้อคำถามทั้งสิ้น 8 ข้อ
2. ทำ pretest แบบสอบถาม รอบที่ 2 จำนวนทั้งสิ้น 2 ครั้ง และทำการปรับแก้
3. จัดประชุมคณะผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งสิ้น 2 ครั้ง

2. การเก็บข้อมูล และกระบวนการทำ Delphi Techniques

2.1 การเก็บข้อมูลและกระบวนการทำ Delphi Technique รอบที่ 1 มีขั้นตอน

ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคสนาม
2. ทำบรรณาธิกรณ (Editing) แบบสอบถามที่เก็บได้
3. ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล
4. นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

ต่อไป

5. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา

การทำ Delphi Techniques รอบที่ 1 ได้เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2544 และสิ้นสุด เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2545 โดยได้รับอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทยในแต่ละสาขา จำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน (ตารางที่ 1) ประกอบด้วย :

1. เจ้าของธุรกิจ 13 ท่าน
2. นักวิชาการ 4 ท่าน
3. นักออกแบบ 4 ท่าน

หลังจากนั้นได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบแรกนี้ ซึ่งสามารถสรุปเป็นรายงาน สรุปผลการทำ Delphi Techniques รอบที่ 1

2.2 การเก็บข้อมูล และกระบวนการทำ Delphi Techniques รอบที่ 2 มีขั้นตอน

ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 13 มิ.ย. 45 – 26 ส.ค. 45
2. ทำบรรณาธิกรณ (Editing) แบบสอบถามที่เก็บได้
3. ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา ทั้งนี้ ในงานวิจัยได้กำหนด

เกณฑ์การประเมินความเป็นฉันทามติที่ระดับมากกว่า หรือเท่ากับร้อยละ 60 ตามเทคนิค และวิธีของ Flanders (Flanders, 1989)

5.2 ปัญหาและข้อจำกัด

5.2.1 ปัญหาและข้อจำกัดของการวิจัยระยะที่ 1

1. เนื่องจากการเดินทางจากตัวจังหวัดไปยังกลุ่มหอผ้าบางกลุ่มทำได้ยากและใช้เวลามาก กลุ่มหอผ้างดงจึงต้องถูกตัดออกไปจากการศึกษาในครั้งนี้
2. เวลาที่ใช้ในการออกภาคสนามนั้นเป็นช่วงที่ผู้ผลิตออกทำนาหรือทำไร่ผู้สัมภาษณ์จำต้องเดินทางไปพบผู้ผลิตที่ตกเป็นตัวอย่างหลายครั้ง บางครั้งอาจต้องไปในเวลาเย็น หรือบางครั้งอาจต้องสุมตัวอย่างทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถตามได้ หรือผู้ที่ตกเป็นตัวอย่างถึงแก่กรรมหรือไปต่างจังหวัด
3. ในการทำรอบตัวอย่างนั้น ข้อมูลเบื้องต้นที่มีนั้นมีความไม่สมบูรณ์มาก ยากแก่การทำให้รอบตัวอย่างมีความสมบูรณ์ ในที่นี้ได้ใช้ความพยายามที่จะสร้างรอบตัวอย่างนั้นๆ ให้มีความสมบูรณ์เท่าที่ทำได้ภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ
4. ผู้ตกเป็นตัวอย่างบางคนไม่ให้ความร่วมมือ (FORM D) เนื่องจากกลัวว่าจะสูญเสียผลประโยชน์ เพราะคำถามบางข้อเกี่ยวข้องกับรายได้ของผู้ผลิต ดังนั้นความสมบูรณ์ของข้อมูลจึงไม่ครบถ้วน
5. มีผู้เข้ามาสัมภาษณ์ผู้ผลิตก่อนหน้าที่ทีมวิจัยเข้าไปในท้องที่ ผู้ผลิตบางคนกลัวว่า จะต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นเพราะหลังจากถูกสัมภาษณ์ไปคราวก่อน ได้มีเจ้าหน้าที่มาแจ้งให้เสียภาษีเพิ่มเติม ทำให้ได้รับความร่วมมือน้อยลง

5.2.2 ปัญหาและข้อจำกัดของการวิจัยระยะที่ 2

เป็นที่ทราบกันแล้วว่า กระบวนการของ Delphi Techniques นั้น เป็นกระบวนการที่ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาก เวลาที่ใช้ในแต่ละรอบนั้นไม่สามารถกำหนดได้ล่วงหน้า ซึ่งขึ้นอยู่กับ

กับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้คำตอบ นอกจากปัญหาด้านเวลาแล้วยังมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในงานวิจัย ดังนี้

1. กำหนดการที่ตั้งไว้คลาดเคลื่อน ผู้เชี่ยวชาญมีภารกิจสูง มีการเลื่อนนัดบ่อยครั้ง ทำให้ใช้เวลาในแต่ละรอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่าที่กำหนดไว้
2. การขาดความเข้าใจในคำถาม ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมีประสบการณ์ในวิชาชีพต่างกัน มีผลให้การตีความและการตอบคำถามใช้พื้นฐานจากความรู้ที่แตกต่างกันไป ในบางคำถามมีศัพท์เฉพาะซึ่งอาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญไม่เข้าใจได้ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถตอบคำถามได้ตรงตามวัตถุประสงค์
3. การตอบคำถามไม่ชัดเจน จากการวิเคราะห์คำตอบในด้านความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงคำตอบที่ชัดเจน โดยมักจะให้ความคิดเห็นอยู่ในลักษณะกลางๆ ซึ่งทำให้ภาพรวมของบางคำถามไม่ชัดเจนเท่าที่ควร
4. ข้อคิดเห็นบางประเด็น ผู้เชี่ยวชาญไม่ได้บ่งบอกหรือเสนอแนะได้อย่างชัดเจน หากผู้เชี่ยวชาญระบุข้อเสนอแนะที่ชัดเจนในทุกประเด็น ย่อมทำให้แนวทางในการพัฒนาผ้าไทยมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่างานวิจัยนี้จะประสบปัญหาตามข้างต้น งานวิจัยนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน และผลของงานวิจัยนี้สามารถให้แนวทางในการพัฒนาทักษะแรงงานในการผลิตผ้าไทยในอนาคตได้

ตารางที่ 5.1: จำนวนสมาชิกและจำนวนหน่วยตัวอย่างที่สุ่มจำแนกตามกลุ่มทอผ้า

อำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	จำนวนที่สุ่ม
เวียงสา	กลางเวียง	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	83	16
เวียงสา	ส้าน	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	101	15
เวียงสา	ส้าน	กลุ่มบ้านพระเนตร	37	12
เวียงสา	ส้าน	กลุ่มบ้านส้าน	25	11
เวียงสา	ส้าน	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	51	13
เวียงสา	ส้าน	กลุ่มทอผ้าบ้านส้านเหนือ	19	10
เวียงสา	ขี้ง	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	20	11
เวียงสา	ขี้ง	กลุ่มทอผ้าบ้านขี้งใต้	25	11
เวียงสา	ขี้ง	กลุ่มทอผ้าบ้านขี้ง	35	14
		รวมอำเภอเวียงสา	396	113
ทุ่งช้าง	ปอน	นางสมศรี สะท้าน	20	10
ทุ่งช้าง	ปอน	กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง	38	13
ทุ่งช้าง	ปอน	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	21	10
ทุ่งช้าง	ปอน	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	28	11
ทุ่งช้าง	ปอน	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน	89	15
		รวมอำเภอทุ่งช้าง	196	59
ปัว	ศิลาแลง	กลุ่มทอผ้าบ้านเฮีย	95	15
ปัว	ศิลาแลง	กลุ่มทอผ้าบ้านดินตก	43	13
ปัว	ศิลาแลง	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	51	14
ปัว	ศิลาแลง	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวคอยหมู 6	61	14
ปัว	ศิลาแลง	วิจิตรา สิงห์คำ	16	10
ปัว	วรรณคร	กลุ่มทอผ้าบ้านเกิด	63	14
ปัว	วรรณคร	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	50	12
ปัว	วรรณคร	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	30	12
ปัว	วรรณคร	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	33	13
ปัว	ศิลาเพชร	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	21	10
ปัว	ศิลาแลง	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	93	15
		รวมอำเภอปัว	556	142
		รวมทั้ง 3 อำเภอ	1,148	314

ตารางที่ 5.2 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน

ลำดับ ที่	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่ง	ชื่อองค์กร	วันที่ ดำเนินการ สัมภาษณ์
1	คุณสุรนต์ ชินวัตร	กรรมการผู้จัดการ	บริษัท ชินวัตรไทย จำกัด	28 พ.ย. 44
2	คุณเพลินจันทร์ พรสุรัตน์	Senior Designer	มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง	10 ม.ค. 45
3	ม.ร.ว.อัมภรรยา คงศิริ	กรรมการผู้จัดการ	ห.จ.ก. โคมพัสต์ จำกัด	9 ม.ค. 45
4	คุณธัญ เมืองกระจำ	กรรมการผู้จัดการ	บริษัท โฮมสปันนันทขว้าง จำกัด	29 พ.ย. 44
5	คุณสมชาย แก้วทอง	เจ้าของธุรกิจ	ร้าน Kai Botique	15 ม.ค. 45
6	คุณอุมากร ก้านกิ่ง	กรรมการผู้จัดการ	ร้าน UKAS	6 ก.พ. 45
7	ผศ.วัฒนะ จูทะวิภาค	อาจารย์ภาควิชาศิลป ศึกษา	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	12 ก.พ. 45
8	ผศ.สุจินตนา สงวนหนู	อาจารย์	คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	23 ก.พ. 45
9	คุณศิริพร ศิริกุลพิสุทธ	เจ้าของธุรกิจ	ร้านชบาติสต์	24 ก.พ. 45
10	คุณสุรเกียรติ์ ไรจนวงศ์	ประธานกรรมการและ นายกสมาคมการค้าส่ง เสริมหัตถกรรมไทย	บริษัท เกษร โฮลดิ้ง จำกัด	28 ก.พ. 45
11	คุณชลธิยา วามสิงห์	Interior Design	บริษัท ภวรินทร์ จำกัด	21 ก.พ. 45
12	คุณวิจิตร คงเจริญ	เจ้าของธุรกิจ	ร้าน La Femme	11 มี.ค. 45
13	คุณผ่องพันธ์ เหลืองอร่าม รักษ์	เจ้าของธุรกิจ	ร้าน Patrizia	14 มี.ค. 45
14	คุณสุภาพ มะโนทัย	เจ้าของธุรกิจ	ร้าน ผ้าเงิน ผ้าทอง	15 มี.ค. 45
15	คุณมานะ เสถบุตร	ผู้อำนวยการ สถาบัน พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่ง ทอ	สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ	19 มี.ค. 45
16	คุณปริญญา จิตต์จนะ	Interior Design	บริษัท นิพัทธ์ เทสซิเล จำกัด	22 มี.ค. 45
17	คุณอุไรริยา โกสินานนท์	เจ้าของธุรกิจ	ร้าน URAIRISA	25 มี.ค. 45
18	คุณอรนาถ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	Interior Design	บริษัท PIA INTERIOR DESIGN จำกัด	25 มี.ค. 45
19	คุณบวรพร สุทธิวานิช	Designer	ร้านระพี	26 มี.ค. 45
20	ผศ.สุรัช ชลประเสริฐ	อาจารย์	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลง กรณ์มหาวิทยาลัย	28 มี.ค. 45
21	คุณพิจิตร บุญรัตพันธ์	เจ้าของธุรกิจ	ร้านพิจิตร	2 เม.ย. 45

บทที่ 6
ผลการวิจัยระยะที่ 1

6.1 ผลการสำรวจกลุ่มผลิตผ้าในจังหวัดน่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าใน (From A)

ข้อมูลกลุ่มทอผ้าในจังหวัดน่านมีการรวบรวมน้อยมากและค่อนข้างไม่ทันสมัย ทางกลุ่มผู้วิจัยจึงมีการเก็บข้อมูลในระดับปฐมภูมิของกลุ่มทอผ้าเพื่อให้ได้มาซึ่งภาพรวมอย่างแท้จริงของอุตสาหกรรมนี้ ในจังหวัดน่านมีทั้งสิ้น 14 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ ดังนี้ อำเภอเมือง บ้านหลวง เวียงสา แม่จริม นาน้อย นาหมื่น สันติสุข ท่าวังผา ปัว บ่อเกลือ เชียงกลาง สองแคว ทุ่งช้าง และเฉลิมพระเกียรติ และกิ่งอำเภอภูเพียง จากข้อมูลการสำรวจพบว่ามีเพียง 3 อำเภอคืออำเภอเฉลิมพระเกียรติ บ่อเกลือ และนาหมื่น ไม่มีการรวมตัวของกลุ่มทอผ้าที่ยังคงดำเนินการในปัจจุบัน

ส่วนอำเภอสันติสุข อำเภอบ้านหลวง และอำเภอแม่จริมมีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าในสัดส่วนที่น้อย ประกอบกับการเดินทางไปสำรวจลำบาก ทางผู้วิจัยจึงทำการสำรวจเพียง 8 อำเภอที่เหลือ และ 1 กิ่งอำเภอ จากการสำรวจสามารถสรุปการกระจายของกลุ่มทอผ้าในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 การกระจายของกลุ่มทอผ้าในจังหวัดน่าน

อำเภอ	อายุของกลุ่ม	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิกเฉลี่ย	รายได้เฉลี่ย
	(ปี)		(คน)	(บาทต่อกลุ่มต่อปี)
นาน้อย	1.48	8.00	24.50	317,050.00
ภูเพียง	10.00	1.00	19.00	200,000.00
เวียงสา	4.33	12.00	37.20	1,230,447.00
เมือง	8.47	3.00	23.70	498,167.00
สองแคว	4.00	1.00	18.00	140,100.00
ท่าวังผา	12.00	4.00	30.75	667,467.00
เชียงกลาง	3.83	4.00	29.00	539,000.00
ทุ่งช้าง	9.29	7.00	52.83	2,744,742.00
ปัว	8.18	11.00	50.45	1,467,018.00*

*เฉลี่ยจากข้อมูล 48 กลุ่ม

จาก 51 กลุ่มที่ทางกลุ่มวิจัยได้สำรวจ (ดูรายละเอียดรายชื่อ และที่ตั้ง รวมทั้งกิจกรรมที่ทำของกลุ่มทอผ้า) พบว่า

6.1.1 อายุการก่อตั้ง

กลุ่มทอผ้าประมาณร้อยละ 63 มีการก่อตั้งมานานกว่า 3 ปี (แผนภาพที่ 6.1 อำเภอเชียงกลาง (3.83 ปี) และน่าน้อย (1.48 ปี) มีอายุการก่อตั้งเฉลี่ยที่ต่ำกว่ากลุ่มทอผ้าในจังหวัดอื่นๆ ทางคณะผู้วิจัยได้มีการตั้งข้อสังเกตว่ากลุ่มทอผ้าที่มีอายุการก่อตั้งยาวนานไม่เท่ากันน่าจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน โดยได้แบ่งกลุ่มทอผ้าออกเป็น 3 กลุ่มตามอายุดังนี้

1. กลุ่มที่มีอายุการก่อตั้งน้อยกว่า 1 ปี ซึ่งมีอยู่ 4 กลุ่ม
2. กลุ่มที่มีอายุการก่อตั้งระหว่าง 1-3 ปี ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น 15 กลุ่ม และ
3. กลุ่มที่มีอายุการก่อตั้งมากกว่า 3 ปีขึ้นไป ซึ่งมีอยู่ 32 กลุ่ม

หลักเกณฑ์ในการแบ่งอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์คุณลำแพน จอมเมืองซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการก่อตั้งกลุ่มคนฮักเมืองน่าน

จากการทำตารางไขว้ โดยแบ่งกลุ่มทอผ้าออกตามอายุการก่อตั้งพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทอผ้า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อมูลต่างๆ ได้มาจากการสัมภาษณ์หัวหน้าของกลุ่มทอผ้า แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น ผู้ผลิตที่เป็นเพียงสมาชิกอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างไป

6.1.2 จำนวนสมาชิก

กลุ่มทอผ้าโดยทั่วไปมีจำนวนสมาชิก ไม่น้อยกว่า 15 คน โดยที่กลุ่มขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอทุ่งช้าง (52.83 คน) และอำเภอปัว (50.45) (แผนภาพที่ 6.1) ทางคณะผู้วิจัยได้มีการตั้งข้อสังเกตว่ากลุ่มทอผ้าที่มีจำนวนสมาชิกที่ไม่เท่ากันน่าจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน โดยได้แบ่งกลุ่มทอผ้าออกเป็น 3 กลุ่มตามจำนวนสมาชิกดังนี้

1. กลุ่มขนาดเล็กมีจำนวนสมาชิก 1-25 คน มีอยู่ 21 กลุ่ม
2. กลุ่มขนาดกลางมีจำนวนสมาชิก 26-50 คน มีอยู่ 20 กลุ่ม
3. กลุ่มขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 51 คนขึ้นไป มีอยู่ 9 กลุ่ม

แต่ขนาดของกลุ่มที่แตกต่างกันก็ไม่ได้ส่งผลที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานหรือปัญหาที่เผชิญ จึงสามารถสรุปว่ากลุ่มทอผ้าในจังหวัดน่านมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน (Homogeneous) มาก

6.1.3 กิจกรรมภายในกลุ่มทอผ้า

กิจกรรมภายในกลุ่มทอผ้าที่น่าสนใจ (แผนภาพที่ 6.3) พบว่า

- มีการปักและการถักน้อยมาก กลุ่มทั้งหมดมีการปั่นด้วยเองเพียงร้อยละ 60 อำเภอปัวเป็นอำเภอที่มีการซื้อด้ายปั่นสำเร็จมากที่สุด

- ส่วนมาก (ประมาณร้อยละ 84) จัดหาปัจจัยการผลิตเอง หาและติดต่อตลาดเอง (ร้อยละ 78.43)

- แต่มีการแปรรูปเพียงร้อยละ 35.29 ซึ่งสัดส่วนการแปรรูปมีมากในอำเภอปัว (ร้อยละ 54.5) อำเภอนาน้อย (ร้อยละ 37.5) อำเภอทุ่งช้าง (ร้อยละ 28.6)

- และการขายผ่านตัวกลางโดยเฉลี่ยร้อยละ 60 โดยที่อำเภอทุ่งช้างมีถึงร้อยละ 85.7 และอำเภอปัวร้อยละ 81.8

6.1.4 ความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพอื่น

กลุ่มอาชีพในอำเภอที่มีจำนวนกลุ่มมากมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพอื่นๆ สูง เช่นอำเภอปัว (ร้อยละ 63.6) อำเภอเวียงสา (ร้อยละ 58.3) และอำเภอทุ่งช้าง (ร้อยละ 57.1)

6.1.5 การได้รับการสนับสนุน

ปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 66.7) และเครื่องมือ (ร้อยละ 49.0) ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆมากที่สุด ในขณะที่วิธีการผลิต (ร้อยละ 17.6) และการออกแบบ (ร้อยละ 37.3) ได้รับการส่งเสริมน้อยกว่าดังแสดงในแผนภาพที่ 6.4

6.1.6 แหล่งปัจจัยการผลิต

ลักษณะของแหล่งของปัจจัยการผลิตสามารถสรุปภาพรวมได้ดังนี้

- ร้อยละ 74.5 ผลิตเอง
- ร้อยละ 51 จัดหาภายในจังหวัดน่าน
- ร้อยละ 49 มาจากต่างจังหวัด โดยที่กลุ่มอาชีพในอำเภอปัวมีถึงร้อยละ 90.9 และอำเภอทุ่งช้างมีถึงร้อยละ 71.4

6.1.7 การกำหนดราคา

การกำหนดราคาได้รับอิทธิพลจากผู้รับซื้อและเป็นการร่วมกันกำหนดราคาระหว่างผู้ผลิตและกลุ่ม

6.1.8 ความพึงพอใจในราคาขาย

พบว่าร้อยละ 49 ของกลุ่มที่สำรวจมีความพึงพอใจในราคาที่ขายได้ ส่วนที่ไม่พอใจเพราะราคาไม่คุ้มทุนถึงร้อยละ 28 กลุ่มอาชีพในอำเภอนาน้อยมีความไม่พอใจในลักษณะนี้ถึง

ร้อยละ 57.1 อาจจะเป็นเพราะเป็นกลุ่มที่มีการก่อตั้งใหม่ยังมีประสบการณ์และความชำนาญต่ำ ดังแสดงในแผนภาพที่ 6.5

6.1.9 ผลการดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคต

กลุ่มส่วนมากประเมินว่าผลการดำเนินงานในปัจจุบันมีความสำเร็จในระดับปานกลาง (ร้อยละ 76.5) และคาดว่าในอนาคตจะมีการพัฒนาที่ดีขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 74.5) ดังแสดงในแผนภาพที่ 6.6 และแผนภาพที่ 6.7

6.1.10 โครงสร้างรายได้

จากวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆในตารางที่ 6.1.2, 6.1.4 และ 6.1.5 สามารถสรุปโครงสร้างได้ดังนี้

1. โครงสร้างของรายได้จากการทอผ้าส่วนมากประมาณร้อยละ 60 จัดเป็นรายได้เสริม ยกเว้นกลุ่มทอผ้าในอำเภอทุ่งช้าง (ร้อยละ 71.4) และอำเภอปัว (ร้อยละ 45.5) ที่มีรายได้จากการทอผ้าในสัดส่วนที่สูงกว่าหรือใกล้เคียงกับรายได้จากการเกษตร
2. กลุ่มทอผ้าจากอำเภอทุ่งช้าง ปัว และ เวียงสา มีรายได้รวมเฉลี่ยสูงสุด
3. รายได้จากการประเมินผลผลิตพบว่าร้อยละ 79.2 มาจากการผลิตผ้าขึ้น และร้อยละ 20.8 มาจากการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า ผลผลิตรวมของกลุ่มทอผ้ามีมูลค่าประมาณ 6,762,675 บาท ต่อเดือน หรือประมาณ 60 ล้านบาทต่อปีโดยประมาณว่ามีการทอผ้าอย่างจริงจังเพียง 9 เดือน

6.1.11 โครงสร้างผลผลิต

6.1.11.1 ผ้าขึ้น

โครงสร้างของผลผลิตผ้าขึ้นของอำเภอต่างๆสามารถสรุปได้ดังนี้

- ผ้าลายไทลื้อผลิตที่อำเภอปัวมากที่สุด (ร้อยละ 75.71) ของผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด
- ผ้าลายน้ำไหลผลิตที่อำเภอเวียงสา (ร้อยละ 53.13) และที่อำเภอปัว (ร้อยละ 28.26)
- ผ้าลายขึ้นป่องผลิตที่อำเภอเวียงสามากที่สุด (ร้อยละ 79.47)
- ผ้าพื้นผลิตกันหลากหลายที่อำเภอปัว (ร้อยละ 39.68) อำเภอเวียงสา (ร้อยละ 38.10)

อำเภอนาน้อย (ร้อยละ 11.11) และอำเภอทุ่งช้าง (ร้อยละ 9.52)

- ผ้าลายจิดและลายโคมผลิตมากที่อำเภอทุ่งช้าง (ร้อยละ 64.29) และอำเภอปัว (ร้อยละ 35.71)

- ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ทำรายได้มากที่สุดในหมวดนี้คือ ผ้าลายน้ำไหล (ร้อยละ 34.99) รองลงมาคือ ผ้าลายไทลื้อ (ร้อยละ 33.03) และ ผ้าลายขึ้นป่อง (ร้อยละ 22.83) ของรายได้จากการผลิตผ้าขึ้นทั้งหมด

รายละเอียดต่างๆสามารถอ้างอิงได้จากตารางที่ 6.2

6.1.11.2 ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 หมวดดังนี้

- หมวดสินค้าแต่งตัว (เสื้อ ผ้าคลุมไหล่ สไบ หมวก) มีรายได้ร้อยละ 28.78 ของรายได้ทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าที่ผลิตในจังหวัด รายได้สูงสุดจากสินค้าหมวดผลิตที่อำเภอปัว (ร้อยละ 92.23)
 - หมวดสินค้าใช้ส่วนตัว (ข้อม กระเป๋ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขามผ้า พวงกุญแจ) มีรายได้ร้อยละ 26.36 ของรายได้ทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าที่ผลิตในจังหวัด รายได้กระจายที่อำเภอเวียงสา (ร้อยละ 41.35) อำเภอปัว (ร้อยละ 33.15) อำเภอทุ่งช้าง (ร้อยละ 16.20)
 - หมวดสินค้าใช้ภายในบ้าน (ผ้าคลุมตู้ ผ้าปูโต๊ะ ผ้ารองจาน ตุ๊ก ม่าน พรม) มีรายได้ ร้อยละ 44.85 ของรายได้ทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าที่ผลิตในจังหวัด รายได้กระจายที่อำเภอปัว (ร้อยละ 43.81) อำเภอทุ่งช้าง (ร้อยละ 27.94) อำเภอเชียงกลาง (ร้อยละ 17.30)
 - อำเภอปัวมีการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมากที่สุด (ร้อยละ 54.5)
- ส่วนรายละเอียดย่อยสามารถดูได้จากตารางที่ 6.5

6.1.12 กลุ่มลูกค้า

กลุ่มทอผ้าในจังหวัดน่านมีการกระจายดังนี้

- นักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ 81.6
- นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ร้อยละ 26.5
- คนท้องถิ่น ร้อยละ 76
- ร้านค้า ร้อยละ 8

6.1.13 ปัญหาต่างๆ

เนื่องจากข้อมูลต่างๆในแง่ปัญหามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก หากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเราไม่สามารถจะสรุปประเด็นสำคัญๆได้ คณะผู้วิจัยจึงอาศัยลักษณะของผลผลิตที่แตกต่างกันและปริมาณของผลผลิตมาแยกแยะกลุ่มทอผ้า กลุ่มทอผ้าที่น่าจะมีบทบาทมากในจังหวัดน่านในปัจจุบันและอนาคตคือ กลุ่มทอผ้าในอำเภอปัว อำเภอทุ่งช้าง และอำเภอเวียงสา ซึ่ง 3 อำเภอนี้มีรายได้รวมถึง 5.44 ล้านบาทต่อเดือน หรือประมาณร้อยละ 80.5 ของรายได้จากกลุ่มทอผ้าทั้งหมดในจังหวัด นอกจากนี้หากพิจารณาสัดส่วนของผู้ผลิตต่อประชากรเพศหญิง 1,000 คน ตามตารางที่ 6.6 แล้ว จะพบว่า สัดส่วนผู้ผลิตต่อประชากรหญิง 1,000 คนในอำเภอปัว อำเภอทุ่งช้างและอำเภอเวียงสา มีค่าสูงสุดใน 3 อันดับแรก ซึ่งสนับสนุนข้อมูลว่า 3 อำเภอเป็นแหล่งที่มีกำลังการผลิตผ้าไทยมากในจังหวัดน่าน

6.1.14 ลักษณะกลุ่มทอผ้าในอำเภอต่างๆ (รายละเอียดสามารถอ้างอิงได้จากตารางที่ 6.7)

6.1.14.1 กลุ่มทอผ้าที่อำเภอเวียงสา

เป็นกลุ่มทอผ้าขนาดกลางมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 37.20 คน และมีการก่อตั้งมาโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 5 ปี (4.33 ปี) มีความหนาแน่นของกลุ่มสูงที่สุด กิจกรรมส่วนใหญ่คล้ายกับกลุ่มทอผ้าในอำเภออื่นๆ นอกจากอำเภอปัว และ อำเภอ พงษ์ช้าง คือมีการทอผ้า การปั่นด้ายเอง จัดหาปัจจัยการผลิตและหาตลาดเอง มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์น้อย มีความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่อยู่ภายในจังหวัด กิจกรรมระหว่างกลุ่มคือการทอผ้า ไม่มีการว่าจ้างแรงงาน การสนับสนุนส่วนใหญ่ได้มาในส่วนเครื่องมือ (กี่) และปัจจัยการผลิต แหล่งปัจจัยการผลิตมาจากการผลิตเองหรือหาซื้อภายในจังหวัด การกำหนดราคาส่วนมากทางกลุ่มทอผ้าเป็นผู้กำหนด มีความพอใจในราคาขายสูง ปัญหาที่เผชิญอยู่ในเรื่องของ วัตถุดิบทั้งราคาสูงและขาดแคลน บุคลากรที่ขาดฝีมือ คุณภาพของผ้าชิ้นไม่อยู่ระดับที่พอใจ ช่องทางที่จัดจำหน่ายส่วนใหญ่คือการขายส่ง

จากการสำรวจผลผลิตพบว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่คือผ้าลายน้ำไหล (ร้อยละ 53.13 ของจังหวัด) ชิ้นป่อง (ร้อยละ 79.47 ของจังหวัด) และ ผ้าพื้น ส่วนผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมีการผลิตเฉพาะในสินค้าหมวดที่ใช้ส่วนตัวและแต่งกายเท่านั้นซึ่งมีมูลค่าไม่สูงนัก

6.1.14.2 กลุ่มทอผ้าที่อำเภอทุ่งช้าง

เป็นกลุ่มทอผ้าขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยสูงสุดถึง 52.83 คน และมีการก่อตั้งมาโดยเฉลี่ยนานที่สุดคือ 9.29 ปี มีความหนาแน่นของกลุ่มปานกลาง กิจกรรมส่วนใหญ่คือการทอผ้า การปั่นด้ายเอง กลุ่มทอผ้าในอำเภอนี้จัดหาปัจจัยการผลิตที่น้อยลงอย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ 71.40) เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นที่มีถึงร้อยละ 84.30 และมีการขายผ่านตัวกลางถึงร้อยละ 85.7 เมื่อเทียบกับเฉลี่ยทั้งจังหวัดที่มีเพียง ร้อยละ 60.78 มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์น้อย (ร้อยละ 28.60) เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย (ร้อยละ 35.29) ซึ่งเป็นที่น่าสงสัย มีความสัมพันธ์ทั้งกลุ่มที่อยู่ภายในจังหวัดและนอกจังหวัด แต่สัดส่วนของกลุ่มภายในจังหวัดสูงกว่า กิจกรรมระหว่างกลุ่มคือการปัก ถัก ปั่นด้าย หาตลาด และจัดหาปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นจากการทอในอำเภอทั่วไป เริ่มมีการว่าจ้างแรงงาน ได้รับการสนับสนุนในระดับต่ำกว่าเฉลี่ย แหล่งปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่มาจากการผลิตเองหรือหาซื้อจากต่างจังหวัด และมีการได้รับจากผู้มาซื้ออีกด้วย การกำหนดราคามีการกำหนดหลายวิธีได้แก่ ผู้ผลิตกำหนด ผู้ซื้อกำหนด และร่วมกันกำหนด แต่ไม่มีการกำหนดโดยทางกลุ่มเพียงผู้เดียว มีความไม่พอใจในราคาขายสูง ปัญหาที่เผชิญอยู่ในเรื่องของ วัตถุดิบที่มีราคาสูง บุคลากรที่ขาดฝีมือ มีปัญหาในด้านการบวนการผลิต พบปัญหาทางด้านการแข่งขัน ช่องทางที่จัดจำหน่ายส่วนใหญ่คือการขายส่ง แต่เริ่มมีร้านขายของตนเอง

จากการสำรวจผลผลิตพบว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่คือผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในหมวดสินค้าใช้ภายในบ้านซึ่งมีมูลค่าถึงร้อยละ 27.94 ของจังหวัด

6.1.14.3 กลุ่มทอผ้าที่อำเภอปัว

เป็นกลุ่มทอผ้าขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยสูงถึง 50.45 คน และมีการก่อตั้งมาโดยเฉลี่ย 8.18 ปี มีความหนาแน่นของกลุ่มสูง กิจกรรมส่วนใหญ่คือการทอผ้า การหาตลาด การหาปัจจัยการผลิตเอง จุดที่น่าสังเกตคือกลุ่มทอผ้าในอำเภอนี้มีการปั่นด้ายเองน้อยมาก (ร้อยละ 27.30) เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นที่มีถึงร้อยละ 60.70 มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ถึงร้อยละ 54.50 และมีการขายผ่านตัวกลางถึงร้อยละ 81.80 มีความสัมพันธ์ทั้งกลุ่มที่อยู่ภายในจังหวัดและนอกจังหวัด แต่สัดส่วนของกลุ่มภายในจังหวัดสูงกว่า กิจกรรมระหว่างกลุ่มมีน้อยมาก เริ่มมีการว่าจ้างแรงงาน ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต แหล่งปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่มาจากการผลิตเองหรือหาซื้อจากต่างจังหวัด การกำหนดราคามีการกำหนดหลายวิธีได้แก่ ผู้ผลิตกำหนด กลุ่มกำหนด และร่วมกันกำหนด แต่ส่วนใหญ่ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดเอง มีความไม่พอใจในราคาขายสูง ปัญหาที่เผชิญอยู่ในเรื่องของ วัตถุดิบที่มีราคาสูง บุคลากรที่ขาดฝีมือ คุณภาพผลิตภัณฑ์ต้องปรับปรุง ตระหนักถึงปัญหาที่ตลาดมีผลผลิตมากเกินไป และมีปัญหาด้านการชำระเงิน ช่องทางที่จัดจำหน่ายส่วนใหญ่คือการขายส่ง แต่เริ่มมีร้านขายของตนเอง

จากการสำรวจผลผลิตพบว่าผลิตภัณฑ์คือผ้าลายไทลื้อ (ร้อยละ 75.71 ของจังหวัด) ไทลื้อเดี่ยว (ร้อยละ 66.67 ของจังหวัด) และ ผ้าพื้น (ร้อยละ 39.68) ส่วนผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมีการผลิตสูงในแทบทุกหมวด หมวดสินค้าแต่งกาย (ร้อยละ 92.23 ของจังหวัด) หมวดสินค้าใช้ส่วนตัว (ร้อยละ 33.15) และหมวดสินค้าใช้ภายในบ้าน (ร้อยละ 43.81)

ตารางที่ 6.2 ผลผลิตของกลุ่มทอดผ้าตามประเภทของผ้าจีน

อำเภอ	ตำบล	กลุ่ม	ผ้าจีน										
			ไทยลื้อ	ไทยลื้อเดี่ยว	น้ำไหล	จีนป๋อง	จีนดิน จก	จีนมัน	จีนเขียง แสน	ผ้าพื้น	ลายดั่ง	กำเคิบ	โกน/ขีด
น่าน้อย	สถาน	บ้านสถาน	7.5	0	12.5	6	5	0	0	0	0	0	0
	ศรีสะเกษ	ข้าวก้อม	0	0	7.5	40	50	30	30	20	0	0	0
	บัวใหญ่	สมหลม	100	100	0	0	150	0	0	0	0	0	0
		สันพยอม	0	0	0	0	0	30	0	0	30	0	0
		หนองห้า	8	0	15	5	0	0	0	50	0	0	0
	เขียงของ	น้ำหิน	5	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0
รวม			120.5	100	35	56	205	60	30	70	30	0	0
ภูเพียง	นาบึง	นาบึง	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
เวียงสา	กลางเวียง	คอนไชย ใต้	0	0	150	175	0	0	0	0	0	0	0
	ส้าน	ไผ่งาม	0	0	900	900	0	0	0	0	0	0	0
		พระเนตร	0	0	100	80	0	0	0	0	0	0	0
		ส้าน	0	0	50	50	0	0	0	0	0	0	0
		ใหม่	0	0	200	100	0	55	0	0	0	0	0
		ส้านเหนือ	0	0	90	100	0	0	0	0	0	0	0
	น้ำมวบ	น้ำมวบ	0	0	20	45	0	0	0	240	0	0	0
	ขี้ง	ผาโพธิ์ ทอง	0	0	50	20	0	0	0	0	0	0	0
		ขี้งใต้	0	0	100	150	0	5	0	0	0	0	0
รวม			0	0	1660	1620	0	60	0	240	0	0	0
เมือง	กองควาย	น้ำครก ใหม่	20	0	20	0	0	0	0	0	0	0	0
	สวก	ชาวหลวง	0	0	25	50	0	0	0	0	0	0	0
		นายน	100	0	100	100	0	0	0	0	0	0	0
รวม			120	0	145	150	0	0	0	0	0	0	0
ท่าวังผา	ขอมพระ	ถ่อน	0	0	120	0	0	0	0	0	0	0	0
	ป่าคา	ฝายมูล	30	0	17.5	30	0	10	0	0	0	2	0
รวม			30	0	137.5	30	0	10	0	0	0	2	0

ตารางที่ 6.2 ผลผลิตของกลุ่มทอผ้าตามประเภทของผ้าจีน (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	กลุ่ม	ผ้าจีน										
			ไทยลื้อ	ไทยลื้อเดี่ยว	น้ำไหล	จีนป๋อง	จีนตีน จก	จีนม่าน	จีนเขียง แสน	ผ้าพัน	ลายฉวาง	คำเคิบ	โคม/จิต
เขื่องกลาง	เขื่องกลาง	ศรีอุดม	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	พระพุทธ บาท	วังทอง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ภูแหน	10	0	10	10	0	0	0	10	0	0	0
รวม			40	0	10	10	0	0	0	10	0	0	0
ทุ่งช้าง	ปอน	ปอน	86	0	114	0	0	0	0	0	0	0	0
		หล่ายทุ่ง	40	0	40	40	0	0	0	0	0	0	40
		ใหม่	0	0	100	0	0	0	0	0	0	0	60
		ป่าเปือย	80	0	0	0	0	0	0	0	0	0	80
	งอบ	ทุ่งฮุ่น	0	0	0	0	0	0	0	60	0	0	0
รวม			206	0	254	40	0	0	0	60	0	0	180
ปัว	ศิลาแลง	บ้านเฮี้ย	100	200	30	0	0	0	0	0	0	0	0
		ดื่นตก	100	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0
		หัวน้ำ	65	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		หัวคอย	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ศาลา	50	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0
		คอนไซย	1250	0	550	0	0	0	0	250	0	0	0
	วรรณคร	เก็ด	200	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0
		คอนแก้ว	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	100
		ร้องแง	17.5	0	17.5	7.5	0	0	0	0	0	0	0
		คอนแก้ว2	250	0	125	100	0	0	0	0	0	0	0
รวม			2233	200	883	132.5	0	0	0	250	0	0	100
ขอรวม			2949	300	3124	2039	205	130	30	630	30	2	280

ตาราง 6.2 สัดส่วนผลผลิตผ้าจีน (ต่อ)

	ผ้าจีน																
	ไทยลื้อ	%	ไทยลื้อเดี่ยว	%	น้ำไหล	%	จีนป่อง	%	จีนตีนจก	จีนม่าน	จีนเขียงแสน	ผ้าพัน	%	ลายส้าง	คำتيب	โคม/จิต	%
อำเภอ																	
น่านน้อย	120.50	4.09%	100.00	33.33%	35.00	1.12%	56.00	2.75%	205.00	60.00	30.00	70.00	11.11%	30.00	0.00	0.00	0.00%
ภูเพียง	200.00	6.78%	0.00	0.00%	0.00	0.00%	0.00	0.00%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00%	0.00	0.00	0.00	0.00%
เวียงสา	0.00	0.00%	0.00	0.00%	1,660.00	53.13%	1,620.00	79.47%	0.00	60.00	0.00	240.00	38.10%	0.00	0.00	0.00	0.00%
เมือง	120.00	4.07%	0.00	0.00%	145.00	4.64%	150.00	7.36%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00%	0.00	0.00	0.00	0.00%
ท่าวังผา	30.00	1.02%	0.00	0.00%	137.50	4.40%	30.00	1.47%	0.00	10.00	0.00	0.00	0.00%	0.00	2.00	0.00	0.00%
เชียงกลาง	40.00	1.36%	0.00	0.00%	10.00	0.32%	10.00	0.49%	0.00	0.00	0.00	10.00	1.59%	0.00	0.00	0.00	0.00%
ทุ่งช้าง	206.00	6.98%	0.00	0.00%	254.00	8.13%	40.00	1.96%	0.00	0.00	0.00	60.00	9.52%	0.00	0.00	180.00	64.29%
ปัว	2,233.00	75.71%	200.00	66.67%	883.00	28.26%	132.50	6.50%	0.00	0.00	0.00	250.00	39.68%	0.00	0.00	100.00	35.71%
รวม	2,949.50		300.00		3,124.50		2,038.50		205.00	130.00	30.00	630.00		30.00	2.00	280.00	
มูลค่า	1,769,700.00		60,000.00		1,874,700.00		1,223,100.00		123,000.00	52,000.00	18,000.00	50,400.00		18,000.00	1,200.00	168,000.00	5,358,100.00

ตารางที่ 6.3 ผลโดยรวมประเภทผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	กลุ่ม	หมวดผลิตภัณฑ์แต่งกาย				หมวดผลิตภัณฑ์ส่วนตัว					หมวดผลิตภัณฑ์ภายในบ้าน							
			เสื้อ	ผ้า	สไบ	หมวก	ผ้า	ข้อม	ผ้า	เช็ดหน้า	กระเป๋า	พวง	ผ้า	คลุมตัว	ผ้า	ปูโต๊ะ	ผ้า	ตุ่ง	ม่าน
เมือง	กองควาย	น้ำครกใหม่	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ตวก	ชาวหลวง	0	0	0	0	0	30	200	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0
		นามน	0	0	0	0	0	0	100	50	0	50	0	0	0	0	0	0	0
รวม			0	0	0	0	0	30	300	50	100	50	0	0	0	0	0	0	0
ท่าวังผา	จอมพระ	ถ่อน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ป่าคา	ผาญก	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
เขื่องกลาง	เขื่องกลาง	ศรีอุดม	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	0	0	0
	พระพุทธบาท	วังทอง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	55	70	75	0	0	0	0	0
		ภูเหิน	0	0	0	0	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0	300	5	0
รวม			0	0	0	0	0	30	0	0	0	55	170	75	300	5	0	0	0
ทุ่งช้าง	ปอน	ปอน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		หลายทุ่ง	5	0	200	0	400	400	0	0	0	0	200	0	0	0	0	0	0
		ใหม่	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ป่าเปือย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
งอบ		ทุ่งกุ่ม	0	0	0	0	0	0	0	0	0	180	0	0	0	0	0	0	500
			5	0	200	0	400	400	0	0	0	180	200	0	0	0	0	0	500
	รวม		0	0	10	0	50	0	100	0	0	30	30	0	50	30	0	0	0
ปัว	ศิลาแลง	บ้านเฮี้ย	0	0	0	0	500	80	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ดินตก	160	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ตารางที่ 6.3 ผลผลิตรวมประเภทผลิตภัณฑ์ประมงน้ำ (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	กลุ่ม	หมวดสินค้าแต่งกาย				หมวดสินค้าใช้ส่วนตัว					หมวดสินค้าใช้ภายในบ้าน							
			เกลือ	ผ้า	สไบ	หมวก	ผ้า	ย้อม	ผ้า	เช็ดหน้า	กระเป๋	พวง	ผ้า	คลุมตัว	ผ้า	ปูโต๊ะ	ผ้า	ถุง	นํ้า
		หัวน้ำ	30	28	0	0	0	30	0	55	200	0	0	0	0	0	0	0	0
		หัวดอย	0	0	0	30	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ศาลา	0	10	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ดอนไชย	0	1,200	0	0	0	0	0	400	0	900	0	1,200	0	0	0	0	0
วรรณคร		เก็ด	0	0	0	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ดอนแก้ว	30	0	0	0	0	0	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ร้องแง	20	0	0	0	70	30	0	0	0	0	0	0	0	100	0	0	0
		ดอนแก้ว2	0	0	0	0	0	0	0	250	0	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม			240	1,238	40	30	720	140	100	755	200	930	30	1,200	150	30	30	0	0
ขอรวม			245	1,238	273	80	1,460	2,773	1,970	805	300	1,280	630	1,275	450	35	500		

ตารางที่ 6.4 สัดส่วนผลผลิตผ้าจีน

ไทยลื้อ	1,769,700.00	33.03%
ไทยลื้อเขียว	60,000.00	1.12%
น้ำไหล	1,874,700.00	34.99%
จีนป๋อง	1,223,100.00	22.83%
จีนตีนจก	123,000.00	2.30%
จีนม่าน	52,000.00	0.97%
จีนเชียงแสน	18,000.00	0.34%
ผ้าพื้น	50,400.00	0.94%
ลายลัวะ	18,000.00	0.34%
กำเคียบ	1,200.00	0.02%
โคม/จิด	168,000.00	3.14%
รวม	5,358,100.00	

ตารางที่ 6.4 สัดส่วนของผลผลิตต่อผลผลิตรวม (ต่อ)

ชนิด	ราคาต่อชิ้น	มูลค่า (บาท)	% (ต่อหมวด)	% (ต่อยอดรวม)
เสื้อ	500	122,500	0.30	0.09
ผ้าคลุมไหล่	200	247,500	0.61	0.18
สไบ	120	32,700	0.08	0.02
หมวก	20	1,600	0.00	0.00
รวม		404,300		0.29
ผ้าขาวม้า	100	146,000	0.39	0.10
ย่าม	50	138,625	0.37	0.10
ผ้าเช็ดหน้า	20	39,400	0.11	0.03
กระเป๋า	50	40,250	0.11	0.03
พวงกุญแจ	20	6,000	0.02	0.00
รวม		370,275		0.26
ผ้าคลุมตัว	200	256,000	0.41	0.18
ผ้าปูโต๊ะ	200	126,000	0.20	0.09
ผ้ารองจาน	40	51,000	0.08	0.04
ถุง	200	90,000	0.14	0.06
ม่าน	200	7,000	0.01	0.00
พรม	200	100,000	0.16	0.07
รวม		630,000		0.45
ยอดรวม		1,404,575		

ตารางที่ 6.5 ผลผลิตของกลุ่มทอดผ้าประเภทผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

อำเภอ	หมวดสินค้าแต่งกาย									
	เสื้อ	(%)	ผ้าคลุมไหล่	(%)	สไบ	(%)	หมวก	(%)	รวม	บาท
น่าน้อย	0	0.00%	0	0.00%	32.5	11.93%	0	0.00%	32.50	0.96%
ภูเพียง	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0.00	0.00%
เวียงสา	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	50	62.50%	50.00	0.25%
เมือง	0	0.00%	0	0.00%	0		0	0.00%	0.00	0.00%
ท่าวังผา	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0.00	0.00%
ชัยกลาง	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0.00	0.00%
ทุ่งช้าง	5	2.04%	0	0.00%	200	73.39%	0	0.00%	205.00	6.55%
ปัว	240	97.96%	1237.5	100.00%	40	14.68%	30	37.50%	1547.50	92.23%
ยอดรวม	245.00		1237.50		272.50		80.00		1835.00	

ตารางที่ 6.5 ผลผลิตของกลุ่มทอดผ้าประเภทผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย (ต่อ)

อำเภอ	หมวดสินค้าใช้ส่วนตัว											
	ขาม	(%)	กระเป๋	(%)	ผ้าเช็ดหน้า	(%)	ผ้าขาวม้า	%	พวงกุญแจ	%	รวม	บาท
น่าน้อย	53	1.89%	0	0.00%	140	7.11%	60	4.11%	0	0.00%	253	3.09%
ภูเพียง	0	0.00%	0	0.00%	150	7.61%	50	3.42%	0	0.00%	200	2.16%
เวียงสา	2150	77.55%	0	0.00%	1280	64.97%	200	13.70%	0	0.00%	3630	41.35%
เมือง	30	1.08%	50	6.21%	300	15.23%	0	0.00%	100	33.33%	480	2.70%
ท่าวังผา	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%
ชัยกลาง	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	30	2.05%	0	0.00%	30	0.81%
ทุ่งช้าง	400	14.43%	0	0.00%	0	0.00%	400	27.40%	0	0.00%	800	16.20%
ปัว	140	5.05%	755	93.79%	100	5.08%	720	49.32%	200	66.67%	1915	33.15%
ยอดรวม	2773.00		805.00		1970.00		1460.00		300.00		7308.00	

ตารางที่ 6.5 ผลผลิตของกลุ่มหอผ้าประเภทผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย (ต่อ)

อำเภอ	หมวดสินค้าใช้ภายในบ้าน													
	ผ้าคลุมตู้	%	ผ้าปูโต๊ะ	%	ผ้ารองจาน	%	ถุง	%	หมอน	%	หมอน	%	รวม	%
น่าน้อย	5	0.39%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	5	0.16%
ภูเพียง	60	4.69%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	60	1.90%
เวียงตา	0	0.00%	230	36.51%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	230	7.30%
เมือง	50	3.91%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	50	1.59%
ท่าวังผา	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%
เขียงกลาง	55	4.30%	170	26.98%	75	5.88%	300	66.67%	5	14.29%	0	0.00%	605	17.30%
ทุ่งช้าง	180	14.06%	200	31.75%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	500	100.00%	880	27.94%
ปัว	930	72.66%	30	4.76%	1200	94.12%	150	33.33%	30	85.71%	0	0.00%	2340	43.81%
ยอดรวม	1280		630.00		1275.00		450.00		35.00		500		4170	

ตารางที่ 6.6 อัตราส่วนของผู้ผลิตค้าปลีกและผลิตภัณฑ์ประกอบค้าปลีกต่อประชากรหญิง 1,000 คน

อำเภอ	ตำบล	อัตราส่วนต่อประชากรหญิง 1,000 คน
น่าน้อย	สถาน	8.361
	ศรีสะเกษ	4.249
	บัวใหญ่	62.776
	เขื่อง	26.362
	รวม	20.322
ภูเพียง	นาป่า	10.480
	รวม	10.480
เวียงสา	กลางเวียง	14.004
	สัน	64.284
	น้ำมวบ	21.127
	ซ่ง	48.150
	รวม	33.892
เมือง	กองควาย	8.073
	สวก	14.140
	รวม	11.275
สองแคว	นาไร่หลวง	6.456
	รวม	6.456
ท่าวังผา	จอมพระ	11.240
	ป่าคา	22.954
	ผาคอ	13.316
	รวม	15.978
เชียงกลาง	เชียงกลาง	8.018
	พระพุทธบาท	21.489
	เปือ	8.051
	รวม	11.514
ทุ่งช้าง	ป่อน	67.127
	งอบ	32.411
	รวม	45.161
ปัว	ศิลาแลง	177.284
	วรนคร	51.238
	ศิลาเพชร	8.663
	รวม	70.428
	รวมทั้งหมด	27.332

ตารางที่ 6.7 คุณลักษณะต่างๆ ของกลุ่มทอผ้า

คุณลักษณะ	กลุ่มทอผ้า		
	เวียงสา	ทุ่งช้าง	ปัว
1.อายุก่อตั้งเฉลี่ย(ปี)	4.33	9.29	8.18
2. สมาชิกเฉลี่ย (คน)	37.20	52.83	50.45
3. จำนวนกลุ่ม	12	7	11
4. แรงผลักดัน			
4.1 จัดตั้งเอง	33.33%	42.90%	63.60%
4.2 ราชการ	25.00%	0.00%	9.10%
4.3 ทั้งสองอย่าง	41.70%	57.10%	27.30%
5. การรวมตัวเป็นทางการ	50.00%	71.40%	63.60%
6. การดำเนินกิจกรรม			
6.1 การทอ	100.00%	100.00%	100.00%
6.2 การปัก	0.00%	14.30%	9.10%
6.3 การถัก	0.00%	0.00%	9.10%
6.4 การปั่นด้าย	83.30%	57.10%	27.30%
6.5 การจัดหาปัจจัยการผลิต	83.30%	71.40%	90.90%
6.6 การแปรรูปผลิตภัณฑ์	16.70%	28.60%	54.50%
6.7 การหาตลาดเอง	66.70%	71.40%	90.90%
6.8 การขาย ขนส่ง เอง	41.70%	85.70%	81.80%
7. การมีความสัมพันธ์	58.30%	57.10%	63.60%
7.1 ภายในจังหวัด	58.30%	57.10%	63.60%
7.2 ภายนอกจังหวัด	0.00%	28.60%	18.20%
8. กิจกรรมระหว่างกลุ่ม			
8.1 การทอ	50.00%	42.90%	27.30%
8.2 การปัก	0.00%	28.60%	0.00%
8.3 การถัก	0.00%	28.60%	0.00%
8.4 การปั่นด้าย	8.30%	28.60%	9.10%
8.5 การจัดหาปัจจัยการผลิต	16.70%	57.10%	18.50%
8.6 การแปรรูปผลิตภัณฑ์	0.00%	14.30%	9.10%
8.7 การหาตลาดเอง	16.70%	57.10%	36.40%

ตารางที่ 6.7 คุณลักษณะต่างๆ ของกลุ่มทอผ้า (ต่อ)

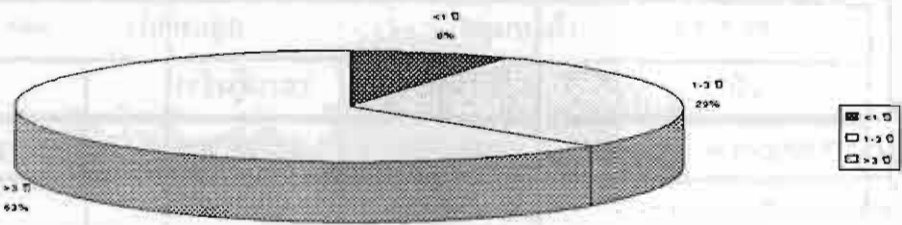
คุณลักษณะ	กลุ่มทอผ้า		
	เวียงสา	ทุ่งช้าง	ปัว
8.8 การขาย ขนส่ง เอง	8.30%	28.60%	36.40%
9. การว่าจ้างแรงงาน	0.00%	28.60%	27.30%
10. การสนับสนุน			
10.1 เครื่องมือ	50.00%	14.30%	45.50%
10.2 ปัจจัยการผลิต	66.70%	28.60%	72.70%
10.3 วิธีการผลิต	41.70%	14.30%	0.00%
10.4 การออกแบบ	41.70%	0.00%	27.30%
10.5 พาหนะในการขนส่ง	0.00%	0.00%	9.10%
11. แหล่งปัจจัยการผลิต			
11.1 ผลิตเอง	75.00%	85.70%	45.50%
11.2 ผู้ซื้อจัดมา	0.00%	28.60%	0.00%
11.3 ซื้อมาจากในจังหวัด	66.70%	42.90%	18.20%
11.4 ซื้อมาจากต่างจังหวัด	33.30%	71.40%	90.90%
12. การกำหนดราคา			
12.1 ผู้ผลิตกำหนด	8.30%	42.90%	45.50%
12.2 กลุ่มกำหนด	58.30%	0.00%	27.30%
12.3 ร่วมกันกำหนด	33.33%	57.10%	27.30%
12.4 ผู้ซื้อกำหนด	0.00%	42.90%	0.00%
13. ความไม่พอใจในราคา	33.33%	57.10%	54.50%
13.1 ราคาไม่คุ้มทุน	25.00%	28.60%	27.30%
13.2 ราคาไม่คงที่	16.70%	0.00%	27.30%
14. ปัญหาที่เผชิญในการผลิต			
14.1 วัตถุดิบ	91.70%	71.40%	100.00%
14.1.1 ขาดแคลน	50.00%	0.00%	18.20%
14.1.2 ราคาสูง	66.70%	17.40%	90.90%
14.2 เครื่องมือ	33.30%	0.00%	18.20%
14.2.1 ไม่เพียงพอ	25.00%	0.00%	18.20%

ตารางที่ 6.7 คุณลักษณะต่างๆ ของกลุ่มทอผ้า (ต่อ)

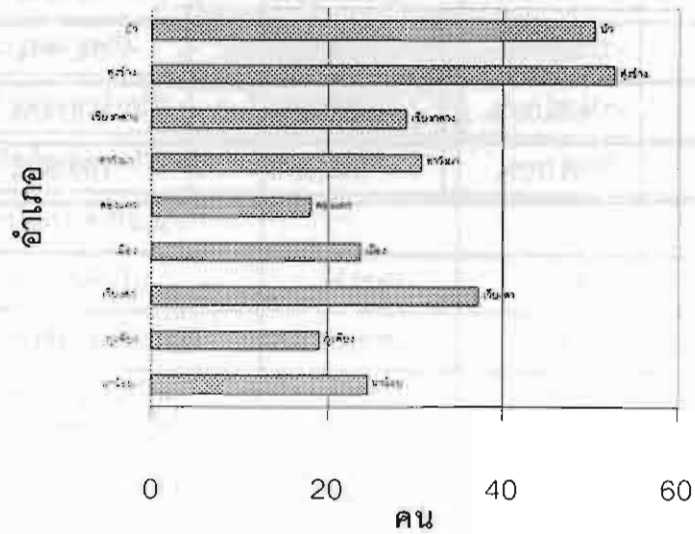
คุณลักษณะ	กลุ่มทอผ้า		
	เวียงสา	ทุ่งช้าง	ปัว
14.2.2 ควรปรับปรุง	8.30%	0.00%	9.10%
14.3 บุคลากร	83.30%	42.90%	81.80%
14.3.1 จำนวนน้อย	16.70%	0.00%	18.20%
14.3.2 ฝีมือต้องปรับปรุง	75.00%	42.90%	63.60%
14.3.3 ขาดทักษะทางการตลาด	75.00%	28.60%	27.30%
14.4 คุณภาพผลิตภัณฑ์	58.30%	14.30%	63.60%
14.4.1 ผ้าชิ้นควรปรับปรุง	58.30%	0.00%	36.40%
14.4.2 ผลิตภัณฑ์ควรปรับปรุง	0.00%	0.00%	27.30%
14.5 กระบวนการผลิต	8.30%	42.90%	9.10%
14.5.1 ผ้าชิ้นควรปรับปรุง	0.00%	28.60%	9.10%
14.5.2 ผลิตภัณฑ์ควรปรับปรุง	8.30%	14.30%	0.00%
15. ปัญหาในการจำหน่าย			
15.1 ผลผลิตมากเกินไป	25.00%	42.90%	72.70%
15.2 การแข่งขันระหว่างกลุ่ม	33.30%	71.40%	36.40%
15.3 การแข่งขันจากที่อื่นๆ	25.00%	57.10%	27.30%
15.4 การชำระเงิน	33.30%	57.10%	63.60%
15.5 การขนส่ง	0.00%	0.00%	9.10%
16. ความสำเร็จ			
16.1 สูง	16.70%	14.30%	0.00%
16.2 ปานกลาง	66.70%	85.70%	100.00%
16.3 ต่ำ	16.70%	0.00%	0.00%
17. ความสำเร็จในอนาคต			
17.1 สูง	33.30%	42.90%	18.20%
17.2 ปานกลาง	66.70%	42.90%	81.80%
17.3 ต่ำ	0.00%	14.30%	0.00%
18. ไม่ใช่ว่าได้หลัก	66.70%	28.60%	54.50%
19. ช่องทาง			

ตารางที่ 6.7 คุณลักษณะต่างๆ ของกลุ่มทอผ้า (ต่อ)

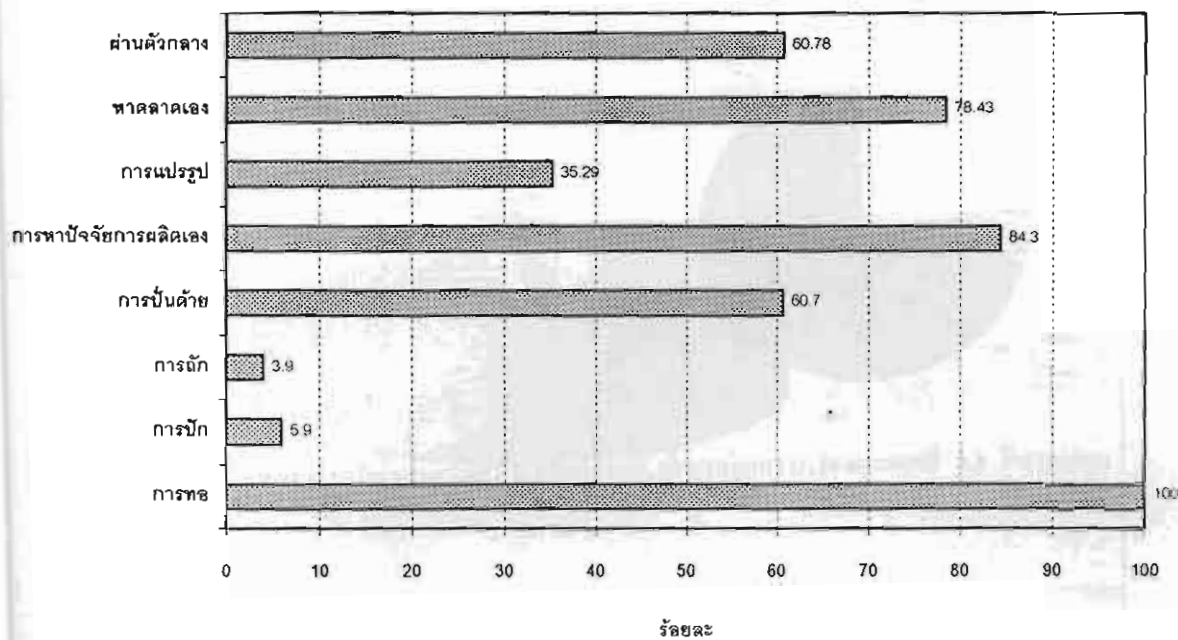
คุณลักษณะ	กลุ่มทอผ้า		
	เวียงสา	ทุ่งช้าง	ปัว
19.1 ขายส่ง	91.70%	85.70%	100.00%
19.2 ส่งออก	0.00%	0.00%	0.00%
19.3 ขายปลีก	100.00%	71.40%	90.90%
19.3.1 ห้องเที่ยวไทย	100.00%	57.10%	90.90%
19.3.2 ต่างชาติ	25.00%	14.30%	36.40%
19.3.3 ห้องถิ่น	91.30%	71.40%	54.50%
19.3.4 มีร้าน	0.00%	14.30%	9.10%
20. บทบาทในการเผยแพร่	58.30%	14.30%	81.80%
21. ควรมีบทบาท	41.70%	14.30%	54.50%
22. ทราบนโยบาย	100.00%	85.70%	100.00%
23. การมีส่วนร่วม	91.70%	100.00%	100.00%

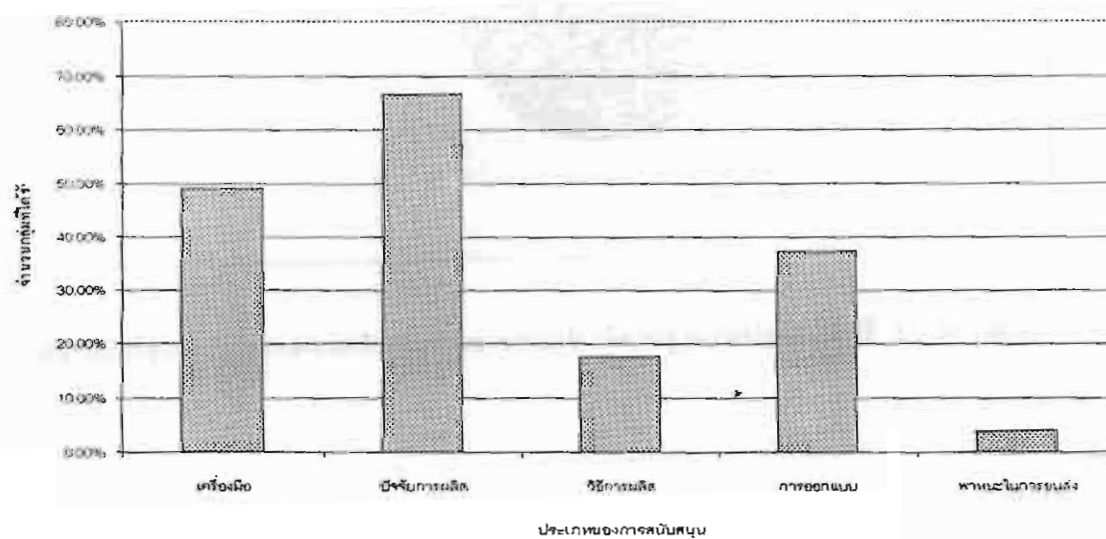
แผนภาพที่ 6.1 อายุของกลุ่มทอผ้า

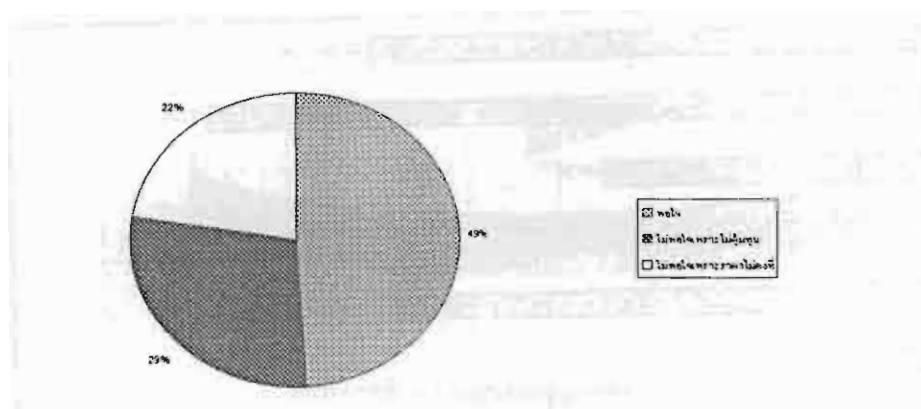
แผนภาพที่ 6.2 จำนวนสมาชิกของกลุ่มทอผ้า

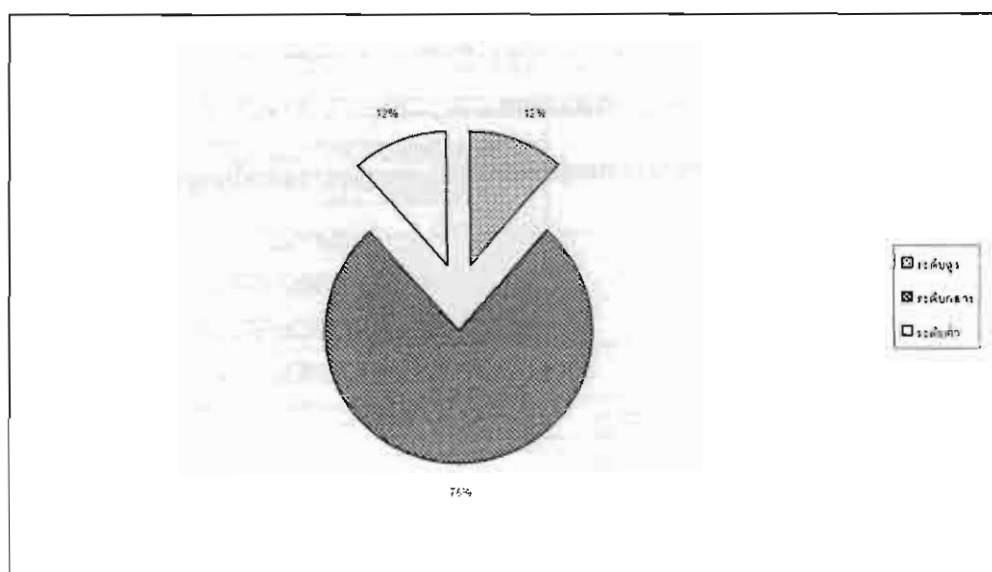
แผนภาพที่ 6.3 ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้า จำแนกตามกิจกรรมภายในกลุ่ม

แผนภาพที่ 6.4 ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้า จำแนกตามประเภทของการสนับสนุนที่ได้รับ

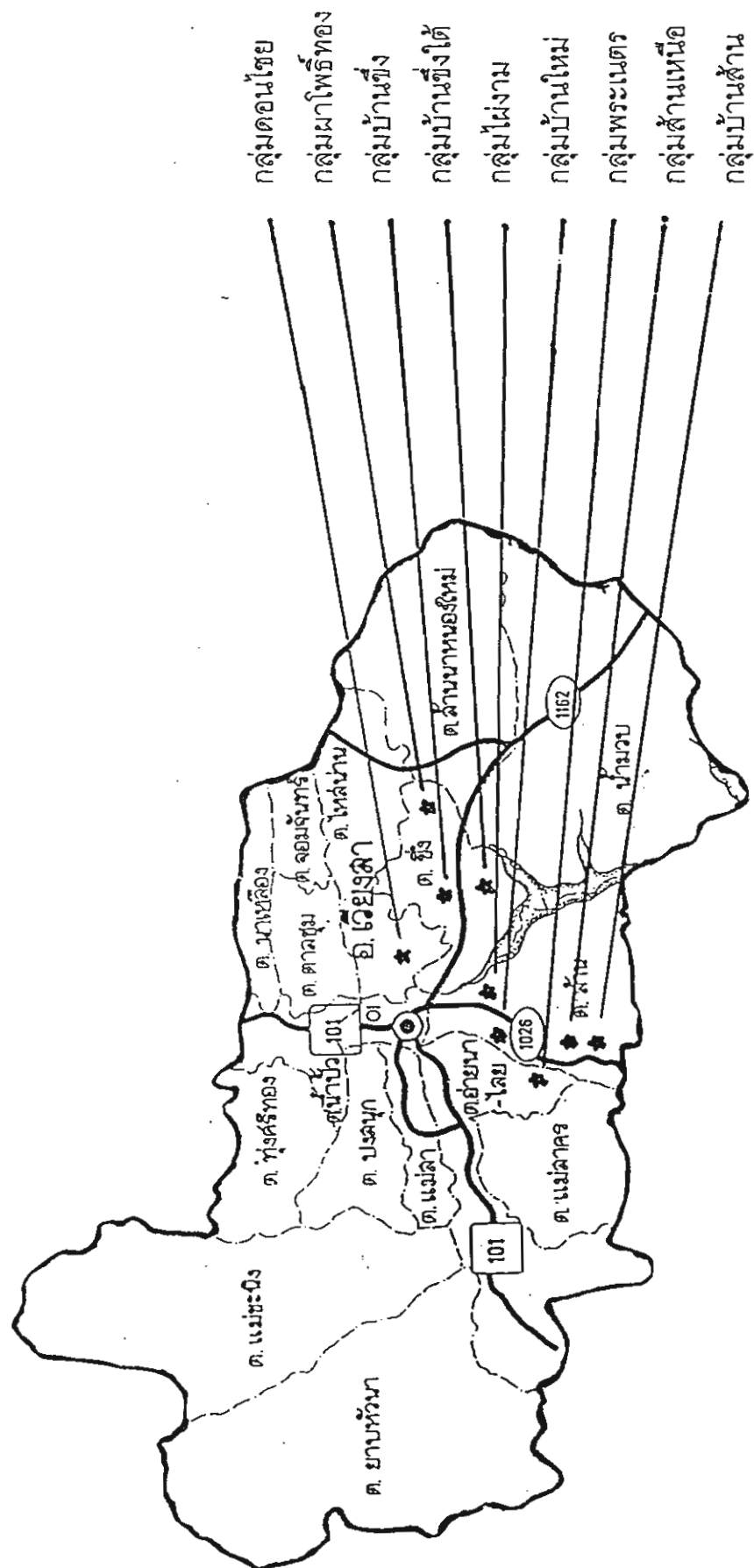

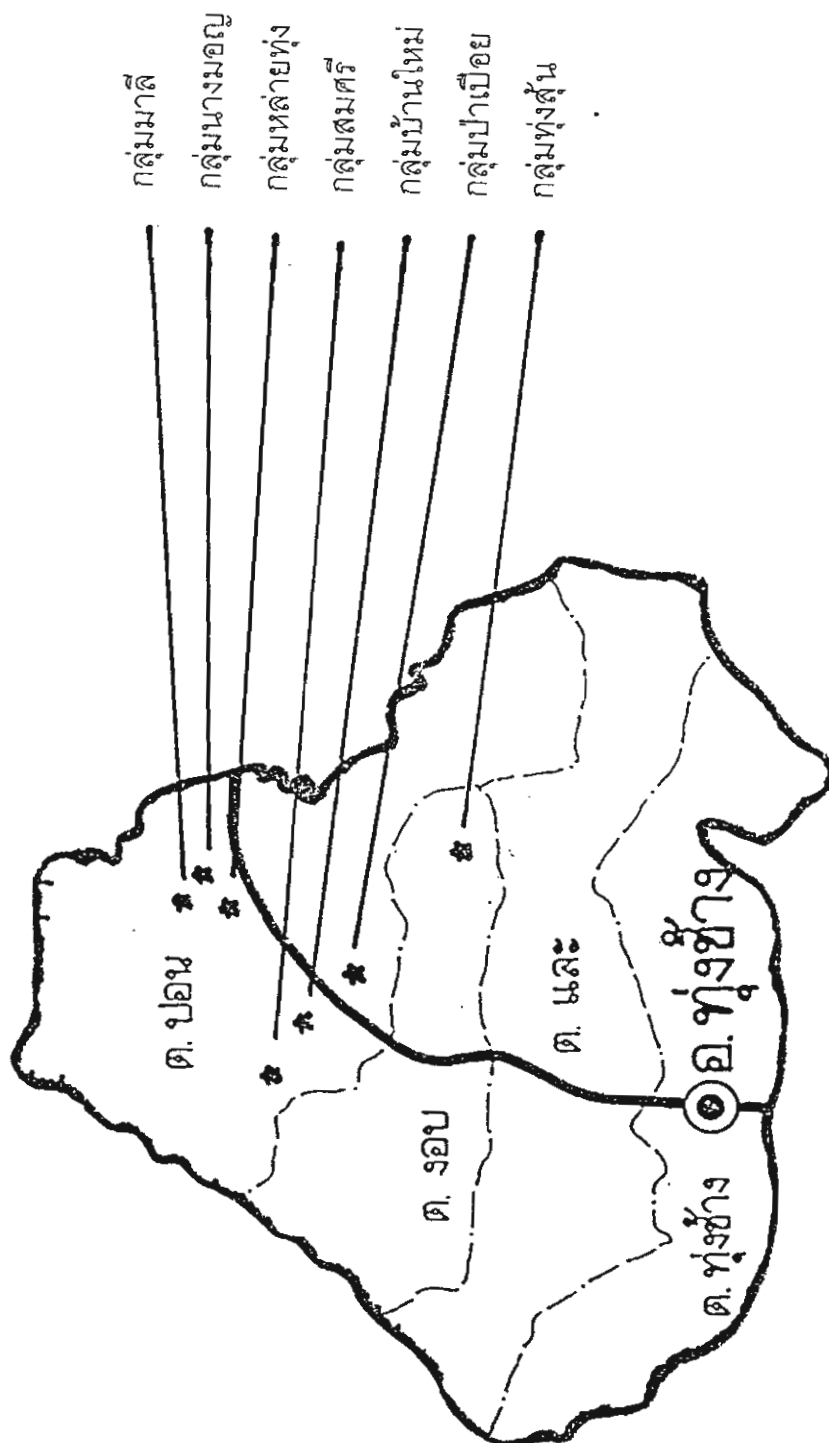
แผนภาพที่ 6.5 ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้า จำแนกตามระดับความพอใจในราคาที่สามารถขายได้

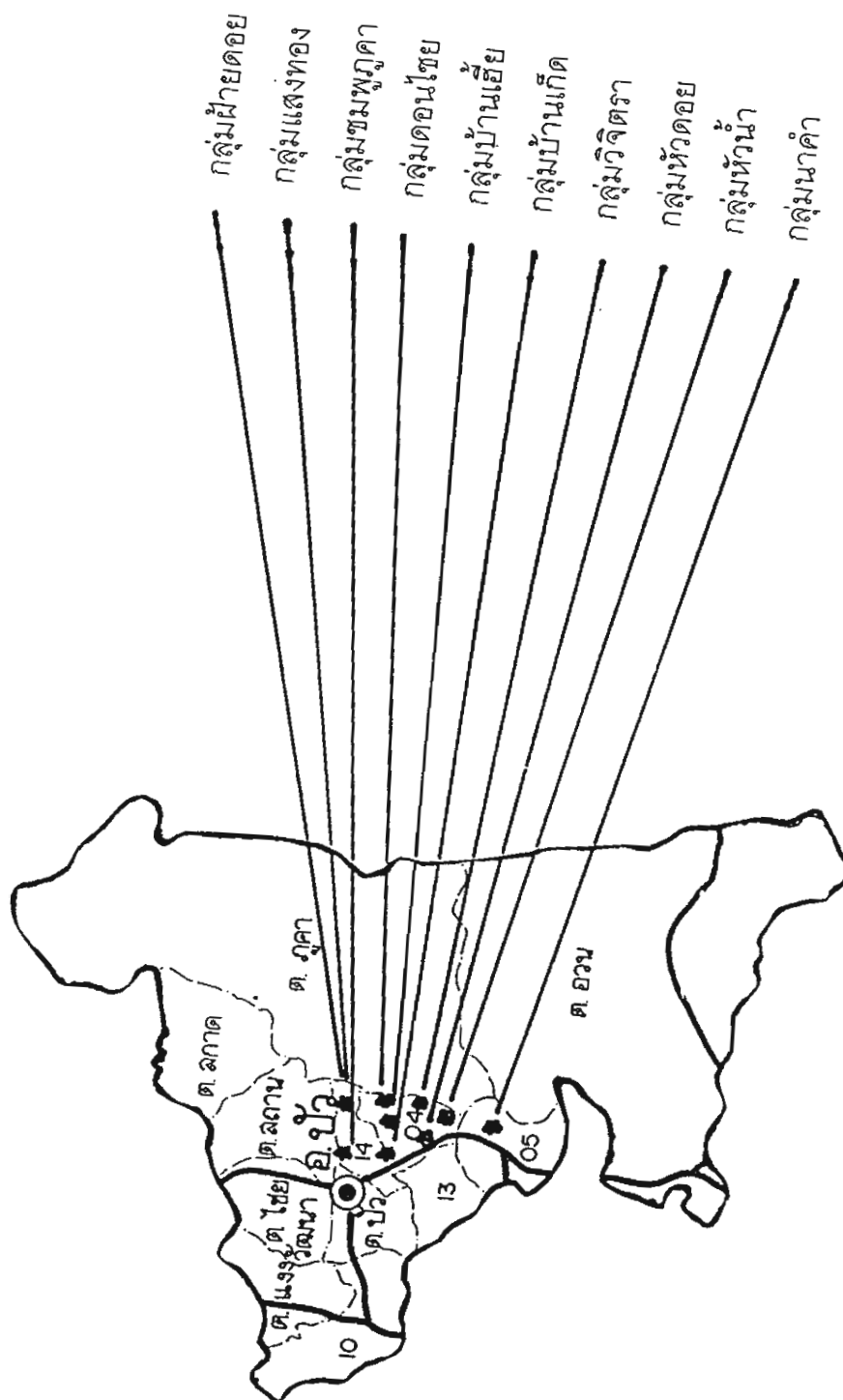

แผนภาพที่ 6.6 ร้อยละของจำนวนกลุ่มทอผ้า จำแนกตามความคิดเห็นถึงผลการดำเนินงานในปัจจุบัน

แผนภาพที่ 6. 8 แผนที่แสดงที่ตั้งของกลุ่มตัวอย่างของ 3 อำเภอ (เวียงสา พงช้าง และบัว)

6.2 ผลการสำรวจผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน (FORM B)

6.2.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ผลิต

จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยพบว่า เป็นหญิงเกือบทั้งหมด มีเพียงกลุ่มทอผ้าบ้านฝางมีเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่มีสมาชิกชายเพียง 1 คนและมีอายุแค่เพียง 18 ปี จากตารางที่ 6.8 แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตโดยส่วนมากสมรสแล้ว จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นส่วนมาก ยกเว้นในกลุ่มบ้านพระนคร บ้านซึ่งได้ และบ้านนาคำที่มีผู้ผลิตจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 35 ปี ถึง 45 ปี ยกเว้นกลุ่มบ้านคอนไชย (เวียงสา) กลุ่มบ้านร้องแง และกลุ่มร้านแสงทอง ทั้งนี้เพราะมีผู้สูงอายุในกลุ่มบ้านคอนไชย (อายุ 66 ปี) กลุ่มบ้านร้องแง (อายุ 76 ปี) และ กลุ่มร้านแสงทอง (อายุ 61 ปี) เป็นที่น่าสังเกตว่าในอำเภอทุ่งช้างนั้นผู้ผลิตมีอายุน้อยกว่าผู้ผลิตในอำเภออื่น อายุของผู้ผลิตในอำเภอนี้อยู่ระหว่าง 24 ปี ถึง 52 ปี ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสา มีและอำเภอปัวมีอายุอยู่ระหว่าง 18-66 ปี และ 26-76 ปีตามลำดับ ผู้ผลิตส่วนมากมีสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน ส่วนมาก 2 คนที่เป็นผู้มีรายได้ในครอบครัว

6.2.2 ผลผลิตที่ผลิตส่วนใหญ่และกำลังการผลิต

ผู้ผลิตผ้าไทยส่วนใหญ่ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยเป็นรายได้รอง ยกเว้นในกลุ่มบ้านคอนไชยได้ บ้านใหม่ และ บ้านหลายทุ่งที่ถือว่าการทอผ้าเป็นแหล่งรายได้หลัก เป็นที่น่าสังเกตว่าในอำเภอเวียงสา นั้นการผลิตผ้าไทยเกือบจะกลายเป็นแหล่งรายได้หลัก คือร้อยละ 42 ของผู้ผลิตในอำเภอนี้กล่าวว่าการทอผ้าไทยเป็นอาชีพหลัก (ดูตารางที่ 6.8) ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างและอำเภอปัวยังถือว่าการผลิตผ้าไทยเป็นอาชีพรอง (ร้อยละ 82.54 และ 71.89 ตามลำดับ) หากพิจารณารวมทั้ง 3 อำเภอจะพบว่าผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยร้อยละ 69 ถือว่าการผลิตนี้เป็นแหล่งรายได้รอง

ตารางที่ 6.9 แสดงให้เห็นว่าผ้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าส่วนใหญ่ที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาผลิตนั้นคือผ้าชุดลายน้ำไหล (ร้อยละ 87 ของผู้ผลิตในอำเภอเวียงสา) ในขณะที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอปัวผลิตผ้าชุดหรือผ้าสองชายลายไทยลือมากกว่าลายน้ำไหล (ร้อยละ 31 และ 56 ตามลำดับ) นอกจากผ้าชุดลายน้ำไหลแล้ว ในอำเภอเวียงสายังผลิตผ้าชุดลายป้อมเป็นหลักอีกด้วยแค่ผลิตน้อยกว่าลายน้ำไหล ส่วนในอำเภอทุ่งช้างนั้นมีการผลิตผ้าฝ้ายพื้นมากในกลุ่มบ้านทุ่งสูง นอกนั้นผลิตผ้าชุดลายโคม ในขณะที่ในอำเภอปัวมีการผลิตผ้าชุดสองชายซึ่งนอกจากลายไทยลือแล้วยังมีลายช้างและขกคอก

นอกจากผ้าชิ้นที่ผู้ผลิตผลิตเป็นส่วนใหญ่แล้ว ผู้ผลิตในกลุ่มบ้านทุ่งสูงยังผลิตผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมเตียง และพรมเช็ดเท้าเป็นส่วนมากด้วย ในขณะที่ผู้ผลิตในกลุ่มทอผ้าในอำเภอปัวมีการผลิตผ้า

คลุมไหล่ สไบ ผ้าพันคอ ผ้าปูที่นอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าขาวม้า เป็นส่วนใหญ่ และมีการแปรรูปผ้าไทยเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มาก เช่น ที่ใส่จดหมาย หมวก ที่ใส่แว่น มือถือ ผ้ารองจาน อีกด้วย

ตารางที่ 6.10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายได้ต่อปีของผู้ผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจำแนกตามกลุ่มทอผ้า จากตารางนี้จะเห็นได้ว่า กลุ่มทอผ้าในอำเภอเวียงสาโดยส่วนมาก (7 กลุ่มใน 9 กลุ่ม) ผู้ผลิตมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงกว่าผู้ผลิตในกลุ่มทอผ้าในอำเภออื่น กลุ่มที่ผู้ผลิตมีรายได้เฉลี่ยต่อปีสูงสุดคือกลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม โดยรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 58,280 บาทต่อปีต่อคน หรือ ประมาณ 4,800 บาทต่อเดือนต่อคน ส่วนกลุ่มที่ผู้ผลิตมีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่ำสุดคือกลุ่มทอผ้าบ้านร่องแง โดยมีรายได้เฉลี่ย 10,715 บาทต่อปีต่อคน หรือประมาณ 900 บาทต่อเดือนต่อคน

หากประมาณรายได้รวมต่อปีของแต่ละกลุ่มทอผ้าโดยใช้รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีที่ประมาณได้ใน ตารางที่ 6.11 จะพบว่ารายได้รวมต่อปีของกลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งามมีค่าสูงสุดคือกลุ่มทอผ้านี้มีรายได้ 5,886,280 บาท และ 4,414,710 บาท หากพิจารณาว่ามีการทำงาน 12 เดือนต่อปี และ 9 เดือนต่อปีตามลำดับ (ดูตารางที่ 6.11) และรายได้รวมต่อปีของกลุ่มทอผ้าในอำเภอเวียงสา (เฉพาะ 9 กลุ่ม) นั้นมีค่าสูงสุด ในขณะที่กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งฮุ่น และ กลุ่มทอผ้าสหกรณ์บ้านคอนไชย มีรายได้รวมต่อปีสูงสุดในบรรดากลุ่มทอผ้าในอำเภอทุ่งช้าง และอำเภอปัวตามลำดับ

6.2.3 สถานะภาพการเข้าร่วมกลุ่มผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านของผู้ผลิต

ในอดีตผู้ผลิตส่วนใหญ่ร้อยละ 96 ไม่เคยเข้าร่วมกลุ่มที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยอื่นมาก่อน ในกลุ่มบ้านซึ้งใต้ (อายุกลุ่ม 1 ปี) และกลุ่มบ้านซึ้ง (อายุกลุ่ม 2 ปี) นั้น มีผู้ผลิตที่เคยร่วมกลุ่มอื่นมาก่อนถึงร้อยละ 55 และ 43 โดยเคยเป็นสมาชิกในกลุ่มบ้านผาโพธิ์ทอง (อายุกลุ่ม 9 ปี) และเป็นสมาชิกในกลุ่มนั้นนาน 1-5 ปี ดังนั้นอาจพอสรุปได้ว่ากลุ่มทอผ้าบ้านซึ้งใต้และบ้านซึ้ง น่าจะเป็นการแตกตัวของกลุ่มผู้ผลิตจากกลุ่มบ้านผาโพธิ์ทอง

ในปัจจุบันผู้ผลิตเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ระบุแล้วยังเป็นสมาชิกในกลุ่มอื่นด้วย ประมาณร้อยละ 3 โดยเฉลี่ยแล้วผู้ผลิตเป็นสมาชิกในกลุ่มปัจจุบันประมาณ 6.16 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประมาณ 7.27 ปี) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ผลิตในแต่ละกลุ่มเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นเวลาแตกต่างกัน (ดูตารางที่ 6.12) ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาอยู่เป็นสมาชิกในกลุ่มปัจจุบันโดยเฉลี่ยเป็นเวลาน้อยกว่าผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างและปัว ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มทอผ้าในอำเภอเวียงสานั้นส่วนใหญ่เริ่มก่อตั้งมาไม่นานนัก

ผู้ผลิตทุกคนในกลุ่มเกือบทุกกลุ่มเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยตรง ยกเว้น กลุ่มบ้านทุ่งฮุ่น กลุ่มร้านวิจิตร สิงห์คำ กลุ่มฝ้ายคอย และกลุ่มร้านแสงทองที่ผู้ผลิตทั้งหมดเป็นลูกจ้างของกลุ่ม และที่บ้านหัวน้ำนั้นร้อยละ 14.28 ของผู้ผลิตเป็นลูกจ้าง

ก่อนที่ผู้ผลิตจะเข้าร่วมกลุ่มในปัจจุบันส่วนมากไม่เคยได้รับการอบรมที่เป็นทางการเกี่ยวกับกระบวนการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมาก่อน (ร้อยละ 90.54) ส่วนผู้ผลิตที่เคยได้รับการอบรมที่เป็นทางการมาก่อนนั้นส่วนมากอยู่ที่อำเภอเวียงสา และการอบรมที่ได้รับคือ

1. ได้รับการอบรมจากวิทยากรผู้ทอผ้ารุ่นเก่าๆ เป็นเวลาประมาณ 1 เดือน
2. ไปเรียนการทอผ้าโดยตรงที่นางสมบุรณ์ กลุ่มบ้านไผ่งาม 1 ปี
3. ได้รับการอบรมการทอผ้า ย้อมสี ที่เชียงใหม่
4. อบรมการผลิต การทอผ้าขั้นพื้นฐาน การย้อมสี โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนสนับทุน เมื่อปี 2543 เป็นเวลา 1 วัน และอีกครั้งที่จัดโดยกรมอุตสาหกรรม
5. ส่วนที่อำเภอทุ่งช้าง ผู้ผลิตได้รับการอบรมดังนี้
6. อบรมการทอผ้า เย็บผ้า ย้อมสีจากพัฒนาชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2523
7. อบรมการทอ เมื่อปี พ.ศ. 2525 โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและพัฒนาชุมชน
8. สำหรับผู้ผลิตในอำเภอบัวได้รับการอบรมคือ
9. อบรมการทอผ้าด้วยกี่กระตุก โดยพัฒนาชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2537 เป็นเวลา 1 เดือน
10. อบรมที่องค์การบริหารส่วนตำบล เรื่องการทอ ออกแบบลวดลายใหม่ๆ
11. อบรมการย้อมสีที่บ้านดินคอก อ.บัว
12. เข้าอบรมการทอ ได้รับการสอนลายน้ำไหล เมื่อปี 2541 จากกรมแรงงาน

ตารางที่ 6.13 แสดงร้อยละของผู้ผลิตต่อความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่มจำแนกตามกลุ่ม ผู้ผลิตร้อยละ 88.29 คิดว่าการรวมกลุ่มช่วยเพิ่มรายได้ ร้อยละ 84.43 คิดว่าเป็นโอกาสที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร้อยละ 68.67 คิดว่าทำให้ได้เพื่อนมากขึ้น หากพิจารณาลงไปในระดับอำเภอจะพบว่าผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาเห็นว่าการรวมกลุ่มทำได้เพื่อนมาก (ร้อยละ 71.29) ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้าง นั้นเห็นว่าการรวมกลุ่มทำได้เพื่อนมากขึ้นเพียงร้อยละ 64.19 ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่อำเภอเวียงสามีสถานที่ตั้งกลุ่มชัดเจน บางกลุ่มมีโรงทอ ซึ่งสมาชิกจะมาทำงานร่วมกัน แต่สภาพกลุ่มที่อำเภอทุ่งช้างนั้นมีเพียง 2 กลุ่มเท่านั้นที่มีโรงทอผ้าชัดเจน (กลุ่มบ้านใหม่ และบ้านทุ่งสุ่น)

ส่วนประโยชน์จากการออกแบบลายผ้านั้น ผู้ผลิตในอำเภอบัวเห็นว่ากลุ่มให้ประโยชน์ในด้านนี้มาก (ร้อยละ 69.04) ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาเห็นประโยชน์ด้านนี้น้อย (ร้อยละ 22.95) สำหรับประโยชน์ด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตและการตลาดให้นั้น ผู้ผลิตร้อยละ 47.44 และ 49.88 เห็นว่ากลุ่มให้ประโยชน์ในด้านนี้

ตารางที่ 6.14 แสดงถึงร้อยละของผู้ผลิตจำแนกตามแหล่งที่ได้รับความรู้และทักษะในการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยเป็นครั้งแรก จะเห็นว่าผู้ผลิตส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในการผลิตครั้งแรกมาจากคนในครอบครัว (ร้อยละ 43.41) รองลงมาคือ เพื่อนสมาชิกกลุ่มและฝึกฝนด้วยตนเอง (ร้อยละ 31.49 และ 11.95 ตามลำดับ) เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาได้รับความรู้ในการผลิตครั้งแรกมาจากเพื่อนสมาชิกกลุ่มไม่ใช่คนในครอบครัว ซึ่งแตกต่างจากผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างและอำเภอปัว แสดงว่าการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทอผ้าในชนเผ่าไทลื้อนั้นยังคงดำรงอยู่ ถึงแม้จะไม่มากก็ตาม ส่วนคนเมือง (คนเวียงสา) นั้นระบบของกลุ่มมีความเข้มแข็งเพียงพอที่ใช้เป็นแหล่งในการถ่ายทอดความรู้ด้านการทอผ้าได้ สำหรับบทบาทของรัฐในการเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้นี้จะกระจายตัวอยู่ในอำเภอเวียงสามากกว่าอำเภออื่น โดยหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดทักษะการทอผ้าคือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน กรมอุตสาหกรรม และศูนย์อุตสาหกรรม ภาคที่ 1 จ.เชียงใหม่

ผู้ผลิตส่วนใหญ่ทำการผลิตที่บ้าน (ร้อยละ 82) ส่วนผู้ผลิตที่ทำการผลิตที่กลุ่มเป็นส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มีสถานที่ชัดเจน (มีโรงทอ) เช่น กลุ่มบ้านไผ่งาม กลุ่มบ้านพระเนตร กลุ่มบ้านทุ่งส่น และกลุ่มบ้านนาคำ

ตารางที่ 6.15 แสดงร้อยละของผู้ผลิตจำแนกตามหน้าที่ที่ทำในกลุ่ม จะเห็นว่าผู้ผลิตส่วนใหญ่ทำหน้าที่ทอผ้า (ร้อยละ 96.87) รองลงมาคือบรรจุหีบห่อ (ร้อยละ 84.55) ปั่นด้าย (ร้อยละ 59.17) นอกจากนั้นก็ทำหน้าที่ในการซ่อมแซมเครื่องมือ (ร้อยละ 28.22) สอนสมาชิก (ร้อยละ 24.36) จะเห็นว่าผู้ผลิตในกลุ่มบ้านคอนไชยใต้ (อำเภอเวียงสา) นั้นทำหน้าที่ในการสอนสมาชิกกลุ่มถึงร้อยละ 68.75 ส่วนหน้าที่ในการวางลายนั้น ผู้ผลิตทำหน้าที่นี้เพียงร้อยละ 13.81 หากพิจารณาในหน้าที่ของการตลาดแล้วปรากฏว่ามีผู้ผลิตที่ทำหน้าที่นี้เพียงร้อยละ 4.78 เท่านั้น

เมื่อเข้าร่วมกลุ่มแล้วผู้ผลิตส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไทย (ร้อยละ 73.63) จากตารางที่ 6.16 จะเห็นว่า มีผู้ผลิตทั้งหมดอยู่ถึง 6 กลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไทยเลย คือ กลุ่มบ้านส้าน กลุ่มบ้านส้านเหนือ กลุ่มบ้านใหม่ (อำเภอทุ่งช้าง) กลุ่มบ้านป่าเปือย กลุ่มวิจิตร สิงห์คำ และกลุ่มร้านแสงทอง สำหรับการอบรมที่ผู้ผลิตได้รับเพิ่มเติมหลังการเข้าร่วมกลุ่มมีดังนี้คือ

ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาได้รับการอบรมในหัวข้อดังนี้

1. การทอผ้า การย้อมสี การขาย การตลาด การบัญชี โดยกรมอุตสาหกรรมและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนให้การสนับสนุน
2. การทอผ้าจากพัฒนาชุมชน
3. การบริหารจัดการกลุ่ม โดยพัฒนาชุมชน และพาไปดูงานกลุ่มทอผ้าที่ จ. เชียงราย

ผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างได้รับการอบรมในหัวข้อดังนี้

1. การย้อมผ้าจากกลุ่มทุ่งสุน
2. การทอผ้าลายไทลื้อ การตัดเย็บเสื้อผ้า

สำหรับผู้ผลิตในอำเภอบัวได้รับการอบรมในหัวข้อดังนี้

1. การย้อมด้วยสีธรรมชาติ การผสมสีย้อมผ้า การตลาด เทคนิคการทอผ้า จากกลุ่มฮักเมืองน่าน
2. การทอผ้าลายน้ำไหลไทลื้อ การล้วงผ้าลายน้ำไหล การเก็บมุก การพัฒนาการทอผ้าลายต่างๆ เช่น การทำลายขิด สอดคั่น และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าถุง จาก องค์การบริหารส่วนตำบลและกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
3. เทคนิคการย้อมผ้าจากกรมอุตสาหกรรม
4. การตลาดที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

6.2.4 ปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่มและทักษะที่ควรได้รับการพัฒนา

ตารางที่ 6.17 แสดงค่าประมาณจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่ไม่ประสบปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม จากตารางจะเห็นว่า มีผู้ผลิตร้อยละ 56.70 ที่ไม่ประสบปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม แต่มีผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาเพียงร้อยละ 35.13 ที่ไม่ประสบปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม หากพิจารณาลงในแต่ละกลุ่มผู้ผลิตแล้วจะพบว่า กลุ่มทอผ้าในอำเภอเวียงสาส่วนมากสมาชิกประสบปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม ปัญหาที่ผู้ผลิตประสบคือปัญหาด้านการตลาดและการเงิน โดยมีผู้ผลิตที่ประสบปัญหาด้านการตลาดและการเงินคิดเป็นร้อยละ 88.58 และ 31.70 ของผู้ผลิตที่มีประสบปัญหาทั้งหมดในอำเภอเวียงสา ตามลำดับ ส่วนในอำเภอทุ่งช้างนั้นผู้ผลิตประสบปัญหาด้านการตลาดและการเงินเช่นกันแต่ค่าประมาณนั้นมีค่าน้อยกว่า (ร้อยละ 87.30 และ 27.78) ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอบัวประสบปัญหาด้านการตลาดน้อยกว่าแต่กลับประสบปัญหาด้านการเงินมากกว่า (ร้อยละ 44 และ 39.25) ส่วนปัญหาในด้านระดับฝีมือนั้นผู้ผลิตใน 3 อำเภอประสบปัญหาด้านนี้ไม่มากนักคือร้อยละ 13.08 ของ ผู้ผลิตที่มีประสบปัญหาทั้งหมด

สำหรับทักษะที่ควรได้รับการพัฒนานั้น ในตารางที่ 6.18 แสดงให้เห็นว่า ผู้ผลิตร้อยละ 74.29 เห็นว่าควรได้รับการพัฒนาด้านการตลาด รองลงมาคือเทคนิคการวางลวดลาย (ร้อยละ 64.79) เทคนิคการทอ (ร้อยละ 34.80) เทคนิคการย้อมผ้า (ร้อยละ 19.18) ผู้ผลิตเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าควรพัฒนาทักษะด้านการตลาดมากกว่าทักษะด้านอื่น ยกเว้นผู้ผลิตในกลุ่มวิจิตรฯ สิงห์คำ กลุ่มบ้านทุ่งสุน กลุ่มร้านแสงทอง เพราะผู้ผลิตทั้งหมด เป็นลูกจ้าง ส่วนผู้ผลิตในกลุ่มทอผ้าบ้านซึ้ง (อายุกลุ่ม 2 ปี) ที่เห็นความสำคัญของเทคนิคการทอผ้ามากกว่าทักษะการตลาด อาจเป็นเพราะยังเป็นกลุ่มใหม่ ซึ่งยังขาดทักษะในการทอผ้าอยู่ สำหรับผู้ผลิตในกลุ่มทอผ้าบ้านเฮี้ยเห็นความสำคัญ

ของเทคนิคการวางตลาดมากกว่าการตลาด อาจสืบเนื่องจากทางกลุ่มมีลูกค้าหลักและมีร้านของตัวเอง

6.2.5 อนาคตของกลุ่ม

เมื่อผู้ผลิตเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไทยแล้วส่วนมากพอใจที่เป็นสมาชิกและส่วนมากคิดว่าจะยังคงเป็นสมาชิกกลุ่มต่อไป (ร้อยละ 98.29) ทั้งนี้ผู้ผลิตในกลุ่มบ้านคอนไชยใต้ กลุ่มนางสมศรี สะท้าน และกลุ่มทอผ้าบ้านดินคกบางส่วนที่ไม่พอใจในการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (ร้อยละ 12 ร้อยละ 30 และร้อยละ 8 ของผู้ผลิตทั้งหมดตามลำดับ) โดยให้เหตุผลว่า จะจัดตั้งกลุ่มใหม่เนื่องจากแยกหมู่บ้าน ได้รับค่าจ้างไม่แน่นอน ค่าจ้างถูกลง ไม่สามารถหาตลาดเองได้จำเป็นต้องเป็นสมาชิกต่อไป ถ้ามีตลาดเองจะออกจากกลุ่ม ราคาค่าแรงถูกแต่ไม่มีอาชีพอื่น เสริมรายได้ต้องทำต่อไป

ผู้ผลิตส่วนมากเห็นว่าในอนาคต 5 ปี การดำเนินงานของกลุ่มจะดีขึ้น (ร้อยละ 78.05) ผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างเพียงร้อยละ 55.18 เท่านั้นที่เห็นว่าอนาคต 5 ปี การดำเนินงานของกลุ่มดีขึ้น ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสา และอำเภอปัวถึงร้อยละ 88.99 และ 78.32 ตามลำดับที่มีความเห็นว่าการดำเนินงานของกลุ่มในอนาคต 5 ปี จะดีขึ้น ตารางที่ 6.19 แสดงร้อยละของผู้ผลิตจำแนกตามกลุ่มและความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกลุ่มในอนาคต 5 ปี จากตารางจะเห็นว่าผู้ผลิตทุกคนใน 6 กลุ่มทอผ้าเห็นว่าการดำเนินงานของกลุ่มน่าจะดีขึ้นในอนาคต มีกลุ่มทอผ้า 6 กลุ่มที่มีผู้ผลิตบางคนในกลุ่มเห็นว่าการดำเนินงานของกลุ่มในอนาคต 5 ปี จะแย่ลง คือ กลุ่มบ้านไผ่งาม (ร้อยละ 6.67) กลุ่มนางสมศรี สะท้าน (ร้อยละ 40) กลุ่มบ้านหลายทุ่ง (ร้อยละ 7.69) กลุ่มบ้านใหม่ (อำเภอทุ่งช้าง) (ร้อยละ 10) กลุ่มบ้านเก็ด (ร้อยละ 7.14) และ กลุ่มร้านแสงทอง (ร้อยละ 7.69) โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีตลาดแน่นอน มีคู่แข่งมากขึ้น ราคาผ้าลดลง ราคาวัตถุดิบแพงขึ้น มีการกดราคา พ่อค้าคนกลางไปรับผ้าจากลาว ค่าใช้จ่ายในการขนส่งผลผลิตสูงขึ้น สำหรับผู้ผลิตที่เป็นลูกจ้างให้เหตุผลว่าค่าแรงถูก มีสมาชิกบางคนพยายามแยกตัวออกไป เนื่องจากสมาชิกไม่พอใจในค่าแรง ส่วนผู้ผลิตที่เห็นว่าการดำเนินงานของกลุ่มในอนาคตจะดีขึ้นได้ให้เหตุผลดังนี้

ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาได้ให้เหตุผลว่า

1. สมาชิกพัฒนาฝีมือให้ดีขึ้น คุณภาพผ้าดีขึ้นเรื่อยๆ
2. หน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุน ถ้ามีตลาดรับซื้อมากขึ้น และผลิตภัณฑ์ทอผ้าเป็นที่รู้จักและสนใจของคนทั่วไป
3. มีสมาชิกกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ช่วยกันผลิต กลุ่มมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี สมาชิกมากขึ้น ร่วมมือกันพัฒนาด้านต่างๆ แก่สมาชิก
4. ผ้าที่ทอยังขายได้ ทั้งนี้เพราะยังเป็นที่ต้องการของตลาด
5. มีความพยายามร่วมตัวกัน ในการจัดหาตลาดเพิ่มขึ้น

6. เศรษฐกิจน่าจะดีขึ้น
7. มีการจัดหาตลาดและมีการสร้างโรงทอเป็นศูนย์กลาง
8. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในท้องถิ่น และมีกลุ่มมากขึ้น
9. มีการส่งเสริมทักษะและการสนับสนุนจากคนในชุมชน
10. เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มจะได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ และหน่วยราชการ มากขึ้น
11. มีแหล่งเงินทุนที่สะสมเองไว้ในกลุ่ม

ส่วนผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างให้เหตุผลว่า

1. มีตลาดจำหน่ายสินค้ามีมากขึ้น และได้รับการส่งเสริมด้านการตลาด
2. คาดว่าเศรษฐกิจจะดีขึ้น ทำให้ขายได้ดีขึ้น
3. ได้รับการส่งเสริมจากทางราชการ องค์กรการบริหารส่วนตำบล มากขึ้น
4. ฝีมือ และลายผ้า เนื้อผ้าคุณภาพดี และผ้ายังเป็นที่ต้องการของลูกค้า ขายได้ตลอด
5. กลุ่มมีเงินกองทุน และคณะกรรมการกลุ่มเข้มแข็ง

สำหรับผู้ผลิตในอำเภอบัวให้เหตุผลว่า

1. มีตลาดรองรับดีขึ้น ตลาดกว้างขึ้น คนรู้จักมากขึ้น ผ้ายังเป็นที่ต้องการของตลาด
2. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาคเอกชน และภาครัฐบาลมากขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่มาแนะนำ
3. กลุ่มมีความสามัคคีดี สมาชิกกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การบริหารจัดการดี
4. ฝีมือสมาชิกได้มาตรฐาน คุณภาพการทอผ้าของกลุ่มสามารถพัฒนาไปได้มากกว่านี้
5. เศรษฐกิจน่าจะดีขึ้น
6. พยายามคัดแปลงเอาผ้ามาแปรรูป มีการผลิตการทอผ้าแบบใหม่เพิ่มขึ้น และทอผ้าได้ลวดลายใหม่ๆ มากขึ้น
7. สมาชิกมีรายได้สม่ำเสมอ
8. มีองค์กรของรัฐ เช่น พัฒนาชุมชน สภาวัฒนธรรมเข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณ

6.2.6 บทบาทในการถ่ายทอดทักษะ

ผ้าไทยนับเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนน่าน การสืบทอดเทคนิคและวิธีการทอผ้าให้กับชนรุ่นหลังจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์นี้ จากตารางที่ 6.20 จะเห็นว่าผู้ผลิตผ้าไทยใน 3 อำเภอนี้มีเพียงร้อยละ 50.57 ที่ได้แสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะในการทอผ้าไทยให้กับบุคคลอื่น ผู้ผลิตในอำเภอปัวแสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะนี้น้อยสุด (ร้อยละ 36.56) ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาแสดงบทบาทนี้มากที่สุด (ร้อยละ 65.07) ผู้ผลิตส่วนมากถ่ายทอดทักษะในการทอผ้าให้แก่เพื่อนสมาชิกกลุ่ม รองลงมาคือ คนในครอบครัว จากข้อมูลที่ได้นี้จะเห็นว่ากลุ่มได้แสดงบทบาทในการเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้และทักษะในการทอผ้า ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่มารดาจะถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้าให้กับลูกสาว และบิดาจะถ่ายทอดความรู้ในการสร้างและซ่อมแซมเครื่องมือให้กับลูกชาย อย่างไรก็ตามการถ่ายทอดทักษะในการทอผ้าในครอบครัวก็ยังคงอยู่แม้จะไม่มากนัก (ดูตารางที่ 6.21)

หากพิจารณาถึงลักษณะของผู้ผลิตที่มีบทบาทในการถ่ายทอดทักษะความรู้ด้านการทอผ้าไทยและจะพบว่าลักษณะทั่วไปนั้นไม่แตกต่างกับผู้ผลิตทั้งหมดเท่าใดนัก แต่หากพิจารณาถึงแหล่งความรู้ครั้งแรกที่ผู้ผลิตได้รับจะพบว่า ผู้ผลิตที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ครั้งแรกจากการฝึกฝนด้วยตนเอง (137 คน) นั้นร้อยละ 26.9 เท่านั้นที่มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ต่อ ส่วนผู้ผลิตที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ครั้งแรกมาจากคนในครอบครัว (498 คน) เพื่อนสมาชิกกลุ่ม (361 คน) และเพื่อน (41 คน) นั้น ร้อยละ ประมาณ 50-60 เท่านั้นที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ต่อ (ดูแผนภาพที่ 6.9) ส่วนผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้าเป็นครั้งแรกจากส่วนงานของรัฐและอื่นๆนั้น แม้จะมีปริมาณคนน้อย (52 คน และ 57 คน) แต่ส่วนมากได้แสดงบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ต่อ (ร้อยละ 81.98 และ 70.76) หากพิจารณาในแต่ละอำเภอจะพบว่า ร้อยละของผู้ผลิตที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าครั้งแรกได้แสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะการทอผ้าแตกต่างกันในแต่ละอำเภอ

ตารางที่ 6.22 แสดงร้อยละของผู้ผลิตที่แสดงบทบาทในการถ่ายทอดความทักษะในการทอผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจำแนกตามอายุกลุ่มทอผ้า จะเห็นว่าโดยรวมแล้วไม่ว่าผู้ผลิตจะเป็นสมาชิกในกลุ่มทอผ้าที่มีอายุมากหรือน้อยก็แสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะไม่แตกต่างกัน คือประมาณร้อยละ 50 เท่านั้นที่แสดงบทบาทนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ผลิตในอำเภอปัวแม้จะอยู่ในกลุ่มที่มีอายุกลุ่มมากแต่ก็ไม่ได้แสดงบทบาทในการถ่ายทอดความรู้มากกว่าผู้ผลิตในกลุ่มทอผ้าที่มีอายุกลุ่มน้อย ผิดกับผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาและอำเภอทุ่งช้าง

ตารางที่ 6.8 ร้อยละของผู้ผลิตข้าวตามลักษณะทั่วไป ผลผลิตส่วนใหญ่ที่ผลิต และการไปอยู่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ร้อยละรวมครัว	ร้อยละที่เข้าร่วมการศึกษาระดับพื้นที่	อัตราเฉลี่ย	ร้อยละของเกษตรกรที่ไปอยู่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น	ร้อยละที่ขายให้กลุ่มอื่น	ร้อยละของการไม่ขายให้กลุ่มอื่น
1	กลุ่มพ่อค้าบ้านดอนไร่	87.50	100.00	47.56	31.25	56.25	0.00
2	กลุ่มพ่อค้าบ้านไผ่	80.00	86.67	40.53	60.00	93.33	0.00
3	กลุ่มบ้านพระนคร	100.00	41.67	35.92	83.33	100.00	0.00
4	กลุ่มบ้านสัน	81.82	63.64	37.09	90.91	81.82	0.00
5	กลุ่มพ่อค้าบ้านใหม่	92.31	84.62	39.15	23.08	53.85	0.00
6	กลุ่มพ่อค้าบ้านต้นหมื่น	90.00	60.00	38.40	100.00	80.00	0.00
7	กลุ่มพ่อค้าบ้านผาไฟ	100.00	72.73	45.91	63.64	100.00	0.00
8	กลุ่มพ่อค้าบ้านจิ้งใต้	90.91	45.45	38.91	63.64	100.00	0.00
9	กลุ่มพ่อค้าบ้านจิ้ง	85.71	71.43	38.00	85.71	85.71	0.00
รวมอำเภอเวียงสา		87.82	77.61	41.40	57.96	79.82	0.00
1	นางสมศรี สะกั้น	100.00	90.00	38.10	90.00	10.00	60.00
2	กลุ่มพ่อค้าบ้านท่าทุ่ง	92.31	53.85	39.00	38.46	23.08	46.15
3	กลุ่มสตรีพ่อค้าบ้านใหม่	100.00	80.00	39.60	70.00	30.00	50.00
4	โครงการพ่อค้าหมู่บ้านป้อม	100.00	90.91	36.00	90.91	27.27	45.45
5	กลุ่มพ่อค้าบ้านทุ่ง	86.67	66.67	35.20	100.00	13.33	0.00
รวมอำเภอทุ่งช้าง		92.45	71.45	36.82	82.54	18.66	26.92
1	กลุ่มพ่อค้าบ้านเดี่ยว	93.33	80.00	43.60	66.67	0.00	40.00
2	กลุ่มพ่อค้าบ้านดินคอก	84.62	53.85	39.38	69.23	0.00	46.15
3	กลุ่มสตรีพ่อค้าบ้านหัวน้ำ	92.86	92.86	41.50	71.43	0.00	50.00
4	กลุ่มพ่อค้าบ้านหัวคอกหมู่ 6	92.86	92.86	43.71	71.43	0.00	28.57
5	วิจิตร สิงห์คำ	100.00	100.00	43.60	100.00	0.00	100.00
6	กลุ่มพ่อค้าบ้านเก็ด	85.71	85.71	44.14	78.57	0.00	21.43
7	กลุ่มพ่อค้าบ้านคอก	100.00	83.33	44.00	66.67	8.33	50.00
8	กลุ่มสตรีพ่อค้าบ้านร้องแง	66.67	75.00	52.17	83.33	16.67	8.33
9	กลุ่มพ่อค้าบ้านแสงทอง	92.31	84.62	46.31	53.85	0.00	30.77
10	กลุ่มพ่อค้าบ้านนาคำ	100.00	40.00	39.90	80.00	50.00	20.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านดอนไร่	93.33	86.67	39.80	73.33	0.00	13.33
รวมอำเภอปัว		91.24	81.70	43.04	71.89	3.54	33.19
รวมทั้ง 3 อำเภอ		90.27	78.54	41.41	68.90	32.43	20.67

ตารางที่ 6.9 ร้อยละของจำนวนผู้ผลิตที่ผลิตผ้าไทยจำแนกตามประเภทของผ้าไทยที่ผลิตเป็นส่วนใหญ่

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ผ้าชุด					
		ไทลื้อ	ไทลื้อเดิยว	น้ำไหล	จีนป๋อง	ผ้าพื้น	ไหม/ขิด
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไซใต้	0.00	6.25	56.25	43.75	0.00	0.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	0.00	0.00	93.33	13.33	0.00	0.00
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	0.00	0.00	100.00	25.00	0.00	0.00
4	กลุ่มบ้านส้าน	0.00	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	0.00	0.00	100.00	7.69	0.00	0.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านส้านเหนือ	0.00	0.00	90.00	10.00	0.00	0.00
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	0.00	0.00	100.00	36.36	36.36	0.00
8	กลุ่มทอผ้าบ้านจิ้งใต้	0.00	0.00	100.00	36.36	0.00	0.00
9	กลุ่มทอผ้าบ้านจิ้ง	0.00	0.00	85.71	7.14	7.14	0.00
รวมอำเภอเวียงสา		0.00	1.31	87.39	21.14	2.47	0.00
1	นางสมศรี สะท้อน	60.00	30.00	10.00	0.00	0.00	40.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง	46.15	15.38	23.08	0.00	15.38	15.38
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	50.00	10.00	30.00	0.00	10.00	0.00
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	72.73	0.00	54.55	0.00	0.00	0.00
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสูง	0.00	0.00	13.33	0.00	20.00	0.00
รวมอำเภอทุ่งช้าง		30.82	7.12	22.56	0.00	13.14	7.06
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเฮีย	53.33	20.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านคันทก	69.23	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	85.71	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวคอกหมู 6	64.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5	วิจิตรา สิงห์คำ	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	42.86	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอบ	91.67	8.33	8.33	0.00	0.00	0.00
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	41.67	16.67	16.67	0.00	0.00	0.00
9	กลุ่มทอผ้าบ้านแสงทอง	92.31	7.69	0.00	0.00	0.00	0.00
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	30.00	20.00	50.00	0.00	0.00	0.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไซ	13.33	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวมอำเภอปัว		56.45	6.28	3.54	0.00	0.00	0.00
รวมทั้ง 3 อำเภอ		32.60	4.71	35.71	7.29	3.09	1.21

ตารางที่ 6.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายได้ต่อปีของผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย
(พิจารณาทำงาน 12 เดือน/ปี)

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ค่าเฉลี่ยต่อปีต่อคน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	38,925.00	21,489.58
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	58,280.00	27,927.74
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	44,450.00	22,395.15
4	กลุ่มบ้านสำน	53,467.64	22,518.75
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	57,000.00	15,297.06
6	กลุ่มทอผ้าบ้านสำนเหนือ	49,404.00	31,695.25
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโหล้ทอง	34,909.09	15,135.75
8	กลุ่มทอผ้าบ้านจิ้งใต้	38,400.00	22,437.11
9	กลุ่มทอผ้าบ้านจิ้ง	28,971.43	14,368.10
รวมอำเภอเวียงสา		47,010.74	52,880.79
1	นางสมศรี สะท้าน	17,280.00	9,345.80
2	กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง	20,119.38	8,192.66
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	16,500.00	9,235.80
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	11,792.73	1,700.52
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสูง	21,000.00	13,870.63
รวมอำเภอทุ่งช้าง		18,652.21	21,697.67
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเอี้ย	21,344.00	10,748.34
2	กลุ่มทอผ้าบ้านตีนตก	25,989.23	12,740.07
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	26,181.43	8,451.13
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวคอยหมู 6	35,014.29	26,419.51
5	วิจิตร สิงห์คำ	32,928.00	8,045.31
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเกิด	30,445.71	8,945.18
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	31,750.00	15,383.46
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	10,715.00	8,121.43
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	25,647.69	13,212.10
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	26,088.00	12,514.85
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	23,028.00	10,865.90
รวมอำเภอปัว		26,090.01	29,815.13
รวมทั้ง 3 อำเภอ		32,036.70	38,382.34

ตารางที่ 6.11 รายได้รวมต่อปีของแต่ละกลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	(พิจารณาทำงาน 12 เดือน/ปี)	(พิจารณาทำงาน 9 เดือน/ปี)
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	3,230,775.00	2,423,081.25
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	5,886,280.00	4,414,710.00
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	1,644,650.00	1,233,487.50
4	กลุ่มบ้านसान	1,336,691.00	1,002,518.25
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	2,907,000.00	2,180,250.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านสันเหนือ	938,676.00	704,007.00
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโหล่ทอง	698,181.80	523,636.35
8	กลุ่มทอผ้าบ้านช้างใต้	960,000.00	720,000.00
9	กลุ่มทอผ้าบ้านช้าง	1,014,000.05	760,500.04
รวมอำเภอเวียงสา		18,616,253.85	13,962,190.39
1	นางสมศรี สะท้าน	345,600.00	259,200.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง	764,536.44	573,402.33
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	346,500.00	259,875.00
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	330,196.44	247,647.33
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน	1,869,000.00	1,401,750.00
รวมอำเภอทุ่งช้าง		3,655,832.88	2,741,874.66
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเอืย	2,027,680.00	1,520,760.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านดินตก	1,117,536.89	838,152.67
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	1,335,252.93	1,001,439.70
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวดอยหมู 6	2,135,871.69	1,601,903.77
5	วิจิตรา สิงห์คำ	526,848.00	395,136.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	1,918,079.73	1,438,559.80
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	1,587,500.00	1,190,625.00
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	321,450.00	241,087.50
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	846,373.77	634,780.33
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	547,848.00	410,886.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	2,141,604.00	1,606,203.00
รวมอำเภอบัว		14,506,045.01	10,879,533.76
รวมทั้ง 3 อำเภอ		36,778,131.74	27,583,598.81

ตารางที่ 6.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกลุ่มป้องกันของผู้ผลิตผ้าไทย

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ค่าเฉลี่ย (ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	5.44	1.36
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	6.60	4.05
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	1.76	2.06
4	กลุ่มบ้านसान	1.87	0.76
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	3.13	1.37
6	กลุ่มทอผ้าบ้านसानเหนือ	1.88	0.86
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	4.55	2.11
8	กลุ่มทอผ้าบ้านชิงใต้	3.18	1.78
9	กลุ่มทอผ้าบ้านชิง	2.18	0.95
รวมอำเภอเวียงสา		4.22	4.75
1	นางสมศรี สะท้าน	3.50	1.65
2	กลุ่มทอผ้าบ้านกล้วยทุ่ง	7.00	2.45
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	2.03	2.36
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	2.00	0.00
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสูง	8.73	4.51
รวมอำเภอทุ่งช้าง		6.18	7.14
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเขีย	7.57	2.32
2	กลุ่มทอผ้าบ้านดินคก	6.36	1.96
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	6.57	2.71
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวดอยหมู่ 6	7.85	2.73
5	วิจิตรา สิงห์คำ	2.80	1.55
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	3.79	2.67
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	5.31	5.39
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	0.94	0.46
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	6.80	1.92
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	2.90	1.10
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	16.27	2.76
รวมอำเภอบัว		7.52	8.67
รวมทั้ง 3 อำเภอ		6.16	7.27

ตารางที่ 6.13 ร้อยละของผู้ผลิตที่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกในด้านต่างๆ

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ค่าครองมือ	ขั้นตอนการผลิต	การตลาด	อื่นๆ (1)	เพิ่มรายได้	ช่วยเหลือเงินลงทุน	จัดหาปัจจัยการผลิต	อื่นๆ (2)	ไม่เต็มพื้นที่	แลกเปลี่ยนความเห็น	อื่นๆ (3)	การตลาดให้	อื่นๆ (4)
1	กลุ่มทอดผ้าบ้านคอนไฮใต้	12.50	25.00	12.50	0.00	87.50	75.00	12.50	0.00	68.75	93.75	6.25	18.75	6.25
2	กลุ่มทอดผ้าบ้านไผ่งาม	33.33	13.33	20.00	6.67	100.00	66.67	6.67	0.00	100.00	100.00	6.67	80.00	13.33
3	กลุ่มบ้านพระนคร	0.00	8.33	33.33	0.00	91.67	16.67	41.67	8.33	91.67	83.33	0.00	58.33	25.00
4	กลุ่มบ้านคำ	0.00	9.09	18.18	0.00	100.00	90.91	54.55	0.00	100.00	100.00	0.00	9.09	9.09
5	กลุ่มทอดผ้าบ้านใหม่	0.00	15.38	46.15	0.00	100.00	84.62	30.77	0.00	69.23	84.62	7.69	23.08	30.77
6	กลุ่มทอดผ้าบ้านสามหมื่น	0.00	20.00	30.00	0.00	90.00	80.00	50.00	0.00	90.00	100.00	10.00	40.00	20.00
7	กลุ่มทอดผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	9.09	27.27	27.27	0.00	100.00	18.18	63.64	0.00	100.00	100.00	0.00	9.09	0.00
8	กลุ่มทอดผ้าบ้านช้างใต้	9.09	0.00	36.36	0.00	100.00	9.09	0.00	0.00	100.00	100.00	0.00	72.73	0.00
9	กลุ่มทอดผ้าบ้านช้าง	0.00	50.00	28.57	7.14	85.71	42.86	0.00	0.00	71.43	64.29	7.14	14.29	0.00
รวมอำเภอเวียงสา		9.53	13.49	22.95	2.33	76.52	44.32	18.61	0.78	71.29	72.35	3.80	37.63	11.23
1	นางสมศรี สะกั้น	10.00	0.00	70.00	0.00	100.00	50.00	30.00	0.00	40.00	80.00	0.00	70.00	0.00
2	กลุ่มทอดผ้าบ้านหล่ายทุ่ง	53.85	0.00	7.69	0.00	100.00	100.00	53.85	0.00	46.15	92.31	0.00	61.54	7.69
3	กลุ่มสตรีทอดผ้าบ้านใหม่	20.00	10.00	10.00	0.00	90.00	90.00	20.00	0.00	90.00	100.00	0.00	10.00	0.00
4	โครงการทอดผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	0.00	9.09	27.27	0.00	100.00	100.00	0.00	0.00	36.36	100.00	0.00	0.00	0.00
5	กลุ่มทอดผ้าบ้านทุ่งสูง	6.67	86.67	80.00	6.67	93.33	0.00	13.33	6.67	80.00	93.33	0.00	73.33	0.00
รวมอำเภอทุ่งช้าง		16.63	41.72	49.93	3.03	95.90	48.42	21.70	3.03	64.19	93.44	0.00	53.44	1.49
1	กลุ่มทอดผ้าบ้านเฮี้ย	6.67	0.00	73.33	0.00	100.00	100.00	86.67	0.00	93.33	100.00	0.00	40.00	0.00
2	กลุ่มทอดผ้าบ้านดินตอก	0.00	23.08	53.85	15.38	100.00	46.15	46.15	0.00	69.23	100.00	0.00	30.77	0.00
3	กลุ่มสตรีทอดผ้าบ้านหัวน้ำ	0.00	21.43	64.29	7.14	100.00	35.71	42.86	7.14	50.00	71.43	0.00	21.43	0.00
4	กลุ่มทอดผ้าบ้านหัวคอกหมู 6	0.00	28.57	42.86	0.00	100.00	14.29	35.71	0.00	50.00	100.00	7.14	42.86	0.00

ตารางที่ 6.13 ร้อยละของผู้ผลิตที่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกในด้านต่างๆ (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ค่าเครื่องมือ	ขั้นตอนการผลิต	การตลาด	อื่นๆ (1)	เพิ่มรายได้	ช่วยด้านเงินทุน	จัดหาปัจจัยการผลิต	อื่นๆ (2)	ได้เพิ่มพื้นที่นา	แลกเปลี่ยนความเห็น	อื่นๆ (3)	พบปะพูดคุย	อื่นๆ (4)
5	วิจิตร สิงห์คำ	60.00	60.00	60.00	0.00	100.00	0.00	30.00	0.00	20.00	60.00	0.00	0.00	0.00
6	กลุ่มพ่อค้าบ้านเกิด	0.00	28.57	71.43	0.00	100.00	42.86	28.57	0.00	57.14	92.86	0.00	64.29	0.00
7	กลุ่มพ่อค้าเผ่าคอย	8.33	41.67	91.67	0.00	83.33	0.00	75.00	0.00	58.33	75.00	0.00	91.67	0.00
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	16.67	41.67	75.00	0.00	91.67	0.00	66.67	0.00	91.67	83.33	0.00	91.67	0.00
9	กลุ่มพ่อค้าร้านแสงทอง	0.00	30.77	92.31	0.00	69.23	7.69	76.92	0.00	69.23	84.62	0.00	100.00	0.00
10	กลุ่มพ่อค้าบ้านเก่า	10.00	20.00	50.00	0.00	100.00	60.00	60.00	0.00	60.00	90.00	0.00	30.00	0.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไซ	0.00	40.00	73.33	0.00	86.67	60.00	33.33	0.00	80.00	93.33	0.00	46.67	0.00
รวมอำเภอป่า		4.89	27.12	69.04	1.85	94.00	43.11	53.08	0.66	68.37	89.87	0.78	51.23	0.00
รวมทั้ง 3 อำเภอ		8.50	24.91	49.88	2.21	88.29	44.43	35.83	1.10	68.67	84.43	1.69	46.92	4.13
หมายเหตุ:		อื่นๆ (1) คือ สอนในกลุ่ม การซ่อมผ้าและการย้อมผ้า เครือหวี อื่นๆ (2) คือ มีงบประมาณมาหนุนให้ซื้อผ้า และมีเงินเป็นผล อื่นๆ (3) คือ ช่วยเหลืองานบุญต่างๆและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม อื่นๆ (4) คือ มีการหาตลาดร่วมกัน รวมกลุ่มกันจัดตู้โชว์เพื่อสะดวกการฝึกค้ามาซื้อเองที่กลุ่ม												

ตารางที่ 6.14 ร้อยละของผู้ผลิตที่ได้รับความรู้และทักษะการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยครั้งแรกจําแนกตามแหล่งความรู้

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ฝึกฝนด้วยตนเอง	คนในครอบครัว	เพื่อน	เพื่อนสมาชิกกลุ่ม	หน่วยงานของรัฐ	อื่นๆ
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	6.25	25.00	0.00	31.25	37.50	0.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	6.67	20.00	0.00	73.33	0.00	0.00
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	0.00	8.33	0.00	50.00	0.00	41.67
4	กลุ่มบ้านส้าน	0.00	27.27	9.09	45.45	9.09	9.09
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	0.00	23.08	0.00	53.85	0.00	23.08
6	กลุ่มทอผ้าบ้านก้านเหนือ	0.00	0.00	0.00	50.00	0.00	50.00
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	18.18	27.27	0.00	36.36	18.18	0.00
8	กลุ่มทอผ้าบ้านชิงใต้	0.00	0.00	0.00	54.55	45.45	0.00
9	กลุ่มทอผ้าบ้านชิง	7.14	21.43	0.00	50.00	0.00	21.43
รวมอำเภอเวียงสา		4.56	19.08	0.57	51.83	12.22	11.73
1	นางสมศรี สะท้าน	0.00	10.00	30.00	20.00	10.00	30.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านเหล่าขุ้ง	0.00	76.92	0.00	15.38	0.00	7.69
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	10.00	50.00	10.00	20.00	10.00	0.00
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	18.18	45.45	9.09	27.27	0.00	0.00
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งขุน	0.00	40.00	0.00	60.00	0.00	0.00
รวมอำเภอทุ่งช้าง		3.67	45.95	5.43	38.31	2.09	4.55
1	กลุ่มทอผ้าบ้านอ้าย	33.33	46.67	0.00	20.00	0.00	0.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านดินดก	7.69	69.23	7.69	15.38	0.00	0.00
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	21.43	57.14	7.14	14.29	0.00	0.00
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวดอยหมู่ 6	21.43	57.14	14.29	7.14	0.00	0.00
5	วิจิตรา สิงห์คำ	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	14.29	64.29	0.00	21.43	0.00	0.00
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายดอย	25.00	66.67	0.00	8.33	0.00	0.00
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	8.33	75.00	0.00	16.67	0.00	0.00
9	กลุ่มทอผ้าบ้านแสงทอง	7.69	84.62	0.00	7.69	0.00	0.00
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาเก่า	20.00	40.00	0.00	30.00	0.00	10.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	6.67	66.67	13.33	13.33	0.00	0.00
รวมอำเภอขมิ้น		20.13	59.85	5.05	14.60	0.00	0.38
รวมทั้ง 3 อำเภอ		11.95	43.41	3.57	31.49	4.57	5.01

หมายเหตุ: อื่นๆ: คือ 1.ฝึกโดยจ้างคนต่างบ้านมาสอน เช่น บ้านไผ่งาม บ้านพระเนตร 2.ฝึกจากญาติ หรือผู้รู้ในหมู่บ้านหรือต่างหมู่บ้าน

ตารางที่ 6.15 ราคัเฉลี่ยขายปลีกจัดจำแนกตามหน้าที่ที่ทำในกลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	พอดี	เป็นด้วย	ใช้มีค่า	บรรจุขึ้นต่อ	สวดยาย	การลดค่า	ขั้นสูง	การปีงจัดการที่ดิน	ซ่อมแซมเครื่องมื	สอยสมาชิก	ค่าจ้างต่างผลิต	อื่นๆ
1	กลุ่มทอดผ้าบ้านดอนโงยใต้	87.50	50.00	6.25	100.00	31.25	6.25	0.00	25.00	12.50	68.75	12.50	6.25
2	กลุ่มทอดผ้าบ้านไผ่งาม	100.00	100.00	20.00	6.67	13.33	0.00	6.67	0.00	60.00	46.67	0.00	6.67
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	100.00	50.00	0.00	100.00	33.33	8.33	0.00	8.33	25.00	25.00	0.00	25.00
4	กลุ่มบ้านสัน	100.00	45.45	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	27.27	36.36	0.00	18.18
5	กลุ่มทอดผ้าบ้านใหม่	76.92	38.46	0.00	100.00	0.00	7.69	0.00	0.00	15.38	15.38	7.69	23.08
6	กลุ่มทอดผ้าบ้านสามเหนือ	100.00	40.00	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	10.00	20.00	0.00	20.00
7	กลุ่มทอดผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	100.00	90.91	18.18	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9.09	0.00	9.09
8	กลุ่มทอดผ้าบ้านซึ่งใต้	100.00	81.82	9.09	100.00	9.09	9.09	0.00	9.09	9.09	18.18	0.00	9.09
9	กลุ่มทอดผ้าบ้านซึ่ง	100.00	50.00	0.00	100.00	21.43	0.00	0.00	0.00	0.00	14.29	14.29	0.00
รวมอำเภอเวียงสา		94.41	64.57	7.90	76.20	15.53	3.65	1.70	6.59	25.02	36.75	4.87	11.46
1	บงตมศรี สะพาน	100.00	80.00	0.00	100.00	30.00	0.00	0.00	0.00	50.00	20.00	10.00	0.00
2	กลุ่มทอดผ้าบ้านหลายทุ่ง	92.31	92.31	0.00	100.00	23.08	0.00	0.00	7.69	46.15	38.46	0.00	0.00
3	กลุ่มสตรีทอดผ้าบ้านใหม่	100.00	60.00	0.00	100.00	20.00	30.00	0.00	10.00	20.00	30.00	0.00	0.00
4	โครงการทอดผ้าหมู่บ้านป่าบือ	100.00	63.64	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	27.27	9.09	0.00	0.00
5	กลุ่มทอดผ้าบ้านทุ่งตุน	100.00	53.33	20.00	6.67	40.00	13.33	0.00	6.67	46.67	26.67	0.00	0.00
รวมอำเภอทุ่งช้าง		98.51	65.80	9.08	57.62	27.84	9.27	0.00	5.59	41.28	26.12	1.02	0.00
1	กลุ่มทอดผ้าบ้านเสียด	100.00	20.00	6.67	100.00	6.67	6.67	0.00	0.00	0.00	20.00	0.00	0.00
2	กลุ่มทอดผ้าบ้านตบดก	100.00	46.15	7.69	100.00	7.69	7.69	0.00	7.69	23.08	23.08	0.00	0.00
3	กลุ่มสตรีทอดผ้าบ้านหัวน้ำ	100.00	57.14	14.29	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	28.57	7.14	0.00	0.00
4	กลุ่มทอดผ้าบ้านหัวคอยหญ่ 6	85.71	78.57	28.57	100.00	14.29	7.14	14.29	14.29	50.00	14.29	0.00	7.14

ตารางที่ 6.15 ร้อยละของผู้ผลิตจำแนกตามหน้าที่ที่ทำในกลุ่ม (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ทอผ้า	ปั่นด้าย	ย้อมผ้า	บรรจุเส้นห่อ	ทอผ้าย	การกดผ้า	ขนส่ง	หกปีจัดการผลิต	ซ่อมแซมเครื่องมือ	ตอนสมาชิก	ต่างคนต่างผลิต	อื่นๆ
5	วิจิตร สิงห์คำ	100.00	90.00	10.00	100.00	0.00	10.00	0.00	0.00	90.00	0.00	0.00	0.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเกิด	100.00	57.14	0.00	100.00	7.14	0.00	0.00	0.00	28.57	14.29	0.00	0.00
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายดอย	100.00	41.67	8.33	100.00	8.33	8.33	0.00	0.00	16.67	0.00	0.00	0.00
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	100.00	50.00	0.00	100.00	16.67	8.33	0.00	8.33	25.00	41.67	8.33	0.00
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	100.00	53.85	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	23.08	23.08	0.00	0.00
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	90.00	90.00	0.00	100.00	20.00	0.00	0.00	20.00	40.00	30.00	10.00	10.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไร่	100.00	60.00	13.33	100.00	6.67	0.00	0.00	0.00	26.67	6.67	0.00	6.67
รวมอำเภอปัว		98.05	52.99	9.45	100.00	7.63	4.00	1.57	3.37	25.91	14.91	0.83	2.28
รวมทั้ง 3 อำเภอ		96.87	59.17	8.85	84.55	13.81	4.78	1.35	4.86	28.22	24.36	2.26	5.06

หมายเหตุ: อื่นๆ คือ

1. รองประธาน
2. เภรียุญิก
3. กรรมการ
4. ประชาสัมพันธ์
5. ช่วยหวิกรือ หวีไส่พลา สีปด้าย
6. แปลรูปผลิตภัณฑ์
7. ปฏิคม
8. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น (เดชากลุ่ม)

ตารางที่ 6.16 ประมาณการจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไทย
หลังจากเข้าร่วมกลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนคน	ร้อยละ
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	26	31.25
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	20	20.00
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	31	83.33
4	กลุ่มบ้านसान	25	100.00
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	47	92.31
6	กลุ่มทอผ้าบ้านसानเหนือ	19	100.00
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	13	63.64
8	กลุ่มทอผ้าบ้านจิ้งใต้	18	72.73
9	กลุ่มทอผ้าบ้านจิ้ง	30	85.71
รวมอำเภอเวียงสา		229	57.82
1	นางสมศรี สะท้าน	16	80.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง	35	92.31
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	21	100.00
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	28	100.00
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน	83	93.33
รวมอำเภอทุ่งช้าง		183	93.44
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเฮีย	63	66.67
2	กลุ่มทอผ้าบ้านดินคก	30	69.23
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	44	85.71
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวคอยหมู 6	48	78.57
5	วิจิตรา สิงห์คำ	16	100.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	54	85.71
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	46	91.67
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	25	83.33
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	33	100.00
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	13	60.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	62	66.67
รวมอำเภอปัว		433	77.91
รวมทั้ง 3 อำเภอ		845	73.63

ตารางที่ 6.17 ประมาณการจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่ไม่ประสบปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่มจำแนกตามกลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนคน	ร้อยละ
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	57	68.75
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	13	13.33
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	3	8.33
4	กลุ่มบ้านส้าน	2	9.09
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	12	23.08
6	กลุ่มทอผ้าบ้านส้านเหนือ	2	10.00
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	16	81.82
8	กลุ่มทอผ้าบ้านชิงใต้	18	72.73
9	กลุ่มทอผ้าบ้านชิง	15	42.86
รวมอำเภอเวียงสา		139	35.13
1	นางสมศรี สะท้าน	8	40.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง	23	61.54
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	19	90.00
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	25	90.91
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสูง	42	46.67
รวมอำเภอทุ่งช้าง		117	59.83
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเฮีย	63	66.67
2	กลุ่มทอผ้าบ้านคันทก	20	46.15
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	36	71.43
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวคอกหมู 6	31	50.00
5	วิจิตรา สิงห์คำ	16	100.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	59	92.86
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	38	75.00
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	20	66.67
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	25	76.92
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	13	60.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	74	80.00
รวมอำเภอปัว		394	70.95
รวมทั้ง 3 อำเภอ		651	56.70

หมายเหตุ ค่าจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่ไม่ประสบปัญหาในการรวมกลุ่มนั้นได้อนุมานในประชากรแล้ว

แผนที่ 6.18 ร้อยละของผู้ผลิตจำแนกตามทักษะที่เห็นว่าควรมีได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น

ชื่อกลุ่ม	ทอผ้า	ปั่นด้าย	ย้อมผ้า	บรรจุหีบห่อ	การวางตลาด	การตลาด	ซ่อมแซมเครื่องมือ	อื่นๆ
1 กลุ่มทอผ้าบ้านดอนไชยใต้	43.75	12.50	18.75	6.25	43.75	81.25	6.25	0.00
2 กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	40.00	0.00	13.33	0.00	86.67	86.67	0.00	0.00
3 กลุ่มบ้านพระเนตร	8.33	0.00	8.33	0.00	75.00	91.67	8.33	16.67
4 กลุ่มบ้านส้าน	0.00	0.00	0.00	0.00	81.82	100.00	0.00	0.00
5 กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	38.46	7.69	7.69	0.00	84.62	100.00	0.00	0.00
6 กลุ่มทอผ้าบ้านส้านเหนือ	10.00	0.00	0.00	0.00	90.00	80.00	0.00	0.00
7 กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	36.36	18.18	36.36	9.09	45.45	100.00	0.00	0.00
8 กลุ่มทอผ้าบ้านขี้เหล็ก	54.55	9.09	27.27	18.18	72.73	100.00	0.00	0.00
9 กลุ่มทอผ้าบ้านขี้เหล็ก	35.71	0.00	0.00	0.00	28.57	28.57	0.00	0.00
รวมอำเภอเวียงสา	34.02	5.10	12.66	2.92	68.07	84.62	2.09	1.56
1 เมืองนคร สะท้าน	0.00	0.00	0.00	0.00	80.00	80.00	0.00	0.00
2 กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง	15.38	0.00	0.00	0.00	61.54	92.31	0.00	0.00
3 กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	0.00	0.00	0.00	0.00	40.00	100.00	0.00	10.00
4 โครงการทอผ้าหมู่บ้านแปะเปื้อน	0.00	9.09	0.00	0.00	72.73	100.00	0.00	0.00
5 กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งขุน	53.33	6.67	0.00	0.00	86.67	66.67	26.67	0.00
รวมอำเภอทุ่งช้าง	27.20	4.33	0.00	0.00	74.12	81.33	12.11	1.07
1 กลุ่มทอผ้าบ้านเขี้ยว	13.33	6.67	13.33	0.00	73.33	46.67	0.00	20.00
2 กลุ่มทอผ้าบ้านคันทก	23.08	7.69	30.77	0.00	53.85	84.62	0.00	0.00
3 กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	28.57	7.14	21.43	0.00	64.29	78.57	0.00	0.00
4 กลุ่มทอผ้าบ้านหัวดอยหมู่ 6	50.00	21.43	57.14	7.14	57.14	71.43	0.00	7.14
5 พิธีกร ถึงหิ้งคำ	100.00	80.00	70.00	10.00	60.00	20.00	80.00	10.00
6 กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	42.86	0.00	21.43	0.00	64.29	64.29	0.00	14.29
7 กลุ่มทอผ้าบ้านดอย	50.00	0.00	33.33	0.00	41.67	66.67	8.33	0.00
8 กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	50.00	0.00	41.67	16.67	33.33	75.00	8.33	0.00
9 กลุ่มทอผ้าบ้านแสงทอง	46.15	0.00	15.38	0.00	76.92	53.85	7.69	7.69
10 กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	40.00	30.00	40.00	0.00	60.00	70.00	0.00	0.00
11 กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านดอนไชย	40.00	13.33	33.33	0.00	53.33	66.67	0.00	13.33
รวมอำเภอปัว	38.04	10.41	30.58	1.97	59.17	64.45	3.96	8.79
รวมทั้ง 3 อำเภอ	34.80	7.54	19.18	1.96	64.79	74.29	4.70	4.98

1. การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น การทำกระเป๋า หมวก เสื้อผ้าสำเร็จรูป
2. การบริหารจัดการเพื่อให้มีผ้าเพียงพอความต้องการของตลาด
3. ภาษาที่ใช้ในการติดต่อกับตลาดต่างประเทศ

ตารางที่ 6.19 ประมาณการจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่เห็นว่าการดำเนินงานของกลุ่มจะดีขึ้นในอนาคต 5 ปี

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนคน	ร้อยละ
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	57	68.75
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	94	93.33
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	34	91.67
4	กลุ่มบ้านसान	25	100.00
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	43	84.62
6	กลุ่มทอผ้าบ้านसानเหนือ	19	100.00
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	20	100.00
8	กลุ่มทอผ้าบ้านซึ้งใต้	25	100.00
9	กลุ่มทอผ้าบ้านซึ้ง	35	100.00
รวมอำเภอเวียงสา		352	88.99
1	นางสมศรี สะท้าน	6	30.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านหล่ายทุ่ง	20	53.85
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	15	70.00
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	25	90.91
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน	42	46.67
รวมอำเภอทุ่งช้าง		108	55.18
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเฮียบ	89	93.33
2	กลุ่มทอผ้าบ้านตีนตก	30	69.23
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	26	50.00
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวดอยหมู่ 6	52	85.71
5	วิจิตรา สิงห์คำ	10	60.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	50	78.57
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	42	83.33
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	25	83.33
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	30	92.31
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	21	100.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	62	66.67
รวมอำเภอบัว		435	78.32
รวมทั้ง 3 อำเภอ		896	78.05

ตารางที่ 6.20 ประมาณการจำนวนและร้อยละของผู้ผลิตที่มีบทบาทในการถ่ายทอดทักษะการทอผ้าให้กับบุคคลอื่น

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนคน	ร้อยละ
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	62	75.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	81	80.00
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	22	58.33
4	กลุ่มบ้านसान	16	63.64
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	35	69.23
6	กลุ่มทอผ้าบ้านसानเหนือ	6	30.00
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	13	63.64
8	กลุ่มทอผ้าบ้านช้างใต้	16	63.64
9	กลุ่มทอผ้าบ้านช้าง	8	21.43
รวมอำเภอเวียงสา		258	65.07
1	นางสมศรี สะท้าน	12	60.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านเหล่าทุ่ง	26	69.23
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	13	60.00
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	15	54.55
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสูง	53	60.00
รวมอำเภอทุ่งช้าง		120	61.01
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเฮีย	19	20.00
2	กลุ่มทอผ้าบ้านตีนดก	13	30.77
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	26	50.00
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวคอยหมู 6	22	35.71
5	วิจิตรา สิงห์คำ	3	20.00
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	23	35.71
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	8	16.67
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	18	58.33
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	20	61.54
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	15	70.00
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	37	40.00
รวมอำเภอปัว		203	36.56
รวมทั้ง 3 อำเภอ		581	50.57

ตารางที่ 6.21 ประมาณการจำนวนผู้ผลิตที่มีบทบาทในการถ่ายทอดทักษะการทอผ้าจําแนกตามผู้ที่ได้รับ

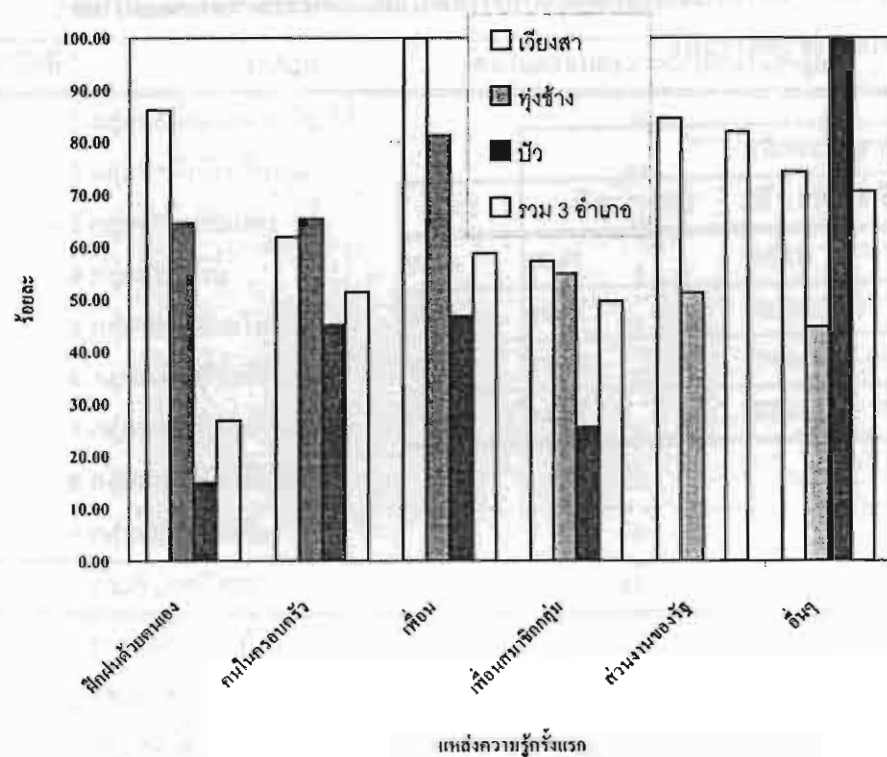
ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	คนในครอบครัว	เพื่อนสมาชิกกลุ่ม	เพื่อน	อื่นๆ
1	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชยใต้	0	57	0	5
2	กลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม	40	74	0	0
3	กลุ่มบ้านพระเนตร	9	15	0	0
4	กลุ่มบ้านส้าน	5	16	0	0
5	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	16	20	8	4
6	กลุ่มทอผ้าบ้านส้านเหนือ	4	6	2	2
7	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	5	7	0	5
8	กลุ่มทอผ้าบ้านซึ้งใต้	2	14	0	5
9	กลุ่มทอผ้าบ้านซึ้ง	0	8	0	0
รวมอำเภอเวียงสา		81	216	10	21
1	นางสมศรี สะท้าน	2	4	4	4
2	กลุ่มทอผ้าบ้านหลายทุ่ง	12	15	3	9
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	0	13	0	0
4	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปือย	5	10	5	3
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสูง	18	53	12	0
รวมอำเภอทุ่งช้าง		37	95	24	15
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเฮีย	0	6	0	13
2	กลุ่มทอผ้าบ้านคินตก	3	10	0	0
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	11	15	4	0
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวคอกหมู 6	9	9	4	0
5	วิจิตรฯ สิงห์คำ	3	2	2	0
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	9	14	0	0
7	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	8	0	0	0
8	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	13	15	3	0
9	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	10	15	0	0
10	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	2	13	0	0
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคอนไชย	31	19	6	0
รวมอำเภอปัว		99	116	18	13
รวมทั้ง 3 อำเภอ		217	427	52	49

หมายเหตุ: ผู้ผลิตสามารถถ่ายทอดทักษะการทอผ้าจําแนกตามผู้ที่ได้รับให้แก่บุคคลอื่นได้มากกว่า 1 คน (Multiple response)

อื่นๆ คือ: กลุ่มทอผ้าต่างหมู่บ้าน

ตารางที่ 6.22 ร้อยละของผู้ผลิตที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทักษะด้านการทอผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย
จำแนกตามขนาดของอายุกลุ่มทอผ้า

อำเภอ	อายุกลุ่มทอผ้า		รวม
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี	มากกว่า 3 ปี	
เวียงสา	47.24	74.99	65.07
ทุ่งช้าง	54.54	62.09	61.01
ปัว	66.67	34.84	36.56
รวม 3 อำเภอ	51.19	50.44	50.57

แผนภาพที่ 6.9 ร้อยละของผู้ผลิตที่แสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะการทอดผ่านงาน
จำแนกตามการได้รับความรู้การทอดผ่านงานเป็นครั้งแรก

6.3 ผลการสำรวจผู้บริหารระดับกลางหรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน (FORM C)

6.3.1 ลักษณะทั่วไปของผู้บริหารและหน่วยงานที่สังกัด

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านจำนวน 15 ราย พบว่ามี 12 รายมาจากหน่วยงานที่เป็นของภาครัฐบาลและ 3 รายมาจากหน่วยงานภาคเอกชน โดยหน่วยงานเหล่านี้ได้รับนโยบายการบริหารงานมาจากแหล่งที่สังกัดตามตารางที่ 6.23

จากตารางที่ 6.23 จะเห็นว่ามีหน่วยงานอยู่ถึง 6 กระทรวงที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึง 3 หน่วยงาน อันดับรองลงมา คือ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ผู้บริหารที่ให้ความเห็นส่วนใหญ่เป็นหญิง (ร้อยละ 73) มีอายุงานเฉลี่ย 13.47 ปี และโดยส่วนมากมีอายุงานมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 67) จากแผนภาพที่ 6.10 จะเห็นว่าผู้บริหารที่ให้ความเห็นเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มากสุด (ร้อยละ 66.67) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 50-59 ปี และ อายุ 30-39 ปี ตามลำดับ โดยเฉลี่ยแล้วอายุ 44.2 ปี ผู้บริหารส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานที่มีอายุมากกว่า 20 ปี (ดูตารางที่ 6.24)

6.3.2 ลักษณะความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

จากการสอบถามผู้บริหารถึงประเด็นของลักษณะความรับผิดชอบของหน่วยงานที่สังกัดที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน ได้ผลตามตารางที่ 6.25 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ก) ด้านการเงิน

จากตารางที่ 6.3.3 พบว่าผู้บริหารระบุว่าหน่วยงานได้ให้เงินอุดหนุนเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้า ร้อยละ 67 และระบุช่วยเหลือด้านอื่นๆโดยไม่ระบุลักษณะของความช่วยเหลือถึงร้อยละ 80

ข) ด้านการตลาด

ส่วนมากหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านการตลาดในรูปการให้คำแนะนำและอบรมในการหาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 87) ส่วนการหาตลาดให้โดยตรงมีเพียงร้อยละ 47 ทั้งนี้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆที่ไม่ได้ระบุประเภทมีร้อยละ 53

ค) ด้านการพัฒนาการผลิต

จากตารางที่ 6.3.3 จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนมากระบุว่าหน่วยงานให้ความช่วยเหลือในรูปแบบการให้คำแนะนำด้านการผลิต (ร้อยละ 73) รองลงมาคือการให้คำแนะนำในการพัฒนาวิธีการผลิตใหม่ๆ (ร้อยละ 67) ส่วนการอบรมด้านลายผ้าและการอบรมในการพัฒนาวิธีการผลิตนั้นผู้บริหารระบุว่าหน่วยงานตนให้ความช่วยเหลือไม่ต่างกัน

6.3.3 ลักษณะของการให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านที่เคยดำเนินการและยังคงดำเนินการอยู่

ผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ระบุถึงลักษณะในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านที่หน่วยงานนั้นเคยดำเนินการและยังคงดำเนินการอยู่ในประเด็นต่อไปนี้

ก) ด้านการเงิน

เมื่อพิจารณาการช่วยเหลือที่หน่วยงาน เคยและยังคงดำเนินการอยู่ในการส่งเสริมการพัฒนาผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในด้านการเงินสามารถสรุปได้ดังนี้คือ หน่วยงานที่เคยให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้าหรือสมาชิกกลุ่มทอผ้ามีร้อยละ 60 ส่วนหน่วยงานที่ให้เงินเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่มทอผ้าแบบดอกเบี้ยต่ำหรือให้เปล่ามีร้อยละ 47 สำหรับหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินในรูปแบบอื่นๆ มี ร้อยละ 86 โดยความช่วยเหลืออื่นๆ ที่แต่ละหน่วยงานดำเนินการในการส่งเสริมการพัฒนาการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมี ดังนี้

1. ให้เงินช่วยเหลือในรูปแบบของเงินทุนหมุนเวียน
2. ได้เงินเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่ม
3. ส่งเสริมความรู้การทอผ้า
4. สนับสนุนด้านวัตถุดิบในลักษณะต้นทุนในบางโครงการ
5. สนับสนุนในรูปแบบของวัสดุอุปกรณ์การทอผ้า เช่น สี ค้าย
6. สนับสนุนในรูปแบบโครงการต่างๆที่กลุ่มขอเสนอ

ข) ด้านการตลาด

แผนภาพที่ 6.11 แสดงร้อยละของหน่วยงานจำแนกตามรูปแบบของการส่งเสริมการตลาดที่หน่วยงานให้ความช่วยเหลือ จากแผนภาพดังกล่าวจะเห็นว่าหน่วยงานได้ให้คำแนะนำและอบรมในช่องทางการจำหน่ายสินค้าถึงร้อยละ 80 ส่วนการให้ความช่วยเหลือด้านการตลาดโดยตรงนั้นมีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านนี้ร้อยละ 47 สำหรับความช่วยเหลือด้านการตลาดอื่นที่หน่วยงานเคยดำเนินการและยังคงดำเนินการอยู่มีดังนี้

1. จัดหาแหล่งจำหน่ายในงานเทศกาลต่างๆ โดยการประสานงานกับสถานที่จำหน่าย
2. ช่วยในด้านการจัดการ
3. ให้คำแนะนำผ่าน สกต. น่านจำกัด
4. จัดสถานที่จำหน่าย / นำสมาชิกไปจำหน่ายในกิจกรรมอื่นๆ ต่างจังหวัด
5. ให้สมาชิกกลุ่มออกหาประสบการณ์จากงานขายต่างๆ

ค) ด้านการพัฒนาการผลิต

แผนภาพที่ 6.12 แสดงร้อยละของหน่วยงานจำแนกตามรูปแบบของการพัฒนาการผลิตที่หน่วยงานให้การส่งเสริม จากแผนภาพดังกล่าวจะเห็นว่าหน่วยงานร้อยละ 80 ได้แนะนำการออกแบบลายผ้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด รองลงมาคือการแนะนำในด้านการพัฒนาการผลิต (ร้อยละ 73) ส่วนการให้การอบรมด้านการออกแบบลายผ้ามีหน่วยงานเพียงร้อยละ 53 ที่ให้การส่งเสริมด้านนี้ สำหรับความช่วยเหลือด้านการพัฒนาการผลิตด้านอื่นๆ ที่หน่วยงานให้ความช่วยเหลือ ดังนี้ คือ

1. การอบรมวิธีการบรรจุผลิตภัณฑ์และให้ใช้ภูมิปัญญาไทยในการสร้างแบบหีบห่อ
2. จัดสอบการทอ การผลิต

6.3.4 ลักษณะของการพัฒนาที่ควรได้รับในอนาคต

ผู้บริหารได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยว่าควรได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

ก) ด้านการพัฒนาด้านการผลิต

จากแผนภาพที่ 6.13 จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านคุณภาพผ้าเป็นหลัก (ร้อยละ 47) รองลงมาคือการผลิตที่ตรงกับความต้องการของตลาด

ข) ด้านการพัฒนาผ้า

จากแผนภาพที่ 6.14 จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าการพัฒนาผ้าที่เน้นคุณภาพ ดี ลาย และเส้นด้ายควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต (ร้อยละ 53) ส่วนการแปรรูปนั้นผู้บริหารร้อยละ 13 เห็นควรได้รับการส่งเสริมเช่นกัน

ค) ด้านการพัฒนาลายผ้า

จากแผนภาพที่ 6.15 จะเห็นว่าผู้ผลิตควรได้รับการส่งเสริมด้านการพัฒนาฝีมือของลายใหม่ และประยุกต์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด (ร้อยละ 47) นอกจากนั้นลายผ้าโบราณที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของคนน่านควรได้รับการฟื้นฟูเช่นกัน (ร้อยละ 20)

ง) ด้านการจัดหาทุน

จากแผนภาพที่ 6.16 จะเห็นว่าผู้บริหารร้อยละ 13 เห็นว่าผู้ผลิตควรจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน อีกร้อยละ 13 เช่นกันที่เห็นว่ารัฐควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่กลุ่มทอผ้า อย่างไรก็ตามในที่นี้มีผู้บริหารถึงร้อยละ 53 ที่ไม่แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้

จ) ด้านการตลาด

จากแผนภาพที่ 6.17 จะเห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการหาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 33) ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ผลิตยังรวมตัวกันไม่เป็นระบบ การหาแหล่งจำหน่ายควรขยายขอบเขตให้กว้างขวางกว่านี้ นอกจากนี้ ร้อยละ 27 ของผู้บริหารเห็นว่าการพัฒนาตลาดสู่ต่างประเทศควรได้รับการส่งเสริม เพื่อใช้เป็นช่องทางในการกระจายสินค้า

ฉ) ด้านการบริหารจัดการ

จากแผนภาพที่ 6.18 จะเห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ผลิตควรจัดตั้งเป็นชมรมโดยให้ทางจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ (ร้อยละ 73) แสดงว่าผู้บริหารยังมีแนวคิดยึดติดกับการใช้รัฐเป็นผู้เริ่ม ซึ่งขัดกับแนวทางในการกระจายอำนาจ นอกจากนี้มีผู้บริหารเพียงร้อยละ 7 เท่านั้นที่เห็นว่าควรส่งเสริมด้านการจัดการแบบครบวงจร

ช) ด้านข้อมูลสารสนเทศ

ร้อยละ 27 ของผู้บริหารเห็นว่าควรให้การส่งเสริมด้านการให้ข่าวสารและแหล่งจำหน่ายแก่ผู้ผลิต รองลงมาคือการเสนอให้เผยแพร่สินค้าหรือข้อมูลผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 20)

6.3.5 ความคิดเห็นต่อการเปิดการค้าเสรี การกระจายอำนาจ และนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

สำหรับความคิดเห็นและการรับรู้ต่อการเปิดการค้าเสรี (ตลาดที่ไม่มีการกีดกันจากตลาดต่างประเทศ) นั้นปรากฏว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ทราบเกี่ยวกับการกีดกันตลาดจากต่างประเทศ (ร้อยละ 80) ร้อยละ 20 ให้ความเห็นว่าการเปิดการค้าเสรีนั้นจะมีผลกระทบต่อสินค้าผ้าไทย โดยมีผลกระทบในด้านบวกและลบไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มที่มองเห็นผลกระทบด้านลบอาจมีความคิดเห็นเชื่อมโยงกับคุณภาพผ้า หากไม่ได้รับการพัฒนามีผลด้านลบ ในขณะที่กลุ่มผู้ที่มีความคิดเห็นว่าผลกระทบจะเป็นไปทางด้านบวกคาดว่าเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเปิดรับตลาดเสรีและมีความมั่นใจในคุณภาพของผ้าไทย

สำหรับประเด็นเรื่องนโยบายการกระจายอำนาจนั้น ร้อยละ 80 ของผู้บริหารทราบนโยบายนี้ ส่วนนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้น ผู้บริหารร้อยละ 53 เห็นว่านโยบายดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด ส่วนผู้ที่เห็นว่านโยบายนี้จะมีผลกระทบต่อหน่วยงานนั้น คาดว่าหน่วยงานอาจต้องเปลี่ยนบทบาทไปจากเดิม (ร้อยละ 67)

ตารางที่ 6.23 จำนวนหน่วยงานที่การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน จำแนกตามแหล่งที่สังกัด

นโยบายจากกระทรวง / สำนักงาน	จำนวนหน่วยงาน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	3
กระทรวงศึกษาธิการ (กรมอาชีวศึกษา)	2
กระทรวงอุตสาหกรรม	1
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม	2
กระทรวงมหาดไทย	1
กระทรวงพาณิชย์	1
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	1
สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ	1
หอการค้าไทย	2
องค์กรเอกชน	1
จำนวน	15

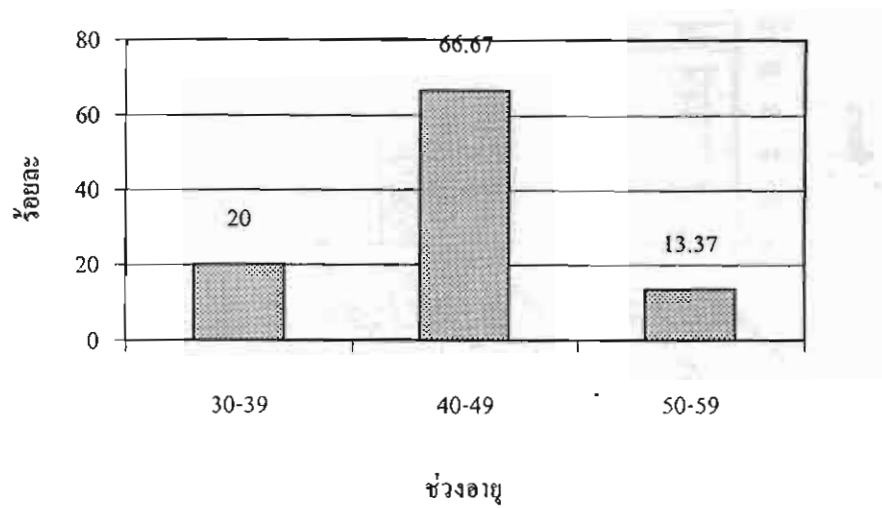
ตารางที่ 6.24 จำนวนหน่วยงานที่การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน จำแนกตามอายุของหน่วยงาน

อายุของหน่วยงาน (ปี)	จำนวน
1-9	4
10-19	3
20-29	3
>= 30	4
รวม	14

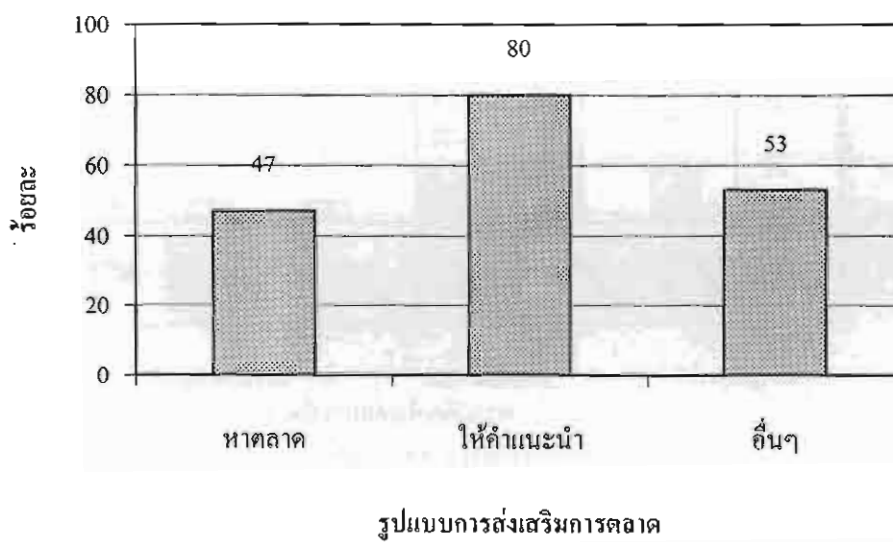
ตารางที่ 6.25 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานจำแนกตามความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการ
สนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยใน
จังหวัดน่าน จำแนกตามอายุของหน่วย

ความรับผิดชอบจากหน่วยงานด้านต่างๆ	จำนวน	%
1. ด้านการเงิน	12	80
1. ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้า	10	67
2. ให้เงินเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่มแบบดอกเบี้ยต่ำ/ให้เปล่า	7	47
3. อื่นๆ	12	80
2. ด้านการตลาด	13	87
2.1 หาตลาดให้โดยตรง	7	47
2.2 ให้คำแนะนำและอบรมในการหาช่องทางจำหน่าย ผลิตภัณฑ์	13	87
2.3 อื่นๆ	8	53
3. ด้านการพัฒนาการผลิต	11	73
1. ให้คำแนะนำการออกลายผ้าตรงกับความต้องการของ ตลาด	9	60
2. ให้การอบรมด้านลายผ้า	6	40
3. คำแนะนำด้านการผลิต	11	73
4. ให้การอบรมในการพัฒนาวิธีการผลิต	6	40
5. ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิธีการผลิตใหม่ๆ	10	67
6. จัดหาเครื่องมือ	5	33
7. อื่นๆ	6	40

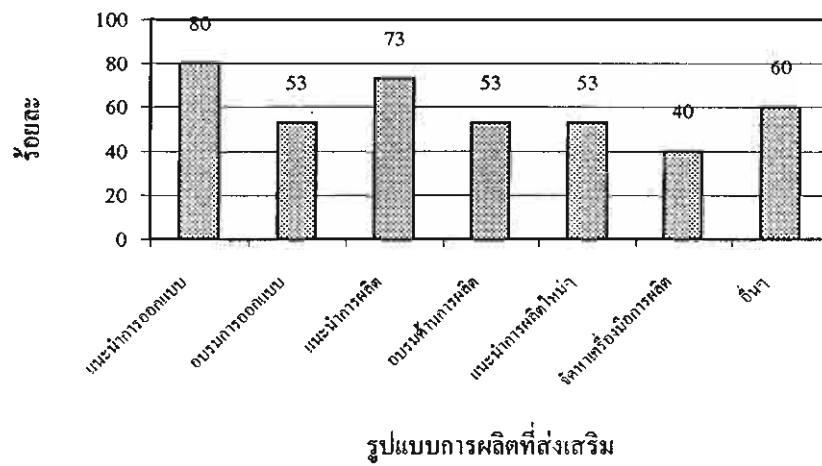
หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก

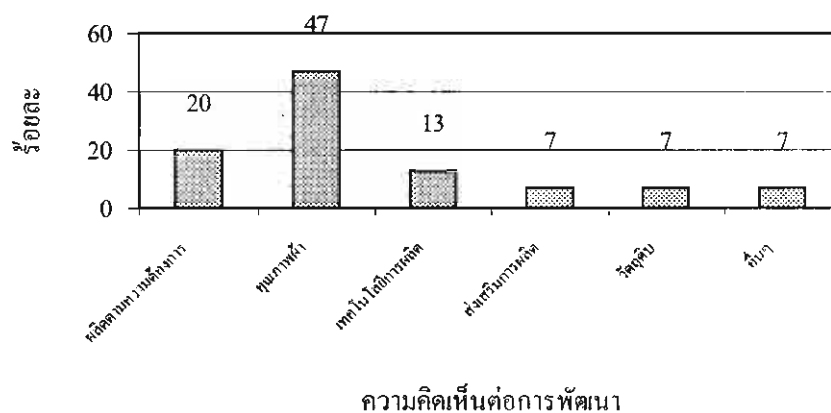
แผนภาพที่ 6.10 ร้อยละของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญเห็นจำแนกตามกลุ่มอายุ

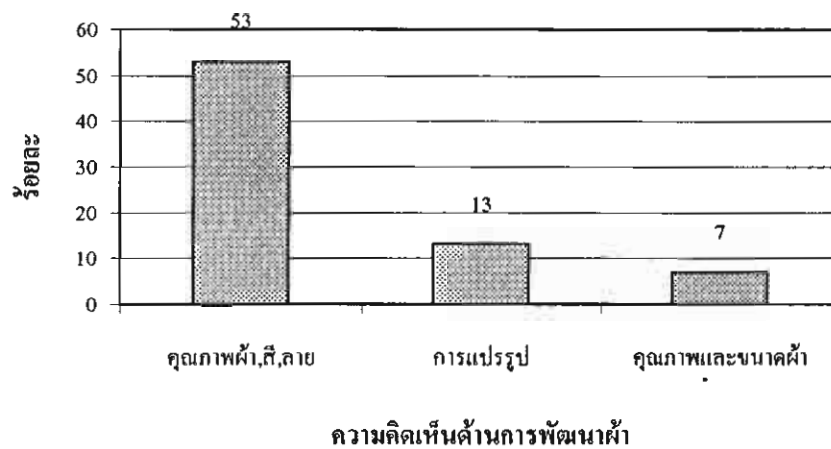
แผนภาพที่ 6.11 ร้อยละของหน่วยงานจำแนกตามรูปแบบการส่งเสริมการตลาด
ที่หน่วยงานให้ความช่วยเหลือ

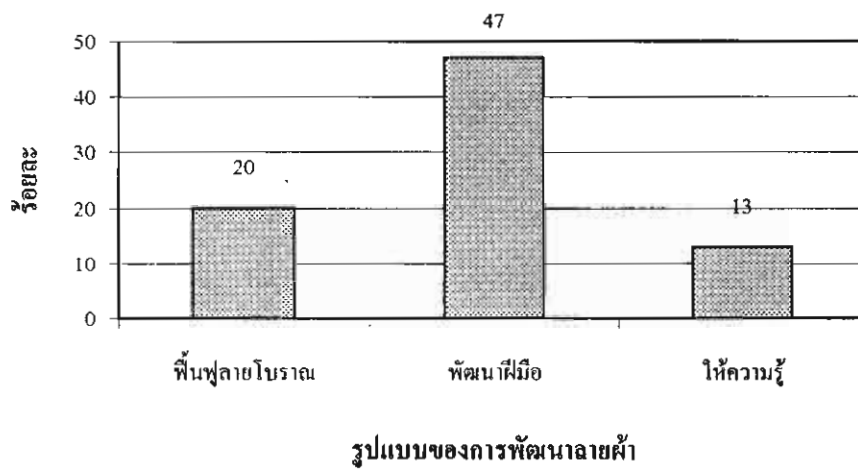
แผนภาพที่ 6.12 ร้อยละของหน่วยงานจำแนกตามรูปแบบของการผลิตที่หน่วยงานให้การส่งเสริม

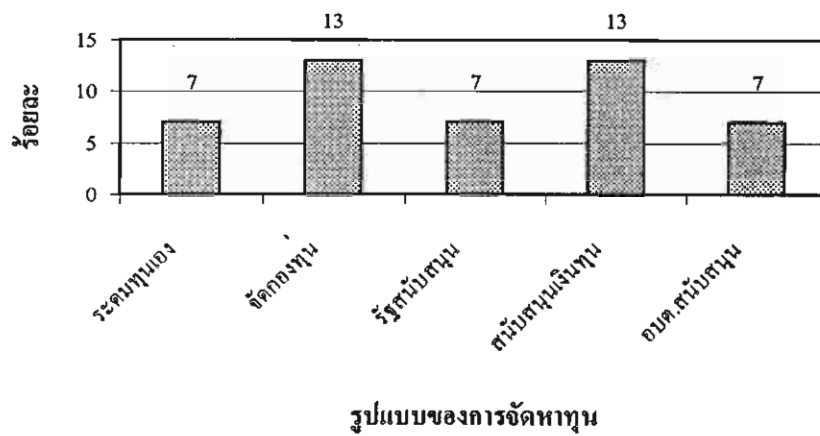
แผนภาพที่ 6.13 ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นต่อการพัฒนาด้านการผลิตที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต

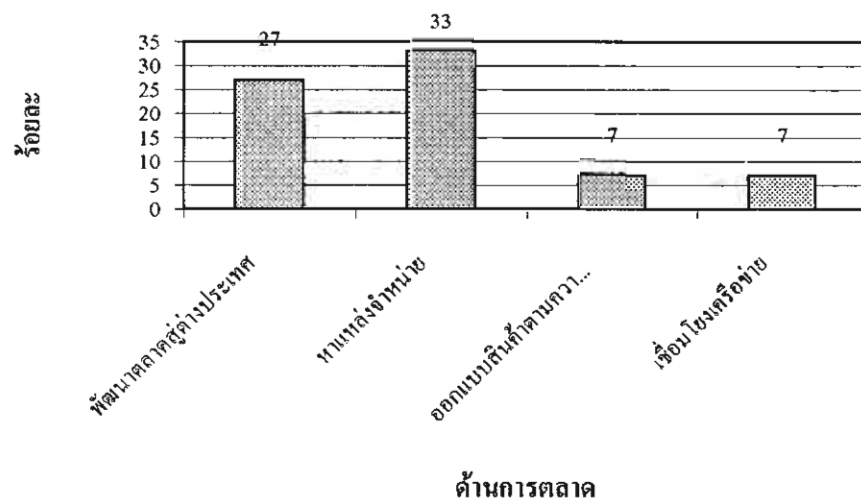
แผนภาพที่ 6.14 ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นต่อการพัฒนาผ้า
ที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต

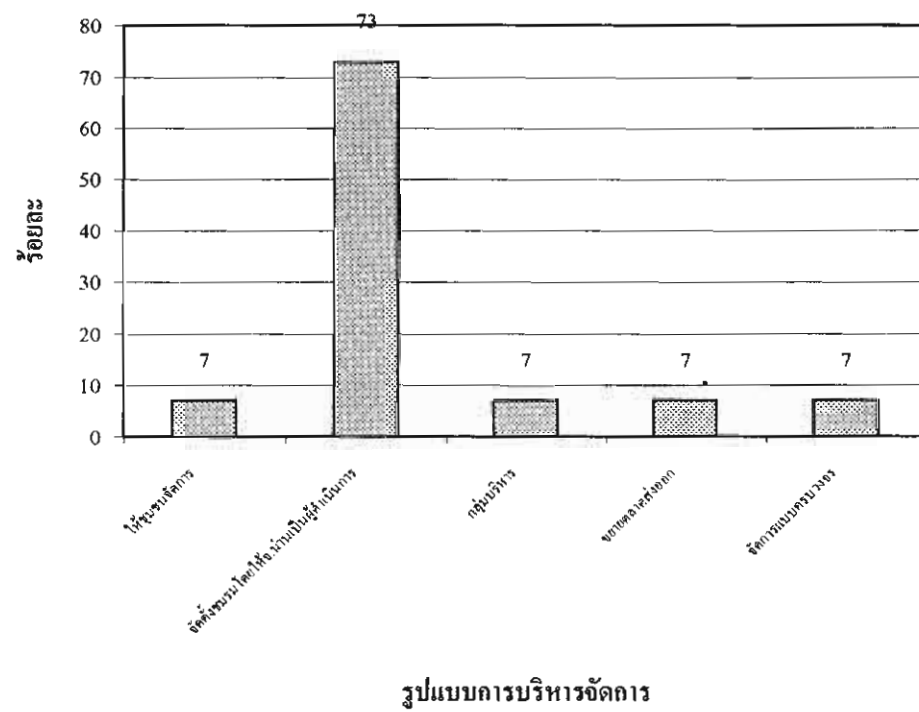
แผนภาพที่ 6.15 ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นต่อการพัฒนาผ้า
ที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต

แผนภาพที่ 6.16 ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการจัดหาทุน
ที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต

แผนภาพที่ 6.17 ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการตลาด
ที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต

แผนภาพที่ 6.18 ร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบริหารจัดการ
ที่ควรได้รับการส่งเสริมในอนาคต

6.4 ผลการสำรวจผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน (FORM D)

6.4.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย

จากการสอบถามผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านจำนวน 25 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมือง (14 ราย) รองลงมาคือที่อำเภอปัว (4 ราย) ส่วนที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอเวียงสา มีเพียงแห่งละ 2 ราย สำหรับที่อำเภอสองแคว อำเภอเชียงกลาง และอำเภอท่าวังผา มีเพียงแห่งละ 1 ราย ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่ เป็น เพศหญิง (ร้อยละ 84) มีอายุเฉลี่ยประมาณ 36.41 ปี และมีอายุงานเฉลี่ย 9 ปี

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจมาแล้วต่ำสุดคือ 4 ปี และสูงสุด 23 ปี โดยเฉลี่ยดำเนินธุรกิจมาแล้วประมาณ 10 ปี ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่ดำเนินธุรกิจเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่อำเภอท่าวังผา (23 ปี) รองลงมาคือ ที่อำเภอทุ่งช้าง (20 ปี) และอำเภอเวียงสา (13.5 ปี) และอำเภอเชียงกลาง (11 ปี) ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่อำเภอปัว ดำเนินธุรกิจมาแล้วไม่นานนัก (6.75 ปี) เมื่อเทียบกับที่อำเภออื่นๆ เว้นแต่ที่อำเภอสองแควที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีประสบการณ์ในธุรกิจนี้น้อยที่สุด คือ 4 ปี สำหรับที่อำเภอปัว ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีพนักงานประมาณ 35 คนต่อแห่ง ส่วนที่อำเภอเวียงสาผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีพนักงานประมาณ 30 คนต่อแห่ง ซึ่งมากกว่าที่อำเภอเมือง (10 คน) อย่างไรก็ตามหากพิจารณาโดยรวมทั้งจังหวัดจะพบว่าจำนวนตัวแทนจำหน่ายหรือพนักงานลูกจ้างมีเฉลี่ยประมาณ 15 คน ต่อ 1 ร้าน

ส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 71 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายไม่มีร้านสาขา แต่ในบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีสาขา จำนวนสาขาที่มีมากที่สุด คือ 16 สาขา ซึ่งคือผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่อำเภอปัว รองมาคือที่อำเภอเมือง (4 แห่ง) ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่อำเภอปัวมีสาขาเฉลี่ย 4 สาขา ซึ่งมากกว่าที่อำเภออื่น และถ้าดูโดยรวมแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีสาขาเฉลี่ยเพียงรายละ 1 แห่ง เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจหลัก คือ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 52.4 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีการขายส่งเป็นช่องทางการขายหลัก ส่วนการขายปลีกที่ถือเป็นการขายหลักนั้น มีเพียงร้อยละ 47.6 เท่านั้น ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายในอำเภอเมืองส่วนมากใช้การขายปลีกเป็นช่องทางการขายหลัก (ร้อยละ 64) ส่วนที่อำเภอปัวและอำเภอทุ่งช้างนั้นผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนมากใช้การขายส่งเป็นช่องทางหลัก (ร้อยละ 75 และร้อยละ 67 ตามลำดับ) ในขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายในอำเภอเวียงสานั้นใช้ช่องทางขายหลักทั้งปลีกและส่งพอๆ กัน

สำหรับลักษณะการจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยนั้นจะอยู่ในจังหวัดและภายในภูมิภาคเป็นส่วนใหญ่

ส่วนแหล่งที่มาของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยที่จำหน่ายนั้นพบว่า ร้อยละ 56 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีการจัดผลิตผ้าขึ้นๆ เอง และเมื่อพิจารณาในรายอำเภอพบว่า ที่อำเภอเมือง ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรับสินค้ามาจำหน่ายสูงกว่าที่อำเภอเวียงสา และอำเภอปัว ในขณะที่อำเภอทุ่งช้างผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายจัดผลิตสินค้าเอง และรับมาจำหน่ายใกล้เคียงกัน

นอกเหนือจากการจำหน่ายผ้าแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายยังดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับผ้าอีก คือ มีการออกแบบลวดลาย (17 ราย) การจัดหาปัจจัยการผลิต (15 ราย) จัดการผลิตผ้าเอง (14 ราย) และมีการย้อมผ้า ปั่นผ้าเอง ดังแสดงในแผนภาพที่ 6.19

6.4.2 รายได้และยอดขาย

สำหรับรายได้ของกิจการจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยนั้นเท่าที่สอบถามพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีรายได้เฉลี่ยรวมทั้งหมดต่อปีประมาณ 21,352,000 บาท หรือมีรายได้เฉลี่ยต่อผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย 1 ราย ประมาณ 854,080 บาทต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นรายได้ที่ค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาจากขนาดของธุรกิจพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีขนาดธุรกิจขนาดใหญ่¹ คิดเป็นร้อยละ 16 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายทั้งหมด มีรายได้รวมประมาณ 14,400,000 บาท ต่อปี รองลงมา คือ ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีธุรกิจขนาดกลาง² คิดเป็นร้อยละ 20 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายทั้งหมด มีรายได้ประมาณ 3,952,000 บาท ต่อปี และผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีธุรกิจขนาดเล็ก³ คิดเป็นร้อยละ 64 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายทั้งหมด มีรายได้ประมาณ 3,000,000 บาท ต่อปี

สำหรับยอดขายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านนั้นพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมียอดขายรวมทั้งหมด ประมาณ 35,496,000 บาท ต่อปี และเมื่อพิจารณาจากขนาดธุรกิจพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีขนาดธุรกิจขนาดใหญ่⁴ คิดเป็นร้อยละ 16 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายทั้งหมด มียอดขายสูงสุด คือ ประมาณ 27,840,000 บาท ต่อปี ในขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีธุรกิจขนาดกลาง⁵ คิดเป็นร้อยละ 24 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายทั้งหมด และผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีธุรกิจขนาดเล็ก⁶ คิดเป็นร้อยละ 60 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายทั้งหมด มียอดขายใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 3,834,000 บาท และ 3,816,000 บาท ต่อปี

1 ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีรายได้ต่อปี 12,000,000-6,000,000 บาท

2 ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีรายได้ต่อปี 550,000-65,000 บาท

3 ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีรายได้ต่อปี 45,000-500,000 บาท

4 ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มียอดขายต่อเดือน 500,000-1,200,000 บาท

5 ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มียอดขายต่อเดือน 45,000-65,000 บาท

6 ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มียอดขายต่อเดือน 7,500-40,000 บาท

หากพิจารณาถึงจำนวนร้าน/บริษัทจำแนกตามขนาดธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านแล้วจะเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นร้านขนาดเล็ก (ยอดขายต่อเดือนประมาณ 7,500-40,000 บาท) มีร้านที่มีลักษณะขนาดใหญ่อยู่เพียง 2-3 ร้านเท่านั้น

สำหรับลักษณะของยอดขายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในรอบปีที่ผ่านมา ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายร้อยละ 72 เห็นว่ามีลักษณะเป็นไปตามฤดูกาล โดยช่วงที่ขายดี คือช่วงเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ และช่วงฤดูหนาว ซึ่งเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวขึ้นไปเที่ยวที่จังหวัดน่านมาก จากประสบการณ์ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายร้อยละ 40 นั้นเห็นว่า ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมายอดขายของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยเพิ่มขึ้น โดยให้เหตุผลว่า

1. มีการรณรงค์ให้ใช้ผ้าไทยมากขึ้น
2. รัฐให้การสนับสนุน
3. มีกระแสการอนุรักษ์ผ้าไทยมากขึ้น
4. มีความนิยมผ้าไทยเพิ่มขึ้นตามแฟชั่น
5. มีการดัดแปลงผ้าไทยเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากขึ้น

มีผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเพียงร้อยละ 24 เท่านั้นที่เห็นว่ายอดขายลดลง โดยให้เหตุผลว่าตลาดถึงจุดอิ่มตัวแล้ว เนื่องจากมีผู้ผลิตและผู้ขายผ้าไทยมากขึ้น และมีผลิตภัณฑ์จากประเทศลาวเข้ามาแข่งขัน

ร้อยละ 88 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย เห็นว่าผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยที่จำหน่ายยังมีเพียงพอกับความต้องการของตลาด และส่วนมากเห็นว่าคุณภาพของสินค้านั้นมีลักษณะตรงตามความต้องการของตลาดอยู่แล้ว (ร้อยละ 92) ในที่นี้ มีผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายบางท่านได้ให้เหตุผลว่าคุณภาพของสินค้าที่ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดในประเด็นของโทนการให้สี และงานด้านออกแบบที่ยังไม่ทันสมัย

สำหรับประเด็นเรื่องวิธีการประมาณยอดขายนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายใช้สถิติยอดขายในแต่ละวัน/เดือนมาเป็นหลักในการพิจารณา นอกจากนั้นยังพิจารณาลงในรายละเอียดของยอดขายที่แปรผันตามฤดูกาลด้วยและใช้ราคาค้นทุนมาร่วมในการพิจารณาเพื่อประมาณยอดขาย

6.4.3 ยอดจำหน่ายผ้าหลักและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าหลัก

เมื่อพิจารณาต่อไปว่าผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยประเภทใดที่จำหน่ายได้ดีที่สุด พบว่า ยอดขายที่เป็นผ้าชุด/ชิ้น เป็นประเภทของผ้าไทยที่ขายได้ดีที่สุด โดยยอดขายผ้าชุด/ชิ้นรวมทั้งสิ้นใน จังหวัดประมาณ 9,550 ชิ้นต่อเดือน ในบรรดาผ้าชุด/ชิ้น มีผ้าลายน้ำไหลมียอดจำหน่ายสูงที่สุด (2,870 ชิ้น) รองลงมาคือผ้าไทลื้อ (2,640 ชิ้น) และผ้าลายชิ้นป่อง (1,130 ชิ้น) ส่วนผ้าลายอื่นๆรวม กัน เช่น ลายจิด ขกดอก ผ้าปัก ลายผสมน้ำไหลไทลื้อ มียอดจำหน่ายประมาณ 2,910 ชิ้น ในที่นี้ผู้ ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเกือบทุกอำเภอนั้นจำหน่ายผ้าลายน้ำไหลได้มากที่สุด ยกเว้นที่อำเภอปัว ที่ ยอดขายผ้าลายไทลื้อนั้นสูงกว่าลายน้ำไหล

นอกจากจะจำหน่ายผ้าชุด/ชิ้นแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายยังจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกอบ ผ้าไทยด้วย ยอดขายของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยต่อเดือน มียอดรวมประมาณ 6,215 ชิ้น ส่วน ใหญ่เป็นของสินค้าแต่งตัว (3,010 ชิ้น) รองลงมาคือของใช้ส่วนตัว (2,320 ชิ้น) และสินค้าใช้ภายใน บ้าน (885 ชิ้น) แต่ละอำเภอมียอดขายผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าต่างกันไป เช่น ที่อำเภอปัว และ อำเภอทุ่งช้าง มียอดขายสินค้าประเภทของใช้ส่วนตัวมากกว่าผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าประเภทอื่น ใน ขณะที่อำเภอเวียงสา และอำเภอเชียงกลาง มียอดขายสินค้าเครื่องแต่งตัวมากกว่า ส่วนที่อำเภอเมือง ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมียอดขายสินค้าของใช้ส่วนตัวและภายในบ้านในปริมาณเท่าๆ กัน

6.4.4 คู่แข่งขัน

จากการสอบถามผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัด น่านจำนวน 25 ราย พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายให้ความเห็นว่ามีความเห็นว่ามีจำนวนผู้ที่ดำเนินธุรกิจใน ลักษณะเดียวกันในจังหวัด เฉลี่ยประมาณ 9 ราย ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า ปัญหาการแข่งขันเป็น ประเด็นหนึ่งที่สำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 68 ของผู้ประกอบการธุรกิจ จำหน่ายระบุว่าคู่แข่งอยู่ในจังหวัดเดียวกัน และประมาณร้อยละ 28 ของผู้ประกอบการธุรกิจ จำหน่ายระบุว่าคู่แข่งนั้นมาจากภูมิภาคในประเทศและจังหวัดใกล้เคียง โดยระบุว่าคือ จังหวัด แพร่ เชียงใหม่ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ร้อยละ 8 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายระบุ ว่ามีคู่แข่งจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศลาว ในที่นี้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายได้ระบุ ถึงลักษณะผลิตภัณฑ์ที่เป็นคู่แข่งคือ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายจากเชียงใหม่ ผ้ามัดหมี่จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลิตภัณฑ์ผ้าม่อฮ่อมจากแพร่ ผ้าตีนจก และผ้าทอเลียนแบบจากประเทศลาว เป็นต้น

6.4.5 การตั้งราคาและการระบายสินค้า

สำหรับการตั้งราคา ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่กำหนดโดยใช้ต้นทุน (ร้อยละ 76) รองมาคือปัจจัยในตลาด เช่น ราคาของคู่แข่ง (ร้อยละ 16) ความต้องการของตลาดเป็นพื้นฐาน (ร้อยละ 20) ส่วนการตั้งราคาตามที่ตกลงกับผู้ผลิตนั้นมีผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายร้อยละ 24 ใช้วิธี การนี้ แผนภาพที่ 6.20 แสดงรูปแบบของการระบายสินค้าที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเลือกใช้ พบ ว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่จะทำโดยวิธีแปรรูปผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 45.8) โดยทำเป็น เสื้อสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์แปรรูปอื่นๆ นอกจากนี้อาจมีการลดราคาขายปลีก (ร้อยละ 33.8) หรือ ส่งคืนให้ผู้ผลิต (ร้อยละ 16.4)

6.4.6 การได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณาถึงการสนับสนุนที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายได้รับพบว่า ประมาณเพียงร้อยละ 44 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเท่านั้นที่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งต่างๆ โดยได้รับการ สนับสนุนในด้านการอำนวยความสะดวก ในด้านคำแนะนำและการจำหน่าย ด้านความรู้เกี่ยวกับผ้า และการบริหาร สำหรับการสนับสนุนด้านเงินทุนมีไม่มากนัก โดยมาจากแหล่งต่างๆกัน ทั้งภาค รัฐและเอกชน ดังแสดงในแผนภาพที่ 6.21

สำหรับความคิดเห็นที่ควรปรับปรุงเกี่ยวกับผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเห็นว่าส่วนที่ควรปรับปรุง คือ

1. เทคนิคและทักษะความชำนาญในการผลิต
2. ด้านสีที่ใช้ย้อม
3. การออกแบบ สวดลาย
4. คุณภาพของปัจจัยการผลิต

นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายยังต้องการการสนับสนุนในด้านต่างๆ คือ ด้านการ ตลาด การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการส่งเสริม ด้านเงินทุน

6.4.7 การให้การสนับสนุน

ประมาณร้อยละ 68 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่ได้ให้การสนับสนุนกลุ่มทอผ้า โดยให้ การสนับสนุนในหลายๆ ด้าน ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการสนับสนุนการออกแบบ โดยให้คำแนะนำ และอบรมด้านแบบและลวดลาย รองลงมาคือ ด้านการผลิต โดย การจัดหาวัตถุดิบ การจัดหาเครื่อง มือ การให้คำแนะนำด้านการผลิต นอกจากนี้ที่สำคัญต่อมาก็คือด้านการตลาด โดย การซื้อผลผลิต

จากกลุ่ม และท้ายสุดคือ ด้านการเงิน เช่น ให้เงินกู้ยืมเพื่อการก่อตั้งกลุ่ม โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือให้เปล่า ให้เงินปันผลสมาชิกกลุ่ม ซื่อสัตย์และอุปการะให้ (ดูแผนภาพที่ 6.22)

6.4.8 ความพอใจ

โดยทั่วไปผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความพอใจในคุณภาพของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย กล่าวคือ ร้อยละ 62.5 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายพอใจในคุณภาพของผ้าไทย จากจังหวัดน่าน ขณะที่มียกย่องร้อยละ 37.5 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเท่านั้นที่ไม่พอใจในคุณภาพของผ้า นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความคิดเห็นว่า ลวดลายผ้า ควรมีการปรับปรุงการออกแบบให้หลากหลายและเป็นไปตามความต้องการของตลาดให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงด้านสีย้อมให้มีคุณภาพและเป็นไปตามความนิยมด้วย ส่วนการริเริ่มในการพัฒนาด้านต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตผ้าหรือผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าก็น่าจะมาจากผู้ผลิตและกลุ่มทอผ้าเอง

6.4.9 อนาคตของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 กล่าวว่าตนเองไม่ได้เข้าไปมีบทบาท หรือ ไม่มีโครงการที่จะมีส่วนในการพัฒนาผ้าไทย ในขณะที่ผู้ตอบว่าได้เข้าไปมีบทบาท หรือ มีโครงการที่จะพัฒนา ส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาด้านการออกแบบ ลวดลาย สีย้อม และการพัฒนาเทคนิครวมทั้งฝีมือในการผลิต รองลงมาจะเป็นเรื่องการตลาด และด้านทุน

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับยอดขายในช่วง 5 ปีข้างหน้า ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายประมาณร้อยละ 48 มีความคิดเห็นว่ายอดขายน่าจะเพิ่มขึ้น ขณะที่ร้อยละ 36 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย คาดว่ายอดขายจะไม่เปลี่ยนแปลง มีเพียงร้อยละ 16 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเท่านั้นที่มีความเห็นว่ายอดขายจะลดลง (ดูแผนภาพที่ 6.23) เมื่อพิจารณาในรายอำเภอที่ตั้งของร้านที่จำหน่ายพบว่า ที่อำเภอปัว และที่อำเภอเวียงสา ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความเห็นเกี่ยวกับอนาคตค่อนข้างเป็นไปในทางบวกมากกว่าที่อำเภออื่น โดยคิดว่าความต้องการของตลาดทั้งผ้าทอมือและผลิตภัณฑ์แปรรูปจะมีมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผ้าไทยเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น รวมทั้งมีกระแสการอนุรักษ์ผ้าพื้นเมืองสูงขึ้น ในขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายในอำเภอเมือง ส่วนใหญ่เห็นว่าแนวโน้มของยอดขายน่าจะคงที่ บรรดาผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่มีความคิดว่าแนวโน้มของยอดขายจะคงที่หรือลดลงนั้นได้เหตุผลว่า

1. มีการผลิตการทอผ้ามากขึ้น ทำให้ราคาตก
2. มีผลิตภัณฑ์มากเกินไปจนความต้องการของตลาด
3. การขาดแคลนการพัฒนาคุณภาพ ลวดลาย อาจไม่สร้างตลาดใหม่หรือไม่ทำให้ตลาดขยายตัวได้
4. มีผ้าจากประเทศลาวเข้ามาแข่งขัน ถึงแม้คุณภาพจะไม่ดีเท่าเทียมกับผ้าไทย แต่ราคาถูกกว่า
5. ทำเลที่ตั้งของร้านที่อยู่ห่างจากชุมชนนั้น เป็นอุปสรรคต่อการขายสินค้า
6. ระบายนี้เศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้ตลาดซบเซาลง

นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายร้อยละ 60 คาดว่าตลาดผ้าไทยจะขยายมากขึ้นตามภูมิภาคต่างๆ ในประเทศ ขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเพียงร้อยละ 24 เท่านั้นคาดว่าตลาดจะขยายตัวไปต่างประเทศ

ในอนาคตผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความคิดเห็นว่าผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจำเป็นต้องพัฒนาในหลายด้าน กล่าวคือ ควรพัฒนา ด้านคุณภาพผ้า (ร้อยละ 68) และด้านการสนับสนุน (ร้อยละ 64) รองลงมาคือ การออกแบบลวดลาย (ร้อยละ 52) และด้านการผลิต (ร้อยละ 36) ดังแสดงในแผนภาพที่ 6.24

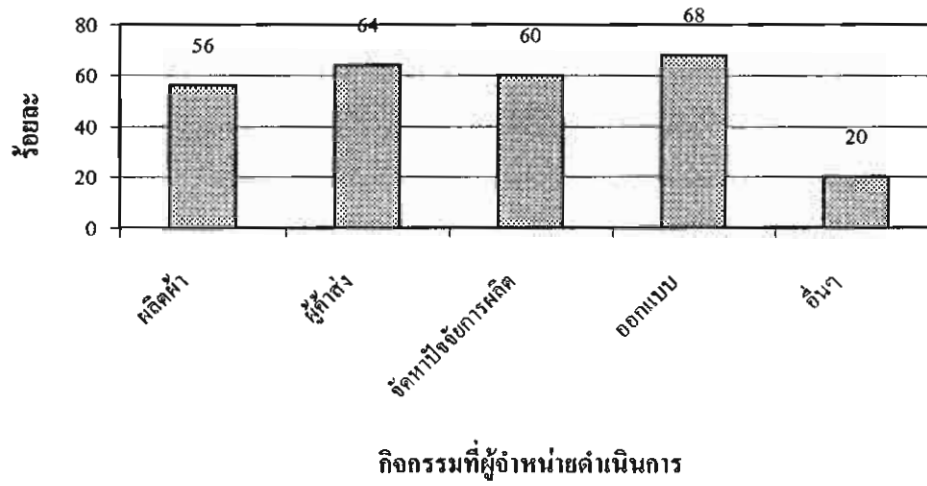
เมื่อพิจารณารายอำเภอพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่อำเภอเมืองเห็นควรเน้นว่าการพัฒนาคุณภาพผ้ามากที่สุด ขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่อำเภอบัวน้อยให้เน้นด้านการสนับสนุน สำหรับเรื่องการออกแบบลวดลายนั้น มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความคิดเห็นว่าควรพัฒนาลวดลาย และร้อยละ 16.7 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายให้เน้นเรื่องสี ส่วนด้านการสนับสนุน เรื่องการตลาดและข้อมูลเป็นเรื่องที่ควรพัฒนา เรื่องคุณภาพผ้าที่ควรพัฒนานั้นจะเกี่ยวกับด้านปัจจัยการผลิต ซึ่งทั้งนี้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการพัฒนา ด้านเทคนิคการผลิต เช่น เทคนิคการทอและด้านสี การย้อมสีและด้านทักษะในการปรับปรุงคุณภาพผ้า ด้านอื่นๆที่ควรมีการพัฒนา ได้แก่ ด้านเงินทุนและประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และด้านการตลาด

6.4.10 การกระจายส่วนท้องถิ่น

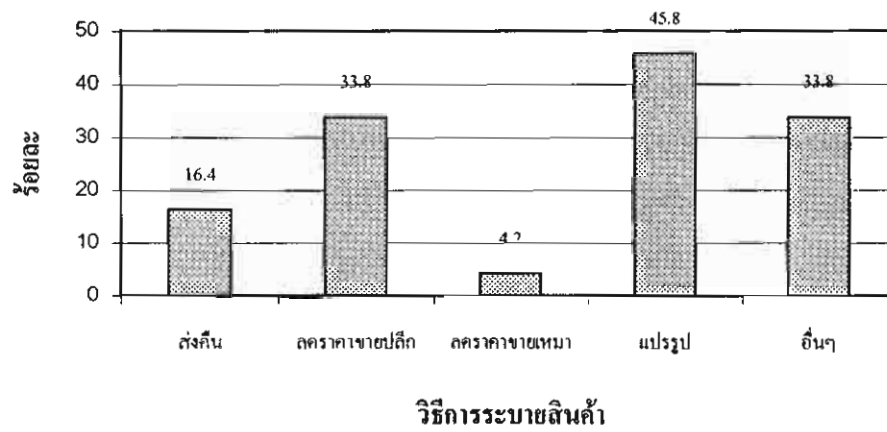
ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายประมาณร้อยละ 68 มีการรับรู้เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ และร้อยละ 36 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความเห็นว่า การกระจายอำนาจมีผลกระทบต่อร้านหรือบริษัท ในบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่เห็นว่าการกระจายอำนาจมีผลกระทบนั้น ร้อยละ

67 เห็นว่ามีผลกระทบด้านลบ โดยให้ความเห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายอาจถูกเรียกเก็บภาษีท้องถิ่น หรือราคาผ้าอาจตกต่ำลง

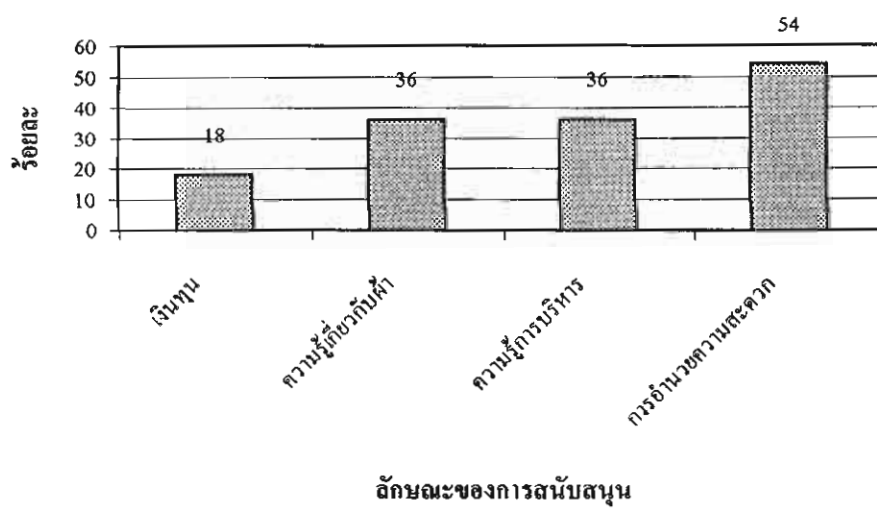
สำหรับประเด็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มทอผ้าในการพัฒนาท้องถิ่นหลังจากการกระจายอำนาจนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายประมาณร้อยละ 92 มีความเห็นว่ากลุ่มทอผ้าควรมีบทบาทมากขึ้น โดยให้เหตุผลว่า กลุ่มทอผ้าจะช่วยทำให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้น มีความสามารถในการพึ่งตนเองและเกิดความร่วมมือในชุมชนสูงขึ้น มีการส่งเสริมอาชีพของแม่บ้านและเยาวชน ทำให้มีเงินทุนและมีหน่วยงานมาสนับสนุนด้านการตลาด นอกจากนี้ยังการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์รวมทั้งมีการแปรรูปมากขึ้น

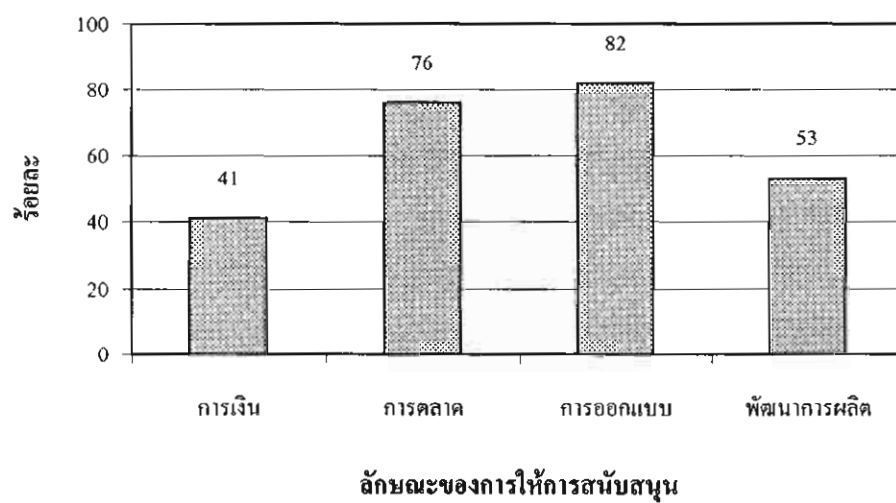
แผนภาพที่ 6.19 ร้อยละของผู้จำหน่ายจำแนกตามกิจกรรมที่ผู้จำหน่ายดำเนินการ

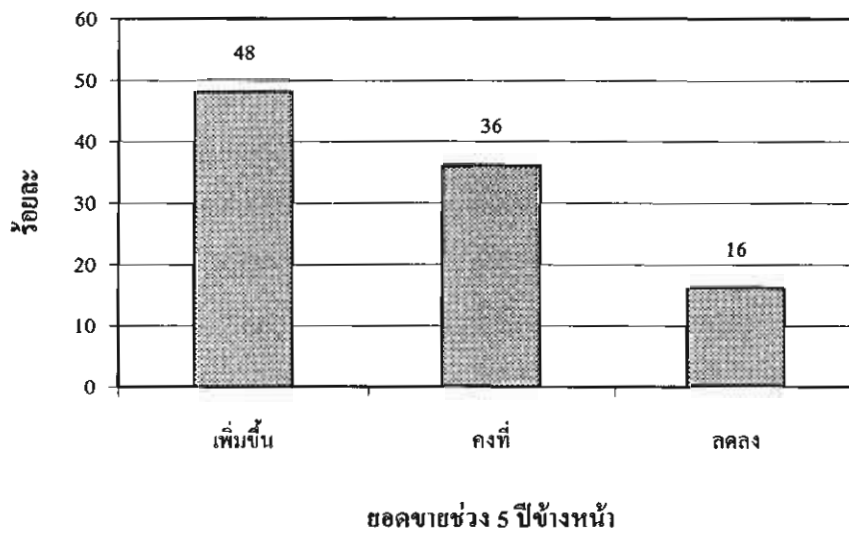
แผนภาพที่ 6.20 ร้อยละของผู้จำหน่ายจำแนกตามวิธีการระบายสินค้าที่ผู้จำหน่ายใช้

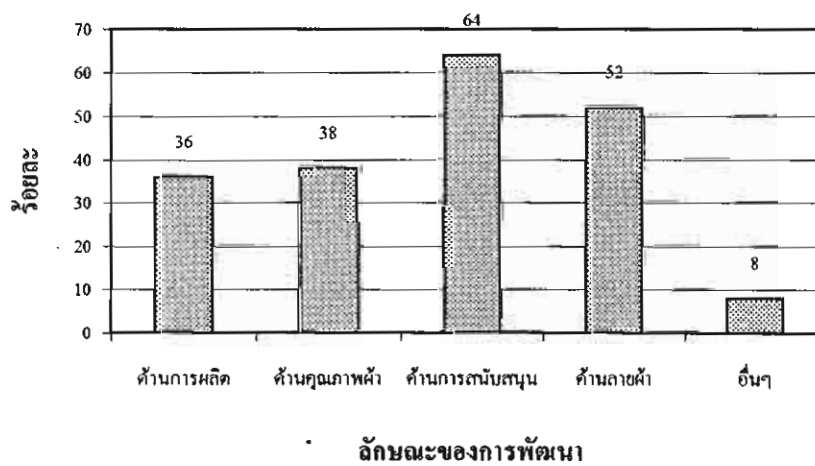
แผนภาพที่ 6.21 ร้อยละของผู้จำหน่ายจำแนกตามลักษณะที่ผู้จำหน่ายได้รับการสนับสนุน

แผนภาพที่ 6.22 ร้อยละของผู้จำหน่ายจำแนกตามลักษณะของการให้การสนับสนุนกลุ่มทองคำ

แผนภาพที่ 6.23 ขออายุช่วง 5 ปีข้างหน้า

แผนภาพที่ 6.24 ร้อยละของผู้จำหน่ายจําแนกตามความคิดเห็นต่อลักษณะของการพัฒนา
ผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

บทที่ 7

ผลการวิจัยระยะที่ 2

ความต้องการในอนาคตของผ้าไทย และทักษะแรงงานในอนาคตที่ใช้ในการผลิต

ผ้าไทยเป็นสินค้าที่แสดงถึงภูมิปัญญาของชาวไทย และเป็นศิลปะอันล้ำค่าที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย การที่จะสามารถธำรงไว้ซึ่งคุณค่าของศิลปะเหล่านี้ได้ จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพของผ้าให้มีคุณภาพสูงขึ้น รวมถึงการพัฒนาทักษะแรงงานในการผลิตผ้าไทย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงลักษณะความต้องการในอนาคตของผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย รวมทั้งทักษะแรงงานในอนาคตที่ใช้ในการผลิต การค้นหาคำตอบนั้นได้ใช้ Delphi Techniques เป็นเครื่องมือ ได้ดำเนินการเป็น 2 รอบ จึงได้ข้อมูลที่เป็นฉันทามติ (Concensus) โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทยในแต่ละสาขา จำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน ผลการศึกษามีดังนี้

7.1 ความสามารถขยายตัวของขนาดตลาดผ้าผ่านในอนาคตอีก 5 ปีข้างหน้า

ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 และ รอบที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีฉันทามติ ว่าขนาดตลาดของผ้าผ่านสามารถขยายตัวได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นในรอบที่ 1 ว่า ควรมีการปรับสีสรรให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด (ร้อยละ 66.67) และควรมีการปรับลวดลายของผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 50) ในขณะที่ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ไม่สามารถระบุรายละเอียดของการปรับผลิตภัณฑ์ได้อย่างเป็นฉันทามติ อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ควรมีการนำผ้ามาประยุกต์ทำผลิตภัณฑ์อื่นได้ (ร้อยละ 57.14) และควรปรับลวดลายของผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 52.38)

ด้านกระบวนการผลิต

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นในรอบที่ 1 ว่า ควรมีนักออกแบบ เข้ามาช่วยแนะนำ (ร้อยละ 62.50) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของรอบที่ 2 ว่า ควรมีนักออกแบบ เข้ามาช่วยแนะนำ (ร้อยละ 71.43) รวมถึงควรพัฒนากระบวนการผลิตทุกขั้นตอนอย่างจริงจัง (ร้อยละ 66.67)

ด้านการตลาด

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 และ รอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติตรงกันว่า ควรเน้นการวางแผนการทำการตลาด (ร้อยละ 71.43 และ ร้อยละ 90.48 ตามลำดับ)

7.2 จุดเด่นและจุดด้อยของผ้าผ่าน

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า จุดเด่นของผ้าผ่านส่วนใหญ่คือ ลวดลายสวยงาม (ร้อยละ 78.95) ส่วนจุดด้อยให้ความคิดเห็นว่ามีสีสรรไม่เหมาะสมมากที่สุด

(ร้อยละ 52.38) รองลงมาคือ ผ้ายังไม่ได้คุณภาพ เนื่องจาก สีตก ผ่าหุด และผ้ายังมีเนื้อไม่แน่นพอ (ร้อยละ 42.86)

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างจุดเด่นกับจุดด้อยแล้วพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า จุดเด่นของลวดลายผ้าพื้น มีมากกว่าจุดด้อยของลวดลายผ้าพื้น (ร้อยละ 71.43 เปรียบเทียบกับร้อยละ 21.05) และจุดเด่นในความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าพื้นมีมากกว่าจุดด้อยของการมีความเป็นเอกลักษณ์ (ร้อยละ 23.81 เปรียบเทียบกับร้อยละ 9.52) แต่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกันในเรื่องของสีสรร ซึ่งพบว่า สีสรรของผ้าพื้นนั้นมีจุดด้อยมากกว่าจุดเด่น (ร้อยละ 52.38 เปรียบเทียบกับร้อยละ 38.10)

จากผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเป็นฉันทามติว่าผ้าพื้นนั้นมีจุดเด่น ซึ่งสามารถสรุปได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ ในการสัมภาษณ์รอบที่ 2 จะสอบถามเฉพาะจุดด้อยของผ้าพื้น

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องต้องกันว่า ผ้าพื้นไม่มีจุดด้อยที่ชัดเจน แต่กระนั้นก็ดี ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างไม่เป็นฉันทามติว่า ผ้ายังไม่ได้คุณภาพ เช่น สีตก หุด เนื้อไม่แน่น (ร้อยละ 57.14) และยังมีข้อจำกัดในการใช้สอย (ร้อยละ 52.38)

7.3 ลวดลายของผ้าพื้นในปัจจุบันกับความต้องการของตลาด

ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญที่มีความมั่นใจสูงมีเพียงร้อยละ 19.05 ให้ความคิดเห็นว่า ลวดลายของผ้าพื้นในปัจจุบันเป็นที่ต้องการของตลาด โดยให้ความคิดเห็นอย่างเป็นเอกฉันท์ (Unanimity) ว่า ผ้าพื้นยังคงความเป็นเอกลักษณ์ (ร้อยละ 100) ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญที่มีความมั่นใจต่ำ (ร้อยละ 80.95) ให้ความคิดเห็นว่า ผ้าพื้นยังต้องมีการปรับลวดลาย สีสรร และออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้งาน (ร้อยละ 35.29)

ดังนั้นจากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 สามารถระบุได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความมั่นใจต่ำว่า ผ้าพื้นจะเป็นที่ที่ต้องการของตลาด ในการสัมภาษณ์รอบที่ 2 จึงขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญให้ระบุเหตุผลที่ผ้าพื้นไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่า สาเหตุที่ผ้าพื้นไม่เป็นที่ต้องการของตลาด คือ ลวดลาย และสีสรร (ร้อยละ 61.90) อย่างเป็นฉันทามติ ทั้งนี้เพราะลวดลายไม่สอดคล้องกับสมัยนิยม ตลาดส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักหรือคุ้นเคยกับลวดลายนี้ จึงทำให้ตลาดแคบไม่สามารถขยายได้อย่างกว้างขวาง

7.4 ทิศทางในการพัฒนาผ้าพื้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางในการพัฒนาผ้าพื้น ส่วนใหญ่ พบว่า ควรให้ความสำคัญกับตัวผลิตภัณฑ์มากที่สุด รองลงมา คือ กระบวนการผลิต และการตลาด ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ควรเน้นมาตรฐานของผ้าให้มากขึ้น (ร้อยละ 56.25) แต่ไม่เป็นฉันทามติ

ด้านกระบวนการผลิต

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติว่า ควรมีนักออกแบบ เข้ามาช่วยแนะนำ (ร้อยละ 85.71)

ด้านการตลาด

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างไม่เป็นฉันทามติว่า ควรมีการจัดร้านโชว์แฟชั่นโชว์ ลงนิตยสาร (ร้อยละ 23.81)

ดังนั้นในการสัมภาษณ์รอบที่ 2 จึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ และการตลาดเท่านั้น

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นอย่างเป็นเอกฉันท์ว่า ทิศทางในการพัฒนาผ้า่าน เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันนั้น ควรพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ และให้ความสำคัญอย่างเป็นฉันทามติว่า ควรเน้นมาตรฐานสินค้า (ร้อยละ 71.43) และควรเน้นความมีเอกลักษณ์ (ร้อยละ 71.43) ควรมีการทำการตลาด โดยให้ความสำคัญอย่างเป็นฉันทามติว่า ควรมีการจัดร้านโชว์ แฟชั่นโชว์ และลงนิตยสาร (ร้อยละ 80.95) รวมถึงให้ความคิดเห็นอย่างไม่เป็นฉันทามติว่า ควรตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า (ร้อยละ 57.14)

7.5 ลักษณะ ขนาด และประเภทแรงงานของการผลิตผ้า่านในอนาคต

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญไม่สามารถระบุขนาดของการผลิตผ้า่านในอนาคตได้ แต่ให้ความคิดเห็นอย่างไม่เป็นฉันทามติว่า ลักษณะของการผลิตผ้า่านในอนาคต ควรมีการรวมกลุ่มการผลิต (ร้อยละ 52.94) และในส่วนประเภทแรงงานการผลิต ควรเน้นให้แรงงานมีการแข่งขัน โดยฝีมือแรงงานควรมีคุณภาพและมาตรฐานสูง (ร้อยละ 54.56)

ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ได้ผลคล้ายคลึงกับรอบที่ 1 ว่า ผู้เชี่ยวชาญไม่สามารถระบุลักษณะการผลิตผ้า่านในอนาคตอย่างเป็นฉันทามติ แต่ให้ความคิดเห็นว่า ลักษณะการผลิตผ้า่านในอนาคต ควรมีผู้เชี่ยวชาญ หรือนักออกแบบให้คำแนะนำ (ร้อยละ 47.62) และในด้านประเภทแรงงานการผลิตผ้า่านในอนาคต ควรเน้นให้แรงงานมีฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ (ร้อยละ 28.57) แต่ความคิดเห็นนี้ไม่เป็นฉันทามติ

ในการวัดคุณภาพของแรงงานโดยตรงเป็นไปได้ยาก แต่สามารถวัดคุณภาพของแรงงานได้ทางอ้อม โดยสามารถวิเคราะห์ได้จากประสิทธิภาพของแรงงานที่มีประสิทธิภาพในการทอผ้า่าน โดยเฉลี่ย 6.16 ปี (ดูตารางที่ 6.12) ผนวกกับการฝึกอบรมที่ได้รับอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ กล่าวคือ แรงงานที่เข้าฝึกอบรมอย่างเป็นทางการมีน้อย (ดูตารางที่ 6.16) ในขณะที่แรงงานส่วนใหญ่จะได้รับคำแนะนำจากครอบครัว และเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม (ดูตารางที่ 6.14) รวมถึงกลุ่มทอผ้า

ในจังหวัดน่านบางกลุ่มยังได้รับการติดต่อจากนายทุนหรือผู้จ้างพอสมควร จากเหตุผลดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า คุณภาพของแรงงานอยู่ในระดับกลางที่ตลาดยังยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม คุณภาพด้านอื่น เช่น ทักษะการออกแบบ ลวดลาย การทำเส้นใย การผลิตสี ฟอก ย้อมสี แรงงานยังไม่มีทักษะและยังขาดแรงงานที่มีความสามารถในการทำผลิตภัณฑ์ผ้า

7.6 รูปแบบในการทำการตลาดของผ้าในอนาคต

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติว่า รูปแบบในการทำการตลาดของผ้าในอนาคต ควรจะให้ความสำคัญกับตัวผลิตภัณฑ์ ดังนั้นในการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ข้อคำถามจึงมุ่งเน้นเฉพาะรูปแบบในการทำการตลาดในด้านการกระจายสินค้า และด้านการทำการตลาด ผลการสัมภาษณ์ของรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ด้านการกระจายสินค้า

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างเป็นเอกฉันท์ ว่า รูปแบบการกระจายสินค้าของผ้าในอนาคตต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติว่า ควรจัดให้มีศูนย์การกระจาย และจำหน่ายสินค้า (ร้อยละ 76.19)

ด้านการทำการตลาด

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเป็นเอกฉันท์ ว่า รูปแบบการทำการตลาดในอนาคตต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติว่า ควรมีการวางแผนการตลาด (ร้อยละ 95.24)

7.7 ลักษณะของกลุ่มลูกค้าในอนาคต และการเข้าไปแข่งขันในตลาด

กลุ่มลูกค้าในอนาคตของผ้าในอนาคต

ผลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นอย่างไม่เป็นฉันทามติว่า กลุ่มลูกค้าในอนาคตของผ้าในอนาคตเป็นคนไทยที่อยู่ในวัยทำงาน และนักท่องเที่ยว และผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างไม่เป็นฉันทามติว่า กลุ่มลูกค้าในอนาคตของผ้าในอนาคตไม่แตกต่างไปจากปัจจุบัน

การแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกเป้าหมายที่ชัดเจน

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติว่า ลักษณะการแข่งขันในตลาดของผ้าในอนาคต ควรมีการแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (ร้อยละ 71.43) แต่ไม่สามารถระบุรายละเอียดอย่างเป็นฉันทามติได้ ในผลการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติว่า การแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ทำได้โดยเน้นด้านการส่งเสริมการตลาด (ร้อยละ 71.43) และควรเน้นความเป็นเอกลักษณ์ (ร้อยละ 66.67)

การปรับปรุงผลิตภัณฑ์

ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างไม่เป็นฉันทามติว่า ควรมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 57.14) ส่วนการสัมภาษณ์รอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติว่า ควรมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 90.48) ในตลาดต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้มีนักออกแบบ เข้ามาช่วยแนะนำ (ร้อยละ 85.71) อย่างเป็นฉันทามติ และควรเพิ่มรูปแบบการผลิต (ร้อยละ 57.14) และการปรับลดหลาย สีสรร (ร้อยละ 57.14) อย่างไม่เป็นฉันทามติ

7.8 ศักยภาพในการรองรับการพัฒนา และการผลิตในอนาคตของระดับฝีมือแรงงาน

การสัมภาษณ์รอบที่ 1 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างเป็นเอกฉันท์ ว่าระดับฝีมือแรงงานในปัจจุบัน มีศักยภาพในการรองรับการพัฒนา และการผลิตในอนาคตได้ แต่ไม่สามารถระบุรายละเอียดอย่างเป็นฉันทามติได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างไม่เป็นฉันทามติว่า ควรพัฒนาให้แรงงานมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ (ร้อยละ 33.33) รองลงมาคือ ควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือนักออกแบบ เข้ามาแนะนำและสร้างแรงจูงใจให้แรงงานมีความพอใจที่จะเรียนรู้และรับการสอน (ร้อยละ 28.57)

ในขณะที่ ผลการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญสามารถระบุรายละเอียดได้อย่างเป็นเอกฉันท์ว่า ควรมีการพัฒนาระดับฝีมือแรงงานใน 4 ด้าน ได้แก่ ควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือนักออกแบบ เข้ามาแนะนำและสร้างแรงจูงใจให้แรงงานมีความพอใจที่จะเรียนรู้และรับการสอน (ร้อยละ 90.48) ควรมีการสืบทอดฝีมือแรงงานต่อไปในอนาคต (ร้อยละ 76.19) แรงงานควรมีฝีมือมาตรฐาน (ร้อยละ 71.43) และแรงงานควรมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ (ร้อยละ 61.90) ตามลำดับ

7.9 องค์กร / หน่วยงาน ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีศักยภาพ

การสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติว่า หน่วยงานของรัฐ (ร้อยละ 90.48) และหน่วยงานเอกชน (ร้อยละ 66.67) ควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีศักยภาพ

7.10 คู่แข่งขันในอนาคต และลักษณะการแข่งขันในอนาคต

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอย่างเป็นฉันทามติว่า คู่แข่งขันในอนาคต คือ คู่แข่งขันภายในประเทศ (ร้อยละ 85.71)

บทที่ 8

ข้อสรุป ข้อวิจารณ์ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1 ข้อสรุป

โครงการวิจัยนี้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้ว่าตลาดของผ้าพื้นมีขนาดใหญ่พอควรประมาณ 60 ล้านบาทต่อปี การรวมตัวของกลุ่มทอผ้ามีลักษณะรวมตัวกันเป็นกลุ่มๆตามแบบดั้งเดิมที่พบได้ในจังหวัดต่างๆซึ่งขาดการส่งเสริมและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การถ่ายทอดทักษะมีลักษณะแบบประเพณีหรือเพียงภายในกลุ่มทอผ้า การตลาดของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้อยู่ในเพียงระยะเริ่มต้น กลุ่มทอผ้าขาดทักษะทางด้านนี้เป็นอย่างมาก ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เกิดจากการลอกเลียนแบบ การเจาะตลาดไม่เป็นระบบ การกระจายสินค้าเป็นแบบเก่าซึ่งผ่านพ่อค้าคนกลางหรือนายหน้า ราคาถูกกำหนดตามตลาดแทนที่จะกำหนดตามคุณภาพหรือการใช้งานของผลิตภัณฑ์การส่งเสริมการตลาดมีน้อยส่วนมากเป็นการจัดนิทรรศการซึ่งได้รับความสนใจน้อยลงในปัจจุบัน

ในช่วงที่สองโครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นถึงความต้องการในอนาคตของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย และทักษะแรงงานในอนาคตที่ใช้ในการผลิตโดยใช้กรณีศึกษาจังหวัดน่านและเทคนิค Delphi ในการพยากรณ์และวิเคราะห์ ซึ่งโครงการวิจัยในช่วงที่สองนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทยในแต่ละสาขาจำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน ผลการวิจัยสามารถสรุปย่อได้ดังนี้

- ตลาดของผ้าพื้นในอนาคตยังสดใสและสามารถขยายตัวได้ แต่ธุรกิจจำเป็นต้องปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ปรับปรุงกระบวนการผลิตโดยจำเป็นต้องมีนักออกแบบแนะนำ มีการพัฒนากระบวนการผลิตทุกขั้นอย่างจริงจัง และมีการทำการตลาดโดยเน้นที่แผนการตลาด (การทำการตลาดอย่างมีระบบ)
- จุดเด่นของผ้าพื้นอยู่ที่ลวดลายสวยงาม แต่จุดด้อยไม่สามารถบ่งชี้ชัดเจนได้ นอกจากนี้ลวดลายและสีสรรของผ้าพื้นยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาด
- ทิศทางในการพัฒนาผ้าพื้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันควรให้ความสำคัญกับ
 - ผลิตภัณฑ์โดยเน้นมาตรฐานมากขึ้นและความเป็นเอกลักษณ์
 - กระบวนการผลิต โดยเน้นการแนะนำจากนักออกแบบ
 - การตลาดโดยเน้นการจัดร้านโชว์ แฟชั่นโชว์ ลงนิตยสาร
- รูปแบบในการทำการตลาดของผ้าพื้นในอนาคตควรมีการเปลี่ยนแปลง
 - ด้านผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน
 - การกระจายสินค้าโดยการจัดตั้งศูนย์การกระจายและจำหน่ายสินค้า
 - การทำการตลาดโดยมีการวางแผน

- กลุ่มลูกค้าในอนาคตไม่แตกต่างจากเดิม
 - ลักษณะการแข่งขันในอนาคตต้องมี
 - การแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มตลาดเป้าหมายโดยเน้นที่การทำการตลาดและการส่งเสริมการตลาด การผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์
 - การปรับปรุงผลิตภัณฑ์โดยอาศัยคำแนะนำจากนักออกแบบ
 - ระดับฝีมือแรงงานในปัจจุบันสามารถรองรับการผลิตในอนาคตได้แต่ต้องมีการพัฒนา
 - โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญแนะนำและการสร้างแรงจูงใจ
 - การสืบทอดแรงงาน
 - การสร้างมาตรฐานฝีมือ
 - ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ
 - องค์กรของรัฐและเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนาทักษะแรงงาน
 - คู่แข่งขันในอนาคตไม่ต่างจากคู่แข่งในปัจจุบันซึ่งคือคู่แข่งภายในประเทศ
- การวิจัยในช่วงที่สองนี้ได้สะท้อนและยืนยันแนวทางต่างๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าขนานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าขนาน ซึ่งเราเชื่อมั่นใจได้ว่าสามารถนำไปประยุกต์กับผ้าไทยในภูมิภาคอื่นได้ ถ้าสิ่งแวดล้อมของธุรกิจนี้ในอนาคตยังคงคล้ายคลึงกับปัจจุบัน ดังนั้นทักษะแรงงานที่สำคัญคือ ทักษะในการผลิตสินค้าและทักษะในการทำการตลาดอย่างมีระบบ

8.2 ข้อวิจารณ์

มุมมองในอนาคตด้านการตลาดของผ้าไทยและทักษะแรงงานในการผลิตผ้าไทย

การแบ่งส่วนตลาด (Segmentation)

ธุรกิจผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านดำเนินการตลาดโดยมีการแบ่งส่วนตลาดน้อยมาก ส่วนมากเป็นการทำการตลาดมวลชน (Mass Marketing) โดยที่ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตไม่ได้นำหลักทฤษฎีเข้ามาประยุกต์ ทำให้มีการดำเนินการตลาดแบบซ้ำซ้อนและขาดจุดขาย กล่าวคือผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะถูกผลิตตามความถนัดหรือประเพณีที่สืบทอดกันมาก เมื่อมีกลไกทางการตลาดเข้ามามีบทบาททำให้ผู้ผลิตหันมาเน้นการผลิตปริมาณมากๆ มากกว่าการผลิตที่เน้นคุณภาพ และส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ที่มีความละเอียดและต้องใช้เวลามากในการผลิตไม่ได้รับการส่งเสริม นายหน้า ผู้ส่งออกหรือผู้จัดซื้อจากต่างประเทศได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำการตลาดโดยได้เริ่มคัดแปลงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยและมีการผสมผสานลายจากหลายแหล่ง ทำให้ลายดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ถูกทอดทิ้งและเริ่มสูญหายไป

ลักษณะการตลาดที่เน้นการใช้งาน (Application) หรือคุณประโยชน์ (Benefits) และการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) เริ่มเกิดเป็นส่วนแบ่งตลาดที่ชัดเจน เช่นการผลิตผ้าเป็นชิ้น/ชุดเพื่อใช้

ในการคัดเลือกผ้าซึ่งเป็นส่วนแบ่งตลาดที่ใหญ่ที่สุดประมาณร้อยละ 79.22 และการผลิตผ้าพื้นเพื่อใช้ในการตกแต่งบ้าน เช่นผลิตผ้าม่าน ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ ฯลฯ ซึ่งมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า นอกจากนี้ยังมีการแบ่งส่วนตลาดที่มุ่งเน้นผู้ใช้ (User) เป็นหลัก เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่การแบ่งในลักษณะที่สองนี้มีการพัฒนาน้อยมาก

การเจาะตลาด (Targeting)

การเจาะตลาดของผู้ผลิตและผู้ขายในจังหวัดน่านดำเนินการตลาดที่มุ่งเน้นส่วนตลาดเดียวกันหรือใกล้เคียงกันคือตลาดคนไทยที่ใช้ในการคัดเลือกผ้า ส่วนตลาดอื่นๆเป็นตลาดเล็กแต่มีศักยภาพสูงเช่นตลาดการตกแต่งบ้าน และผลิตภัณฑ์ตกแต่งต่างๆ

การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Positioning)

ผ้า่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า่านไม่มีการกำหนดตำแหน่งอย่างชัดเจนสืบเนื่องมาจากการทำการตลาดแบบมวลชนและการผลิตตามประเพณีหรือวิถีชีวิต ตำแหน่งที่พอจะมีอยู่ในปัจจุบันคือผ้าโบราณ และผ้าชนวนการประกวครางวัล ก็เป็นส่วนที่เล็กมาก การทำตราผลิตภัณฑ์ การเสริมสร้างคุณภาพ และ การปรับมาตรฐานและคุณภาพจะเป็นหัวใจในการทำการตลาดต่อไป

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix)

ผลิตภัณฑ์ (Product)

ผลิตภัณฑ์ผ้า่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า่าน ส่วนมากจะผลิตตามประเพณีหรือตามความต้องการของตลาดซึ่งมักจะไม่มีเสริมสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้ซื้อไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายที่มาจากหลายแหล่งผลิตได้ ทำให้ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์อยู่เพียงที่ราคาของสินค้า ประจวบกับการทำการตลาดแบบลอกเลียนแบบทำให้ผู้คิดค้นลายใหม่หรือผลิตภัณฑ์ใหม่มีความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะสั้นเท่านั้น การสร้างตราสินค้าเริ่มมีการพัฒนามากขึ้นและมีการริเริ่มจากร้านค้าปลีก หรือร้านค้าจากต่างประเทศ

ดังนั้นการที่จะขยายขนาดตลาดของผ้า่านนั้น ควรมีการปรับผลิตภัณฑ์ให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ทำผลิตภัณฑ์อื่นได้ เพื่อสร้างความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกและมีความต้องการในตัวผลิตภัณฑ์มากขึ้น ตลอดจนลวดลายและสีสรรของผ้า่านก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคด้วยเช่นกัน ในขณะเดียวกัน ทิศทางในการพัฒนาผ้า่านเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันกับคู่แข่งนั้น ควรจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น และควรคงความเป็นเอกลักษณ์ให้คงเดิม ทั้งนี้การเข้าไปแข่งขันในตลาดนั้น ควรจะมีผู้เชี่ยวชาญ หรือนักออกแบบ เข้ามาช่วยแนะนำและให้คำปรึกษาในด้านการออกแบบ และการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสม แรงงาน นอกจากนี้ควรให้ความรู้เกี่ยวกับผ้าไทยที่มีความเป็นมาของประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันแก่นักออกแบบ เพื่อสร้างความเข้าใจ และสามารถให้คำแนะนำแก่แรงงานได้อย่างถูกต้องทาง ทำให้แรงงานสามารถปรับผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดได้ โดยแบ่งเกรดของผลิตภัณฑ์ และวัตถุประสงค์การนำไปใช้ของผู้บริโภค ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับคุณภาพของวัตถุดิบ

ราคา และต้นทุนการผลิต รวมถึงส่งผลให้แรงงานมีงานทำอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาทักษะแรงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ราคา (Price)

การกำหนดราคามักจะถูกกำหนดโดยผู้ผลิตและผู้ค้าคนกลาง โดยที่ผู้ผลิตมีความเข้าใจในโครงสร้างของต้นทุนน้อยมาก ถ้าไรและรายได้ส่วนมากตกกับผู้ค้าคนกลาง ราคาที่จำหน่ายในท้องตลาดค่อนข้างคงที่เนื่องจากผลิตภัณฑ์ขาดจุดขายที่เด่นชัด และมีความคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์ที่มาจากสาธารณรัฐประชาชนลาว คุณภาพที่แตกต่างกันประเมินได้ยากด้วยสายตา ราคาของผลิตภัณฑ์ที่มาจากสาธารณรัฐประชาชนลาวจึงเป็นตัวกำหนดราคาพื้นฐาน ตลอดจนการตั้งราคาผลิตภัณฑ์ควรตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้นด้วย

ช่องทางการจำหน่ายและการกระจายสินค้า (Distribution)

ผู้นำเข้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผู้นำเข้ามีการขายปลีกผ่านทางร้านค้าต่างๆ ในปริมาณหนึ่งในสามของผลผลิตทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นการรับจ้างผลิตเพื่อทำการส่งออกหรือมีการนำไปประกอบกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ตกแต่งบ้าน ฯลฯ ลักษณะการค้าขายโดยทั่วไปยังคงใช้ลักษณะการขายผ่านช่องทางแบบเดิมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการขยายตัวตามแนวดิ่ง (Vertical integration) โดยการขยายตัวไปข้างหน้า (Forward Integration) เริ่มมีมากขึ้นเช่นการค้าเนกิจกรรมการขายเองโดยการเปิดเป็นร้านค้าปลีก หรือมีการส่งตรงถึงผู้ค้าปลีกเองเพื่อเป็นการเพิ่มกำไรที่เดิมต้องจ่ายให้กับนายหน้า นอกจากนี้ทางร้านค้าปลีกรายใหญ่ๆ ก็เริ่มมีการขยายตัวแบบถอยหลัง (Backward Integration) ไปก่อตั้งกลุ่มทอผ้าเพื่อเป็นการลดต้นทุน และเป็นแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ถึงกระนั้นก็ดี เจ้าของธุรกิจผ้าไทย นักออกแบบ และนักวิชาการ ส่วนใหญ่ต้องการให้มีศูนย์การกระจายและการจำหน่ายสินค้า ทั้งนี้สามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดจำหน่ายและการกระจายสินค้า เพื่อให้ถึงผู้บริโภคได้รวดเร็ว สะดวก และประหยัด

การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ผู้นำเข้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผู้นำเข้ามีการส่งเสริมด้วยตนเองน้อยมากส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาลในการจัดนิทรรศการต่างๆ และการออกร้านทั่วไป การส่งเสริมทางด้านอื่นๆ มีน้อยมาก อาทิเช่น การลดราคาที่ร้านค้าปลีก การฝากขายตามแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป การส่งเสริมการตลาดคงต้องมีการพัฒนาไปอีกมากเพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจของผู้ซื้อ ประกอบกับเป็นการให้ความรู้แก่สาธารณชนเพื่อที่จะสร้างความเข้าใจและเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในสายตาของผู้บริโภคมากขึ้น และควรนำสื่อเข้ามาช่วยในด้านการส่งเสริมการตลาด เพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ โดยเน้นการลงนิตยสาร จัดร้านโชว์ แฟชั่นโชว์

8.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับทักษะแรงงานในการผลิตผ้าไทยในอนาคต

ทักษะแรงงานในการผลิตผ้าไทยในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของผ้าไทยในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต และศักยภาพของแรงงานปัจจุบัน กล่าวโดยสรุปแล้วทักษะแรงงานที่ควรพัฒนาให้มีศักยภาพมีดังนี้

1. ทักษะแรงงานพื้นฐาน เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์
2. ทักษะด้านการผลิตสินค้า เพื่อสร้างมาตรฐานและคุณภาพ
3. ทักษะด้านการสร้างความแตกต่าง เช่น การออกแบบ สี ลวดลาย บรรจุภัณฑ์ เพื่อให้เป็นที่ต้องการของตลาด โดยอาศัยความร่วมมือจากนักออกแบบหรือนักวิชาการ
4. ทักษะในการวางแผนการตลาดอย่างมีระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ธุรกิจการผลิตผ้าไทยในอนาคตมีความยั่งยืน เช่น การแบ่งกลุ่มตลาด และการเลือกกลุ่มตลาดเป้าหมาย การเจาะตลาด และการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ ต้องสามารถวางแผนการตลาดได้
5. ทักษะในการถ่ายทอดทักษะการผลิต เพื่อให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

ศักยภาพและการอยู่รอดของผ้าไทยในอนาคตนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับทักษะแรงงานที่กล่าวแล้วข้างต้น ยังขึ้นอยู่กับทักษะแรงงานอื่น เช่น การพัฒนาทัศนคติของผู้ผลิตที่มีต่อธุรกิจการผลิตผ้าไทย และทักษะในการคำนวณและบริหารต้นทุน รวมถึงทักษะในการสร้างสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

นิพนธ์ พัวพงศกร และ คณะ. ผลกระทบต่อแรงงานจากการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการผลิต: ศึกษากรณีอุตสาหกรรมทอผ้า. ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการ พัฒนา.ประเทศไทย 30 กันยายน 2539.

ทบวงมหาวิทยาลัย. ลวดลายบนพื้นผ้าสืบสานภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินต์โพร. 2541.

อากาศกร ว่องเขตกร. สืบสานการทอผ้า “ไทลื้อ” เดลินิวส์, พุธ 8 พย. 43, หน้า 12.

Cohen, Erik. *The Commercialized Crafts of Thailand : Hill Tribes and Lowland Villages*. Curzon, 2000. pp. 253.

Flanders, F.B., *Determining curriculum content for nursery/landscape course work in vocational agriculture for the 21st century: A futures study utilizing the Delphi techniques*. Dissertation Abstracts International. A Humanities and Social Science. Geogia, 1989: 49.

Gardner, B. and Levy, S. "The Product and the Brand," Harvard Business Review. March-April 1955. p.37.

Koselka, R. "Distribution Revolution", Forbes. May 25, 1992. pp.54-62.

Linneman, R.E and. Stanton, J.L Jr. Making Niche Marketing Work: How to Grow Bigger by Acting Smaller . New York: McGraw-Hill. 1991.

McKitterick, J.B. "What is the Marketing Management Concept?" The Frontiers of Marketing Thought and Action. Chicago: American Marketing Association, 1957. pp. 71-82.

Strom, S. "Logistics Steps onto Retail Battlefield", The New York Times. November 3, 1993. D1:2.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1 อำเภอเมือง

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ/	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
1	บ้านน้ำครกใหม่					กองควาย	เมือง	ทอผ้า
2		นางพาดิ จันทร์ศักดิ์	33	5		สวก	เมือง	ทอผ้า
3		นส.ปุกคำ สายพา				สวก	เมือง	ทอผ้า
4		นางกิ่งแก้ว คำปา	25	8		กองควาย	เมือง	ตัดเย็บเสื้อผ้า
5		นางอำพันธ์ สิงห์คำ		2		กองควาย	เมือง	ตัดเย็บเสื้อผ้า

2 อำเภอนาน้อย

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
1		นางจ้อย ศรีกัน	16	2	สถาน	สถาน	นาน้อย	ขายปลีก ณ ที่ผลิต
2		นางบุญมี จิตยะ	66	2	สถาน	สถาน	นาน้อย	ขายปลีก ณ ที่ผลิต
3	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านสถาน	นางศรีไพร การกำวิ	32	2	สถาน	สถาน	นาน้อย	
4	กิจกรรมเครือข่ายกลุ่มสตรีบ้านสันพยอม	นางสาคร ตะดึบ	13	7	สันพยอม		นาน้อย	
5	กิจกรรมเครือข่ายกลุ่มสตรีบ้านหนองห้า	นางพองนาภา สินะ	16	2	หนองห้า	บัวใหญ่	นาน้อย	
6		นางสายเงิน แก้วกันหา	8	8	หนองห้า	บัวใหญ่	นาน้อย	
7	กลุ่มกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์	นางเจียน ก้อนใหม่	130	7		น้ำตก	นาน้อย	

3 อำเภอเวียงสา

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ/ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
1	กลุ่มทอผ้าฝั่วนวม	โทร 752475		1	ฝั่วนวม	ส้าน	เวียงสา	ขายปลีก ณ ที่ผลิต เชียงใหม่, ร้านฝั่วนวม
2	กลุ่มทอผ้าบ้านพระนคร	นางลำควน รังสี		2	บ้านพระนคร	ส้าน	เวียงสา	ขายปลีก ณ ที่ผลิต
3	กลุ่มทอผ้าบ้านส้าน	นางจรัญ อินอราม		3	ส้าน	ส้าน	เวียงสา	
4	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	นางสมพร คำชม		8	ใหม่	ส้าน	เวียงสา	
5		นางทุเรียน เขียวสา	29 ซ.2 ถ.เวียงสา-น่านน้อย ฝั่วนวม ต.ส้าน				เวียงสา	ร้านฝั่วนวม ขายปลีก ณ ที่ผลิต
6	กลุ่มอาชีพทอผ้าลายน้ำไหล	โทร 781039	88	7	คอนไชย	กลางเวียง	เวียงสา	
7	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนไชย	นางลำพูน อุบันนัท		7	คอนไชย	กลางเวียง	เวียงสา	
8	กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ	นางจุไรรัตน์ ข้อยกระโทก		7	คอนไชย	กลางเวียง	เวียงสา	
9		นางประทุม ตาคี	249	5	ผาโพธิ์ทอง	ซ่ง	เวียงสา	เชียงใหม่, กลุ่มฝั่วนวม ขายปลีก ณ ที่ผลิต
10		นางสมหมาย ดุงสายแก้ว	157	5	ผาโพธิ์ทอง	ซ่ง	เวียงสา	ขายปลีก ณ ที่ผลิต กลุ่มบ้านฝั่วนวม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง					กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ		
11	*ทาง พท. บอกว่าเลิกกิจการแล้วนางสุภาพ สอนศิริ		33		น้ำปัว	น้ำปัว	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าพื้นเมือง	พิษณุโลก, กทม เชียงใหม่
12		นางสุนัย ยศศิริ	41	6	สันรุ่งเรือง	น้ำมวบ	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าขาวม้า ผ้าพื้นสีดำต่างๆ	ขายปลีก ณ ที่ผลิต เชียงใหม่
13		นางบานเย็น ผ่องแผ้ว	46	1	น้ำมวบ	น้ำมวบ	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าฝ้ายมัดหมี่	ขายปลีก ณ ที่ผลิต กลุ่มบ้าน ไผ่งาม

4 อำเภอปัว

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
1	1.1 กลุ่มทอผ้าบ้านดอนไร่	นางณอม ชีมาวงศ์	103	3	ดอนไร่	ศิลาแดง	ปัว	ชายบึก ณ ที่ผลิต กทม.เชียงใหม่
	1.2 กลุ่มทอผ้าบ้านดอนไร่	นางบัวลอย จีมาวงศ์	22	3	ดอนไร่	ศิลาแดง	ปัว	ชายบึก ณ ที่ผลิต สมาคมไทยพยับ
2	กลุ่มทอผ้าบ้านเตินตก	นางวันเพ็ญ ยศอาจ		4		ศิลาแดง	ปัว	
3	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวน้ำ	นางเครือวัลย์ หาญยุทธ		5		ศิลาแดง	ปัว	
4	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวดอย	นางวิลาภรณ์ ไวทาน	79	6	หัวดอย	ศิลาแดง	ปัว	ชายบึก ณ ที่ผลิต เชียงใหม่,ร้านผ้าน่าน
5		นางวิจิตรา สิงห์คำ	167	2	ศาลา	ศิลาแดง	ปัว	ชายบึก ณ ที่ผลิต กรุงเทพฯ,เชียงใหม่ ลพบุรี
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเอี้ย	นางแพรว คำภานุช		1		ศิลาแดง	ปัว	กรุงเทพฯ สมาคมไทยพยับ
137								
7	กลุ่มทอผ้าบ้านเก็ด	นางสุदानันท์ เนตรทิพย์		2		วรรณคร	ปัว	

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ/ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
8	กลุ่มทอผ้าบ้านมอน	นางพัฒน์ เจริญวงศ์		3		วรรณคร	ปัว	
9	กลุ่มทอผ้าบ้านร่องแง	นางพรณี ไชยมงคล		7		วรรณคร	ปัว	
10	กลุ่มทอผ้าบ้านคอนแก้ว	นางมาลี จันทะวงศ์		8		วรรณคร	ปัว	
11	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	นางคำมิ่ง มิสละ		1		ศิลาเพชร	ปัว	
12	กลุ่มทอผ้าบ้านกอก	นสด้วง ไชยยะ		11		ภูคา	ปัว	
13	กลุ่มทอผ้าบ้านนาฝาง	นางศรีคำ มูลอ่อน		6		สถาน	ปัว	
14	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านเสี้ยว	นางสุภาพ ไชยศิลป์		6		ไชยวัฒนา	ปัว	
15	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านคอนแก้ว	นางมาลี จันทะวงศ์		8		วรรณคร	ปัว	
16	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านป่าคอนฟ้า	นางวิไลวรรณ จันทรา		9		ศิลาเพชร	ปัว	

5 อำเภอทุ่งช้าง

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ/	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
1		นางมอญ ไชยวิสุทธิ์	8	3	หล่ายทุ่ง	ปอน	ทุ่งช้าง	ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าไทย ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ, ดุง
2		นางสมพันธ์ มีสา	27		หล่ายทุ่ง	ปอน	ทุ่งช้าง	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าไทย, ดุง
3		นางมาลี วงศ์สะอาด	12		หล่ายทุ่ง	ปอน	ทุ่งช้าง	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าไทย, ดุง
4		นางธนิกา ไชยนาญ	8	3		ปอน	ทุ่งช้าง	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าไทย, ดุง
5		นางแจ้ว หอมดอก	35	5	ใหม่	ปอน	ทุ่งช้าง	
6		นางสมศรี สะท้อน	26	6	ปอน	ปอน	ทุ่งช้าง	
7		นางคำดี บานเย็น		7	ป่าเปือย	ปอน	ทุ่งช้าง	
8			21		ทุ่งสุน	งอบ	ทุ่งช้าง	

6 อำเภอท่าวังผา

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ/	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
1	กลุ่มทอผ้าบ้านฝายมูล	โทร. 799605		1		ป่าคา	ท่าวังผา	
2	กลุ่มทอผ้าบ้านคันฮ้าง			2		ป่าคา	ท่าวังผา	
3	จันทร์สมการทอ (ทั้งแบบ A,D)	นางจันทร์สม พรหมปัญญา	63/5	5	หนองบัว	ป่าคา	ท่าวังผา	ขายปลีก ณ ที่ผลิต เชียงใหม่ ขายปลีก ณ ที่ผลิต
4	กลุ่มทอผ้าบ้านวังทอง			1		ผาตอ	ท่าวังผา	
5	กลุ่มทอผ้าบ้านท่าตัว			1		ริม	ท่าวังผา	
6	กลุ่มสตรีทอผ้าศูนย์ทอผ้า บ้านถ่อน	นางบัวคำ พานทอง โทร 799045	107	9	ถ่อน	จอมพระ	ทุ่งช้าง	ขายปลีก ณ ที่ผลิต เชียงใหม่ ร้านฝายน้ำ

7 อำเภอเชียงกลาง

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล		
1	กลุ่มสตรีอำเภอเชียงกลาง	โทร.753255		9	บ้านส้อ	เบือ	อำเภอ	
2	กลุ่มสตรีหอผ้าบ้านวังทอง	คุณวิดิพร ศรีพรม (753255)		3	วังทอง	ป่าคา	เชียงกลาง	
3		คุณพรณิพิศ ใจห้าว	201	11		เบือ	เชียงกลาง	
4	กลุ่มหอผ้าบ้านกลาง	นางพิชญา กิจพิทักษ์	75	4		พระราชตุ	เชียงกลาง	

8 อำเภอแม่จัม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล		
1	กลุ่มสตรีบ้านป่าสัก			2	ป่าสัก	ลำปาย	แม่จัม	
2				9	กัวล้า	หนองแดง	แม่จัม	
3				10	สว่าง	หนองแดง	แม่จัม	
4			47	2	น้ำลาง	น้ำพาง	แม่จัม	
5	กลุ่มศิลปาชีพบ้านน้ำคาง	นส.สุณีพร แซ่ไ้		9	น้ำคาง	น้ำพาง	แม่จัม	ขายปลีก ณ ที่ผลิต
								สวนจิตรลดา
6				10	ร่มเกล้า	น้ำพาง	แม่จัม	
7				5	ดอง	แม่จัม	แม่จัม	

9 รวมทั้งยังไม่ได้กล่าวถึง

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง					กิจกรรมที่ทำ/	แหล่งจำหน่าย
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ		
1	กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยโก้น	นส.สวสพัญญู กันทา	32	1	ห้วยโก้น	ห้วยโก้น	เฉลิมพระเกียรติ	ผลิตผ้าไหม, ผ้าลายไทยลื้อ ผ้าขาวม้า, ผ้าคลุมเตียง ฯลฯ	
2	บ้านปางไฮ			7		บาไรหลวง	สองแคว		
3	โครงการพัฒนาชุมชนบ้าน ปางคอม	นายสุพิศ สุวรรณมณี		5		ชนแดน	สองแคว	ผ้าพื้นย้อมสีธรรมชาติ, ผ้าลาย จิดกนก, ผ้าคลุมเตียง, ผ้าใส่ใบ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายสีธรรมชาติ	กรุงเทพฯ, เชียงใหม่ ปัตตานี
4		นางสุนิษฐ์ แก้วกันทา				นาบัว	กิ่งอ.อุ้มผาง		
5		นางแดง บุญอินทร์		11	ราษฎร์รัฐพัฒนา	พงษ์	สันติสุข	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าคลุมโต๊ะ	ขายปลีก ณ ที่ผลิต
6		นางหลอ จันอิน		5		อุ้มผาง	สันติสุข		
7		นายยอด สุริยะพรหม					สันติสุข	ตัดเย็บเสื้อผ้า	

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้า่านและผลิต
 ภัณฑ์ประกอบผ้า่าน: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน
 สำหรับกลุ่มผู้ผลิตผ้า่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า่านในชุมชนจังหวัดน่าน

1. ชื่อกลุ่ม
2. ที่ดำเนินการหรือที่อยู่ของกลุ่ม เลขที่ หมู่..... หมู่บ้าน.....
 ตำบล.....อำเภอ.....รหัสไปรษณีย์.....
3. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
4. ที่อยู่ เลขที่ หมู่..... หมู่บ้าน..... ตำบล.....
 อำเภอ.....รหัสไปรษณีย์.....
5. วิธีการติดต่อที่สะดวกที่สุด () หมายเลขโทรศัพท์ () หมายเลขโทรสาร.....
 () จดหมาย () วิธีอื่นๆ.....
6. ชื่อผู้นำกลุ่ม.....
7. กลุ่มนี้ก่อตั้งมานานประมาณ.....ปี
8. สังกัดหน่วยงานใด () สหกรณ์การเกษตรอำเภอ () พัฒนาชุมชนอำเภอ
 () เกษตรอำเภอ () อื่นๆ ระบุ.....
9. จำนวนสมาชิกในกลุ่มทั้งหมดในปัจจุบันประมาณ.....คน
10. อะไรเป็นแรงผลักดันให้จัดตั้งกลุ่ม (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () จัดตั้งเอง () ทางราชการริเริ่ม
 () ทั้งสองอย่าง () อื่นๆ โปรดระบุ.....
11. การรวมกลุ่มต้องเป็นแบบทางการ (เช่นต้องสมัครเป็นสมาชิก หรือมีทะเบียนรายชื่อเป็นทางการ) หรือไม่
 () ไม่ใช่
 () ใช่ ต้องชำระค่าสมาชิกหรือไม่ () ต้องชำระ
 () ไม่ต้องชำระ
12. สมาชิกเข้ากลุ่มมานาน้อยเพียงใดต่อปีคน / ปี
13. สมาชิกออกกลุ่มมานาน้อยเพียงใดต่อปีคน / ปี
14. การดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่ม (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () การทอ () การปัก
 () การดัก () การปั่นด้าย
 () การจัดหาปัจจัยการผลิต (เช่น ด้าย ผ้าฯลฯ) ให้กับสมาชิกกลุ่ม

- () การแปรรูปผลิตภัณฑ์ โปรดระบุ
- () การขายด้วยการติดต่อหาตลาดและขนส่งเอง
- () การขาย ขนส่ง และเป็นตัวแทนจำหน่าย (เป็นตัวกลาง)
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....
15. กลุ่มของท่านมีความสัมพันธ์(มีการแลกเปลี่ยนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน)กับกลุ่มทอผ้าหรือผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าอื่นๆหรือไม่
- () ไม่มี (ถ้าเลือกข้อนี้ กรุณาข้ามไปตอบข้อ 17)
- () มี ในระดับ
- () ภายในจังหวัด โปรดระบุชื่อกลุ่มเครือข่ายและอำเภอที่ตั้ง.....
-
- () ภายนอกจังหวัด โปรดระบุชื่อกลุ่มเครือข่าย จังหวัด และอำเภอที่ตั้ง.....
-
- () ระดับประเทศ โปรดระบุชื่อกลุ่มที่เป็นเครือข่ายและประเทศ.....
-
16. การดำเนินกิจกรรมระหว่างกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน
- () การทอ () การปัก
- () การถัก () การปั่นด้าย
- () การจัดหาปัจจัยการผลิต (เช่น ด้าย ผ้าฯลฯ) ให้กับสมาชิกกลุ่ม
- () การแปรรูปผลิตภัณฑ์ โปรดระบุ
- () การขายด้วยการติดต่อหาตลาดและขนส่งเอง
- () การขาย ขนส่ง และเป็นตัวแทนจำหน่าย (เป็นตัวกลาง)
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....
17. กลุ่มของท่านมีการว่าจ้างแรงงานมาทอผ้าหรือไม่
- () ไม่มี
- () มี เป็นจำนวน คน
18. กลุ่มของท่านได้รับการสนับสนุนจากที่ใดหรือไม่
- () ไม่ได้รับ
- () ได้รับการสนับสนุน () เครื่องมือ ระบุประเภทและแหล่งที่มา.....
-
- () ปัจจัยการผลิต(ไหม,ด้ายฯลฯ) ระบุประเภทและแหล่งที่มา.....
-

- () วิธีการผลิต ระบุประเภทและแหล่งที่มา
-
- () การออกแบบ ระบุประเภทและแหล่งที่มา
-
- () พาหนะในการขนส่ง ระบุประเภทและแหล่งที่มา.....
-
- () อื่นๆ โปรดระบุประเภท
และแหล่งที่มา.....

19. แหล่งปัจจัยการผลิต (เช่น เครื่องมือ วัตถุดิบ เครื่องจักร อุปกรณ์) มาจากที่ใด

- () ผลิตเอง โปรดระบุ
- () ผู้ที่ซื้อผลิตภัณฑ์จัดมาให้ โปรดระบุ
- () ซื้อมาจากในจังหวัดน่าน โปรดระบุ
- () ซื้อมาจากต่างจังหวัด ระบุประเภทและจังหวัด.....
- () อื่นๆ โปรดระบุ

20. การกำหนดราคาสินค้าเพื่อขาย ทำอย่างไร

- () ผู้ผลิตกำหนดเอง
- () ทางกลุ่มกำหนด
- () ผู้ผลิตและกลุ่มเป็นผู้กำหนด
- () ผู้มารับซื้อกำหนด
- () อื่นๆ โปรดระบุ

21. ท่านพอใจในราคาขายได้หรือไม่

- () พอใจ
- () ไม่พอใจ โปรดระบุเหตุผล () ราคาไม่คุ้มกับต้นทุน
- () ราคาของผลิตภัณฑ์ไม่คงที่ ตามแต่ทางผู้ซื้อกำหนด
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....

22. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิต (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () วัตถุดิบในการผลิต เนื่องจาก () ขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต
- () ราคาวัตถุดิบสูงเกินไป
- () อื่น ๆ โปรดระบุ
- () เครื่องมือในการผลิต เนื่องจาก () เครื่องมือในการผลิตไม่เพียงพอ
- () เครื่องมือในการผลิตควรได้รับการปรับปรุง
- () อื่น ๆ โปรดระบุ

- () บุคลากร เนื่องจาก () จำนวนคนทำการผลิตไม่ทันกับงาน
 () ฝีมือของสมาชิกยังต้องปรับปรุง
 () ขาดทักษะในการตลาด
 () อื่น ๆ โปรดระบุ
- () คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เนื่องจาก () คุณภาพของผ้า่านานที่ผลิตได้ยังควรปรับปรุง
 () คุณภาพของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า่านานที่ผลิตได้ยังควรปรับปรุง
 () อื่น ๆ โปรดระบุ
- () กระบวนการผลิต เนื่องจาก () กระบวนการผลิตผ้า่านานยังควรปรับปรุง
 () กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า่านานยังควรปรับปรุง
 () อื่น ๆ โปรดระบุ
- () อื่น ๆ โปรดระบุ
23. ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจำหน่าย (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () ผลผลิตมากเกินไป
 () การแข่งขันระหว่างกลุ่ม
 () การแข่งขันจากท้องถิ่นอื่นๆ (ทั้งในและนอกประเทศ) โปรดระบุ
 () การชำระเงิน โปรดระบุวิธีการชำระเงิน หรือวิธีการแลกเปลี่ยนสินค้า.....
 () การขนส่ง เนื่องจาก.....
 () อื่น ๆ โปรดระบุ
24. ท่านคิดว่าจากการดำเนินการของกลุ่มประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น
 () ประสบความสำเร็จ สูง เนื่องจาก
 () ประสบความสำเร็จ ปานกลาง เนื่องจาก.....
 () ประสบความสำเร็จ ต่ำ เนื่องจาก
25. จุดแข็งของกลุ่มของท่านคือ

 และจุดอ่อนของกลุ่มของท่านคือ

26. ในอนาคต 5 ปีข้างหน้า ท่านคิดว่ากรดำเนินการของกลุ่มน่าจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด
 () พุ่งตัว เพราะ
 () ดีขึ้น เพราะ
 () แย่ลง เพราะ.....
27. สมาชิกของกลุ่มส่วนมากมีรายได้หลักมาจากการทำงานในกลุ่มสมาชิกหรือไม่
 () ใช่ () ไม่ใช่

28. ผลการทำงานของกลุ่ม รายได้รวมของกลุ่มประมาณ..... บาทต่อปี
จำนวนผลผลิตเฉลี่ยของกลุ่มที่ผลิตได้ต่อเดือน

- () ผ้าชิ้น (สำหรับตัดชุด/กระโปรง/ผ้าถุง/อื่นๆ) มีผลผลิตในลายต่างๆดังนี้
- ผ้าลายไทยลื้อ.....ชิ้น
 - ผ้าลายน้ำไหล.....ชิ้น
 - ผ้าชิ้นป่อง.....ชิ้น
 - อื่นๆ ที่ขายดี (ระบุชื่อ).....
เป็นจำนวน.....ชิ้น
- () ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย (เช่น เสื้อสำเร็จ สไบ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าคลุมเตียง ยาม
กระเป๋ ที่จับตู้เย็น ฯลฯ) มีผลผลิตต่างๆดังนี้
- เสื้อผ้าสำเร็จรูป.....ชิ้น
 - ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ขายดี (ระบุชื่อ).....
เป็นจำนวน.....ชิ้น
(ระบุชื่อ).....
เป็นจำนวน.....ชิ้น
(ระบุชื่อ).....
เป็นจำนวน.....ชิ้น

29. ช่องทางการขายของกลุ่มเป็นอย่างไร

- ขายส่ง คิดเป็นร้อยละ.....ของยอดขายทั้งหมด
และขายให้กับ () ประเภทลูกค้าหลัก เป็นร้อยละ.....ของยอดขายทั้งหมด
โปรดระบุชื่อลูกค้าหลักรายสำคัญ 1.....
2.....
- () ประเภทชาจร เป็นร้อยละ.....ของยอดขายทั้งหมด
- () ส่งออก เป็นร้อยละ.....ของยอดขายทั้งหมด
กรุณาระบุประเทศ.....
- ขายปลีก ให้กับ () นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็น () คนไทย () ชาวต่างชาติ
() คนท้องถิ่น
() ร้านของตัวเองหรือเครือญาติ กรุณาระบุจังหวัด

30. กลุ่มของท่านมีบทบาทในด้านอื่นๆหรือไม่ เช่น ขายเป็นกลุ่มสหกรณ์ หรือเก็บเงินทุนบางส่วนเพื่อการ
เผยแพร่ความรู้ในด้านที่กลุ่มดำเนินการอยู่เป็นต้น

- () ไม่มี
() มี โปรดระบุ.....

31. ถ้ากลุ่มของท่านยังไม่มีบทบาทในด้านอื่นๆ ท่านคิดว่าควรมีหรือไม่
 () ยังไม่ควรมีบทบาท
 () ควรมีบทบาท ด้านใด กรุณายกตัวอย่าง.....
32. ในอนาคตอันใกล้ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีบทบาทในการปกครอง การจัดหา และจัดสรรทรัพยากรของท้องถิ่นเองมากขึ้นเนื่องจากนโยบายการกระจายอำนาจ ท่านทราบเรื่องนี้หรือไม่
 () ไม่ทราบ (ถ้าตอบข้อนี้ ไม่ต้องตอบข้อ 33)
 () ทราบ
33. ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทของการพัฒนา หรือบริหารจัดการท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร
 () ไม่มีส่วนร่วม
 () มีส่วนร่วม คือ.....
34. ระบุรายชื่อในกลุ่มของสมาชิกในกลุ่มทั้งหมด (ใช้เอกสารแนบ)

ขอบคุณอย่างมากที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... วันที่/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

แบบสอบถาม(สำหรับผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในชุมชนจังหวัดน่าน)

โครงการวิจัยเรื่อง ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคต อำเภอ.....

สำหรับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย: ชื่อกลุ่มทอผ้า.....

กรณีศึกษาจังหวัดน่าน

หมายเลขแบบสอบถาม.....

☐ 1☐☐ 4-5

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

2. ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่..... หมู่บ้าน..... ตำบล.....

อำเภอ..... รหัสไปรษณีย์.....

3. วิธีการติดต่อที่สะดวกที่สุด () หมายเลขโทรศัพท์..... () จดหมาย () วิธีอื่นๆ.....

4. ภูมิลาเนาเดิม/หรือที่อยู่ก่อนหน้า 1 ปี บ้านเลขที่..... หมู่บ้าน.....

.....อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

5. อายุ.....ปี

6. เพศ () ชาย () หญิง

7. ระดับการศึกษา () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาต้น () มัธยมศึกษาปลาย

() อาชีวศึกษา () อุดมศึกษา () อื่นๆ ระบุ.....

8. ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาอยู่หรือไม่

() ไม่ได้ศึกษาอยู่

() ศึกษาอยู่ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วท่านจะดำเนินกิจกรรมทอผ้าต่อไปหรือไม่ () ไม่ทำต่อ

() จะทำต่อไป

9. สถานภาพสมรส () โสด () สมรสแล้ว () หย่าร้าง () คู่สมรสถึงแก่กรรม

10. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน และจำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว.....คน

11. ในปัจจุบันการผลิตผ้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าเป็นรายได้หลักหรือรายได้รองของท่าน

() รายได้หลัก

() รายได้รอง

12. ผ้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าที่ท่านผลิตส่วนใหญ่เป็น

() ผ้าน่าน ชนิดใด.....ลายใด.....

() ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าน่าน ชนิดใด.....

13. ท่านได้รับรายได้เฉลี่ยต่อชิ้นเป็นเงินประมาณ.....บาท เฉลี่ยกี่ชิ้นต่อเดือน.....ชิ้น

14. ท่านเคยเข้าร่วมกลุ่มที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าน่านอื่นมาก่อนหรือไม่

() ไม่เคย

() เคย กรุณาระบุชื่อกลุ่มและระยะเวลาที่เข้าร่วม

1. ชื่อกลุ่ม.....ระยะเวลาที่เข้าร่วม.....ปี

2. ชื่อกลุ่ม.....ระยะเวลาที่เข้าร่วม.....ปี

☐ 6ตำบล☐ 7-8☐ 9☐ 10☐ 11☐ 12☐ 13☐ 14-15☐ 16-17☐ 18☐ 19☐ 20-23☐ 24-27☐ 28☐ 29-30 ☐ 31-32☐ 33-34 ☐ 35-36

3. ชื่อกลุ่มระยะเวลาที่เข้าร่วม.....ปี

37-38 39-40

15. ในปัจจุบันท่านเข้าร่วมกับกลุ่มที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไหมใดบ้างและ
อยู่นานเท่าใด

1. ชื่อกลุ่มระยะเวลาโดยประมาณ.....เดือน.....ปี

41-42 43-44

2. ชื่อกลุ่มระยะเวลาโดยประมาณ.....เดือน.....ปี

45-46

47-48 49-50

3. ชื่อกลุ่มระยะเวลาโดยประมาณ.....เดือน.....ปี

51-52

53-54 55-56

57-58

16. กลุ่มที่ท่านร่วมดำเนินงานด้วยปัจจุบันเป็นลักษณะเช่นใด

() เป็นสมาชิก

() เป็นลูกจ้าง

59

17. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการเป็นสมาชิกในกลุ่มปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() การผลิต

() ด้านเครื่องมือ (เช่น ทางกลุ่มให้ยืมกี่ทอผ้า เป็นต้น)

60 61

() ขั้นตอนการผลิต

62

() ด้านการออกแบบลายผ้า

63

() อื่นๆ โปรดระบุ

64

() การเงิน

() เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

65 66

() ช่วยเหลือด้านเงินทุน (เช่น ให้เงินกู้ยืม เป็นต้น)

67

() ช่วยเหลือในการจัดหาปัจจัยการผลิต

68

() อื่นๆ โปรดระบุ

69

() สังคม

() ได้เพื่อนเพิ่มขึ้น

70 71

() ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

72

() อื่นๆ โปรดระบุ

73

() การตลาด

() หาตลาดให้

74 75

() อื่นๆ โปรดระบุ

76

() อื่น ๆ โปรดระบุ

77

18. ก่อนที่จะเข้าร่วมกลุ่มท่านเคยได้รับการอบรมที่เป็นทางการเกี่ยวกับกระบวนการผลิตผ้าหรือไม่

() ไม่เคย

78

() เคย กรุณาระบุชื่อการอบรมที่เคยเข้าร่วม ผู้จัด เนื้อหาของการอบรมโดยสังเขป

ปีที่จัดและระยะเวลาการอบรม

1.

2.

19. ท่านได้รับความรู้ และทักษะการผลิตผ้าผ่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าผ่านครั้งแรกมาจากที่ใด

☐ 79

- () ฝึกฝนริเริ่มจากตัวเอง
- () คนในครอบครัว
- () เพื่อน
- () เพื่อนร่วมกลุ่มการผลิตผ้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าผ่าน
- () ส่วนงานของรัฐบาล โปรดระบุ
- () ส่วนงานของเอกชน โปรดระบุ
- () อื่นๆ โปรดระบุ

20. สถานที่ที่ท่านทำกิจกรรมการผลิตผ้า และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าผ่าน

☐ 80

- () ที่บ้าน
- () ที่กลุ่ม
- () ที่อื่น ระบุ

21. หน้าที่ของท่านภายในกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ทอผ้า
- () ปั่นด้าย
- () ย้อมผ้า
- () บรรจุหีบห่อ
- () การวางลวดลาย
- () การตลาด
- () ขนส่ง
- () จัดหาปัจจัยการผลิต
- () ซ่อมแซมเครื่องมือในการผลิต
- () สอนสมาชิกในกลุ่ม
- () ต่างคนต่างผลิต ไม่ได้เกี่ยวข้องกันในกระบวนการ
- () อื่นๆ ระบุ

☐ 81

☐ 82

☐ 83

☐ 84

☐ 85

☐ 86

☐ 87

☐ 88

☐ 89

☐ 90

☐ 91

☐ 92

22. หลังจากเข้าร่วมในกลุ่ม ท่านได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าผ่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าผ่านเพิ่มเติมหรือไม่

- () ไม่ได้รับ
- () ได้รับ () จากกลุ่ม โปรดระบุการอบรม 1.
- 2.
- () จากที่อื่นๆ โปรดระบุการอบรม 1.
- 2.

☐ 93

☐ 94

23. ทักษะใดที่ท่านเห็นว่าควรได้รับการพัฒนามากขึ้น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () การทอดผ้า
() การปั้นด้วย
() การย้อมผ้า
() การบรรจุหีบห่อ
() การวางลวดลาย
() การตลาด
() การซ่อมแซมเครื่องมือ
() อื่นๆ โปรดระบุ

- ☐ 95
☐ 96
☐ 97
☐ 98
☐ 99
☐ 100
☐ 101
☐ 102

24. ท่านมีบทบาทในการถ่ายทอดทักษะในการทอดผ้าผ่านงานและการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านงานให้กับใครหรือไม่

- () ไม่มีบทบาท
() มีบทบาท โดยถ่ายทอดให้กับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () คนในครอบครัว
() เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
() เพื่อน
() อื่นๆ (ระบุ).....

- ☐ 103
☐ 104
☐ 105
☐ 106
☐ 107

25. ท่านประสบปัญหาในการเข้าร่วมกับกลุ่มหรือไม่

- () ไม่มี
() มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() ทางด้านการเงิน โปรดระบุ
() ทางด้านความร่วมมือภายในกลุ่ม มีความขัดแย้งภายใน โปรดระบุ
() ทางด้านการตลาด เป็นต้นโปรดระบุ
() ระดับฝีมือไม่เท่าเทียมกัน โปรดระบุ
() อื่น ๆ โปรดระบุ

- ☐ 108
☐ 109
☐ 110
☐ 111
☐ 112
☐ 113

26. ท่านพอใจในการเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่

- () พอใจ และจะยังคงเป็นสมาชิกของกลุ่มต่อไปอีกนานประมาณปี
() พอใจ แต่คาดว่าจะลาออกจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มในอนาคต เพราะ.....
() ไม่พอใจ แต่ยังคงเป็นสมาชิกของกลุ่มต่อไป เพราะ
() ไม่พอใจ และจะลาออกจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม

- ☐ 114
☐ 115-116

27. ในอนาคต 5 ปีข้างหน้า ท่านคิดว่าการดำเนินการของกลุ่มน่าจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

- () พุ่งตัว เพราะ
() ดีขึ้น เพราะ
() แย่ลง เพราะ

- ☐ 117

8. ในอนาคตอันใกล้ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีบทบาทในการปกครอง การจัดหา และจัดสรรทรัพยากรของท้องถิ่นเองมาก ขึ้นเนื่องจากนโยบายการกระจายอำนาจ ท่านทราบเรื่องนี้หรือไม่

☐ 118

() ไม่ทราบ (ถ้าตอบข้อนี้ ไม่ต้องตอบข้อ 29)

() ทราบ

9. ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทของการพัฒนา หรือบริหารจัดการท้องถิ่นอันเนื่องจากการกระจายอำนาจหรือไม่ อย่างไร

☐ 119

() ไม่มี

() มีส่วนร่วม คือ.....

ขอบคุณอย่างมากที่ให้ความร่วมมือในการ กรอกแบบสอบถาม

ผู้สัมภาษณ์วัน/เดือน/ปี.....

ผู้เริ่มสัมภาษณ์.....เวลาสิ้นสุดการสัมภาษณ์.....

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าทอและผลิตภัณฑ์

ประกอบผ้าทอ: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน

สำหรับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าทอในชุมชนจังหวัดน่าน

1. ชื่อหน่วยงาน.....สังกัด.....
2. หน่วยงานของท่านได้รับนโยบายการบริหารงานมาจากที่ใด.....
3. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตำแหน่ง
4. อายุ.....ปี
5. อายุราชการในหน่วยงานปัจจุบัน.....ปี
6. เพศ () ชาย () หญิง
7. ชื่อหัวหน้าหน่วยงาน.....
8. ที่ตั้งของหน่วยงาน เลขที่ หมู่.....หมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....รหัสไปรษณีย์.....
หมายเลขโทรศัพท์.....หมายเลขโทรสาร
- E-mail หรือ Homepage.....
9. หน่วยงานจัดตั้งมานานประมาณ.....ปี
10. จำนวนข้าราชการและลูกจ้างในหน่วยงาน.....คน
11. หน่วยงานของท่านมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ดังนี้
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.
12. หน่วยงานของท่านรับผิดชอบในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ส่งเสริม การทอผ้าทอและการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าทอของชุมชนจังหวัดน่าน
ทางด้านใดต่อไปนี้ () ทางด้านการเงิน
 โปรคระบวนการ () ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้าหรือสมาชิกกลุ่มทอผ้า
 () ให้เงินเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่มทอผ้าแบบดอกเบี้ยต่ำหรือให้เปล่า
 () อื่นๆ
- () ทางด้านการตลาด
 โปรคระบวนการ () หาดตลาดให้โดยตรง

- () ให้คำแนะนำและอบรมในการหาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์
 () อื่นๆ

() ทางด้านการพัฒนาการผลิต

โปรแกรมวิธีการ () ให้คำแนะนำการออกแบบลายผ้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด

- () ให้การอบรมด้านการออกแบบลายผ้า
 () ให้คำแนะนำในการพัฒนาการผลิต
 () ให้การอบรมในด้านการพัฒนาวิธีการการผลิต
 () ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิธีการผลิตใหม่ๆ ให้กับกลุ่ม
 () จัดหาเครื่องมือใหม่ๆ ในการผลิตให้กับกลุ่มแบบให้เปล่า
 () อื่นๆ

() ทางด้านอื่นๆ โปรแกรมวิธีการ

- 1.)
 2.)
 3.)

13. ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยของท่านเคยดำเนินการในการส่งเสริมการพัฒนาการผลิตผ้าขนาน และการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าขนานอย่างไร

ทางด้านใดต่อไปนี้ () ทางด้านการเงิน

- โปรแกรมวิธีการ () ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้าหรือสมาชิกกลุ่มทอผ้า
 () ให้เงินเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่มทอผ้าแบบดอกเบี้ยต่ำหรือให้เปล่า
 () อื่นๆ

() ทางด้านการตลาด

โปรแกรมวิธีการ () หาตลาดให้โดยตรง

- () ให้คำแนะนำและอบรมในการหาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์
 () อื่นๆ

() ทางด้านการพัฒนาการผลิต

โปรแกรมวิธีการ () ให้คำแนะนำการออกแบบลายผ้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด

- () ให้การอบรมด้านการออกแบบลายผ้า
 () ให้คำแนะนำในการพัฒนาการผลิต
 () ให้การอบรมในด้านการพัฒนาวิธีการการผลิต
 () ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิธีการผลิตใหม่ๆ ให้กับกลุ่ม
 () จัดหาเครื่องมือใหม่ๆ ในการผลิตให้กับกลุ่มแบบให้เปล่า
 () อื่นๆ

() ทางด้านอื่นๆ โปรดระบุวิธีการ

- 1.)
- 2.)
- 3.)

4. ในปัจจุบัน หน่วยงานของท่านกำลังดำเนินการในการส่งเสริมการพัฒนาการผลิตผ้าขนาน และการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าขนานอย่างไร

ทางด้านใดต่อไปนี้ () ทางด้านการเงิน

โปรดระบุวิธีการ () ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้าหรือสมาชิกกลุ่มทอผ้า

() ให้เงินเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่มทอผ้าแบบดอกเบี้ยต่ำหรือให้เปล่า

() อื่นๆ

() ทางด้านการตลาด

โปรดระบุวิธีการ () หาตลาดให้โดยตรง

() ให้คำแนะนำและอบรมในการหาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์

() อื่นๆ

() ทางด้านการพัฒนาการผลิต

โปรดระบุวิธีการ () ให้คำแนะนำการออกแบบลายผ้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด

() ให้การอบรมด้านการออกแบบลายผ้า

() ให้คำแนะนำในการพัฒนาการผลิต

() ให้การอบรมในด้านการพัฒนาวิธีการการผลิต

() ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิธีการผลิตใหม่ๆ ให้กับกลุ่ม

() จัดหาเครื่องมือใหม่ๆ ในการผลิตให้กับกลุ่มแบบให้เปล่า

() อื่นๆ

() ทางด้านอื่นๆ โปรดระบุวิธีการ

- 1.)
- 2.)
- 3.)

5. ในอนาคต ในฐานะที่หน่วยงานของท่านเป็นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับผ้าขนานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าขนาน ท่านทราบหรือไม่ว่าสินค้าประเภทนี้จะได้รับผลกระทบการแนวโน้มการเปิดตลาดการค้าเสรี (ตลาดที่ไม่มีการกีดกันตลาดจากต่างประเทศ)

() ไม่ทราบ (ในกรณีที่ตอบข้อนี้ กรุณาข้ามไปตอบข้อ 17)

() ทราบ ท่านคิดว่าไทยจะได้รับผลกระทบอย่างไร

() ไม่มีผล

() มีผลด้านบวก

() มี

ผลด้านลบ

16. หน่วยงานของท่านมีมาตรการรองรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดฝ้ายนานต่อตลาดเสรีอย่างไร กรุณาระบุ

1.
2.
3.

17. ท่านคิดว่าในอนาคต ฝ้ายนานและผลิตภัณฑ์ประกอบฝ้ายนานควรมีการพัฒนาในด้านใดและอย่างไร
ทางด้าน () การพัฒนาการผลิต คือ.....

- () เครื่องมือการผลิต คือ.....
- () การพัฒนาผ้า คือ.....
- () การพัฒนาลายผ้า คือ.....
- () การจัดหาทุน คือ
- () การตลาด คือ.....
- () การบริหารจัดการ คือ
- () ข้อมูลสารสนเทศ คือ
- () อื่นๆ (ระบุ) คือ.....

18. ในอนาคตอันใกล้ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีบทบาทในการปกครอง การจัดหา และจัดสรรทรัพยากรของ
ท้องถิ่นเองมากขึ้นเนื่องจากนโยบายการกระจายอำนาจ หน่วยงานของท่านทราบเรื่องนี้หรือไม่

() ไม่ทราบ (ในกรณีที่ตอบข้อนี้ กรุณาข้ามไปตอบข้อ 20)

() ทราบ

19. หน่วยงานของท่านมีแผนอย่างไรในการรองรับต่อกลุ่มทอผ้าในชุมชนจังหวัดน่าน ในการเข้ามามีส่วน
ร่วมในบทบาทของการพัฒนา หรือบริหารจัดการท้องถิ่นเนื่องจากการกระจายอำนาจ

1.
2.
3.
4.

20. ท่านคิดว่า “นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” มีผลต่อหน่วยงานของท่านอย่างไร

() ไม่มีผลกระทบ

() มีผลกระทบ อย่างไร () ขยายหน่วยงาน

() ลดบทบาทของหน่วยงานลง

() เปลี่ยนบทบาทของหน่วยงาน

() ยุบหน่วยงาน

() เคยได้ยินแต่ไม่ทราบในรายละเอียด

ขอบคุณอย่างมากที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... วันที่/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าขนานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า
ขนาน: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน

แบบสอบถามสำหรับผู้จำหน่ายผ้าขนานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าขนานจากชุมชนจังหวัดน่าน

1. ชื่อร้านจัดจำหน่าย/ชื่อบริษัท.....
2. สถานที่ตั้งเลขที่ หมู่..... หมู่บ้าน..... ตำบล.....
อำเภอ..... รหัสไปรษณีย์..... E-mail หรือ Homepage.....
3. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
4. อายุงานผู้ให้สัมภาษณ์เป็น.....เดือน.....ปี
5. เพศของผู้ให้สัมภาษณ์ () ชาย () หญิง
6. อายุของผู้ให้สัมภาษณ์
7. วิธีการติดต่อที่สะดวกที่สุด () หมายเลขโทรศัพท์ () หมายเลขโทรสาร.....
() จดหมาย () วิธีอื่นๆ.....
8. ผู้จำหน่ายหรือบริษัทได้ดำเนินธุรกิจมานานประมาณ.....ปี
9. จำนวนตัวแทนจำหน่าย หรือพนักงานในบริษัท / ร้านค้าทั้งหมดคน
10. ร้านหรือบริษัทของท่านมีสาขาในการจำหน่ายหรือไม่ () มี จำนวน.....สาขา
() ไม่มี
1. ร้านหรือบริษัทของท่านได้จัดจำหน่ายผ้าขนานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าขนานในระดับใด
ในระดับ () ภายในจังหวัด
() ภายในภูมิภาค โปรดระบุชื่ออำเภอ/จังหวัด.....
() ภายในประเทศ โปรดระบุชื่ออำเภอ/จังหวัด.....
() ส่งออกต่างประเทศ โปรดระบุประเทศ.....
2. รายได้โดยประมาณของร้านค้าหรือบริษัท..... บาทต่อปี
จำนวนยอดจำหน่ายผ้าขนานและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าขนานของทางร้านค้าหรือบริษัทต่อเดือน
() ผ้าขึ้น (สำหรับตัดชุด/กระโปรง/ผ้านุ่ง/อื่นๆ) มียอดจำหน่ายในลายต่างๆดังนี้
- ผ้าลายไทยลื้อ.....ชิ้น
- ผ้าลายน้ำไหล.....ชิ้น
- ผ้าลายป้อง.....ชิ้น

- อื่นๆ ที่ขายดี (ระบุชื่อ).....

เป็นจำนวน.....ชิ้น

() ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า่าน (เช่น เสื้อสำเร็จ สไบ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าคลุมเตียง ข่าม กระเป๋า ที่จับตู้เย็น ฯลฯ) มีขอจำหน่ายดังนี้

- เสื้อผ้าสำเร็จรูป.....ชิ้น

- ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ขายดี (ระบุชื่อ).....

เป็นจำนวน.....ชิ้น

(ระบุชื่อ).....

เป็นจำนวน.....ชิ้น

(ระบุชื่อ).....

เป็นจำนวน.....ชิ้น

13. ที่มาของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยที่จำหน่ายโดยร้านหรือสาขาของท่านส่วนมากมาจากแหล่งใด

() ไม่ได้รับมาจำหน่าย (จัดผลิตและจำหน่ายเอง)

() รับมาจำหน่ายจากชุมชนจังหวัดน่าน (ระบุชื่อกลุ่ม).....

() รับมาจำหน่ายจากชุมชนที่อื่นๆ (ระบุชื่อกลุ่มและจังหวัด).....

14. ยอดขายของผ้า่านและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า่านที่ทางร้าน/บริษัทจำหน่ายต่อเดือนเป็นเงินประมาณ

.....บาท คิดเป็นร้อยละประมาณ.....ของยอดขายทั้งหมดที่ทางร้าน/บริษัทจำหน่ายได้

15. ช่องทางการขายหลักของร้านหรือบริษัทเป็นอย่างไร

() ขายส่ง คิดเป็นร้อยละ.....ของยอดขายทั้งหมด

() ขายปลีก คิดเป็นร้อยละ.....ของยอดขายทั้งหมด

16. ร้านหรือบริษัทของท่านดำเนินกิจกรรมใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า1ข้อ)

() จัดจำหน่ายผ้าไทย

() ผลิตผ้าไทยตลอดจนผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

() เป็นผู้ค้าส่ง

() จัดหาปัจจัยการผลิต (เช่น ด้าย ผ้า ฯลฯ) ให้กับผู้ผลิต

() ออกแบบลวดลายเพื่อการผลิตผ้าให้ผู้ผลิต

() อื่นๆ (ระบุ).....

17. ร้านหรือบริษัทของท่านได้รับการสนับสนุนจากที่ใดบ้างหรือไม่

() ไม่ได้รับ

() ได้รับ ได้แก่

- () เงินทุน จากแหล่งใด.....
- โปรแกรมวิธีการ () ให้กู้เงินดอกเบี้ยต่ำ
- () ให้เงินเริ่มต้นธุรกิจแบบให้เปล่า
- () อื่นๆ (ระบุ).....
- () ความรู้เกี่ยวกับผ้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าจากแหล่งใด.....
- โปรแกรมวิธีการ () ให้การอบรมฟรี
- () ให้เอกสารทางวิชาการ
- () อื่นๆ (ระบุ).....
- () ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ จากแหล่งใด.....
- โปรแกรมวิธีการ () ให้การอบรมในการบริหารการขาย การตลาด
- () ให้ฝึกงาน
- () อื่นๆ (ระบุ).....
- () การอำนวยความสะดวกจากหน่วยราชการ จากแหล่งใด.....
- โปรแกรมวิธีการ () ให้คำแนะนำในการหาตลาดต่างๆ
- () ให้เงินเริ่มต้นธุรกิจแบบดอกเบี้ยต่ำ
- () ให้ความร่วมมือในการจัดจำหน่าย ส่งออกเป็นอย่างดี
- () ให้ความสะดวกในด้านการจัดการภาษีต่างๆ
- () อื่นๆ (ระบุ).....
- () อื่นๆ โปรแกรมแหล่ง และวิธีการ.....
- . ร้านหรือบริษัทของท่านได้ให้การสนับสนุนกลุ่มทอผ้าไทยในส่วนใดบ้างหรือไม่
- () ไม่ได้ให้การสนับสนุน
- () ให้การสนับสนุน กลุ่มใด(ระบุชื่อ)
- ทางด้านใดต่อไปนี้ () ทางด้านการเงิน
- โปรแกรมวิธีการ () ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้าหรือสมาชิกกลุ่มทอผ้า
- () ให้เงินเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่มทอผ้าแบบดอกเบี้ยต่ำหรือให้เปล่า
- () อื่นๆ (ระบุ).....
- () ทางด้านการตลาด
- โปรแกรมวิธีการ () ซื้อผลผลิต
- () อื่นๆ(ระบุ).....

() ทางด้านการออกแบบลายผ้า

โปรแกรมวิธีการ () ให้คำแนะนำในการออกแบบลายผ้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด

() ให้การอบรมด้านการออกแบบลายผ้า

() ให้ลายผ้าในการผลิต

() อื่นๆ (ระบุ).....

() ทางด้านการพัฒนาการผลิต

โปรแกรมวิธีการ () ให้คำแนะนำในการพัฒนาการผลิต

() ให้การอบรมด้านการพัฒนาการผลิต

() จัดหาเครื่องมือใหม่ๆ ในการผลิตให้กับกลุ่ม

() จัดหาวัตถุดิบในการผลิต

() อื่นๆ (ระบุ).....

() อื่นๆ โปรแกรมวิธีการ.....

19. ในธุรกิจการค้าผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย ท่านทราบหรือไม่ว่ามีจำนวนหน่วยธุรกิจ (ร้านค้าหรือบริษัท) ในด้านนี้เป็นจำนวน.....ราย

20. ผลิตภัณฑ์คู่แข่งซึ่งเป็นผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจากแหล่งผลิตอื่นที่ไม่ใช่จังหวัดน่านคืออะไร (ระบุ)

21. คู่แข่งขันของท่านเป็นผู้ที่จัดจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในระดับใด

ในระดับ

() ภายในจังหวัด

() ภายในภูมิภาค โปรแกรมชื่ออำเภอ/จังหวัด.....

() ภายในประเทศ โปรแกรมชื่ออำเภอ/จังหวัด.....

() ส่งออกต่างประเทศ โปรแกรมประเทศ.....

22. ภายในรอบปีที่ผ่านมาลักษณะของยอดขายของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยเป็นอย่างไร

() คงที่

() เป็นฤดูกาล (ระบุช่วงที่ขายดี).....

23. จากประสบการณ์ของท่านยอดขายของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาเป็นลักษณะอย่างไร

() คงที่ เพราะ

() เพิ่มขึ้น เพราะ

() ตกลง เพราะ

24. วิธีการในการประมาณยอดขายของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยคือ(ระบุ).....

25. ผ้าไทยที่ขายดีที่สุดคือผ้าชนิดใด(ระบุ).....

สถาบันใด(ระบุ).....

ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยที่ขายดีที่สุดคือ (ระบุ).....

16. ผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมีเพียงพอกับความต้องการของตลาดหรือไม่

() เพียงพอ

() ไม่เพียงพอ คือผลิตภัณฑ์ประเภทใด (ระบุ)

7. ท่านคิดว่าคุณภาพของผ้าทอมือและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจากชุมชนจังหวัดน่านที่ผ่านมามีลักษณะตรงกับความต้องการของตลาดหรือไม่

() ตรง

() ไม่ตรง เพราะ

8. วิธีการตั้งราคาสินค้า (ผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย)ของท่านเป็นแบบวิธีใด

() ตั้งตามราคาคู่แข่ง

() ตั้งตามที่ตกลงกับผู้ผลิต

() ตั้งตามราคาต้นทุน

() ตั้งตามความต้องการของตลาด

() อื่นๆ (ระบุ)

๖). วิธีการระบายสินค้า(ผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย) เมื่อมีสินค้าคงเหลือของท่านเป็นอย่างไร

() ส่งสินค้าคืนผู้ผลิต

() ลดราคาขายปลีก

() ลดราคาขายเหมา

() แปลรูปเป็น (ระบุ)

()อื่นๆ

ท่านพอใจกับคุณภาพของผ้าไทยทอมือจากชุมชนจังหวัดน่านหรือไม่

() พอใจ

() ไม่พอใจ ควรมีการปรับปรุงในด้าน

31. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้จำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย ท่านคิดว่าผ้าไทยควรมีการพัฒนาทางด้านใด อย่างไร

- () ทางด้านเทคนิคการผลิต คือ
- () ทางด้านคุณภาพผ้า คือ.....
- () ทางด้านการสนับสนุนด้านการตลาดจากทางการ คือ.....
- () ทางด้านการออกแบบลวดลาย คือ.....
- () อื่นๆ (ระบุ).....

32. ท่านคิดว่าควรมีการริเริ่มการพัฒนาเพื่อผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจากชุมชนจังหวัดน่านมาจากแหล่งใด

- () จากผู้ผลิตและกลุ่มทอผ้าภายในจังหวัด
- () จากหน่วยงานราชการ
- () จากผู้ผลิตและกลุ่มทอผ้าจากจังหวัดอื่น (ระบุ).....
- () จากผู้ออกแบบที่มีชื่อเสียง
- () จากตลาดต่างประเทศ
- () จากแหล่งอื่นๆ (ระบุ)

33. ท่านคิดว่าในอีก 5 ปีข้างหน้าผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจากชุมชนจังหวัดน่านของทางร้านหรือบริษัทของท่านจะเป็นอย่างไร

- () ยอดขายเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ
- () ยอดขายคงที่
- () ยอดขายลดลง คิดเป็นร้อยละ

34. ท่านคิดว่าในอีก 5 ปีข้างหน้า ตลาดของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจากชุมชนจังหวัดน่านของร้านค้าหรือบริษัทของท่านจะอยู่ในระดับใด

ในระดับ

- () ภายในจังหวัด
- () ภายในภูมิภาค โปรดระบุชื่ออำเภอ/จังหวัด.....
- () ภายในประเทศ โปรดระบุชื่ออำเภอ/จังหวัด.....
- () ส่งออกต่างประเทศ โปรดระบุประเทศ.....

35. ท่านคิดว่าในอนาคต ท่านจะเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาความสามารถในการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยให้กับกลุ่มผลิตผ้ามากกว่าในปัจจุบันหรือไม่

- () ยังไม่มีโครงการ

() เข้าไปมีบทบาท โดย.....

36. ในอนาคตอันใกล้ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีบทบาทในการปกครอง การจัดหา และจัดสรรทรัพยากรของท้องถิ่นเองมากขึ้นเนื่องจากนโยบายการกระจายอำนาจ ท่านทราบเรื่องนี้หรือไม่

() ทราบ

() ไม่ทราบ

37. ท่านคิดว่าทิศทางของกลุ่มทอผ้าไทยจะเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทของการพัฒนา หรือบริหารจัดการท้องถิ่นมากขึ้น หรือน้อยลงเนื่องจากการกระจายอำนาจนี้หรือไม่ อย่างไร

() มากขึ้น คือ.....

() น้อยลง คือ.....

38. ท่านคิดว่าร้านหรือบริษัทของท่านจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านการกระจายอำนาจหรือไม่ อย่างไร

() ไม่ได้รับผลกระทบ

() ได้รับผลกระทบ คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณอย่างมากที่ให้ความร่วมมือในการ กรอกแบบสอบถาม

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... วันที่/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

.

ภาคผนวก ค

รายชื่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทย และ
ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ลำดับ ที่	ชื่อสำนักงาน	ที่ตั้ง	หมายเลข โทรศัพท์
1	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดน่าน	ม.2 หมู่บ้านฝายแก้ว ต.ฝายแก้ว อ.ภูเพียง จ.น่าน 55000	054-710365
2	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	85 อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-710553
3	วิทยาลัยสารพัดช่างน่าน	150 ต.ในเวียง อ.เมือง 55000	054-710367
4	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดน่าน	ม.2 หมู่บ้านผา ต. ผาสิงห์ อ. เมือง จ.น่าน 55000	054-774860
5	อุตสาหกรรมจังหวัดน่าน	468 ม.2 ต. ฝายแก้ว จ.น่าน 55000	054-771616
6	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน	4/16 ต. ในเมือง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-710370
7	สำนักงานหอการค้าจังหวัดน่าน	15/5 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-751234
8	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สาขาจังหวัดน่าน	51 ถ. ผาทอง ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-772922
9	สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน	ต. ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-710091
10	สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน	4/5 ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-710246
11	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดน่าน	ศาลากลางจังหวัดน่าน หมู่ 1 ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-757311
12	สำนักงานแรงงานและสวัสดิการ สังคมจังหวัดน่าน	33/31-32 ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-771020
13	สภาวัฒนธรรมจังหวัดน่าน	150 ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-710367
14	สมาคมพัฒนาไทยพำพ	24 หมู่บ้านคอนศรีเสวย ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	054-772520

ภาคผนวก ง

รายชื่อร้านค้าที่จำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

ลำดับที่	ชื่อร้าน	ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์
1	บ้านทนนไชย	1 บ้านดอน ต.ในเวียง อ.เมือง จ. น่าน 55000	054-741720/743077
2	ร้านศุภิสราไหมบาติก	272 ม. 3 บ้านนาผา ต.กองความ อ.เมือง จ. น่าน 55000	054-741564
3	ร้านฝ้ายเงิน	376 ม.7 บ้านนาผา ต.กองความ อ.เมือง จ. น่าน 55000	01-9936616/01-6039034 054-710177
4	ร้านเหยอผ้าปัก	254 ม.4 ต.ไชยสถาน อ. เมือง จ. น่าน 55000	054-710725
5	ร้านพิมพ์ผ้าไทย	247 บ้านหัวเจียงใต้ ต.ในเวียง อ.เมือง จ. น่าน 55000	054-741061
6	บัวใบผ้าไทย	19 บ้านพันตัน ต.ในเวียง อ.เมือง จ. น่าน 55000	054-772174
7	อุ้นผืนผ้าทอ	11 ถ.สุมลเทวราช อ.เมือง จ. น่าน 55000	054-774138
8	ร้านชื่นบาน	514 ม.4 บ้านปางคำ ต.ไชยสถาน อ.เมือง จ. น่าน 55000	054-710284
9	โรงแรมน่านฟ้า	440 ต.ในเวียง อ. เมือง จ. น่าน 55000	01-4731630
10	ศูนย์รวมผ้าทอพัฒนา	บ้านอรัญวาสี ถ.สมนเทวราช อ.เมือง จ. น่าน 55000	054-772589
11	ร้านโชคชัยฟ้าใหม่	246 ม3 ต.ผาสิงห์ อ.เมือง จ. น่าน 55000	01-5302847
12	ร้านม่อฮ่อมบูติก	34 ต.ในเวียง อ.เมือง จ. น่าน 55000	01-4730604
13	น้ำไหลไทยลื้อ	ตลาดราชพัสดุ ต.ในเวียง อ.เมือง จ. น่าน 55000	054-779406
14	กลุ่มเกษตรสหกรณ์บ้านปางไฮ	11 ม.7 บ้านปางไฮ ต.นาไร่หลวง อ.สองแคว จ.น่าน 55160	054-781655
15	ร้านวราภรณ์	187 ม.4 บ้านบุญยืน ต.กองเวียง อ.เวียงสา จ.น่าน 55110	054-781542

ลำดับที่	ชื่อร้าน	ที่ตั้ง	เบอร์โทรศัพท์
16	ร้านม่อฮ่อมแพร์	181 ม.4 บ้านบุญยืน ต.กลางเวียง อ.เวียงสา จ.น่าน 55110	054-799074
17	จันทร์สมการทอ	68 ม.5 บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน 55140	01-9515038/01-4734121
18	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	154 ม.8 บ้านดอนแก้ว ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน 55120	จม.
19	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้าน ดอนไชย	103 ม. บ้านดอนไชย ต.สิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน 55120	01-4733190
20	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัว น้ำ	103 ม. 5 บ้านหัวน้ำ ต.สิลาแลง อ.ปัว จ.น่าน 55120	054-797018
21	กลุ่มทอผ้าบ้านรัชดา	140 ม.15 บ้านรัชดา ต.เปือ อ.เชียงกลาง จ.น่าน 55160	01-4731042
22	ฝ้ายดอย	138 ม.8 บ้านดอนแก้ว ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน 551200	01-4723484/01-7344467
23	นางมอญ ไชยพงษ์ วิสุทธิ	6 ม.3 บ้านหลายทุ่ง ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน 55130	จม.
24	นางมาลี วงศ์สะอาด	12 ม.3 บ้านหลายทุ่ง ต.ปอน อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน 55130	054-710016
25	ร้านจางตระกูล	304-306 อ. ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	

.

ภาคผนวก จ

รายชื่อและที่ตั้งของกลุ่มหอผ้าที่ศึกษา (ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2544)

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง				กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้	
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล		อำเภอ
1	กลุ่มสตรีหอผ้าบ้านสถาน	นางแก้ว ใจปา	14	2	สถาน	สถาน	น่าน้อย	ผ้าลายไหล, ผ้าลายน้ำไหล,ผ้าขึ้นป้อง,ผ้าขึ้นตีนเจก, สไบ,ผ้าคลุมตู้เย็น,ย่าม,ผ้าปูที่นอน
2	กลุ่มสตรีหอผ้าบ้านขัวก้อม	นางพัชรณี เสนดา	40	2	ขัวก้อม	ศรีสะเกษ	น่าน้อย	ผ้าพื้น,ผ้าลายน้ำไหล,ผ้าขึ้นป้อง,ขึ้นตีนเจก,ขึ้นมาน, ขึ้นเฉียงแสน,ผ้าเช็ดหน้า,สไบ,ผ้าขาวม้า
3	กลุ่มสตรีหอผ้าบ้านสหหล่ม	นางผ่องมา เสนาะ	65	2	สหหล่ม	บัวใหญ่	น่าน้อย	ผ้าลายไหล,ผ้าลายน้ำไหล,ขึ้นตีนเจก
4	กลุ่มสตรีหอผ้าบ้านสันหย่อม	นางสาคร ต๊ะต๊อบ	11	7	สันหย่อม	บัวใหญ่	น่าน้อย	ผ้าขาวม้า,ขึ้นมาน,ผ้าลายช้าง
5	กลุ่มสตรีหอผ้าบ้านหนองห้า	นางสาย แก้วกันทา	-	8	หนองห้า	บัวใหญ่	น่าน้อย	ผ้าพื้น,ผ้าตัดเสื้อ,ผ้าฝ้ายตุย
6	กลุ่มสตรีหอผ้าบ้านน้ำหิน	นางสมคิด ธนะพันธ์	-	5	น้ำหิน	เวียงพอง	น่าน้อย	ผ้าขาวม้า,ญะยอม,กระเป๋,ผ้าเช็ดหน้า
7	กลุ่มหอผ้าบ้านนาบึง	นางทองใบ จุมปา (054-741817)	64	2	นาบึง	นาบึง	กิ่งอ.ภูเวียง	ผ้าลายน้ำไหล,ผ้าคลุมทีวี,ตู้เย็น,ผ้าเช็ดหน้า, ผ้าขาวม้า
8	กลุ่มหอผ้าบ้านดอนไชยใต้	นางเพียร ปัญญาณะ (054-752305)	52/3	7	ดอนไชย	กลางเวียง	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหลตลอดดิน,ผ้าขึ้นป้อง,ผ้าเช็ดหน้า, กระเป๋,ย่าม
9	กลุ่มหอผ้าบ้านไม่งาม	นางลาวาล ทัพย์ศักดิ์ (054-752565)	-	1	ไม่งาม	ล้าน	เวียงสา	ผ้าคลุมโต๊ะ,หมวก
10	กลุ่มหอผ้าบ้านพระเนตร	นางลำดวน รังสี (054-781529)	-	1	พระเนตร	ล้าน	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล,ผ้าขึ้นป้อง,ผ้าเช็ดหน้า,ญะยอม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ผู้ติดต่อ					กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
11	กลุ่มบ้านล้าน	นางสังวาล ชันทะสอน (054-781529, 773620)	-	3	ล้าน	ล้าน	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าจีนป๋อง, ผ้าขาวม้า, ผ้าเช็ดหน้า
12	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่	นางเยาวรัตน์ ต่างใจ	84	8	ใหม่	ล้าน	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, ผ้าจีนป๋อง, ชินมาน
13	กลุ่มทอผ้าบ้านล้านเหนือ	นางประทุม วงศ์ษา (054-773620)	100	10	ล้านเหนือ	ล้าน	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, จีนป๋อง
14	กลุ่มทอผ้าบ้านน้ำมวบ	นางบานเย็น ผึ้งแย้ม	-	1	น้ำมวบ	น้ำมวบ	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, จีนป๋อง, ผ้าขาวม้า, ผ้าตัดเสื้อ
15	กลุ่มทอผ้าบ้านผาโพธิ์ทอง	นางประทุม ตาดี (054-781913)	249	5	ผาโพธิ์ทอง	ซ่ง	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, จีนป๋อง
16	กลุ่มทอผ้าบ้านซ่งใต้	นางอนงค์ ไชยคำ (054-781960)	50	6	ซ่งใต้	ซ่ง	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล, จีนป๋อง, ชินมาน
17	กลุ่มทอผ้าบ้านน้ำครกใหม่	นางบุญเต็ม พันวงศ์ (054-743021)	198	4	น้ำครกใหม่	กองควาย	เมือง	ผ้าลายไทยลือ, ลายน้ำไหล, จีนป๋อง
18	กลุ่มทอผ้าบ้านชาวหลวง	นางพาดิ จันทร์ศักดิ์ (01-4604048)	22	5	ชาวหลวง	สวก	เมือง	ผ้าลายน้ำไหล, จีนป๋อง, กระเป๋า, ผ้าเช็ดหน้า, พวงกุญแจ
19	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านผา มน	นส. วาสนี กำไชยวงศ์ (054-773511)	13	7	นามน	สวก	เมือง	ผ้าลายไทยลือ, ผ้าลายน้ำไหล, จีนป๋อง, กระเป๋า, ผ้าคลุมเตียง, ผ้าเช็ดหน้า
20	สหกรณ์ทอผ้าบ้านปางไฮ	นางทัศนีย์ ปะละสี (054-779406)	11	7	ปางไฮ	นาไร่หลวง	สองแคว	ผ้าลายไทยลือ, ผ้าขาวม้า, ผ้าเช็ดหน้า, ผ้าคลุมเตียง, ยาม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ผู้ ติดต่อ					กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
21	กลุ่มสตรีทอผ้าศูนย์ทอผ้าบ้านดอน	นส.รัตนา เทพประสิทธิ์ (054-799045)	ศูนย์ทอผ้า	-	ดอน	จอมพล	ท่าวังผา	ผ้าลายน้ำไหล, ขึ้นป้อง
22	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านฝายมูล	นางทองพูล อีอดลาว (054-799605)	75	1	ฝายมูล	ป่าคา	ท่าวังผา	ผ้าลายไขลื้อ, ผ้าลายน้ำไหล, ขึ้นป้อง, ลายคำเคิบ, ขึ้นมาน
23	จันทร์สมการทอ	นางจันทร์สม พรหมปัญญา (054-799074)	68	5	บ้านหนองบัว	ป่าคา	ท่าวังผา	ผ้าลายไขลื้อ, ผ้าลายน้ำไหล, ขึ้นป้อง
24	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านศรีอุดม	นางศรีนพร อินท (01-6720508 ศูนย์สาธารณะ)	ศูนย์ทอผ้า	1	ศรีอุดม	เวียงกลาง	เวียงกลาง	ผ้าลายไขลื้อ, ผ้าใบโต๊ะ
25	กลุ่มสตรีทอผ้าพรม บ้านวังทอง	นางสุจิตพร สีมรม (01-4733724)	59	3	วังทอง	พระพุทธบาท	เวียงกลาง	ผ้าใบโต๊ะ, ผ้าคลุมเตียง, ผ้ารองจาน, ผ้าคลุมทีวี
26	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านภูแห่น	นางบัวทอง ปัญญา	63	4	ภูแห่น	พระพุทธบาท	เวียงกลาง	ผ้าลายไขลื้อ, ผ้าลายน้ำไหล, ขึ้นป้อง, ผ้าพรม, ผ้าคลุมโต๊ะ, ผ้าขาวม้า
27	กลุ่มทอผ้าบ้านรัชดา	นส.เจษฎา ใจหัว (054-797018)	140	15	รัชดา	เพื่อ	เวียงกลาง	ผ้าลายไขลื้อ, ผ้าลายน้ำไหล, ขึ้นป้อง, ผ้าชุดยกมุก, ผ้าผูกเอว, ผ้าเช็ดหน้า, พรม
28	นางสมศรี สะท้าน	นางสมศรี สะท้าน (01-4721435)	70	6	ปอน	ปอน	ทุ่งช้าง	ผ้าลายไขลื้อ, ผ้าลายน้ำไหล

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ผู้ ติดต่อ					กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
29	กลุ่มทอผ้าบ้านเหล่าทุ่ง	นางสุวารี ภิวงค์ (054-795128 ตู้สาธารณะ)	8	3	เหล่าทุ่ง	ปอน	ทุ่งช้าง	ผ้าลายไหล,ผ้าลายน้ำไหล,ชิ้นปัก,ลายโคม,ลายขิด,สไบ,ผ้าปูที่นอน,ถุง/ยวม,ผ้าขาวม้า
30	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่	นางวิไล บุญเย็น (054-795057 ศูนย์)	19	5	ใหม่	ปอน	ทุ่งช้าง	ผ้าลายน้ำไหล,ลายโคม
31	โครงการทอผ้าหมู่บ้านป่าเปื่อย	นางศรีเพ็ญ ทองปอน	39	7	ป่าเปื่อย	ปอน	ทุ่งช้าง	ผ้าลายปักไหล,ลายโคม
32	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสุน	นส. เกตนศิริ คำรังษี (01-9380061,01-224000568)	27	4	ทุ่งสุน	งอบ	ทุ่งช้าง	พรมเช็ดเท้า,ผ้าคลุมเตียง,ผ้าพัน,
33	กลุ่มมือผ้าบ้านเอี้ย	นางแพพ คำภานุช (01-4733627)	141	1	บ้านเอี้ย	ศิลาแลง	ปัว	ผ้าลายปักไหล,ผ้าลายน้ำไหล,ผ้าเช็ดหน้า,ผ้ารองจาน,ผ้าคลุมไหลลายช้าง,ผ้าสไบ,ผ้าปูโต๊ะ,ผ้าขาวม้า,ผ้าคลุมใหญ่,ถุง,ผ้าคลุมไหลลายเต็ม,ผ้าพัน,ผ้าผ่าน
34	กลุ่มทอผ้าบ้านตีนตอก	นางเพียร ลือยศ	73	4	ตีนตอก	ศิลาแลง	ปัว	ผ้าลายปักไหล,ผ้าลายน้ำไหล,ผ้าสองชาย,เสื้อ,กระเป๋,ถุง,ย่าม,กระเป๋
35	กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวน้ำ	นางเครือวัลย์ หาญยุทธ (01-4733190)	103	5	หัวน้ำ	ศิลาแลง	ปัว	ผ้าลายปักไหล,กระเป๋าสตรี,ของชำร่วย,พวงกุญแจ,ย่าม,ผ้าคลุมไหล
36	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวดอยหมู่	นางอำพร ปูนวัฒณ์ (01-7653539)	121	6	หัวดอย	ศิลาแลง	ปัว	ผ้าขาวม้า,สไบ

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ผู้ติดต่อ				กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ
37	วิจิตร สิงห์คำ	นางวิจิตร สิงห์คำ (01-7466542)	167	2	ศาลา	ศิลาแดง	บัว
38	กลุ่มทอผ้าบ้านเกิด	นางศดานันท์ เนตรทิพย์ (01-6026581)	97	2	เกิด	วรรณคร	บัว
39	กลุ่มทอผ้าฝ้ายคอย	นางบานเย็น เนตรทิพย์ (01-4731042)	138	8	ดอนแก้ว	วรรณคร	บัว
40	กลุ่มชมพูปูดา, กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านร้องแง	นางวันเพ็ญ วงศ์บริบาล	212	7	ร้องแง	วรรณคร	บัว
41	กลุ่มทอผ้าร้านแสงทอง	นางณัฏยา วาริทิพย์	154	8	ดอนแก้ว	วรรณคร	บัว
42	กลุ่มทอผ้าบ้านนาคำ	นางคำดี สุขสอน	-	1	นาคำ	ศิลาเพชร	บัว
43	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านดอนไชย	นางกานอม ที่ขาวส์	103	3	ดอนไชย	ศิลาแดง	บัว
44	กลุ่มทอผ้าบ้านนาแดง	นางแพนง (054-779548)	78	5	นาแดง	บัวใหญ่	นาน้อย
45	กลุ่มทอผ้าบ้านนาแพน	นางทองใบ อินมะใจ	-	3	นาแพน	บัวใหญ่	นาน้อย

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผู้ติดต่อ/เบอร์ติดต่อ	ที่ตั้ง					กิจกรรมที่ทำ/ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้
			เลขที่	หมู่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	
46	กลุ่มทอผ้าบ้านสันรุ่งเรือง	นางยองโย นันดา	141	6	สันรุ่งเรือง	น่าวบ	เวียงสา	ผ้าลายมัดหมี่ ,ผ้าขาวม้า
47	กลุ่มทอผ้าศรีมงคล	นางสุดา นันทะน้อย (054-781891)	61	7	ศรีมงคล	ซึ่ง	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล ,ผ้าพื้น
48	กลุ่มทอผ้าบ้านวังทอง	นางกัลยา เวียงหนุ่น (054-779210)	-	1	วังทอง	ผาดอ	ท่าวังผา	ผ้าลายไทลื้อ ,ผ้าขาวม้า ,กระเป๋
49	กลุ่มนางมาลี วงศ์ระฮาด	นางมาลี วงศ์ระฮาด	12	3	หล่ายทุ่ง	ปอน	ทุ่งช้าง	ผ้าลายไทลื้อ ,ผ้าลายน้ำไหล ,ตีนเป้ง ,ผ้าทอลายสอด
50	กลุ่มทอผ้าไทลื้อนางมอญ ไชยพงษ์ศิริสุตย์	นายวิบูลย์ ไชยพงษ์ศิริสุตย์ (01-4723484)	6	3	หล่ายทุ่ง	ปอน	ทุ่งช้าง	ตีน ,ผ้าทอลายธรรมดา ผ้าลายไทลื้อ ,ผ้าลายน้ำไหล
51	กลุ่มทอผ้าบ้านซึ่ง	นางเย็น เทพสิทธิ์	33	3	ซึ่ง	ซึ่ง	เวียงสา	ผ้าลายน้ำไหล ,ผ้าเช็ดหน้า

ภาคผนวก ง

แบบข้อถามชุดที่ 1 (ผ้าน่าน)

1. ขนาดตลาดของผ้าน่านในอนาคต (5 ปี) ประมาณเท่าไร / เพราะอะไร

.....

.....

.....

2. จุดเด่นและจุดด้อยของผ้าน่านคืออะไร

.....

.....

.....

3. รูปแบบของผ้าน่านในปัจจุบันเป็นที่ต้องการของตลาดหรือไม่

.....

.....

.....

4. ทิศทางในการพัฒนาผ้าน่านเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. ลักษณะ ขนาด และประเภทแรงงานของการผลิตผ้าน่านในอนาคตควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

6. รูปแบบในการทำการตลาดของผ้าน่านในอนาคตควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

7. กลุ่มลูกค้าในอนาคตมีลักษณะแตกต่างจากปัจจุบันอย่างไร และควรจะมีการเข้าไปแข่งขันในตลาดใดบ้าง

.....

.....

.....

8. ระดับฝีมือแรงงานในปัจจุบันมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาและการผลิตในอนาคตหรือไม่ / เพราะเหตุใด และ
ถ้าต้องการพัฒนาต้องพัฒนาในด้านใด

.....

.....

.....

9. องค์กร / หน่วยงานใดควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีศักยภาพ

.....

.....

.....

10. คู่แข่งขันในอนาคตคือใคร และลักษณะการแข่งขันในอนาคตเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

11. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์ / จัดบันทึก _____

วันและเวลา _____

แบบข้อถามชุดที่ 2 (ผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านาน)

1. ขนาดตลาดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานในอนาคต (5 ปี) ประมาณเท่าไร / เพราะอะไร

2. จุดเด่นและจุดด้อยของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานคืออะไร

3. รูปแบบของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานในปัจจุบันเป็นที่ต้องการของตลาดหรือไม่

4. ทิศทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันเป็นอย่างไร

5. ลักษณะ ขนาด และประเภทแรงงานของการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานในอนาคตควรเป็นอย่างไร

6. รูปแบบในการทำการตลาดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานในอนาคตควรเป็นอย่างไร

7. กลุ่มลูกค้าในอนาคตมีลักษณะแตกต่างจากปัจจุบันอย่างไร และควรจะมีการเข้าไปแข่งขันในตลาดใดบ้าง

8. ระดับฝีมือแรงงานในปัจจุบันมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาและการผลิตในอนาคตหรือไม่/เพราะเหตุใด และถ้าต้องการพัฒนาดังพัฒนาในด้านใด

.....

.....

.....

9. องค์กร / หน่วยงานใดควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีศักยภาพ

.....

.....

.....

10. คู่แข่งขันในอนาคตคือใคร และลักษณะการแข่งขันในอนาคตเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

11. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์ / จัดบันทึก _____

วันและเวลา _____

สรุปรายงานการวิจัยระยะที่ 1

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญในกระบวนการผลิต ปัญหาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งประเทศกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ สืบเนื่องจากคุณภาพของแรงงานที่ต่ำ การพัฒนาและเพิ่มทักษะในการทำงานโดยไร้ทิศทางหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ดังนั้นหากเราสามารถหาลักษณะของทักษะแรงงานที่ต้องการในอนาคตได้ ย่อมทำให้เราสามารถวางแผนในการพัฒนาแรงงานที่สนองตอบต่อความต้องการนั้นๆ ได้

ผ้าไทยจัดได้ว่าเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างและมีความเป็นเอกลักษณ์ไทยประเภทหนึ่ง การพัฒนาคุณภาพของผ้าไทยให้มีคุณภาพสูงขึ้น และการพัฒนาฝีมือแรงงานในการผลิตผ้าไทย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดและการธำรงไว้ซึ่งศิลปอันมีค่าของไทย ย่อมเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจ ดังนั้นหากต้องการพัฒนาคุณภาพของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย ให้เทียบเคียงคู่แข่งชั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาแรงงานให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับกระบวนการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีและวัตถุดิบที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ในเรื่องของการแข่งขันทางการตลาดยังจำเป็นต้องทราบถึงลักษณะความต้องการของผู้บริโภคต่อผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยว่ามีแนวโน้มเป็นเช่นไร ตลาดใดที่ควรเข้าไปแข่งขัน เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของทักษะแรงงาน และเทคโนโลยีในการผลิตให้เหมาะสม และสอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนของประเทศต่อไป

การศึกษานี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะผ้าไทยทอมือที่ผลิตขึ้นในจังหวัดน่านเพียงจังหวัดเดียวเป็นกรณีตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการในการค้นหาลักษณะของตลาดของผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในอนาคต และการนำผลการศึกษามาใช้ในการหาลักษณะทักษะของแรงงานสำหรับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

ระยะที่ 1

1. เพื่อวิเคราะห์ตลาดของผ้าไทย และ ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย ที่ผลิตในจังหวัดน่านในปัจจุบัน
2. เพื่อหา ลักษณะและทักษะของแรงงานที่ผลิตผ้าไทย และ ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย รวมทั้งกระบวนการในการผลิตแรงงานที่ใช้ในการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย ในจังหวัดน่านในปัจจุบัน

ระยะที่ 2

3. เพื่อวิเคราะห์หาลักษณะและการเปลี่ยนแปลงของตลาดผ้าไทยที่ต้องการผลิตในอนาคต รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตลาดดังกล่าว
4. เพื่อหาลักษณะทักษะของแรงงานที่ต้องการในอนาคตในการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

3. ผ้าทอพื้นเมืองของชุมชนน่าน

ในแถวลานนาตะวันออกนี้จังหวัดน่าน ก็มีผ้าทอพื้นเมืองที่ออกแบบลวดลายเป็นของเมืองน่าน โดยเฉพาะ มีทั้งผ้าทอพื้นเมืองลวดลายแบบเก่า ที่เรียกกันว่า ชิ่นน่าน และลวดลายเดิม กิดสร้างแบบขึ้น เพื่อใช้เป็นสินค้าพื้นเมืองที่เรียกกันว่า ผ้าลายน้ำไหล หรือเรียกสั้นๆ ว่า ผ้าทอน้ำไหล ซึ่งเป็นลายทอใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้ใช้ นำไปดัดแปลงตัดเสื้อผ้าทั้งหญิงและชาย และผ้าลายมุก ซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ชาวบ้านทอใช้กันมานานแล้ว ก่อนที่จะมีการออกแบบลายน้ำไหล นอกจากนี้ยังพบว่าผ้าชิ้นพื้นเมืองน่าน มีทั้งหมด 7 ชนิดด้วยกัน ดังนี้

1. ผ้าชิ้นคำเคิบ เป็นผ้าชิ้นที่ใช้กันมากในคุ้มเจ้าเมืองน่านเป็นลายที่วิจิตรพิสดารกว่าลายอื่นๆ ใช้คันทองหรือคันทองเงินทอสลักกันทั้งผืน หรือต่อตีนจก บางผืนจะใช้ลายดอกพิกุลเล็กยกดอกสลักกันไปทั้งผืน
2. ผ้าชิ้นป่อง เป็นชิ้นพื้นบ้านที่ใช้กันอยู่ทั่วไป จะเป็นผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมก็ได้ และใช้ฝ้ายสองสีปั่นเข้าด้วยกัน ทอเป็นเส้นพุ่งหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ไก ในแต่ละหมู่สายจะเป็นริ้วขวางเท่ากันโดยตลอดชิ้นแต่ละหมู่ลายไว้ ลักษณะนี้เรียกว่า ป่อง

ผ้าทอที่เรียกว่า ชิ่นป่อง ลักษณะเด่นนั้น ทอเป็นริ้วเล็กๆ ริ้วเล็กที่ทอสลักนั้นมีลายมุกแล้วกันด้วยริ้วไหมเงิน หรือไหมทอง ต่อริ้ว ด้วยคันเส้นด้ายสีพื้นชนิดเส้นเดียว จากนั้นก็ใช้ด้ายทอสลักสี เป็นริ้วเล็กๆ เหมือนกับแยกกลุ่มเส้นไหมออกเป็น 2 ตอน การทอสลักกันเป็นคันๆ หรือป่อง จึงเรียกว่า ชิ่นป่อง และชิ่นป่องนี้มีลายละม้ายคล้าย ชิ่นตาเหลี่ยม เพียงแต่ใช้ไหมเงินหรือไหมคำทอสลักริ้วเล็กริ้วใหญ่ สีสลักนั้นเป็นสีเดียวกันทั้งผืน เล่น พื้นแดง พื้นเขียว พื้นน้ำตาล สลักลายมุก เป็นต้น

3. ผ้าชิ้นม่าน เป็นชิ้นพื้นบ้านที่ใช้กันอยู่ทั่วไป บ้างก็บัสอยู่ 4 สีเป็นชิ้นที่มีช่วงขนาดของลายไม่เท่ากัน แต่ละช่วงจะมีชื่อเรียกและขนาดของช่วงที่แน่นอน
4. ผ้าชิ้นคาดก่าน (มัดก่าน) เป็นชิ้นของชาวไทลื้อที่อพยพมาอยู่อำเภอปัว ลายผ้าทอด้วยเทคนิคมัดหมี่หรือคาดก่าน (มัดก่าน)
5. ผ้าชิ้นยกดอก เป็นผ้าชิ้นที่ใช้ในกลุ่มของคนชั้นสูงในเมืองน่านลักษณะของลายชิ้นจะใช้ไหมคำหรือไหมเงินยกดอกเป็นดอกพิกุลใหญ่ สลักกันลายริ้วขวางเท่ากันโดยตลอดทั้งผืน

6. ผ้าลายน้ำไหล เป็นลายที่คนรู้จักกันโดยทั่วไป ลายน้ำไหลจะมีลักษณะคล้ายกระแสน้ำที่ไหล โดยใช้สีฝ้ายลายสีสอคพุง สลับกันไป เรียกว่า การทอว่า จกหรือลัวงลายน้ำไหลจะมีลายน้ำไหลจรดน้ำไหลกลับ เป็นน้ำไหลขนาดเล็ก ความกว้างของลาย ประมาณ 1 นิ้วครึ่ง ต่อจากนั้น ได้พัฒนาการเป็นน้ำไหลใหญ่ โดยสอคไหมเงิน และไหมคำสลับลายน้ำไหลตลอดทั้งผืน ผ้าทอลายน้ำไหลที่นิยมใช้ตัดเสื้อกระโปรงในปัจจุบัน ลายที่ทอกันในยุคหลังมีผู้ค้นคว้าหาหลักฐานว่า ประมาณ 80-100 ปี และสันนิษฐานว่าการออกแบบลายนั้น พัฒนาจากลายผ้าชาวลื้อ
7. ผ้าไหมไทยลื้อ เป็นลายผ้าที่เกิดในสมัยประมาณ พ.ศ 2533 โดยอาจารย์สิวพร วิชารักษ์ ได้นำลายน้ำไหลที่ได้พัฒนาการเป็นลายน้ำไหลใหม่ สอคด้วยไหมคำและไหมเงิน ผสานกับลายไทลื้อที่มีอยู่ดั้งเดิมเป็นลายกาบ ลายหับ ลายจิด ผสมกับลายใหม่ขึ้นมา วิธีการทอจะเป็นการลัวง จก (เขายัง) สลับกันไปทั้งผืน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ระเบียบวิธีวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้อง
2. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสถิติที่เก็บได้ในข้อ ก. จากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง
3. จัดทำกรอบตัวอย่างของ
 - กลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
 - ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
 - หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
 - ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
4. ออกแบบสอบถามเพื่อใช้สัมภาษณ์ โดยเรียกแบบสอบถามนั้นๆ ว่า
 - Form A ใช้สำหรับสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
 - Form B ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
 - Form C ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลางหรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

- Form D ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

5. กำหนดแผนการสุ่มตัวอย่าง

ก. กลุ่มผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

กลุ่มที่กำหนดให้เก็บข้อมูลเป็นกลุ่มที่อยู่ในอำเภอทุ่งช้าง ปัว เชียงกลาง ท่าวังผา สองแคว เมือง เวียงสา (ยกเว้นกลุ่มที่อยู่ในตำบลน้ำมวบ) ถึงอำเภอภูเพียง นาน้อย เฉลิมพระเกียรติ รวม 58 กลุ่ม จาก 64 กลุ่ม จากข้อมูลที่ได้ปรากฏว่ามี 7 กลุ่มที่ไม่มีสภาพของกลุ่มเหลืออยู่คือเหลือแต่ชื่อ หรือมีผู้ผลิตอยู่เพียง 1-2 คนและผลิตผ้าตามแต่เวลาสะดวก จึงจำเป็นต้องตัดข้อมูลนั้นทิ้ง

ข. ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ข้อมูลที่สรุปได้จาก Form A ปรากฏว่า อำเภอปัว มีจำนวนผู้ผลิตมากถึง 556 คน รองลงมาคือ อำเภอ เวียงสา (446 คน) อำเภอนาน้อย (196 คน) อำเภอทุ่งช้าง (197 คน) อำเภอท่าวังผา (123 คน) อำเภอเชียงกลาง (116 คน) อำเภอเมือง (71 คน) ถึงอำเภอภูเพียง (19 คน) และอำเภอสองแคว (18 คน) ตามลำดับ อายุของกลุ่มทอผ้าในอำเภอนาน้อยนั้นค่อนข้างน้อย คือ 1 เดือน ถึง 2 ปี กำลังในการผลิตค่อนข้างต่ำ เนื่องจากผู้ผลิตยังไม่มี ความชำนาญ ดังนั้นในที่นี้จึงเลือกกลุ่มผู้ผลิตทุกกลุ่มที่อยู่ในอำเภอปัว อำเภอเวียงสา (ยกเว้นกลุ่มในตำบลบ้านน้ำมวบ เพราะปัญหาการเดินทาง และอำเภอทุ่งช้าง (ยกเว้นกลุ่มผู้ผลิต 2 กลุ่มที่ไปจ้างคนลาวผลิต) เป็นตัวอย่าง

เมื่อต้องการจะประมาณค่าสัดส่วนของการถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้าให้กับบุคคลอื่น (P) และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เราสามารถคำนวณหาค่าขนาดของตัวอย่างได้ เมื่อกำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.2 ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

ตามแผนการสุ่มตัวอย่างข้างต้น เราสามารถได้ผลสรุปเป็นรายกลุ่ม รายอำเภอ และรวมทั้ง 3 อำเภอ นอกจากนี้ยังพอจะให้ภาพรวมในรายจังหวัดได้เนื่องจากอำเภอที่ถูกเลือกมานั้นมีจำนวนผู้ผลิตรวม 314 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03 ของจำนวนผู้ผลิตรวมทั้งหมดใน 8 อำเภอ 1 ถึงอำเภอ จากทั้งหมด 14 อำเภอ และ 1 ถึงอำเภอ

ค. ผู้บริหารระดับกลางหรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ในที่นี้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เข้าข่าย

ง. ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ในที่นี้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากทุกหน่วยที่ถือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยซึ่งมีสถานที่ตั้งชัดเจน แน่นนอน ในจังหวัดน่าน

6. ทำ pretest แบบสอบถามทั้ง 4 ชุด ในระหว่างวันที่ 22-25 เมษายน 2544 และทำการปรับแก้

7. เก็บข้อมูลในภาคสนาม

ได้ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์หน่วยตัวอย่างโดยพนักงานสัมภาษณ์ที่สามารถพูดภาษาเมืองได้เป็นอย่างดี ในช่วงเวลาดังต่อไปนี้

Form A ระหว่างวันที่ 12-26 พฤษภาคม 2544

Form B ระหว่างวันที่ 9-16 มิถุนายน 2544

Form C ระหว่างวันที่ 12-31 พฤษภาคม 2544

Form D ระหว่างวันที่ 12-31 พฤษภาคม 2544

8. ทำบรรณาธิกรณ (Editing) แบบสอบถามที่เก็บได้

9. ลงรหัส ตรวจสอบความถูกต้อง และประมวลผล

10. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากแหล่งทุติยภูมิ โดยใช้สถิติ

พรรณนา สำหรับข้อมูลที่ได้จาก Form A Form C และ Form D ส่วนข้อมูลที่ได้จาก Form B นั้นทำการประมาณค่าตามต้องการเพื่อสรุปผลเป็นรายกลุ่ม รายอำเภอ และรายรวม 3 อำเภอ แล้วแสดงผลในรูปแบบตาราง ตารางไขว้ และแผนภูมิต่างๆ

5. ข้อสรุป

ข้อสรุปในรายงานนี้เป็นข้อสรุปที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 1 ที่เสร็จสิ้นแล้วเท่านั้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านทั้ง 4 กลุ่มได้แก่

1. หัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
2. ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
3. ผู้บริหารระดับกลางหรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน
4. ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ได้ผลสรุปภาพรวมดังนี้

1. หัวหน้ากลุ่มผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

จำนวนกลุ่มทอผ้าที่มีการจัดตั้งตามรายชื่อที่รวบรวมได้จากแหล่งต่างๆ ปรากฏว่า มีอยู่รวม 64 กลุ่ม (เมษายน 2544) เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเดินทาง ความปลอดภัย และงบประมาณ จึง

ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มทอผ้าใน 8 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ รวม 58 กลุ่ม จากข้อมูลที่ได้ปรากฏว่ามี 7 กลุ่มที่ไม่มีสภาพของกลุ่มเหลืออยู่ จึงจำเป็นต้องตัดข้อมูลนั้นทิ้ง ดังนั้นจากการสัมภาษณ์หัวหน้าหรือผู้แทนกลุ่มทอผ้า 51 กลุ่มได้ผลสรุปดังนี้

กลุ่มทอผ้าส่วนมากมีการก่อตั้งมานานกว่า 3 ปี กลุ่มทอผ้าที่อำเภอเชียงกลาง และอำเภอนาน้อย มีอายุการก่อตั้งเฉลี่ยที่ต่ำกว่ากลุ่มทอผ้าอื่นๆ โดยทั่วไปกลุ่มทอผ้ามีจำนวนสมาชิก ไม่น้อยกว่า 15 คน โดยที่กลุ่มขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอทุ่งช้าง และอำเภอปัว แต่ขนาดของกลุ่มที่แตกต่างกันไม่ได้ส่งผลที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานหรือปัญหาที่เผชิญ จึงสามารถสรุปว่ากลุ่มทอผ้าในจังหวัดน่านมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก

กลุ่มทอผ้าส่วนมากจัดหาปัจจัยการผลิตเอง รองมาคือการหาและติดต่อตลาดเอง มีการแปรรูปไม่มากนัก สัดส่วนการแปรรูปมีมากในอำเภอปัว โดยเฉลี่ยส่วนมากมีการขายผ่านตัวกลาง โดยกลุ่มทอผ้าที่อำเภอทุ่งช้าง และ อำเภอปัวมีการขายผ่านตัวกลางมากที่สุด

กลุ่มทอผ้าในอำเภอที่มีจำนวนกลุ่มมากมีความสัมพันธ์กับกลุ่มทอผ้าอื่นสูง

กลุ่มทอผ้าส่วนมากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในด้านปัจจัยการผลิต รองมาคือการสนับสนุนด้านเครื่องมือ ในขณะที่วิธีการผลิต และการออกแบบได้รับการส่งเสริมน้อยกว่ามาก

กลุ่มทอผ้าส่วนมากผลิตปัจจัยการผลิตเอง นอกนั้นจัดหาปัจจัยการผลิตมาจากภายในจังหวัดน่าน และมาจากต่างจังหวัด

การกำหนดราคาของสินค้าได้รับอิทธิพลจากผู้รับซื้อและเป็นการร่วมกันกำหนดราคาระหว่างผู้ผลิตและกลุ่ม

กลุ่มทอผ้า 1 กลุ่มใน 2 กลุ่มมีความพึงพอใจในราคาที่ขายได้ ส่วนที่ไม่พอใจเพราะราคาไม่คุ้มทุน กลุ่มทอผ้าที่มีอายุกลุ่มน้อยมีความไม่พอใจในลักษณะนี้สูง ทั้งนี้เพราะขาดประสบการณ์และความชำนาญ

กลุ่มทอผ้าส่วนมากประเมินว่าผลการดำเนินงานในปัจจุบันมีความสำเร็จในระดับปานกลาง และคาดว่าในอนาคตจะมีการพัฒนาที่ดีขึ้นกว่าเดิม

โครงสร้างของรายได้จากการทอผ้าส่วนมากจัดเป็นรายได้เสริม ยกเว้นกลุ่มทอผ้าในอำเภอทุ่งช้าง และอำเภอปัว ที่มีรายได้จากการทอผ้าในสัดส่วนที่สูงกว่าหรือใกล้เคียงกับรายได้จากการเกษตร กลุ่มทอผ้าจากอำเภอทุ่งช้าง ปัว และ เวียงสา มีรายได้รวมเฉลี่ยสูงสุด รายได้จากการประเมินผลผลิตพบว่า มาจากการผลิตผ้าชิ้นร้อยละ 79.2 และร้อยละ 20.8 มาจากการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า ผลผลิตรวมของกลุ่มทอผ้ามีมูลค่าประมาณ 6,762,675 บาทต่อเดือน หรือประมาณ 60 ล้านบาทต่อปี

โครงสร้างผลผลิต

ก) ผ้าชิ้น

- ผ้าลายไทลื้อผลิตที่อำเภอปัวมากที่สุด ผ้าลายน้ำไหลผลิตที่อำเภอเวียงสามากที่สุด ส่วนผ้าลายชิ้นป่องผลิตที่อำเภอเวียงสามากที่สุดเช่นกัน ผ้าลายขิดและลายโคมผลิตมากที่อำเภอทุ่งช้างและอำเภอปัว สำหรับผ้าพื้นผลิตกันหลากหลายเกือบทุกอำเภอ

- ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ทำรายได้มากที่สุดในหมวดนี้คือ ผ้าลายน้ำไหล (ร้อยละ 34.99) รองลงมาคือ ผ้าลายไทลื้อ (ร้อยละ 33.03) และ ผ้าลายชิ้นป่อง (ร้อยละ 22.83) ของรายได้จากการผลิตผ้าชิ้นทั้งหมด

ข) ผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

- หมวดสินค้าแต่งตัว (เสื้อ ผ้าคลุมไหล่ สไบ หมวก) มีรายได้ร้อยละ 28.78 ของรายได้ทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าที่ผลิตในจังหวัด รายได้สูงสุดจากสินค้าหมวดผลิตที่อำเภอปัว

- หมวดสินค้าใช้ส่วนตัว (ย่าม กระเป๋า ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวม้า พวงกุญแจ) มีรายได้ร้อยละ 26.36 ของรายได้ทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าที่ผลิตในจังหวัด รายได้กระจายที่อำเภอเวียงสา อำเภอปัว และ อำเภอทุ่งช้าง

- หมวดสินค้าใช้ภายในบ้าน (ผ้าคลุมตู้ ผ้าปูโต๊ะ ผ้ารองจาน ตุ๊ก ม่าน พรม) มีรายได้ ร้อยละ 44.85 ของรายได้ทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าที่ผลิตในจังหวัด รายได้กระจายที่อำเภอปัว อำเภอทุ่งช้าง และอำเภอเชียงกลาง

- อำเภอปัวมีการผลิตผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมากที่สุด

ลูกค้าของกลุ่มทอผ้าในจังหวัดน่านส่วนมากเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทย และ คนท้องถิ่น

เนื่องจากข้อมูลต่างๆ ในแง่ปัญหามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก ลักษณะผลผลิตที่แตกต่างกันและปริมาณของผลผลิตจึงถูกนำมาใช้ในการแยกแยะกลุ่มทอผ้า ดังนั้นกลุ่มทอผ้าที่น่าจะมีบทบาทมากในจังหวัดน่านในปัจจุบันและอนาคตคือ กลุ่มทอผ้าในอำเภอปัว อำเภอทุ่งช้าง และอำเภอเวียงสา ซึ่ง 3 อำเภอนี้มีรายได้รวมถึง 5.44 ล้านบาทต่อเดือน หรือประมาณร้อยละ 80.5 ของรายได้จากกลุ่มทอผ้าทั้งหมดในจังหวัด

ลักษณะกลุ่มทอผ้าในอำเภอต่างๆ

ก) กลุ่มทอผ้าที่อำเภอเวียงสา

เป็นกลุ่มทอผ้าขนาดกลางมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 37.20 คน และมีการก่อตั้งมาโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 5 ปี (4.33 ปี) มีความหนาแน่นของกลุ่มสูงที่สุด กิจกรรมส่วนใหญ่คล้ายกับกลุ่มทอผ้าในอำเภออื่นๆ นอกจากอำเภอปัว และ อำเภอ ทุ่งช้าง มีความสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่อยู่ภายในจังหวัด กิจกรรมระหว่างกลุ่มคือการทอผ้า ไม่มีการว่าจ้างแรงงาน การสนับสนุนส่วนใหญ่ได้มาในส่วนของการเงิน (กั) และปัจจัยการผลิต แหล่งปัจจัยการผลิตมาจากการผลิตเองหรือหาซื้อภายในจังหวัด การ

กำหนดราคาส่วนมากทางกลุ่มทอผ้าเป็นผู้กำหนด มีความพอใจในราคาขายสูง ปัญหาที่เผชิญอยู่ในเรื่องของ วัตถุดิบทั้งราคาสูงและขาดแคลน บุคลากรที่ขาดฝีมือ คุณภาพของผ้าขึ้นไม่อยู่ระดับที่พอใจ ช่องทางที่จัดจำหน่ายส่วนใหญ่คือการขายส่ง

จากการสำรวจผลผลิตพบว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่คือผ้าลายน้ำไหล ชิ้นป่อง และ ผ้าพื้น ส่วนผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมีการผลิตเฉพาะในสินค้าหมวดที่ใช้ส่วนตัวและแต่งกายเท่านั้นซึ่งมีมูลค่าไม่สูงนัก

ข) กลุ่มทอผ้าที่อำเภอทุ่งช้าง

เป็นกลุ่มทอผ้าขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยสูงสุดถึง 52.83 คน และมีการก่อตั้งมาโดยเฉลี่ยนานที่สุดคือ 9.29 ปี มีความหนาแน่นของกลุ่มปานกลาง กิจกรรมส่วนใหญ่คือการทอผ้า การปั่นด้ายเอง กลุ่มทอผ้าในอำเภอนี้จัดหาปัจจัยการผลิตที่น้อยลงอย่างเห็นได้ชัด เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น และมีการขายผ่านตัวกลางสูง มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์น้อย เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ซึ่งเป็นที่น่าสงสัย มีความสัมพันธ์ทั้งกลุ่มที่อยู่ภายในจังหวัดและนอกจังหวัด แต่สัดส่วนของกลุ่มภายในจังหวัดสูงกว่า กิจกรรมระหว่างกลุ่มคือมีการปัก ถัก ปั่นด้าย หาดลาด และจัดหาปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นจากการทอในอำเภอทั่วไป เริ่มมีการว่าจ้างแรงงาน ได้รับการสนับสนุนในระดับต่ำกว่าเฉลี่ย แหล่งปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่มาจากการผลิตเองหรือหาซื้อจากต่างจังหวัด และมีการได้รับจากผู้มาซื้ออีกด้วย การกำหนดราคามีการกำหนดหลายวิธีได้แก่ ผู้ผลิตกำหนด ผู้ซื้อกำหนด และร่วมกันกำหนด แต่ไม่มีการกำหนดโดยทางกลุ่มเพียงผู้เดียว มีความไม่พอใจในราคาขายสูง ปัญหาที่เผชิญอยู่ในเรื่องของ วัตถุดิบที่มีราคาสูง บุคลากรที่ขาดฝีมือ มีปัญหาในด้านกระบวนการผลิต พบปัญหาทางด้านการแข่งขัน ช่องทางที่จัดจำหน่ายส่วนใหญ่คือการขายส่ง แต่เริ่มมีร้านขายของตนเอง

จากการสำรวจผลผลิตพบว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่คือผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในหมวดสินค้าใช้ภายในบ้าน

ค) กลุ่มทอผ้าที่อำเภอบัว

เป็นกลุ่มทอผ้าขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยสูงถึง 50.45 คน และมีการก่อตั้งมาโดยเฉลี่ย 8.18 ปี มีความหนาแน่นของกลุ่มสูง กิจกรรมส่วนใหญ่คือการทอผ้า การหาดลาด การหาปัจจัยการผลิตเอง จุดที่น่าสังเกตคือกลุ่มทอผ้าในอำเภอนี้มีการปั่นด้ายเองน้อยมาก เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในระดับปานกลาง และมีการขายผ่านตัวกลางสูง มีความสัมพันธ์ทั้งกลุ่มที่อยู่ภายในจังหวัดและนอกจังหวัด แต่สัดส่วนของกลุ่มภายในจังหวัดสูงกว่า กิจกรรมระหว่างกลุ่มมีน้อยมาก เริ่มมีการว่าจ้างแรงงาน ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต แหล่งปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่มาจากการผลิตเองหรือหาซื้อจากต่างจังหวัด การกำหนดราคามีการกำหนดหลายวิธีได้แก่ ผู้ผลิตกำหนด กลุ่มกำหนด และร่วมกันกำหนด แต่ส่วนใหญ่ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดเอง มีความไม่พอใจในราคาขายสูง ปัญหาที่เผชิญอยู่ในเรื่องของ วัตถุดิบที่มีราคาสูง บุคลากรที่ขาดฝีมือ คุณภาพผลิตภัณฑ์ต้องปรับปรุง ตระหนักถึงปัญหาที่ตลาดมีผลผลิตมากเกินไป

และมีปัญหาด้านการชำระเงิน ช่องทางที่จัดจำหน่ายส่วนใหญ่คือการขายส่ง แต่เริ่มมีร้านขายของตนเอง

จากการสำรวจผลผลิตพบว่าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมากคือผ้าลายไทลื้อ ส่วนผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมีการผลิตสูงในแทบทุกหมวด

2. ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยใน อำเภอเวียงสา อำเภอปัว และอำเภอทุ่งช้างได้ผลสรุปดังนี้

ลักษณะทั่วไปของผู้ผลิตเป็นหญิงเกือบทั้งหมด ส่วนมากสมรสแล้ว จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นในกลุ่มบ้านพระเนตร บ้านชิงใต้ และบ้านนาคำที่มีผู้ผลิตจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 35 ปี ถึง 45 ปี ยกเว้น 3 กลุ่มที่มีสมาชิกเป็นผู้สูงอายุ ในอำเภอทุ่งช้างนั้นผู้ผลิตมีอายุเฉลี่ยน้อยกว่าผู้ผลิตในอำเภออื่น ผู้ผลิตส่วนมากมีสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน ส่วนมาก 2 คนเท่านั้นที่เป็นผู้มีรายได้ในครอบครัว

ผลผลิต

ผ้าและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าส่วนใหญ่ที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาผลิตนั้นคือผ้าชิ้นลายน้ำไหล ในขณะที่ในอำเภอทุ่งช้างและอำเภอปัวผลิตผ้าชิ้นหรือผ้าสองชายลายไทลื้อมากกว่าลายน้ำไหล นอกจากผ้าชิ้นลายน้ำไหลแล้ว ในอำเภอเวียงสายังผลิตผ้าชิ้นลายป้อมเป็นหลักอีกด้วยแต่ผลิตน้อยกว่าลายน้ำไหล ส่วนในอำเภอทุ่งช้างนั้นมีการผลิตผ้าฝ้ายพื้นมากในกลุ่มบ้านทุ่งสูง นอกนั้นผลิตผ้าชิ้นลายโคม ในขณะที่ในอำเภอปัวมีการผลิตผ้าชิ้นสองชายซึ่งนอกจากลายไทลื้อแล้วยังมีลายช้างและยกดอก

นอกจากผ้าชิ้นที่ผู้ผลิตผลิตเป็นส่วนใหญ่แล้ว ผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างยังผลิตสินค้าใช้ภายในบ้านเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอปัวยังผลิตสินค้าใช้ส่วนตัวและเครื่องแต่งกาย เป็นส่วนใหญ่ และมีการแปรรูปผ้าไทยเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆมาก

รายได้

ผู้ผลิตกลุ่มทอผ้าในอำเภอเวียงสาโดยส่วนมาก มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงกว่าผู้ผลิตในกลุ่มทอผ้าในอำเภออื่น กลุ่มที่ผู้ผลิตมีรายได้เฉลี่ยต่อปีสูงสุดคือกลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งาม โดยรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 58,280 บาทต่อปีต่อคน หรือ ประมาณ 4,800 บาทต่อเดือนต่อคน

รายได้รวมโดยประมาณต่อปีของกลุ่มทอผ้าบ้านไผ่งามมีค่าสูงสุดคือ 5,886,280 บาท (ทำงาน 12 เดือนต่อปี) และ 4,414,710 บาท (พิจารณา 9 เดือนต่อปี) รายได้รวมต่อปีของกลุ่มทอผ้าในอำเภอเวียงสา (เฉพาะ 9 กลุ่ม) นั้นมีค่าสูงสุด ในขณะที่กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งสูง และ กลุ่มทอ

ผ้าสหกรณ์บ้านคอนไซ มีรายได้รวมต่อปีสูงสุดในบรรดากลุ่มทอผ้าในอำเภอทุ่งช้าง และอำเภอปัว ตามลำดับ

ผู้ผลิตผ้าไทยส่วนใหญ่ผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยเป็นรายได้รอง ยกเว้น กลุ่มทอผ้าส่วนใหญ่ในอำเภอเวียงสาเห็นว่าการผลิตผ้าไทยเป็นแหล่งรายได้หลัก ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างและอำเภอปัวยังถือว่าการผลิตผ้าไทยเป็นอาชีพรอง

ลักษณะของกลุ่ม

ในอดีตผู้ผลิตส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกลุ่มที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยอื่นมาก่อน ปัจจุบันผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในกลุ่มที่ระบุเพียงกลุ่มเดียว โดยเฉลี่ยแล้วผู้ผลิตเป็นสมาชิกในกลุ่มปัจจุบันประมาณ 6.16 ปี ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาอยู่เป็นสมาชิกในกลุ่มปัจจุบันโดยเฉลี่ยเป็นเวลาน้อยกว่าผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างและปัว ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มทอผ้าในอำเภอเวียงสานั้นส่วนใหญ่เริ่มก่อตั้งมาไม่นานนัก

ผู้ผลิตทุกคนในกลุ่มเกือบทุกกลุ่มเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยตรง ยกเว้น กลุ่มบ้านทุ่งฮุ่น กลุ่มร้านวิจิตร สิงห์คำ กลุ่มฝ้ายคอย และกลุ่มร้านแสงทองที่ผู้ผลิตทั้งหมดเป็นลูกจ้างของกลุ่ม

ก่อนที่ผู้ผลิตจะเข้าร่วมกลุ่มในปัจจุบันส่วนมากไม่เคยได้รับการอบรมที่เป็นทางการเกี่ยวกับกระบวนการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยมาก่อน

ผู้ผลิตเห็นว่าการเป็นสมาชิกมีประโยชน์ในการช่วยเพิ่มรายได้ มีโอกาสที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และคิดว่าทำให้ได้เพื่อนมากขึ้น ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาจะบอกว่าการรวมกลุ่มทำให้ได้เพื่อนมากกว่าที่สุด ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้าง นั้นเห็นว่าการรวมกลุ่มทำให้ได้เพื่อนน้อยกว่า ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่อำเภอเวียงสามีสถานที่ตั้งกลุ่มชัดเจน บางกลุ่มมีโรงทอ ซึ่งสมาชิกจะมาทำงานร่วมกัน แต่สภาพกลุ่มที่อำเภอทุ่งช้างนั้นมีเพียง 2 กลุ่มเท่านั้นที่มีโรงทอผ้าชัดเจน (กลุ่มบ้านใหม่ และบ้านทุ่งฮุ่น)

ส่วนประโยชน์จากการออกแบบลายผ้า นั้น ผู้ผลิตในอำเภอปัวเห็นว่ากลุ่มให้ประโยชน์ในด้านนี้มาก ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาเห็นประโยชน์ด้านนี้น้อย สำหรับประโยชน์ด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตและการตลาดให้นั้น ผู้ผลิต 1 ใน 2 เห็นว่ากลุ่มให้ประโยชน์ในด้านนี้

ผู้ผลิตส่วนใหญ่ทำการผลิตที่บ้าน ส่วนผู้ผลิตที่ทำการผลิตที่กลุ่มเป็นส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มีสถานที่ชัดเจน (มีโรงทอ)

ผู้ผลิตส่วนใหญ่ทำหน้าที่ทอผ้า รองลงมาคือบรรจุหีบห่อ และปั่นด้าย นอกจากนั้นก็ทำหน้าที่ในการซ่อมแซมเครื่องมือ และสอนสมาชิก ส่วนหน้าที่ในการวางลายนั้น ผู้ผลิตทำหน้าที่นี้น้อย ส่วนหน้าที่ของการตลาดแล้วปรากฏว่ามีผู้ผลิตที่ทำหน้าที่นี้น้อยมาก

เมื่อเข้าร่วมกลุ่มแล้วผู้ผลิตส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไทย

ผู้ผลิตส่วนมากไม่ประสบปัญหาในการเข้าร่วมกลุ่ม แต่มีผู้ผลิตส่วนมากในอำเภอเวียงสาประสบปัญหาในการร่วมกลุ่ม ปัญหาที่ผู้ผลิตประสบส่วนมากคือปัญหาด้านการตลาดและการเงิน

ส่วนในอำเภอทุ่งช้างนั้นผู้ผลิตประสบปัญหาด้านการตลาดและการเงินเช่นกันแต่น้อยกว่า ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอบัวประสบปัญหาด้านการตลาดน้อยกว่าแต่กลับประสบปัญหาด้านการเงินมากกว่า ส่วนปัญหาในด้านระดับฝีมือนั้นผู้ผลิตใน 3 อำเภอประสบปัญหาด้านนี้ไม่มากนัก

สำหรับทักษะที่ควรได้รับการพัฒนานั้น ผู้ผลิตส่วนมากเห็นว่าควรได้รับการพัฒนาด้านการตลาด รองลงมาคือเทคนิคการวางลวดลาย เทคนิคการทอ เทคนิคการย้อมผ้า ผู้ผลิตเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าควรพัฒนาทักษะด้านการตลาดมากกว่าทักษะด้านอื่น (ยกเว้นผู้ผลิตที่เป็นลูกจ้าง) ส่วนผู้ผลิตในกลุ่มทอผ้าที่มีอายุกลุ่มน้อยเห็นความสำคัญของเทคนิคการทอผ้ามากกว่าทักษะการตลาด สำหรับผู้ผลิตในกลุ่มมีคู่ค้าหลักและมีร้านของตัวเองเห็นความสำคัญของเทคนิคการวางลวดลายมากกว่าการตลาด

เมื่อผู้ผลิตเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไทยแล้วส่วนมากพอใจที่เป็นสมาชิกและส่วนมากคิดว่าจะยังคงเป็นสมาชิกกลุ่มตลอดไป มีผู้ผลิตส่วนน้อยที่ไม่พอใจในการเป็นสมาชิกของกลุ่ม

ผู้ผลิตส่วนมากเห็นว่าในอนาคต 5 ปี การดำเนินงานของกลุ่มจะดีขึ้น ผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างเพียง 1 ใน 2 เท่านั้นที่เห็นว่าอนาคต 5 ปี การดำเนินงานของกลุ่มดีขึ้น ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสา และอำเภอบัวส่วนมากเห็นว่าการทำงานของกลุ่มในอนาคต 5 ปีจะดีขึ้น ส่วนผู้ผลิตที่เห็นว่าอนาคตของกลุ่มจะแย่ลง โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีตลาดแน่นอน มีคู่แข่งมากขึ้น ราคาผ้าลดลง ราคาวัตถุดิบแพงขึ้น มีการกดราคา พ่อค้าคนกลางไปรับผ้าจากลาว และค่าใช้จ่ายในการขนส่งผลผลิตสูงขึ้น

บทบาทในการถ่ายทอดทักษะ

ผู้ผลิตส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในการผลิตครั้งแรกมาจากคนในครอบครัว รองลงมาคือเพื่อนสมาชิกกลุ่มและฝึกฝนด้วยตนเอง ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาได้รับความรู้ในการผลิตครั้งแรกมาจากเพื่อนสมาชิกกลุ่มไม่ใช่คนในครอบครัว ซึ่งแตกต่างจากผู้ผลิตในอำเภอทุ่งช้างและอำเภอบัว แสดงว่าการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทอผ้าในชนเผ่าไทลื้อนั้นยังคงดำรงอยู่ ถึงแม้จะไม่มากนักตาม ส่วนคนเมือง (คนเวียงสา) นั้นระบบของกลุ่มมีความเข้มแข็งเพียงพอที่ใช้เป็นแหล่งในการถ่ายทอดความรู้ด้านการทอผ้าได้ สำหรับบทบาทของรัฐในการเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้นั้นจะกระจายตัวอยู่ในอำเภอเวียงสามากกว่าอำเภออื่น โดยหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดทักษะการทอผ้าคือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน กรมอุตสาหกรรม และศูนย์อุตสาหกรรม ภาคที่ 1 จ.เชียงใหม่

ร้อยละ 50.57 ของผู้ผลิตผ้าไทยใน 3 อำเภอเท่านั้นที่ได้แสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะในการทอผ้าไทยให้กับบุคคลอื่น ผู้ผลิตในอำเภอบัวแสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะนี้น้อยสุด ในขณะที่ผู้ผลิตในอำเภอเวียงสาแสดงบทบาทนี้มากที่สุด ผู้ผลิตส่วนมากถ่ายทอดทักษะในการทอผ้าให้แก่เพื่อนสมาชิกกลุ่ม รองลงมาคือ คนในครอบครัว จากข้อมูลที่ได้นี้จะเห็นว่ากลุ่มได้แสดงบทบาทในการเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้และทักษะในการทอผ้า ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่มารดาจะถ่ายทอด

ทอดความรู้ในการทอผ้าให้กับลูกสาว และบิดาจะถ่ายทอดความรู้ในการสร้างและซ่อมแซมเครื่องมือให้กับลูกชาย อย่างไรก็ตามการถ่ายทอดทักษะในการทอผ้าในครอบครัวก็ยังคงอยู่แม้จะไม่มากนัก

ลักษณะของผู้ผลิตที่มีบทบาทในการถ่ายทอดทักษะความรู้ด้านการทอผ้าไทยนั้นมีลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกับผู้ผลิตทั้งหมดเท่าใดนัก จะแตกต่างกันที่แหล่งความรู้ครั้งแรกที่ผู้ผลิตได้รับ โดยผู้ผลิตที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ครั้งแรกจากการฝึกฝนด้วยตนเองแสดงบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ต่อน้อยกว่าผู้ผลิตที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ครั้งแรกมาจากคนในครอบครัว เพื่อน สมาชิกกลุ่ม และ เพื่อน ส่วนผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้าเป็นครั้งแรกจากส่วนงานของรัฐและอื่นๆนั้น แม้จะมีปริมาณคนน้อย แต่ส่วนมากได้แสดงบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ต่อ

โดยรวมแล้วไม่ว่าผู้ผลิตจะเป็นสมาชิกในกลุ่มทอผ้าที่มีอายุมากหรือน้อยก็แสดงบทบาทในการถ่ายทอดทักษะไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารระดับกลางหรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับกลางหรือระดับสูงในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน ได้ผลสรุปดังนี้

ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านจำนวน 15 ราย มี 12 รายมาจากหน่วยงานที่เป็นของภาครัฐบาลและ 3 รายมาจากหน่วยงานภาคเอกชน มี 6 กระทรวงที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย

ผู้บริหารที่ให้ความเห็นส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุงานเฉลี่ย 13.47 ปี มีอายุเฉลี่ยแล้วอายุ 44.2 ปี ผู้บริหารส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานที่มีอายุมากกว่า 20 ปี

ผู้บริหารส่วนมากระบุลักษณะความรับผิดชอบของหน่วยงานไว้ดังนี้คือ หน่วยงานได้ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้า ส่วนมากหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านการตลาดในรูปการให้คำแนะนำและอบรมในการหาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการหาตลาดให้โดยตรง สำหรับความช่วยเหลือด้านการพัฒนาการผลิตนั้นหน่วยงานให้ความช่วยเหลือในรูปการให้คำแนะนำด้านการผลิต รองลงมาคือการให้คำแนะนำในการพัฒนาวิธีการผลิตใหม่ๆ ส่วนการอบรมด้านลายผ้าและการอบรมในการพัฒนาวิธีการผลิตนั้นผู้บริหารระบุว่าหน่วยงานตนให้ความช่วยเหลือไม่ต่างกัน

ลักษณะของความรับผิดชอบ การสนับสนุน และการพัฒนาที่ควรได้รับ

ลักษณะของการให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการผลิตผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่านที่เคยดำเนินการและยังคงดำเนินการอยู่ คือ หน่วยงานส่วนมากเคยให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มทอผ้าหรือสมาชิกกลุ่มทอผ้า โดยให้เงินเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่มทอผ้าแบบดอกเบี้ยต่ำหรือให้เปล่า ให้เงินช่วยเหลือในรูปของเงินทุนหมุนเวียน สนับสนุนด้านวัตถุดิบในลักษณะต้นทุนในบางโครงการ และสนับสนุนในรูปของวัสดุอุปกรณ์การทอผ้า เช่น สี ค้าย ส่วนการสนับสนุนด้านการตลาดนั้นได้ให้ในรูปแบบของการให้คำแนะนำและอบรมในช่องทางการจำหน่ายสินค้า ส่วนการให้ความช่วยเหลือด้านการตลาดโดยตรงนั้นมีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านนี้น้อยกว่า

ผลิตภัณฑ์

หน่วยงานส่วนมากให้การส่งเสริมด้านการพัฒนาการผลิตในรูปแบบของการแนะนำการออกแบบลายผ้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด รองลงมาคือการแนะนำในด้านการพัฒนาการผลิต และการให้การอบรมด้านการออกแบบลายผ้า

ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าลักษณะของการพัฒนาที่ควรได้รับในอนาคตคือคุณภาพผ้า การพัฒนาผ้าที่เน้นคุณภาพ สี ลาย และเส้นด้ายควรได้รับการพัฒนา รองลงมาคือการผลิตที่ตรงกับความต้องการของตลาด ส่วนการแปรรูปนั้น เห็นควรได้รับการส่งเสริมเช่นกัน ผู้ผลิตควรได้รับการส่งเสริมด้านการพัฒนาฝีมือของลายใหม่ และประยุกต์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด นอกจากนี้ลายผ้าโบราณที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของคนน่านควรได้รับการฟื้นฟูเช่นกัน

การตลาด

สำหรับด้านการตลาดนั้น ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการหาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์มากที่สุด และเห็นควรพัฒนาตลาดสู่ต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อใช้เป็นช่องทางในการกระจายสินค้า นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนมากเห็นว่าควรให้การส่งเสริมด้านการให้ข่าวสารและแหล่งจำหน่ายแก่ผู้ผลิต รองลงมาคือการเสนอให้เผยแพร่สินค้าหรือข้อมูลผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ผู้บริหารส่วนใหญ่ทราบเกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรี (ตลาดที่ไม่มีการกีดกันจากตลาดต่างประเทศ) และเห็นว่าการเปิดการค้าเสรีนั้นจะมีผลกระทบต่อสินค้าผ้าไทยในด้านบวกและลบไม่ต่างกัน

การบริหารจัดการ

สำหรับประเด็นเรื่องนโยบายการกระจายอำนาจนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ทราบนโยบายนี้ ส่วนนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้น ผู้บริหาร 53 คน ใน 100 คน เห็นว่านโยบายดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด ส่วนผู้ที่เห็นว่านโยบายนี้จะมีผลกระทบต่อหน่วยงานนั้นคาดว่าหน่วยงานอาจต้องเปลี่ยนบทบาทไปจากเดิม

ผู้ผลิตควรจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และรัฐควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่กลุ่มทอผ้า ผู้ผลิตควรจัดตั้งเป็นชมรมหรือกลุ่มโดยให้ทางจังหวัดเป็นผู้ดำเนิน มีส่วนน้อยที่เห็นว่าควรส่งเสริมด้านการจัดการแบบครบวงจร

4. ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน

ลักษณะทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในจังหวัดน่าน จำนวน 25 รายซึ่งเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยทั้งหมดในจังหวัดน่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 36.41 ปี และมีอายุงานเฉลี่ย 9 ปี ดำเนินธุรกิจมาแล้วเฉลี่ยประมาณ 10 ปี มีพนักงานประมาณ 15 คนต่อแห่ง ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายไม่มีร้านสาขา ประมาณร้อยละ 52.4 ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีการขายส่งเป็นช่องทางการขายหลัก ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายในอำเภอเมืองส่วนมากใช้การขายปลีกเป็นช่องทางการขายหลัก ส่วนที่อำเภอปัวและอำเภอทุ่งช้างนั้นผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนมากใช้การขายส่งเป็นช่องทางการหลัก ในขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายในอำเภอเวียงสาเน้นใช้ช่องทางการขายหลักทั้งปลีกและส่งพอๆ กัน สำหรับลักษณะการจำหน่ายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยนั้นจะอยู่ในจังหวัดและภายในภูมิภาคเป็นส่วนใหญ่

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่จัดการผลิตผ้าขึ้นๆ เอง ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายในอำเภอเมืองจะรับสินค้ามาจำหน่ายสูงกว่าที่อำเภอเวียงสา และอำเภอปัว ในขณะที่อำเภอทุ่งช้างผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายจัดผลิตสินค้าเอง และรับมาจำหน่ายใกล้เคียงกัน

นอกเหนือจากการจำหน่ายผ้าแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายยังดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับผ้าอีก คือ มีการออกแบบลวดลาย การจัดหาปัจจัยการผลิต จัดการผลิตผ้าเอง และมีการย้อมผ้า ปั่นผ้าเอง

รายได้และผลิตภัณฑ์

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีรายได้เฉลี่ยรวมทั้งหมดต่อปีประมาณ 21,352,000 บาท หรือมีรายได้เฉลี่ยต่อผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย 1 ราย ประมาณ 854,080 บาทต่อปี ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมียอดขายรวมทั้งหมด ประมาณ 35,496,000 บาท ต่อปี

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนมากเห็นว่าลักษณะของยอดขายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยในรอบปีที่ผ่านมามีลักษณะเป็นไปตามฤดูกาล โดยช่วงที่ขายดี คือช่วงเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ และช่วงฤดูหนาว ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายใช้สต็อกขายในแต่ละวัน/เดือนมาเป็นหลักในการประมาณยอดขาย นอกจากนั้นยังใช้รายละเอียดของยอดขายที่แปรผันตามฤดูกาลด้วยและใช้ราคาค้นทุนมาร่วมด้วยและจากประสบการณ์ของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย

ส่วนใหญ่เห็นว่า ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมายอดขายของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะ มีการรณรงค์ให้ใช้ผ้าไทยมากขึ้น รัฐให้การสนับสนุน และมีการดัดแปลงผ้าไทยเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากขึ้น ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่เห็นว่ายอดขายลดลงได้ให้เหตุผลว่า ถึงจุดอิ่มตัว มีผู้ผลิตและขายผ้าไทยมากขึ้น มีท่าจากประเทศลาวเข้ามาตีตลาด

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนมาก เห็นว่าผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยที่จำหน่ายอยู่มีเพียงพอกับความต้องการของตลาด และส่วนมากเห็นว่าคุณภาพของสินค้านั้นมีลักษณะตรงตามความต้องการของตลาดอยู่แล้ว ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายบางท่านได้ให้เหตุผลว่าคุณภาพของสินค้าที่ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดในประเด็นของโทนการให้สี และงานด้านดีไซน์ที่ยังไม่ทันสมัย

ยอดขายของผ้าชุดจีน เป็นประเภทของผ้าไทยที่ขายได้ดีที่สุด โดยยอดขายผ้าชุดจีน รวมทั้งสิ้นในจังหวัดประมาณ 9,550 ชิ้นต่อเดือน ผ้าลายน้ำไหลมียอดจำหน่ายสูงที่สุด รองลงมาคือผ้าไทลื้อ ผ้าลายป้อ และ ผ้าลายอื่นๆรวมกัน ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายในเกือบทุกอำเภอจำหน่ายผ้าลายน้ำไหลได้มากที่สุด ยกเว้นที่อำเภอปัว ที่ยอดขายผ้าลายไทลื้อนั้นสูงกว่าลายน้ำไหล

นอกจากจำหน่ายผ้าชุดจีนแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายยังจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยด้วย ยอดขายของผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยต่อเดือน มียอดรวมประมาณ 6,215 ชิ้น ส่วนใหญ่เป็นของสินค้าแต่งตัว รองลงมาคือของใช้ส่วนตัว และสินค้าใช้ภายในบ้าน ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย ที่อำเภอปัว และอำเภอทุ่งช้าง มียอดขายสินค้าประเภทของใช้ส่วนตัวมากกว่าผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าประเภทอื่น ในขณะที่อำเภอเวียงสา และอำเภอเชียงกลาง มียอดขายสินค้าเครื่องแต่งตัวมากกว่า ส่วนที่อำเภอเมือง ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมียอดขายสินค้าของใช้ส่วนตัวและภายในบ้านในปริมาณเท่าๆ กัน

สภาพตลาดและการแข่งขัน

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายให้ความเห็นว่า มีจำนวนผู้ที่ดำเนินธุรกิจในลักษณะเดียวกันในจังหวัดเฉลี่ยประมาณ 9 ราย ส่วนใหญ่ระบุว่าคู่แข่งอยู่ในจังหวัดเดียวกัน สำหรับคู่แข่งกันในภูมิภาคในประเทศและจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดแพร่ เชียงใหม่ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังระบุว่า มีคู่แข่งจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศลาว ลักษณะผลิตภัณฑ์ที่เป็นคู่แข่งกันคือ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายจากเชียงใหม่ ผ้ามัดหมี่จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลิตภัณฑ์ผ้าม่อฮ่อมจากแพร่ ผ้าตีนจก และผ้าทอเลียนแบบจากประเทศลาว

สำหรับการตั้งราคา ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่กำหนดโดยใช้ต้นทุน รองมาคือปัจจัยในตลาด เช่น ราคาของคู่แข่ง ความต้องการของตลาดเป็นพื้นฐาน และตามที่ตกลงกับผู้ผลิต ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่จะทำโดยวิธีแปรรูปผลิตภัณฑ์ โดยทำเป็นเสื้อสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์แปรรูปอื่นๆ นอกจากนี้อาจมีการลดราคาขายปลีก หรือ ส่งคืนให้ผู้ผลิต

โดยทั่วไปผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความพอใจในคุณภาพของผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความคิดเห็นว่า ลวดลายผ้า ควรมีการปรับปรุงการออกแบบให้หลากหลายและเป็นไปตามความต้องการของตลาดให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงด้านสีย้อมให้มีคุณภาพและเป็นไปตามความนิยมด้วย

มุมมองในอนาคต

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนมากเห็นว่ายอดขายในช่วง 5 ปีข้างหน้าจะเพิ่มขึ้น รองมาคือคาดว่าจะยอดขายจะไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายใน อำเภอปัว และใน อำเภอเวียงสาเห็นว่าอนาคตของยอดขายผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยค่อนข้างเป็นไปได้ในทางบวกมากกว่าที่อำเภออื่น โดยคิดว่าความต้องการของตลาดทั้งผ้าไทยและผลิตภัณฑ์แปรรูปจะมีมากขึ้นเนื่องจากกระแสการอนุรักษ์ ผ้าพื้นเมืองมีสูงขึ้น ในขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนใหญ่ในอำเภอเมืองเห็นว่าแนวโน้มของยอดขายน่าจะคงที่ บรรดาผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่คิดว่าแนวโน้มของยอดขายจะคงที่หรือลดลงนั้นได้ให้เหตุผลว่า มีการผลิตผ้ามากขึ้นเกินความต้องการของตลาด ราคาตก ขาดการพัฒนาคุณภาพและลวดลาย อาจไม่สร้างตลาดใหม่หรือไม่ทำให้ตลาดขยายตัวได้ นอกจากนี้ยังมีผ้าจากประเทศลาวเข้ามาแข่งขัน และสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ส่งผลให้ตลาดซบเซาลงได้

ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายส่วนมาก คาดว่าตลาดผ้าไทยจะขยายมากขึ้นตามภูมิภาคต่างๆ ในประเทศ มีเพียงส่วนน้อยที่คาดว่าตลาดจะขยายตัวไปต่างประเทศ

ในอนาคตผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายมีความเห็นว่าผ้าไทยและผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทยจำเป็นต้องพัฒนาในหลายด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผ้า ด้านการสนับสนุน รองลงมาคือ การออกแบบและพัฒนาลวดลาย และด้านการผลิต ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่อำเภอเมืองเห็นควรเน้นว่าการพัฒนาคุณภาพผ้ามากที่สุด ขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายที่อำเภอปัวนั้นให้น้ำหนักด้านการสนับสนุนและพัฒนาลวดลาย ส่วนด้านการสนับสนุนให้น้ำหนักด้านการตลาดและข้อมูล นอกจากนี้ให้พัฒนาในด้านเทคนิคการผลิต เช่น เทคนิคการทอและด้านสี การย้อมสีและด้านทักษะในการปรับปรุงคุณภาพผ้า ส่วนด้านอื่นๆที่ควรมีการพัฒนา ได้แก่ ด้านเงินทุนและประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และด้านการตลาด

**สรุประเบียบวิธีวิจัยแบบ Delphi techniques
สำหรับการวิจัยในระยะที่ 2**

**โครงการ ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์
ประกอบผ้าไทย: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน
(Future labor skill need for producing Thai traditional fabric and Thai
traditional fabric related products : a case study of Nan province)**

สรุประเบียบวิธีวิจัยแบบ Delphi techniques

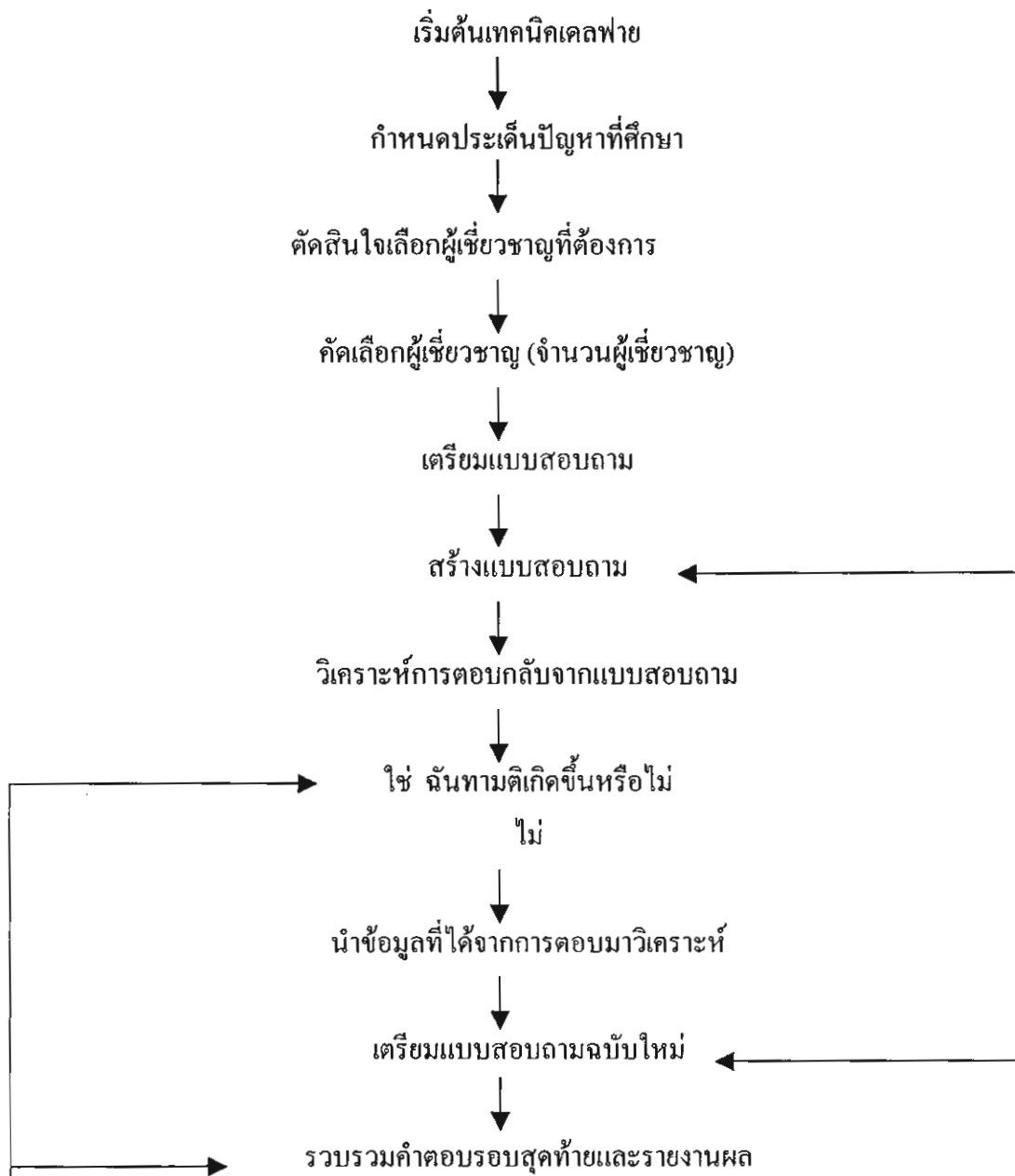
ในขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2 นี้ใช้เทคนิคเดลฟายในการดำเนินงานวิจัยซึ่งมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้ เทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตโดยใช้หลักการระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญหลายท่านที่มีความรู้ความสามารถ และยินดีที่จะให้ความร่วมมืออย่างแท้จริงตามแนวคิดพื้นฐาน “สองหัวดีกว่าหัวเดียว” (two heads are better than one) แต่การระดมความคิดนี้จะไม่มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการกระทำเช่นนี้ทำให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระโดยไม่มีอิทธิพลจากกลุ่มมาเกี่ยวข้อง และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่อย่างไรก็ตามการตอบแบบสอบถามนี้ต้องมีการตอบหลายรอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กลั่นกรองความคิดอย่างรอบคอบมากที่สุด ซึ่งจะมีรายละเอียดของคำถามแต่ละรอบดังนี้

- รอบแรก จะเป็นการถามด้วยคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่
- รอบที่สอง คำถามจะพัฒนามาจากคำถามในรอบแรกโดยนำความคิดจากผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์และสรุปเป็นคำถามปลายปิด
- รอบที่สาม ผู้วิจัยจะนำคำตอบแต่ละข้อในรอบที่สองมาหาค่ามัธยฐาน(median) ฐานนิยม (mode) และพิสัยควอไทล์ (interquartile range) แล้วจึงนำมาเพิ่มเติมในคำถามในรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้เปรียบเทียบ

หลังจากนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์ว่าคำตอบที่ได้รับมีฉันทามติ (consensus) หรือไม่ ถ้ายังไม่มีฉันทามติผู้วิจัยก็จะดำเนินการในรอบที่ 4 ต่อไป สำหรับในขั้นตอนสุดท้ายเมื่อได้ฉันทามติแล้วผู้วิจัยจะพิจารณารวบรวมความคิดหรือคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบสุดท้าย และรายงานผลต่อไป

เพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้นสามารถเขียนเทคนิคเดลฟายเป็นลำดับขั้นตอนแสดงเป็นแผนผัง ดังนี้

แผนผังแสดงกระบวนการของเทคนิคเดลฟาย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

กรุณาเติมคำในช่องว่าง หรือกาเครื่องหมาย (✓) หน้าคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การสัมภาษณ์รอบที่ 2 ของโครงการวิจัย เรื่อง “ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย : กรณีศึกษาจังหวัดน่าน” ได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 21 ท่าน ประกอบด้วย เจ้าของธุรกิจ 13 ท่าน นักวิชาการ 4 ท่าน และนักออกแบบ 4 ท่าน

1. ผลการสัมภาษณ์รอบแรก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีฉันทามติ (Consensus) ว่าไม่สามารถระบุจำนวนขนาดของ ตลาดผ้าน่านในอนาคตได้ อันเนื่องมาจากผลกระทบจากปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ท่านคิดว่า อนาคตอีก 5 ปีข้างหน้า ขนาดตลาดของผ้าน่านสามารถขยายตัวได้อีกหรือไม่ เพราะเหตุใด

☐ ได้ เพราะ ☐ ถ้ามีการปรับผลิตภัณฑ์ โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....ควรมีการปรับสีสรร

.....ควรมีการปรับลวดลาย

.....ควรมีการปรับมาตรฐาน

.....ควรมีการเลือกวัตถุดิบที่เหมาะสม

.....ควรมีความทันสมัย

.....ควรมีการนำมาประยุกต์ทำผลิตภัณฑ์อื่น

☐ ถ้ามีการปรับกระบวนการผลิต โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....ควรมีนักออกแบบ (Designer) เข้ามาแนะนำ

.....ควรมีการพัฒนากระบวนการผลิตทุกขั้นตอน
อย่างจริงจัง

.....กระบวนการผลิตในอนาคตจะมีการพึ่งพิง
แรงงานน้อยลง (Manual labor)

.....ควรมีการปรับวิธีการผลิต เพื่อให้ทันต่อความ
ต้องการ

☐ ถ้ามีการทำการตลาด โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....ควรมีการวางแผนการตลาด

.....ควรมีการผลิตตามความต้องการของลูกค้า

☐ ไม่ได้ (ขนาดจะคงที่)

เพราะ

☐ ไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้

☐ ไม่สามารถพัฒนากระบวนการผลิตได้

☐ ไม่สามารถทำการตลาดได้

2. ผลการสัมภาษณ์รอบแรก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติ (Consensus) เหมือนกันว่า จุดเด่นของผ้า่านคือ ลวดลาย สวยงาม (ร้อยละ 78.95) ท่านคิดว่า ผ้า่านมีจุดด้อยอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

-สีสรรไม่เหมาะสม
-ผ้ายังไม่ได้คุณภาพ เช่น สีตก หด เนื้อไม่แน่น
-ลวดลายไม่สม่ำเสมอ
-มีข้อจำกัดในการใช้สอย
-มีการคิดแปลงผิดไปจากเดิม
-มีความแตกต่างจากผ้าไทยที่ผลิตจากแหล่งอื่นน้อย
-เพราะใช้ผ้าเป็นวัตถุดิบ

3. ผลการสัมภาษณ์รอบแรก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติ (Consensus) ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความมั่นใจต่ำ (ร้อยละ 80.95) ว่า ลวดลายของผ้า่านในปัจจุบันจะเป็นที่ต้องการของตลาด ท่านคิดว่า เหตุผลที่ผู้เชี่ยวชาญมีความมั่นใจต่ำเป็นเพราะเหตุใด

-ต้องมีการปรับลวดลาย
-ต้องมีการปรับสีสรร
-ต้องมีการออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้งาน
-ต้องมีการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบ

4. ผลการสัมภาษณ์รอบแรก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีฉันทามติ (Consensus) ว่า ควรส่งเสริมผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 76.19) และกระบวนการผลิต (ร้อยละ 66.67) เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันของผ้า่าน

4.1 ท่านคิดว่า ทิศทางในการพัฒนาผ้า่าน เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน ควรพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์หรือไม่ และควรให้ความสำคัญในด้านใดบ้าง

☐ ควร โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

-ควรเน้นมาตรฐานสินค้ามากขึ้น
-ควรเลือกวัตถุดิบให้เหมาะสม
-ควรมีประโยชน์ใช้สอยเพิ่มขึ้น
-ควรมีการพัฒนาลวดลาย
-ควรเน้นความมีเอกลักษณ์
-ควรเพิ่มขนาดความกว้างของผ้า เพื่อนำไปใช้ในการตกแต่ง

☐ ไม่ควร

4.2 ท่านคิดว่า ทิศทางในพัฒนาผ่านาน เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน ควรพัฒนาด้านการทำการตลาดหรือไม่ และควรให้ความสำคัญในด้านใดบ้าง

☐ ควร โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....ควรมีการจัดร้านโชว์ แฟชั่นโชว์ และลงนิตยสาร

.....ควรมีการผลิตผ้าเป็นรุ่น ๆ

.....ควรตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพ

☐ ไม่ควร

4.3 ท่านคิดว่า ลักษณะการผลิตผ่านานในอนาคตควรเป็นอย่างไร (กรุณาเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย มาเพียง 3 ลำดับ โดย 1 แทน มาก, 2 แทน ปานกลาง และ 3 แทน น้อย)

.....ควรมีการรวมกลุ่มในการผลิต

.....ควรมีผู้เชี่ยวชาญ หรือนักออกแบบให้คำแนะนำ

.....ควรมีการควบคุมด้านลวดลาย สีต้นและรูปแบบ

.....รัฐควรมีบทบาทมากขึ้นในด้านคุณภาพ ลวดลาย และการตั้งราคา

.....ควรหาคนกลางนำสินค้าไปขาย

.....ควรจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้า

.....ควรมีการสร้างตราผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จัก

.....ชาวบ้านควรเป็นผู้ทำการตลาดเอง

.....กำลังการผลิตยังคงมีเท่าเดิม

4.4 ท่านคิดว่า ประเภทแรงงานการผลิตผ่านานในอนาคตควรเป็นอย่างไร (กรุณาเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย มาเพียง 3 ลำดับ โดย 1 แทน มาก, 2 แทน ปานกลาง และ 3 แทน น้อย)

.....ควรเน้นให้แรงงานมีการแข่งขัน โดยฝีมือแรงงานควรมีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น

.....แรงงานต้องมีฝีมือและความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

.....แรงงานในอนาคตจะไม่เพียงพอ

.....แรงงานต้องผลิตให้ตรงเวลา

.....แรงงานต้องสามารถผลิตได้จำนวนมาก ๆ

.....ควรสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านรู้ว่าอาชีพนี้

สามารถเลี้ยงตนเองได้ และมีความต้องการพัฒนาฝีมือแรงงาน

.....ควรมีการปรับค่าแรงให้เหมาะสม

5. ผลการสัมภาษณ์รอบแรก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีมติ (consensus) ว่า รูปแบบในการทำการตลาดของค่านำนั้น ควรเน้นที่ผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 61.90)

5.1 ท่านคิดว่า รูปแบบการกระจายสินค้าของค่านำนในอนาคต ควรมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และควรทำอย่างไร

- ☐ ควร โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
-ควรจัดให้มีศูนย์การกระจายและจำหน่ายสินค้า
 -ควรเน้นการขายแบบเฉพาะจุดขาย
 -ควรให้นักธุรกิจทำการกระจายสินค้า
- ☐ ไม่ควร

5.2 ท่านคิดว่า รูปแบบการทำการตลาดของค่านำนในอนาคต ควรมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และควรทำอย่างไร

- ☐ ควร โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
-ควรมีการวางแผนการตลาด
 -ควรทำการตลาดเฉพาะ
 -ควรทำการตลาดมวลชน
- ☐ ไม่ควร

6. ผลการสัมภาษณ์รอบแรก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีมติ (Consensus) เห็นพ้องต้องกันว่า กลุ่มลูกค้าใน อนาคตของค่านำน จะเป็นบุคคลในวัยทำงาน อยู่ในวัยกลางคน มีฐานะระดับปานกลางขึ้นไป และมีอาชีพรับราชการ ท่านคิดว่า กลุ่มลูกค้าในอนาคตของค่านำนจะแตกต่างไปจากนี้หรือไม่

- ☐ ไม่แตกต่าง
- ☐ แตกต่าง
- โปรดระบุ.....
-
-

7. ผลการสัมภาษณ์รอบแรก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีมติ (Consensus) ว่า การเข้าไปแข่งขันในตลาด ควรมีการแบ่ง กลุ่มตลาดและเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (ร้อยละ 71.43)

7.1 ท่านคิดว่า อนาคตการเข้าไปแข่งขันในตลาดของค่านำน ควรเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ควรมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์
- ☐ ควรมีการตั้งราคาที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้า

7.2 ท่านคิดว่า การแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อการแข่งขันในตลาดผ้าผืน ควรมีการพัฒนาใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ควรแนะนำการทำตลาดและการส่งเสริมการตลาด
- ☐ สินค้าควรมีเอกลักษณ์
- ☐ ควรเน้นมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์
- ☐ ควรมีการแบ่งเกรดผ้า
- ☐ ควรปลูกจิตสำนึกให้ใช้ผ้าไทย

7.3 ท่านคิดว่า การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ เพื่อการแข่งขันในตลาดผ้าผืน ควรเป็นอย่างไร

- ☐ ควรเพิ่มรูปแบบการผลิต
- ☐ ควรมีนักออกแบบ(Designer) ช่วยแนะนำ
- ☐ ควรมีการปรับลดสาย และสีสรร

8. ผลการสัมภาษณ์รอบแรก พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีฉันทามติ (Concensus) ว่า ระดับฝีมือของแรงงานสามารถพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต (ร้อยละ 100) ท่านคิดว่า ระดับฝีมือของแรงงานควรพัฒนาในด้านใดบ้าง (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)

-มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้
-มีผู้เชี่ยวชาญหรือนักออกแบบ (Designer) เข้ามาแนะนำและสร้างแรงจูงใจให้แรงงานมีความพอใจที่จะเรียนรู้และเข้ารับการสอน
-พัฒนาฝีมือให้ได้มาตรฐาน
-มีการสืบทอดฝีมือต่อไปในอนาคต

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

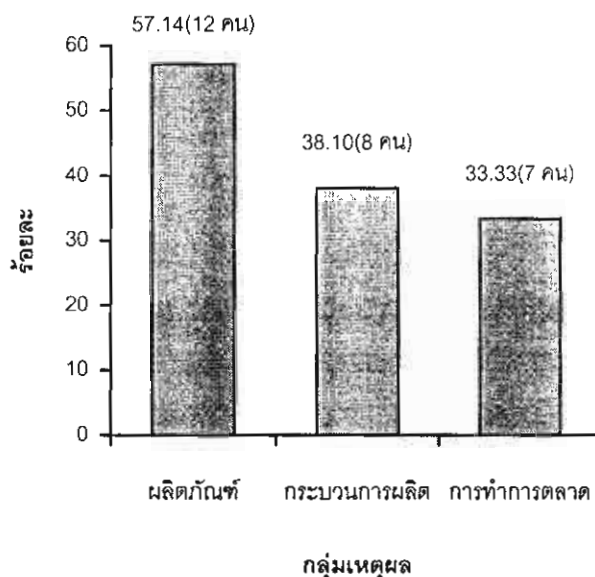
สรุปผลการทำ Delphi รอบที่ 1

ตอนที่ 1 : ผ้าน่าน

ผลการทำ Delphi รอบที่ 1 ของโครงการวิจัย เรื่อง "ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย : กรณีศึกษาจังหวัดน่าน" ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทยในแต่ละสาขา ซึ่งมีผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน ประกอบด้วย เจ้าของธุรกิจ 13 ท่าน นักวิชาการ 4 ท่าน และนักออกแบบ 4 ท่าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

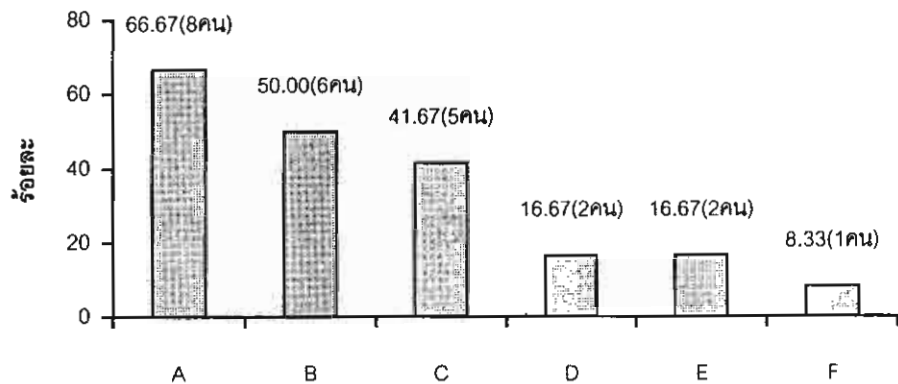
ข้อคำถามที่ 1 ตลาดของผ้าน่านในอนาคต (5ปี) ประมาณเท่าไร / เพราะอะไร

ไม่มีผู้เชี่ยวชาญท่านใดระบุจำนวนขนาดของตลาดผ้าน่าน แต่ให้สัมภาษณ์ว่า ตลาดสามารถขยายได้ 20 ท่าน และตลาดจะคงที่ 1 ท่าน โดยให้เหตุผลแตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ตลาดมีแนวโน้มที่จะขยายขึ้น โดยปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ตลาดขยายขึ้นคือ ผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ กระบวนการผลิต และการตลาดตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลลัพธ์

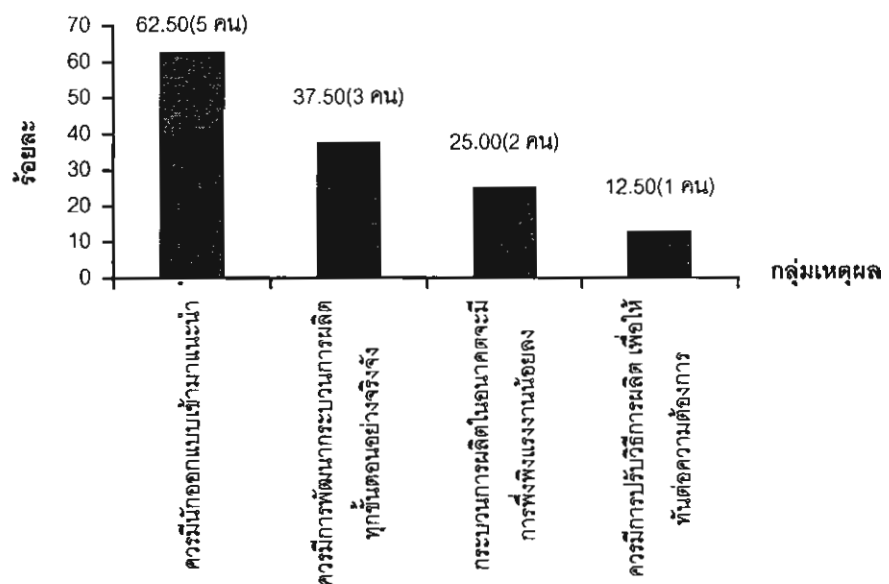

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

สัญลักษณ์แทนค่าโดย :

A	=	ควรมีการปรับสีสรร
B	=	ควรมีการปรับสวดลาย
C	=	ควรมีการปรับมาตรฐาน
D	=	ควรมีการเลือกวัสดุที่ที่เหมาะสม
E	=	ควรมีความทันสมัย
F	=	ควรมีการนำมาประยุกต์ทำผลิตภัณฑ์อื่น

2. กระบวนการผลิต

3. การตลาด

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรมีการปรับสีสรรให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดมากที่สุด (ร้อยละ 66.67) ส่วนด้านกระบวนการผลิตนั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ควรให้นักออกแบบ (designer) เข้ามาช่วยแนะนำมากที่สุด (ร้อยละ 62.50) และด้านการตลาด ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ลงมติว่า ควรมีการวางแผนทำการตลาดมากที่สุด (ร้อยละ 71.43)

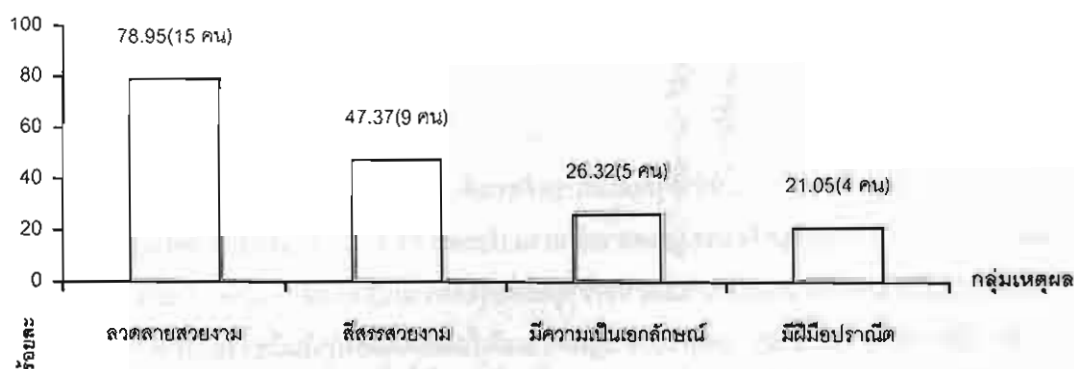
ข้อคำถามที่ 2 จุดเด่นและจุดด้อยของผ้าน่าน คืออะไร

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของผ้าน่าน ดังนี้

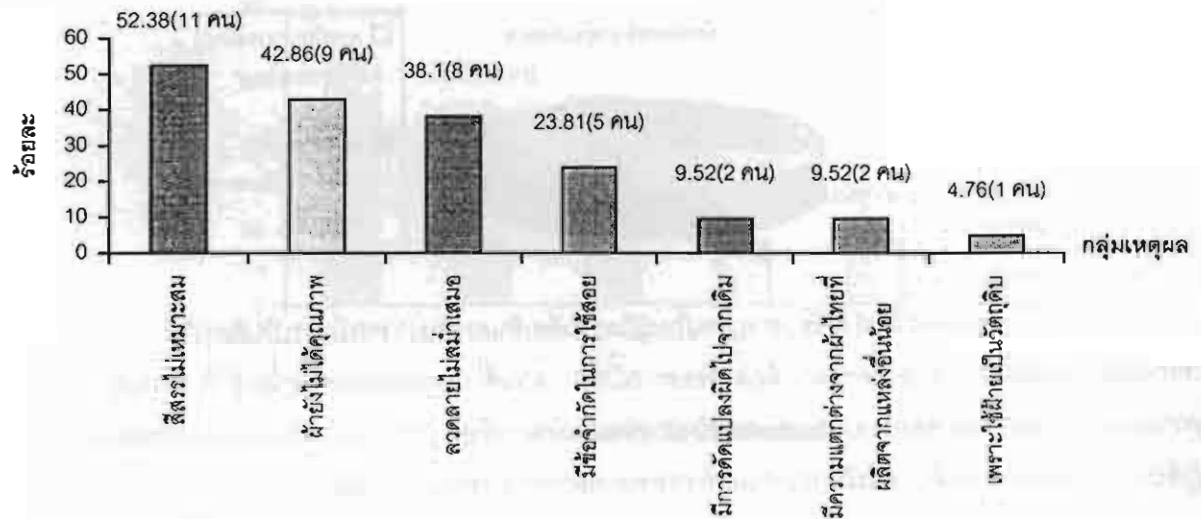
ลักษณะผ้าน่าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จุดเด่น	19	90.48
2. จุดด้อย	21	100.00

ผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็นว่าผ้าน่านมีจุดด้อยมากกว่าจุดเด่น นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

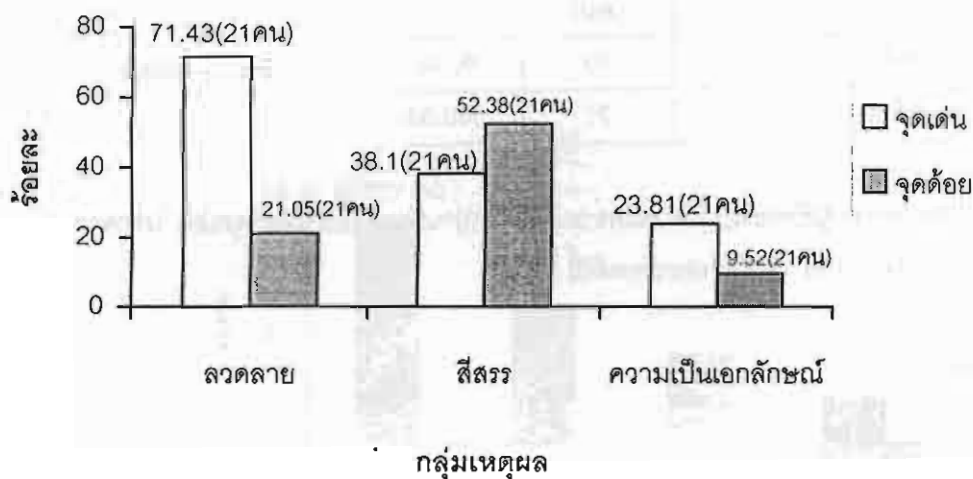
1. จุดเด่น

2. จุดด้อย

ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า จุดเด่นของผ้า่านส่วนใหญ่คือ ลวดลายสวยงาม (ร้อยละ 78.95) ส่วนจุดด้อย ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่ามีสีสรรไม่เหมาะสมมากที่สุด (ร้อยละ 52.38) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างจุดเด่นกับจุดด้อย ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความคิดเห็น ดังนี้

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างจุดเด่นกับจุดด้อยแล้วพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า จุดเด่นของลวดลายผ้า่าน มีมากกว่าจุดด้อยของลวดลายผ้า่าน (ร้อยละ 71.43 เปรียบเทียบกับร้อยละ 21.05) และจุดเด่นของความเป็นเอกลักษณ์ของผ้า่านมีมากกว่าจุดด้อยของความเป็นเอกลักษณ์ของผ้า่าน (ร้อยละ 23.81 เปรียบเทียบกับร้อยละ 9.52) แต่ผู้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกันในเรื่องของสีสรร ซึ่งพบว่า สีสรรของผ้า่านนั้นมีจุดด้อยมากกว่าจุดเด่น (ร้อยละ 52.38 เปรียบเทียบกับร้อยละ 38.10)

ข้อคำถามที่ 3 ลวดลายของผ้า่านในปัจจุบัน เป็นที่ต้องการของตลาดหรือไม่

จากการสัมภาษณ์นี้ ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

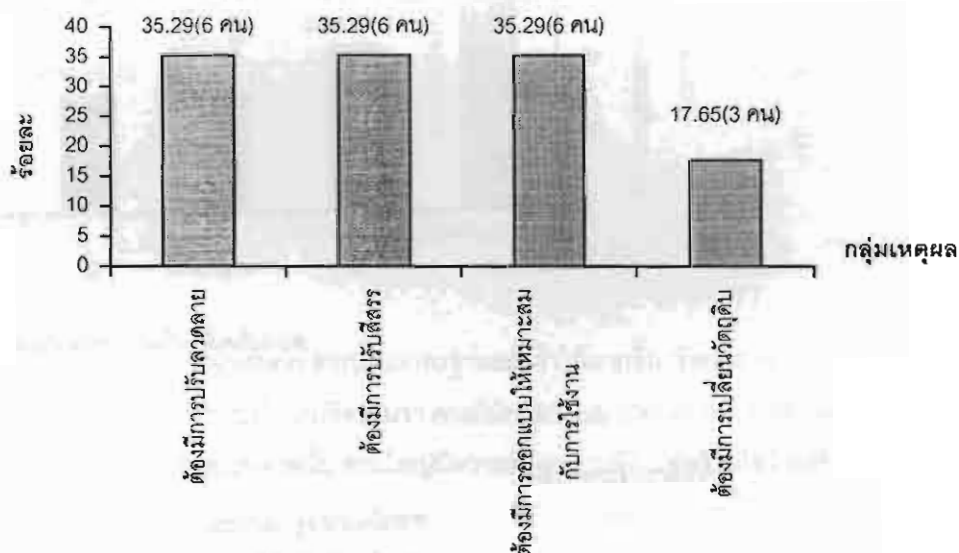

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความมั่นใจต่ำว่า ผ้า่านจะเป็นที่ต้องการของตลาด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญที่มีความมั่นใจสูง

ผู้เชี่ยวชาญที่มีความมั่นใจสูงว่า ผ้า่านจะเป็นที่ต้องการของตลาด มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ราย ซึ่งมีความคิดเห็นเหมือนกันทั้งหมดว่า ผ้า่านจะเป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากมีความเป็นเอกลักษณ์

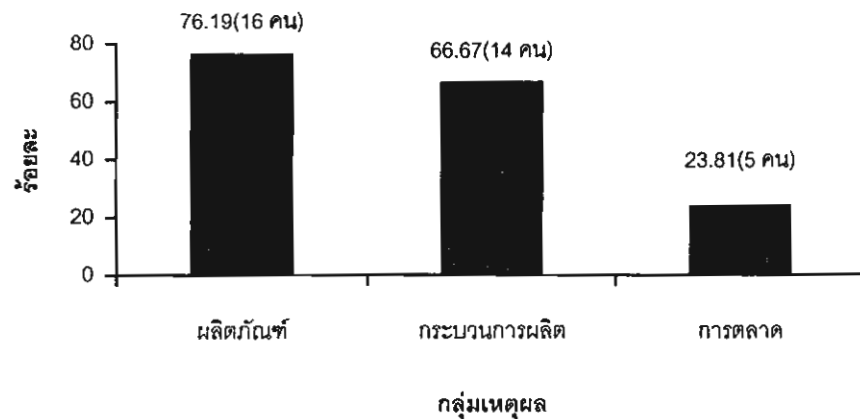
2. ผู้เชี่ยวชาญที่มีความมั่นใจต่ำ

ผู้เชี่ยวชาญที่มีความมั่นใจต่ำ ให้ความคิดเห็นว่า ผ้า่านจะเป็นที่ต้องการของตลาด แต่ยังมี ลวดลาย สีสรร และแบบไม่ดีพอ จึงควรมีการปรับลวดลาย สีสรร และออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้งาน (ร้อยละ 35.29) ที่เหลือควรมีการปรับเปลี่ยนวัสดุดิบให้เหมาะสม (ร้อยละ 17.65)

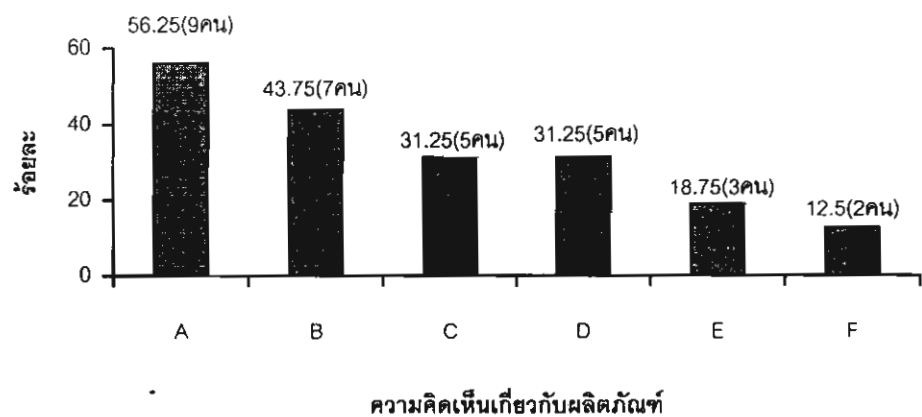
ข้อคำถามที่ 4 ทิศทางในการพัฒนาผ้า่านเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันเป็นอย่างไร

ผลการสัมภาษณ์นี้ ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นหลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาผ้า่าน ส่วนใหญ่พบว่า ควรให้ความสำคัญกับตัวผลิตภัณฑ์มากที่สุด รองลงมา คือ กระบวนการผลิต และการตลาด ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

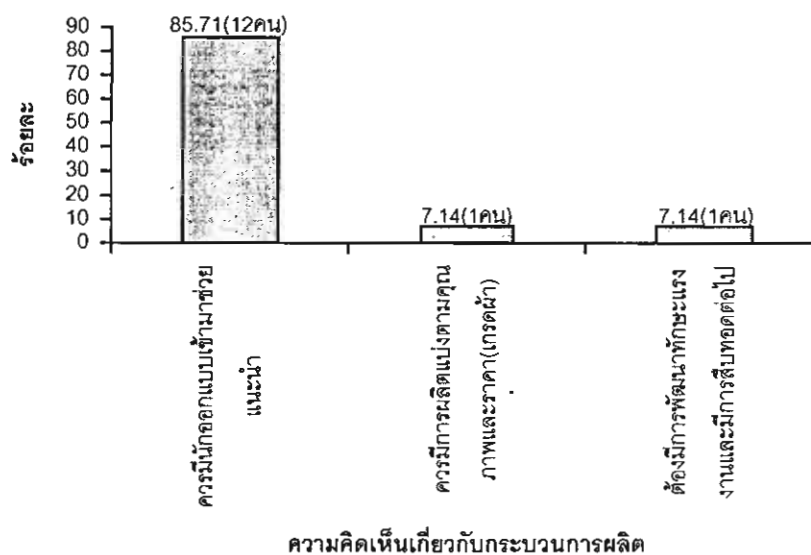
1. ผลิตภัณฑ์

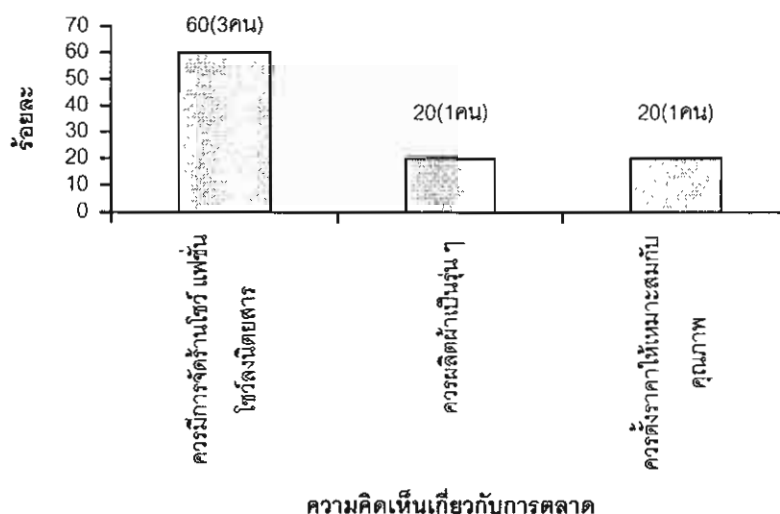
สัญลักษณ์แทนค่าโดย :

A	=	ควรเน้นมาตรฐานมากขึ้น
B	=	ควรเลือกวัตถุดิบให้เหมาะสม
C	=	ควรมีประโยชน์ใช้สอยเพิ่มขึ้น
D	=	ควรมีการพัฒนาลวดลาย
E	=	ควรเน้นความมีเอกลักษณ์
F	=	ควรเพิ่มขนาดความกว้างของผ้า เพื่อนำไปใช้ในการตกแต่ง

2. กระบวนการผลิต

3. การตลาด

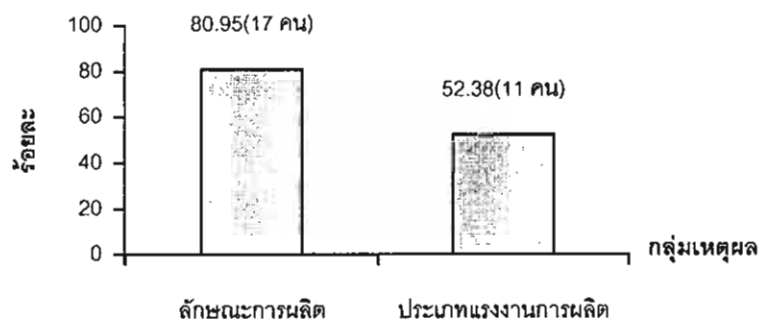

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ควรเน้นมาตรฐานของผ้าให้มากขึ้น (ร้อยละ 56.25)

ส่วนด้านกระบวนการผลิต ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรมีนักออกแบบ (Designer) เข้ามาช่วยแนะนำมากที่สุด (ร้อยละ 85.71) และด้านการตลาดนั้น ส่วนใหญ่มีความคิดว่า ควรมีการจัดร้านโชว์ แฟชั่นโชว์ลงนิตยสาร (ร้อยละ 60)

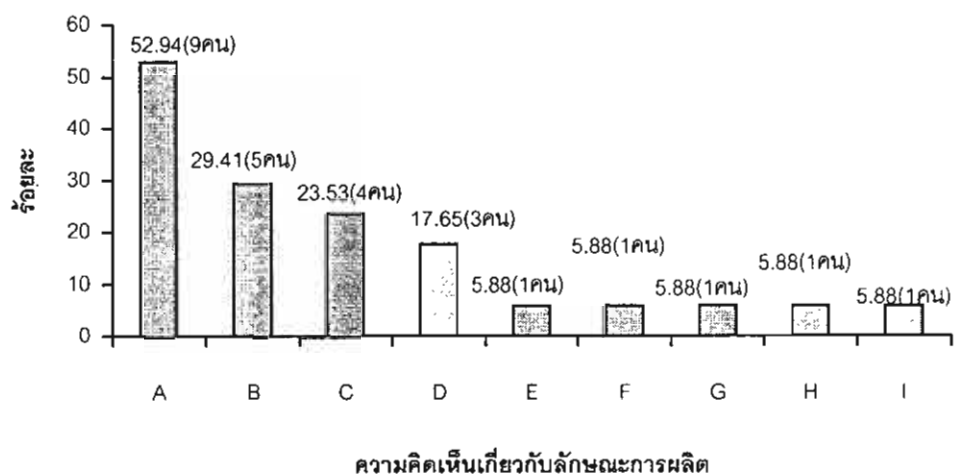
ข้อคำถามที่ 5 ลักษณะ ขนาด และประเภทแรงงานของการผลิตผ้าในอนาคตควรเป็นอย่างไร

ผลการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ลักษณะการผลิต และประเภทแรงงานการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ มีผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญต่อลักษณะการผลิตมากกว่าประเภทแรงงานการผลิต คิดเป็น ร้อยละ 80.95 และ 52.38 ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

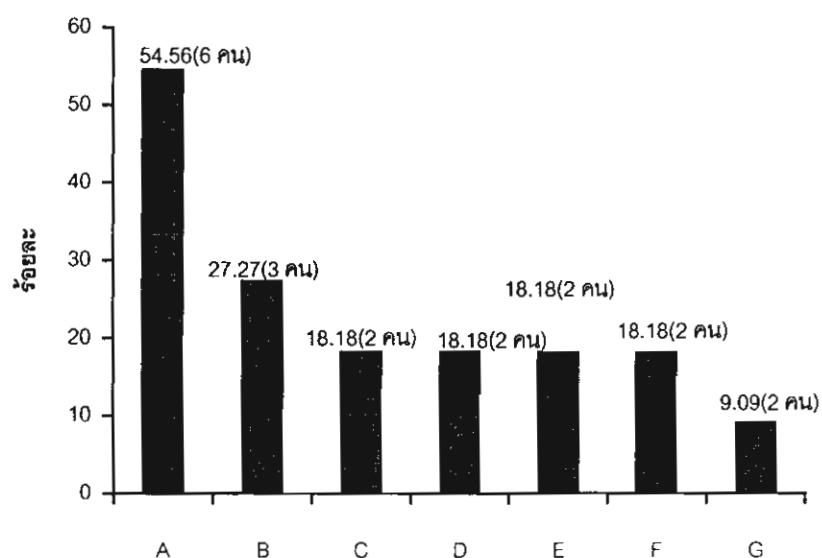
1. ลักษณะการผลิต

สัญลักษณ์แทนค่าโดย :

A	=	ควรมีการรวมกลุ่มในการผลิต
B	=	ควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือนักออกแบบให้คำแนะนำ
C	=	ควรมีการควบคุมด้านลวดลาย สี สีน และรูปแบบ
D	=	รัฐควรมีบทบาทมากขึ้นในด้านคุณภาพ ลวดลาย และการตั้งราคา
E	=	ควรมีคนกลางนำสินค้าไปขาย
F	=	ควรมีการจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้า
G	=	ควรมีการสร้างตราผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับ
H	=	ชาวบ้านควรเป็นผู้ทำการตลาดเอง
I	=	กำลังการผลิตยังคงมีเท่าเดิม

2. ประเภทแรงงานการผลิต

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทแรงงานการผลิต

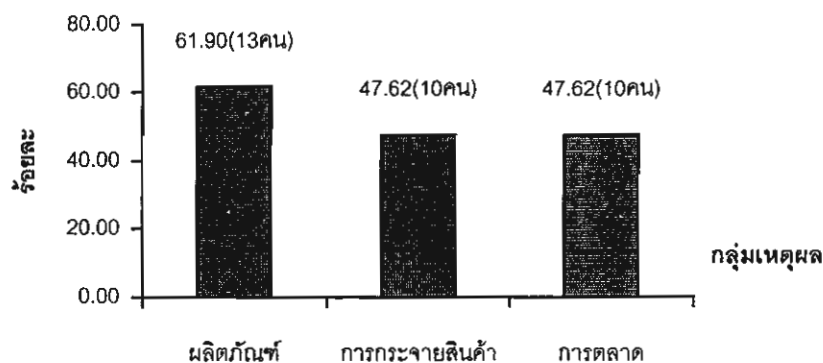
สัญลักษณ์แทนค่าโดย :

A	=	ควรเน้นให้แรงงานมีการแข่งขัน โดยฝีมือแรงงานควรมีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น
B	=	แรงงานต้องมีฝีมือและความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น
C	=	แรงงานในอนาคตจะไม่เพียงพอ
D	=	แรงงานต้องผลิตให้ตรงเวลา
E	=	แรงงานต้องสามารถผลิตได้จำนวนมาก ๆ
F	=	ควรสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านรู้ว่าอาชีพนี้สามารถเลี้ยงตนเองได้และมี
ความต้องการพัฒนาฝีมือแรงงาน
G	=	ควรมีการปรับค่าแรงให้เหมาะสม

ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการผลิตว่า ควรมีการรวมกลุ่มการผลิตมากที่สุด (ร้อยละ 52.94) และในส่วนประเภทแรงงานการผลิต พบว่า ควรเน้นให้แรงงานมีการแข่งขัน โดยฝีมือแรงงานควรมีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 54.56)

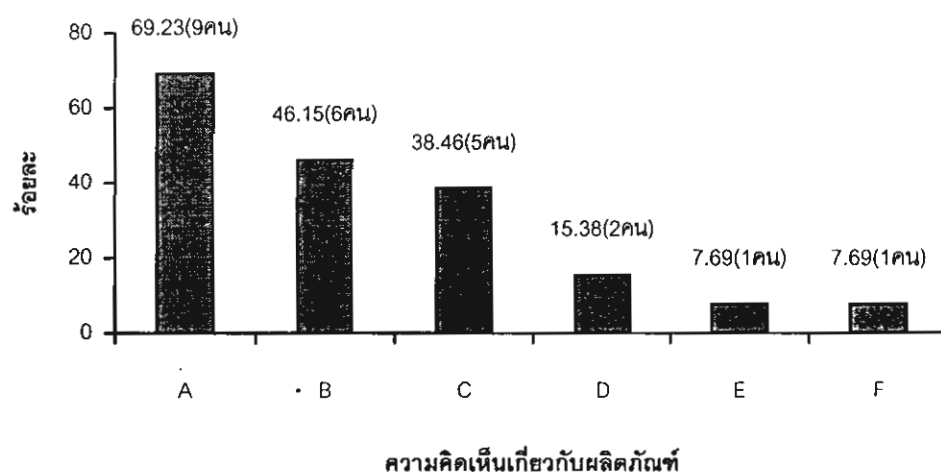
ข้อคำถามที่ 6 รูปแบบในการทำการตลาดของผ้า่านในอนาคตควรเป็นอย่างไร

ผลการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการทำการตลาดของผ้า่านในอนาคต ควรจะให้ความสำคัญกับตัวผลิตภัณฑ์มากที่สุด รองลงมา ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า ควรให้ความสำคัญกับการกระจายสินค้า และการทำการตลาดเท่า ๆ กัน โดยในแต่ละประเภะนั้นจะมีรายละเอียดดังนี้

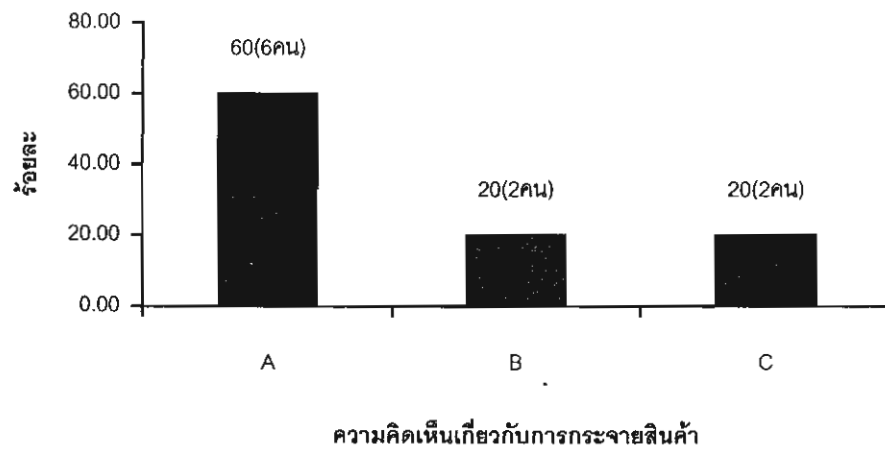
1. ผลิตภัณฑ์

สัญลักษณ์แทนค่าโดย :

A	=	สินค้าต้องมีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน
B	=	สามารถนำมาประยุกต์ใช้ทำเฟอร์นิเจอร์
C	=	ควรปรับลดลาย สี สรร
D	=	ควรมีการแบ่งเกรดของผ้า
E	=	ผู้ผลิตต้องออกมาหาผู้บริโภคเอง
F	=	ควรสร้างจุดแตกต่างของสินค้า

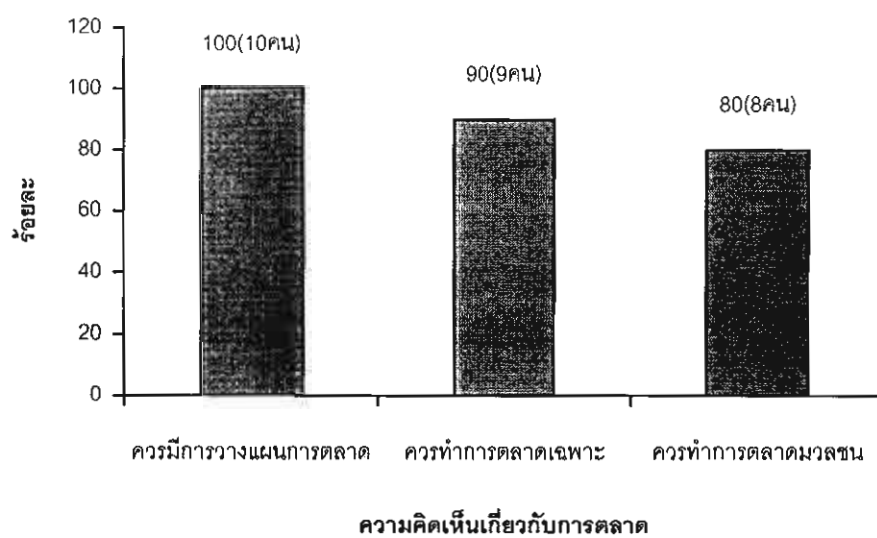
2. การกระจายสินค้า

สัญลักษณ์แทนค่าโดย :

- A = ควรจัดให้มีศูนย์การกระจายและจำหน่ายสินค้า
 B = เน้นการขายแบบเฉพาะจุดขาย
 C = ควรให้นักธุรกิจทำการกระจายสินค้า

3. การตลาด

รูปแบบการทำการตลาดในส่วนของผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นว่า สินค้าควรมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 69.23) ส่วนด้านการกระจายสินค้า พบว่า ควรจัดให้มีศูนย์การกระจายและจำหน่ายสินค้ามากที่สุด (ร้อยละ 60) และด้านการตลาด พบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความคิดเห็นในด้านการตลาดทั้งหมด มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรมีการวางแผนการตลาด

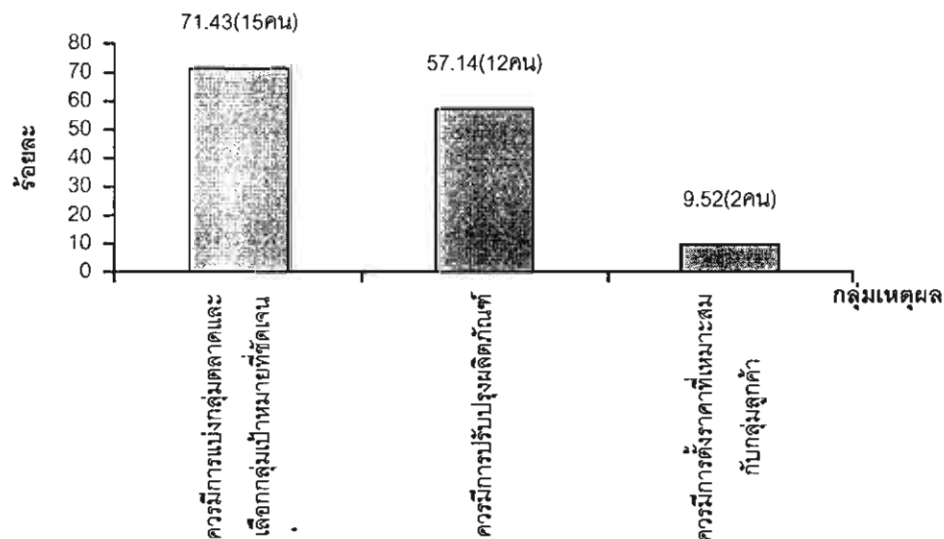
ข้อคำถามที่ 7 กลุ่มลูกค้าในอนาคตมีลักษณะแตกต่างจากปัจจุบันอย่างไร และควรจะมีการเข้าไปแข่งขันในตลาดใดบ้าง

ผลการสัมภาษณ์ ปรากฏว่า มีผู้เชี่ยวชาญเพียง 8 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายของผ้าน่าน ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. คนไทยที่อยู่ในวัยทำงาน	6	25.57
2. นักท่องเที่ยว	2	9.52

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่จะให้ความคิดเห็นว่า กลุ่มลูกค้าในอนาคตของผ้าน่าน จะเป็นคนไทยที่อยู่ในวัยทำงานมากที่สุด รองลงมาคือ นักท่องเที่ยว

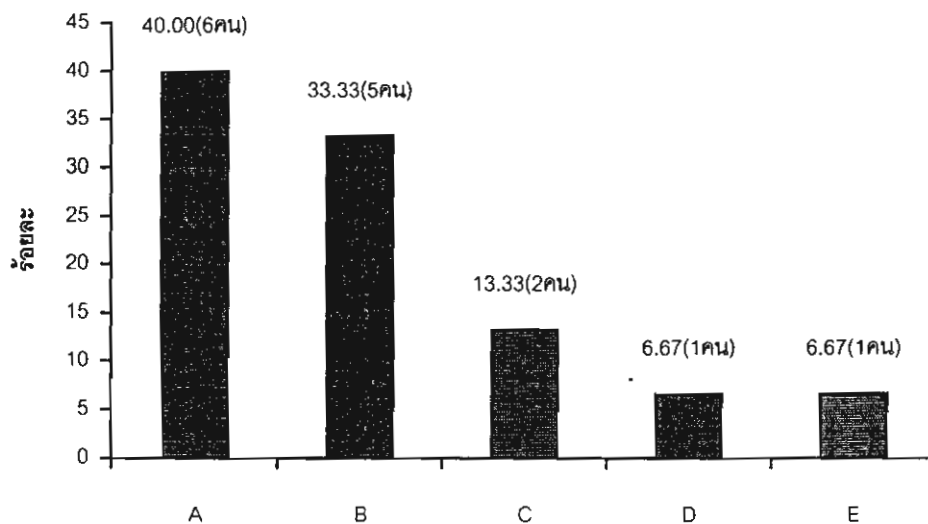
ส่วนลักษณะของการเข้าไปแข่งขันในตลาด มีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็น ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ให้ความคิดเห็นว่า การเข้าไปแข่งขันในตลาด ควรให้ความสำคัญกับการแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเจาะตลาดมากที่สุด (ร้อยละ 71.43)

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังเสนอความคิดเห็นในรายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มตลาดและเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน และการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

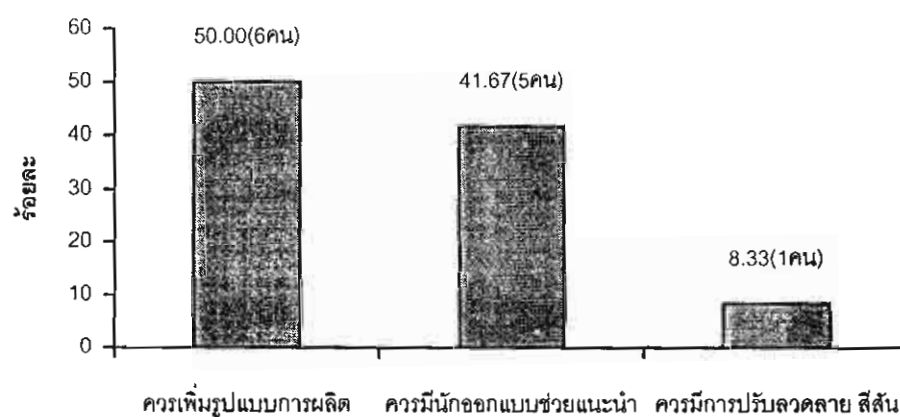

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มเป้าหมาย

สัญลักษณ์แทนค่าโดย :

A	=	แนะนำการทำการตลาดและการส่งเสริมการตลาด
B	=	สินค้าควรมีเอกลักษณ์
C	=	ควรเน้นมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์
D	=	ควรมีการแบ่งเกรดผ้า
E	=	ควรปลูกจิตสำนึกให้ใช้ผ้าไทย

2. การปรับปรุงผลิตภัณฑ์

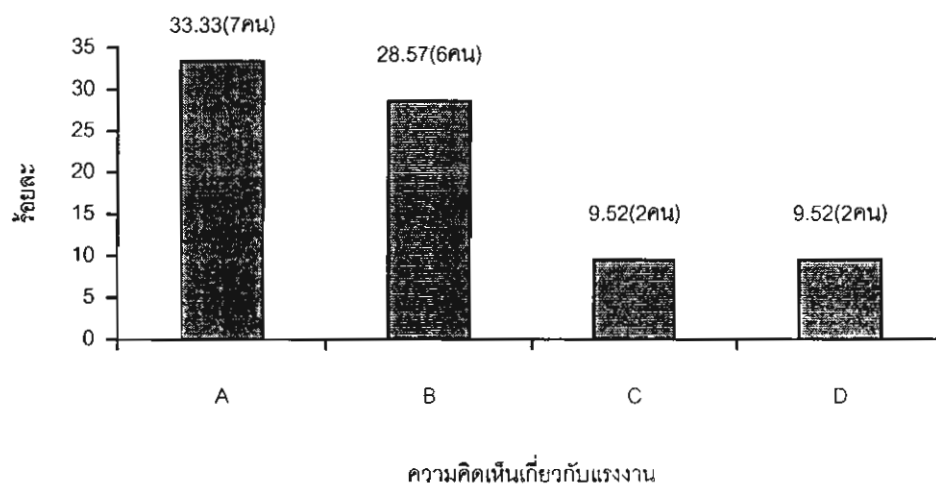

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงผลิตภัณฑ์

ผลการสัมภาษณ์พบว่า การแบ่งกลุ่มตลาดและเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนนั้น ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า ควรเน้นการทำการตลาดและการส่งเสริมการตลาดมากที่สุด (ร้อยละ 40) ในส่วนของการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ พบว่า ควรเพิ่มรูปแบบการผลิตเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 50)

ข้อคำถามที่ 8 ระดับฝีมือแรงงาน ในปัจจุบันมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนา และการผลิตในอนาคตหรือไม่ / เพราะเหตุใด และถ้าต้องการพัฒนาต้องพัฒนาในด้านใด

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีฉันทามติ (Consensus) ว่า แรงงานมีศักยภาพในการรองรับการผลิต (ร้อยละ 100) และมีผู้เชี่ยวชาญบางท่านให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการพัฒนาแรงงาน ดังต่อไปนี้

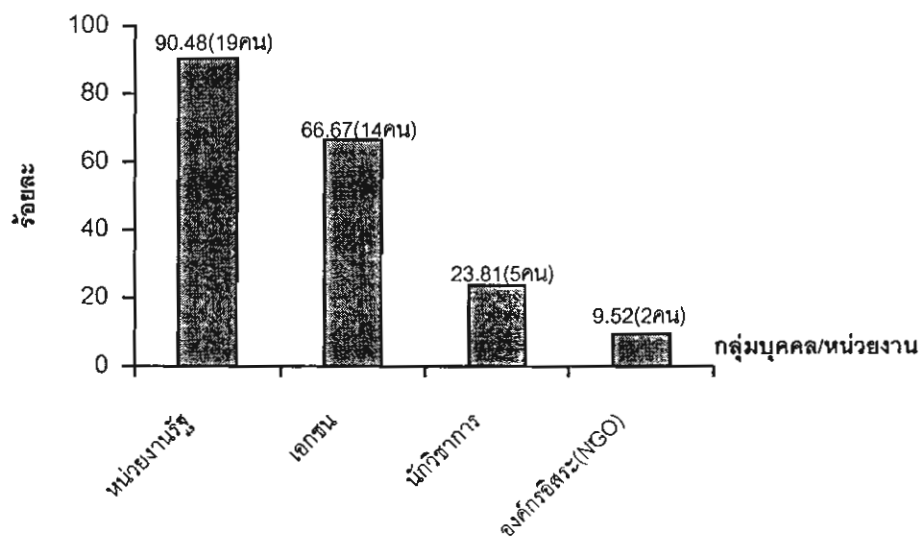
สัญลักษณ์แทนค่าโดย :

A	=	แรงงานควรมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้
B	=	ควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือนักออกแบบ เข้ามาแนะนำและสร้างแรงจูงใจให้แรงงานมีความพอใจที่จะเรียนรู้และรับการสอน
C	=	แรงงานควรพัฒนาฝีมือให้ได้มาตรฐาน
D	=	ควรมีการสืบทอดแรงงานต่อไป

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า แรงงานควรมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ได้มากที่สุด (ร้อยละ 33.33) รองลงมาคือ ควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือนักออกแบบ (Designer) เข้ามาแนะนำและสร้างแรงจูงใจให้แรงงานมีความพอใจที่จะเรียนรู้และรับการสอน (ร้อยละ 28.57)

ข้อคำถามที่ 9 องค์กร / หน่วยงานใด ควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีศักยภาพ

ผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นว่า บุคคลหรือหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงาน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

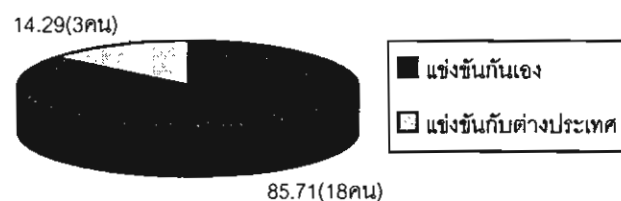

ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นเห็นว่า หน่วยงานของรัฐ น่าจะมีบทบาทสำคัญในการเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะแรงงานมากที่สุด รองลงมาคือ เอกชน นักวิชาการ และ NGO ตามลำดับ โดยเข้ามาช่วยเหลือในด้านเงินทุน ให้คำปรึกษา และแนะนำในด้านต่าง ๆ

ข้อคำถามที่ 10 คู่แข่งขันในอนาคตคือใคร และลักษณะการแข่งขันในอนาคตเป็นอย่างไร

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน พบว่า คู่แข่งขัน สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

ร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่แข่งขันในอนาคต

ผู้เชี่ยวชาญเสนอความคิดเห็นว่า จะมีการแข่งขันกันเองภายในประเทศมากที่สุด เช่น ภาคเหนือ ภาคอีสาน รองลงมาคือ จะแข่งกับต่างประเทศ เช่น ประเทศลาว พม่า และจีน

ตอนที่ 2 : ผลกระทบที่ประกอบผ่านาน

ผลการสัมภาษณ์พบว่า มีผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 6 ท่าน โดยให้ความคิดเห็นและเหตุผลแตกต่างกัน ดังนี้

ขนาดตลาดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านาน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ยังคงสามารถขยายต่อไปได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพ สีสรร ลวดลาย และสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น รวมถึงควรมีการวางแผนการทำการตลาด และให้นักออกแบบ เข้ามาช่วยแนะนำ ออกแบบให้เกิดความทันสมัย ตลอดจนผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานจะต้องรักษาเอกลักษณ์เฉพาะตัวไว้ ในขณะที่มีผู้เชี่ยวชาญเพียง 1 ท่าน ที่ให้เหตุผลว่า ตลาดจะคงที่ โดยให้เหตุผลว่าจะไม่มีแรงงานมารับช่วงต่อ

จุดเด่นและจุดด้อยของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านาน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานมีจุดด้อยมากกว่าจุดเด่น โดยจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ จะอยู่ที่ลักษณะของลวดลาย สีสรร ความปราณีต และการประยุกต์ใช้ ส่วนจุดด้อย พบว่า ผลิตภัณฑ์จะมีลวดลายมากเกินไป ทำให้ดูแล้วไม่โดดเด่น รองลงมาพบว่า ประโยชน์การใช้สอยมีน้อย

ลวดลายของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานในปัจจุบัน เป็นที่ต้องการของตลาด ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ลวดลายของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานยังเป็นที่ต้องการของตลาด แต่จะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริโภค การพัฒนาลวดลาย สีสรร และการมีนักออกแบบ เข้ามาแนะนำ

ทิศทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านานเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนวัตถุดิบให้เหมาะสม โดยพัฒนาให้มีประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น เช่น นำมาทำเฟอร์นิเจอร์ ของตกแต่งบ้าน ตลอดจนควรมีนักออกแบบ ช่วยแนะนำและออกแบบให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น

ลักษณะและประเภทของแรงงานในอนาคต ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า อาจจะขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากไม่มีการฝึกอบรม ดังนั้นจึงควรที่จะมีการพัฒนาทักษะแรงงานเพิ่มขึ้น

รูปแบบในการทำการตลาดของผลิตภัณฑ์ประกอบผ่านาน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรมีการจัดแสดงสินค้า หรือห้องแสดงสินค้า (showroom)

ลักษณะกลุ่มลูกค้าในอนาคตและการเข้าไปแข่งขันในตลาด ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กลุ่มลูกค้าจะเป็นนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การเข้าไปแข่งขันในตลาดต่าง ๆ นั้น ควรจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพ ลวดลาย และสีสรรให้เหมาะสมเสียก่อน

ระดับฝีมือแรงงาน ในปัจจุบันมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนา และการผลิตในอนาคต ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แรงงานสามารถพัฒนาระดับฝีมือได้อีก แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่ามีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาแนะนำ แล้วจึงขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก

องค์กร หรือหน่วยงานที่ควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีศักยภาพ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์กรของรัฐจะมีส่วนช่วยสนับสนุนและส่งเสริมในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น

คู่แข่งและลักษณะการแข่งขันในอนาคต ผู้เชี่ยวชาญคิดว่าจะมีการแข่งขันกันเองมากที่สุด ซึ่งศักยภาพในการแข่งขันนี้จะขึ้นอยู่กับการวางแผนการตลาด สร้างชื่อตรา (brandname) ให้เป็นที่รู้จักของลูกค้า

และการมีนักออกแบบ (designer) เข้ามาช่วยเหลือให้คำแนะนำในด้านออกแบบต่าง ๆ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญ
ยังมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการพัฒนา และปรับปรุงผลิตภัณฑ์

สรุปข้อวิจารณ์

จากผลสรุปการทำ Delphi รอบที่ 1 ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกอบผ้า
น่าน ถึงแม้จะมีผู้เชี่ยวชาญเพียง 6 ท่าน ที่ให้ความคิดเห็นดังกล่าว แต่จากข้อมูลที่ได้รวบรวมมานั้น พบว่า
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผ้า
น่าน ดังนั้นจึงมิได้ดำเนินการทำ Delphi รอบที่ 2 ต่อไป

ภาคผนวก ข

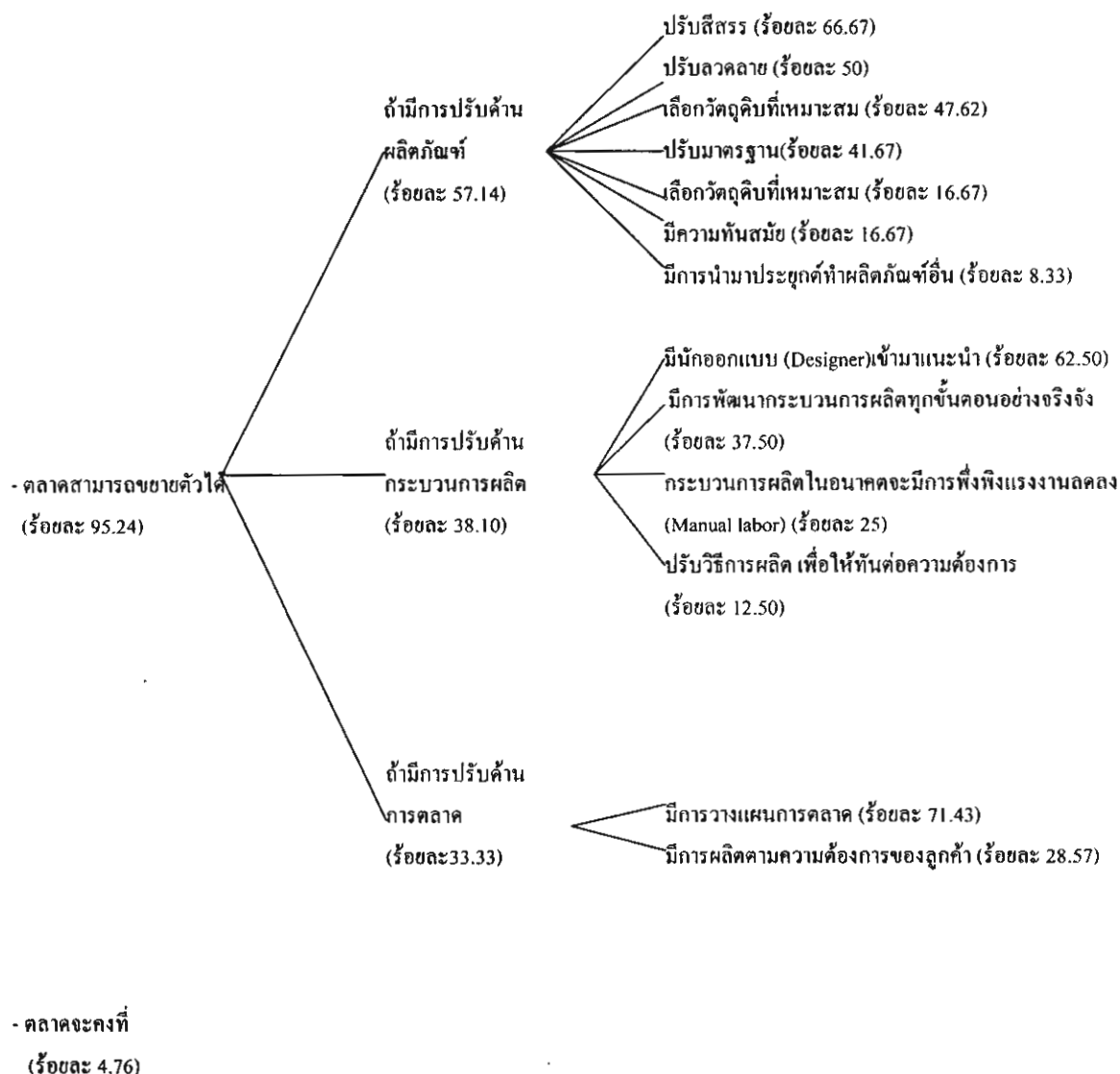
Conclusion

Delphi Techniques round 1

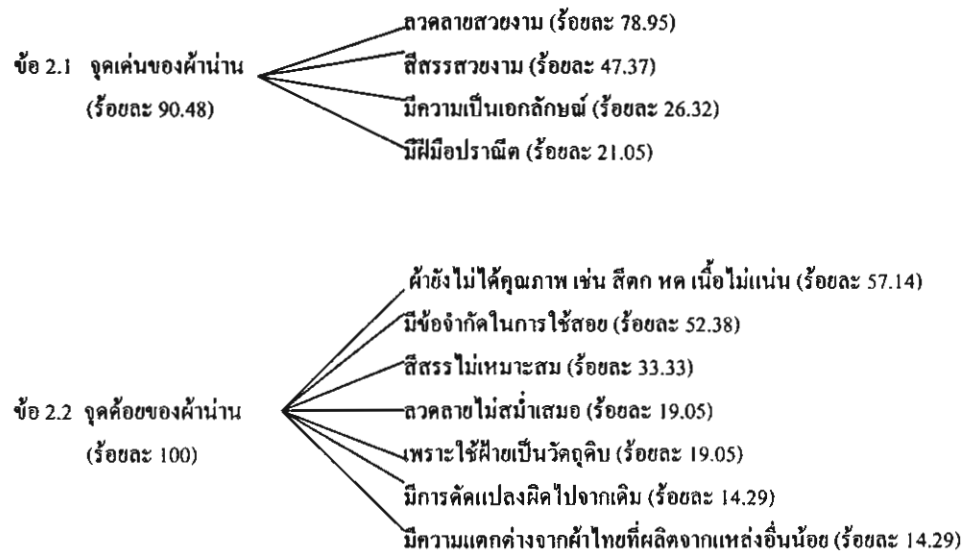
ผลการทำ Delphi รอบที่ 1 ของโครงการวิจัยเรื่อง "ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย : กรณีศึกษาจังหวัดน่าน" ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทยในแต่ละสาขา ซึ่งมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน ประกอบด้วย เจ้าของธุรกิจ 13 ท่าน นักวิชาการ 4 ท่าน และนักออกแบบ 4 ท่าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อคำถามที่ 1 ตลาดของผ้าผ้านานในอนาคต (5ปี) ประมาณเท่าไร / เพราะอะไร

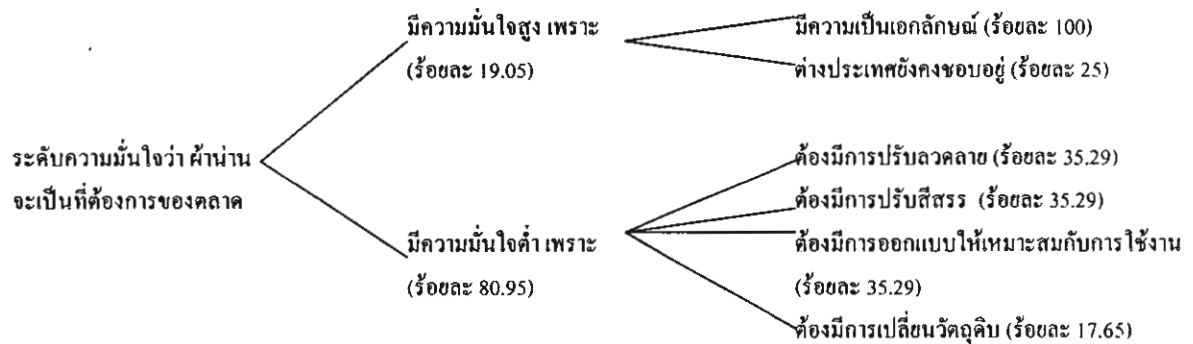
ไม่มีผู้เชี่ยวชาญท่านใดระบุจำนวนขนาดของตลาดผ้าผ้านาน แต่ให้สัมภาษณ์ว่า ตลาดสามารถขยายได้ โดยให้เหตุผลแตกต่างกัน ดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

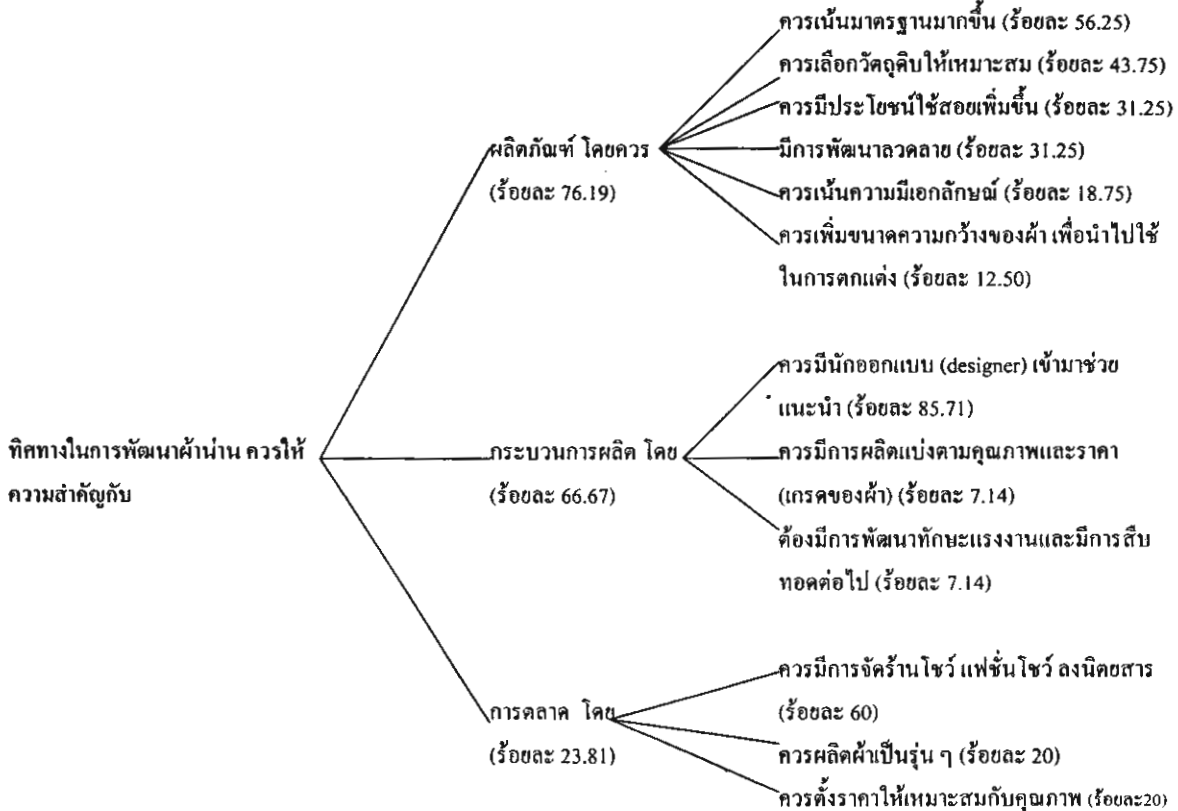
ข้อคำถามที่ 2 จุดเด่นและจุดด้อยของผ้า่าน คืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ข้อคำถามที่ 3 ลวดลายของผ้า่านในปัจจุบัน เป็นที่ต้องการของตลาดหรือไม่

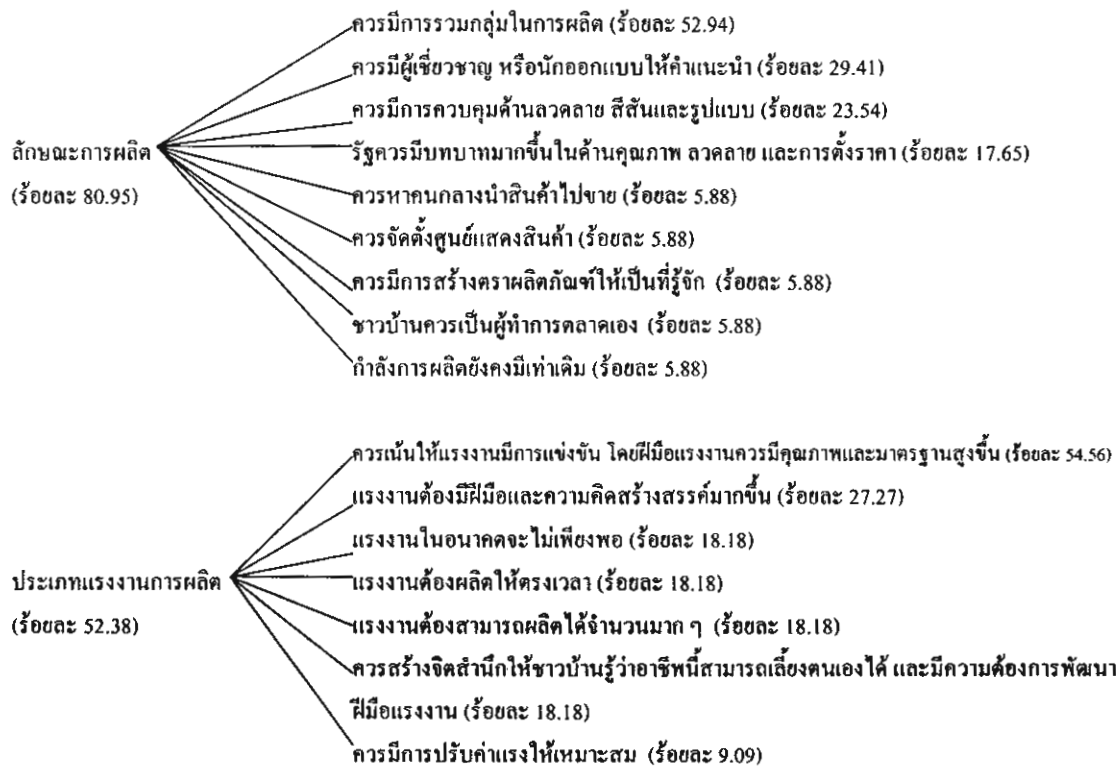

ข้อคำถามที่ 4 ทิศทางการพัฒนาผ้า่านเพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันควรเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

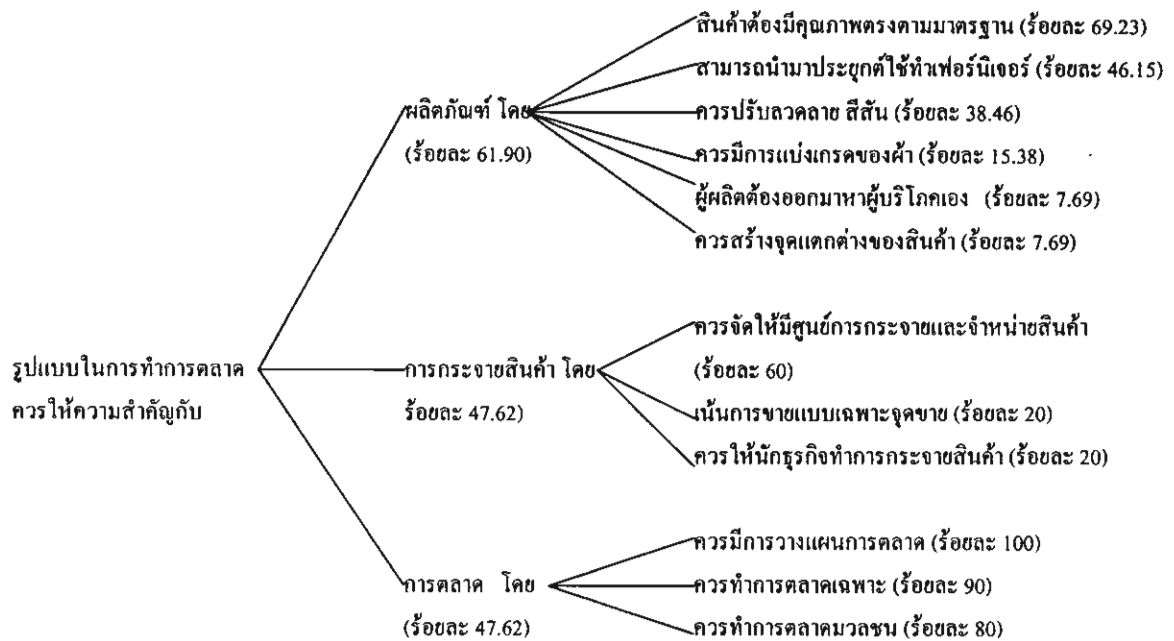

ข้อคำถามที่ 5 ลักษณะ ขนาด และประเภทแรงงานของการผลิตผ้า่านในอนาคตควรเป็นอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญไม่ได้ระบุถึงขนาดของแรงงาน แต่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการผลิตและประเภทแรงงานการผลิต ดังนี้

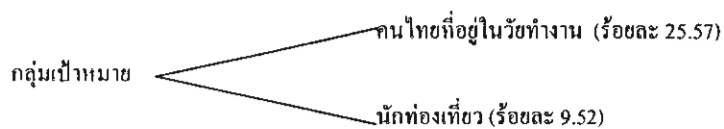

ข้อคำถามที่ 6 รูปแบบในการทำการตลาดของผ้า่านในอนาคควรเป็นอย่างไร

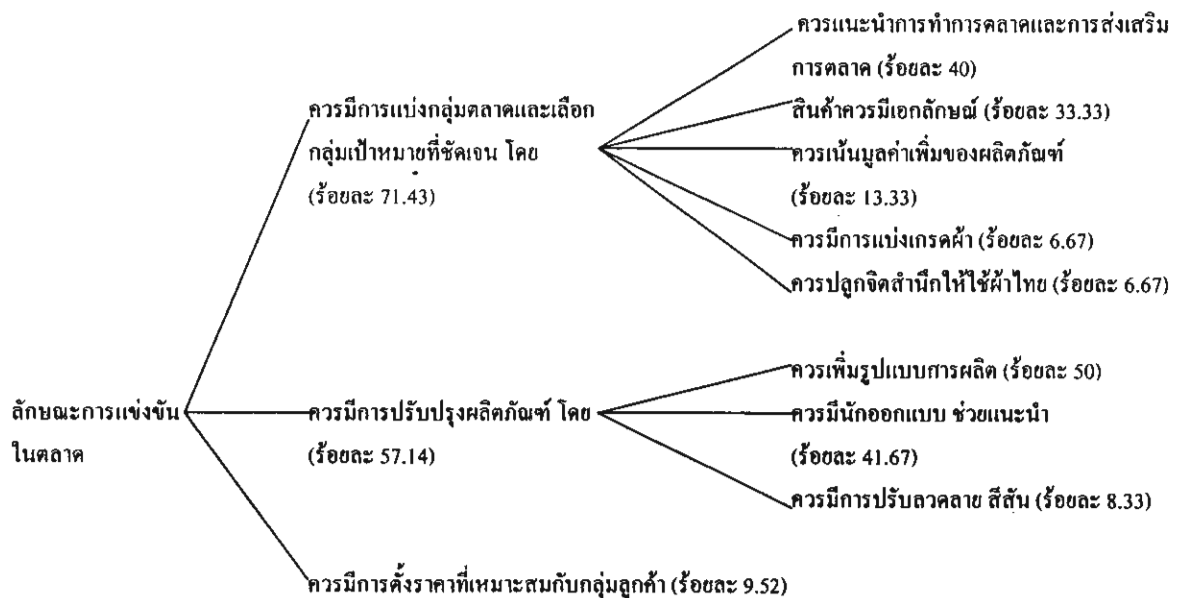

ข้อคำถามที่ 7 กลุ่มลูกค้าในอนาคตมีลักษณะแตกต่างจากปัจจุบันอย่างไร และควรจะมีการเข้าไปแข่งขันในตลาดได้อย่างไร

ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายของผ้า่าน

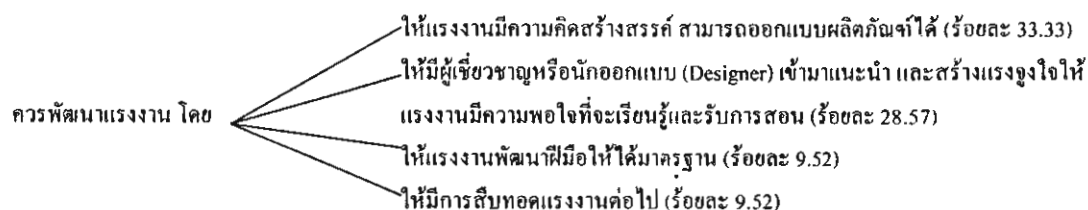

ลักษณะการแข่งขันในตลาดของผ้า่าน

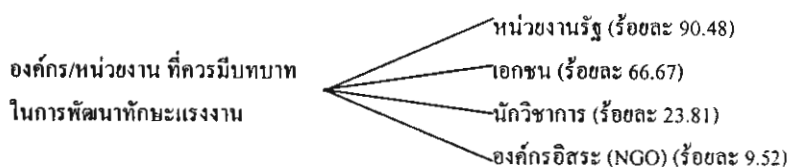

ข้อคำถามที่ 8 ระดับฝีมือแรงงาน ในปัจจุบันมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนา และการผลิตในอนาคตหรือไม่ / เพราะเหตุใด และถ้าต้องการพัฒนาต้องพัฒนาในด้านใด

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความคิดเห็นเป็นเอกฉันท์ (Unanimity)ว่า แรงงานมีศักยภาพในการรองรับการผลิต แต่ควรพัฒนาแรงงานให้มากขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

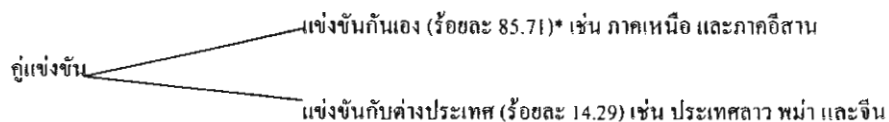

ข้อคำถามที่ 9 องค์กร / หน่วยงานใด ควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีความศักยภาพ

ข้อคำถามที่ 10 คู่แข่งขันในอนาคตคือใคร และลักษณะการแข่งขันในอนาคตเป็นอย่างไร

ผลการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ ไม่ได้ระบุถึงลักษณะการแข่งขันในอนาคต แต่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่แข่งขันในอนาคตของ
ผ้าน่าน ดังนี้

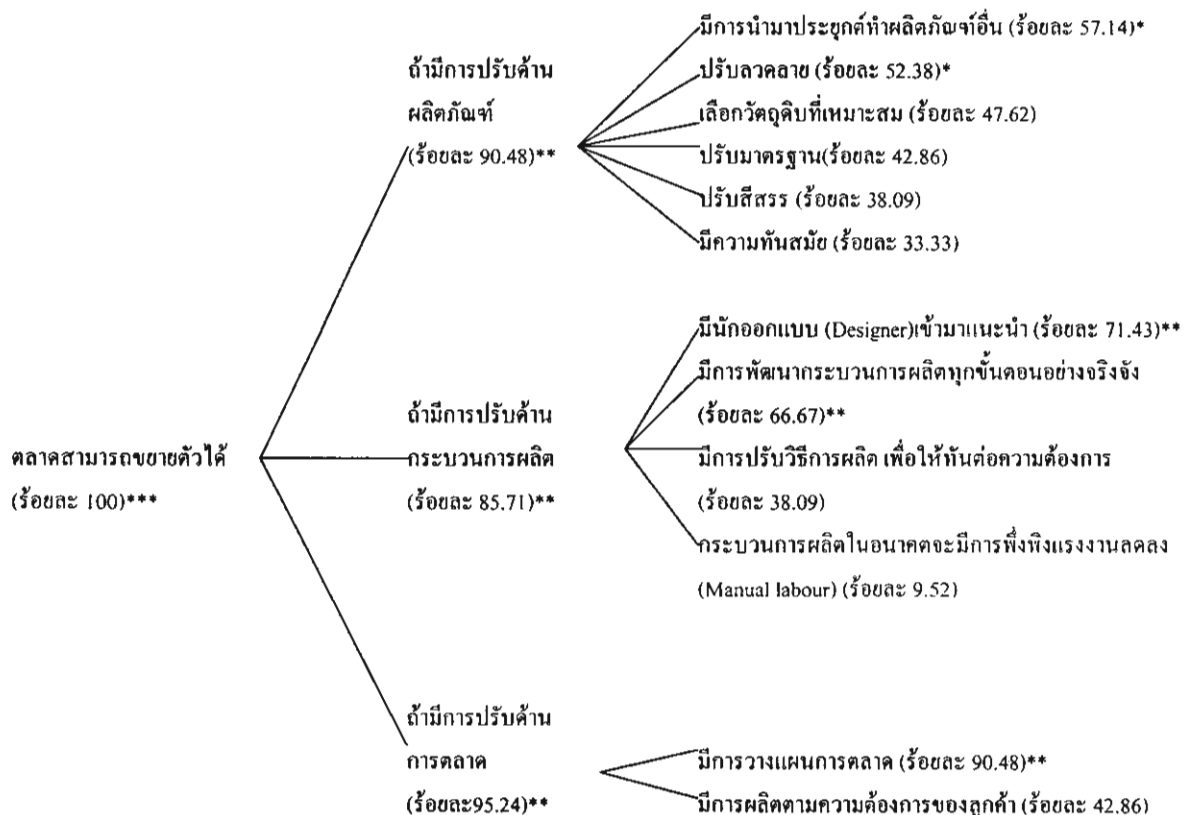

Conclusion

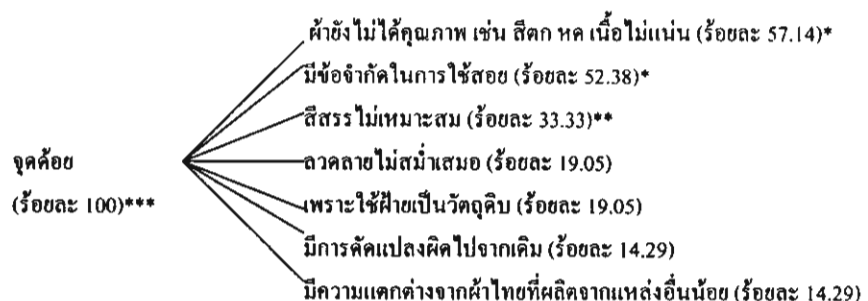
Delphi Techniques round 2

ผลการทำ Delphi รอบที่ 2 ของโครงการวิจัย เรื่อง "ความต้องการทักษะแรงงานในอนาคตสำหรับการผลิตผ้าไทย และผลิตภัณฑ์ประกอบผ้าไทย : กรณีศึกษาจังหวัดน่าน" ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทยในแต่ละสาขา ซึ่งมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน ประกอบด้วย เจ้าของธุรกิจ 13 ท่าน นักวิชาการ 4 ท่าน และนักออกแบบ 4 ท่าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

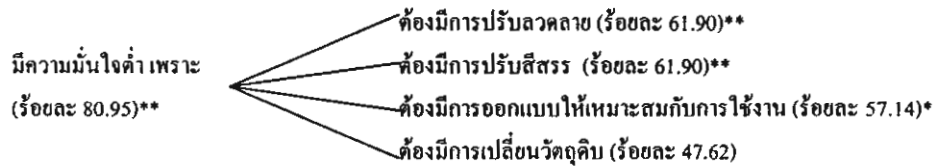
ข้อคำถามที่ 1 ท่านคิดว่า อนาคตอีก 5 ปีข้างหน้า ขนาดตลาดของผ้าน่านสามารถขยายตัวได้อีกหรือไม่ เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

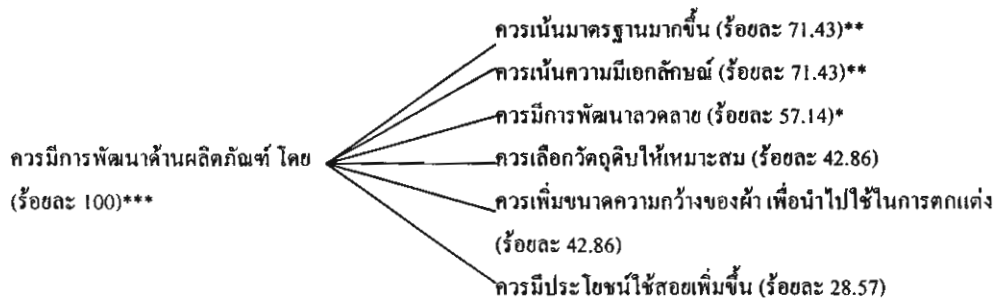
ข้อคำถามที่ 2 ท่านคิดว่า ผ้าน่านมีจุดด้อยอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

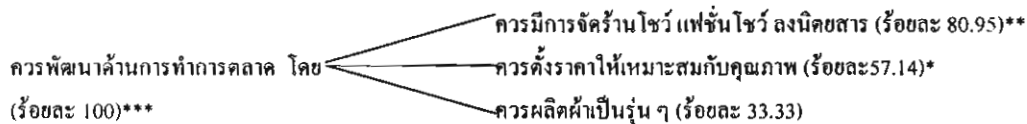
ข้อคำถามที่ 3 ท่านคิดว่า เหตุผลที่ผู้เชี่ยวชาญมีความมั่นใจต่ำเป็นเพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

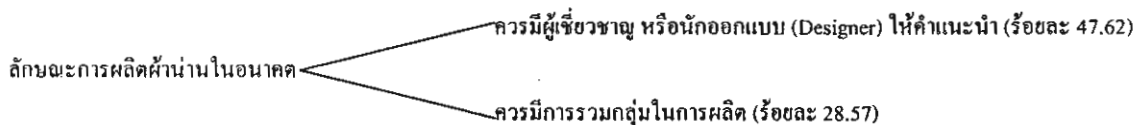
ข้อคำถามที่ 4.1 ท่านคิดว่า ทิศทางการพัฒนาผ้า่าน เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน ควรพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์หรือไม่ และควรให้ความสำคัญในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

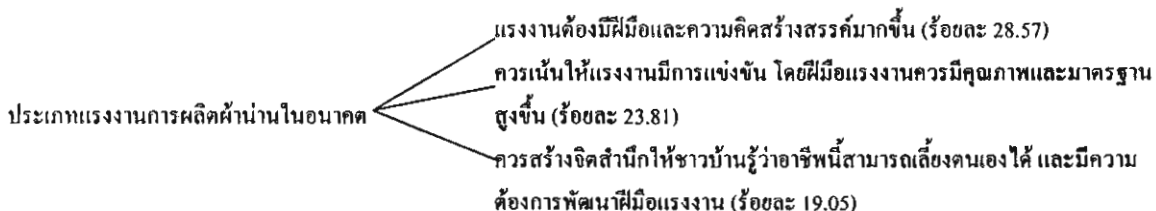
ข้อคำถามที่ 4.2 ท่านคิดว่า ทิศทางการพัฒนาผ้า่าน เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขัน ควรพัฒนาด้านการทำการตลาดหรือไม่ และควรให้ความสำคัญในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

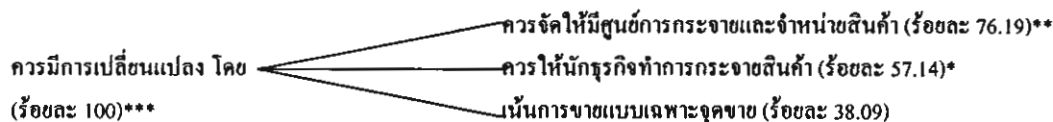
ข้อคำถามที่ 4.3 ท่านคิดว่า ลักษณะการผลิตผ้า่านในอนาคตควรเป็นอย่างไร

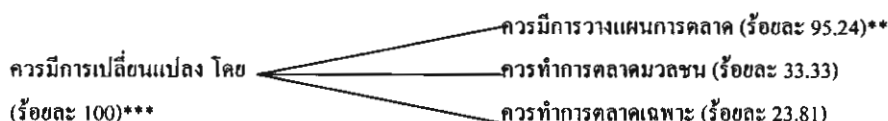
ข้อคำถามที่ 4.4 ท่านคิดว่า ประเภทแรงงานการผลิตผ้า่านในอนาคคควรเป็นอย่างไร

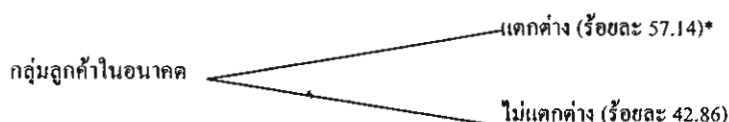
ข้อคำถามที่ 5.1 ท่านคิดว่า รูปแบบการกระจายสินค้าของผ้า่านในอนาคต ควรมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และควรทำอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

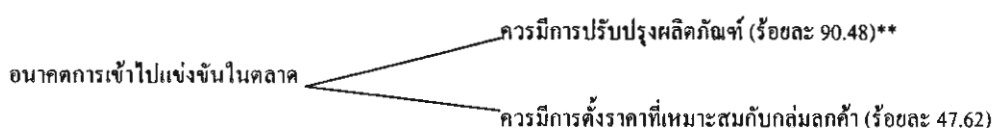
ข้อคำถามที่ 5.2 ท่านคิดว่า รูปแบบการทำการตลาดของผ้า่านในอนาคต ควรมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และควรทำอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ข้อคำถามที่ 6 ท่านคิดว่า กลุ่มลูกค้าในอนาคตของผ้า่านจะแตกต่างไปจากนี้หรือไม่

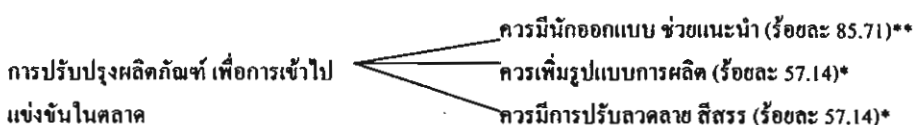
ข้อคำถามที่ 7.1 ท่านคิดว่า อนาคตการเข้าไปแข่งขันในตลาดของผ้า่าน ควรเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ข้อคำถามที่ 7.2 ท่านคิดว่า การแบ่งกลุ่มตลาดและการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อการแข่งขันในตลาดผ้า่าน ควรมีการพัฒนาในด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ข้อคำถามที่ 7.3 ท่านคิดว่า การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ เพื่อการแข่งขันในตลาดผ้า่าน ควรเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ข้อคำถามที่ 8 ท่านคิดว่า ระดับฝีมือของแรงงานควรพัฒนาในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

